

**RAZVOJNA I ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKA STRATEGIJA
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
OD 2018. DO 2023. GODINE**

Zagreb, veljača 2018. godine

Sadržaj

Uvod	5
1. dio. Razvojna strategija Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	7
I. Izazovi i resursi: analitička polazišta	8
Uvod.....	8
Izazovi okruženja.....	8
Unutrašnji resursi	11
II. Misija i vizija	15
Misija	15
Vizija	15
III. Razvojne osi i strateški ciljevi.....	16
Uvod.....	16
1. Integracija unutar Fakulteta i povezivanje s drugim sastavnicama Sveučilišta	17
Cilj 1.a. Standardizirati strukturu studijskih programa	17
Cilj 1.b. Povećati međuodnosnu suradnju u izvođenju nastave.....	18
Cilj 1.c. Povećati broj projekata na kojima surađuju istraživači s različitih odsjeka i polja.....	19
Cilj 1.d. Integrirati programe na razini poslijediplomskih doktorskih studija	21
Cilj 1.e. Povećati suradnju s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu zajedničkim studijskim programima i znanstvenim istraživanjima.....	24
2. Internacionalizacija	26
Cilj 2.a. Uspostaviti strateška partnerstva sa srodnim europskim sveučilištima ili fakultetima	26
Cilj 2.b. Povećati dolaznu i odlaznu mobilnost studenata, nastavnika, istraživača i nenastavnoga osoblja.....	26
Cilj 2.c. Povećati suradnju u području znanstvenih projekata	28
Cilj 2.d. Povećati međunarodnu vidljivost i kvalitetu znanstvenoga rada	29
Cilj 2.e. Internacionalizirati poslijediplomske doktorske studije	32
3. Unapređenje kvalitete studija i studentskoga života.....	33
Cilj 3.a. Unaprijediti sustav kontrole kvalitete	33
Cilj 3.b. Privlačiti najbolje studente	35
Cilj 3.c. Unaprijediti uvjete studiranja	37
Cilj 3.d. Unaprijediti nastavničke kompetencije i metode poučavanja zaposlenika ...	39
4. Povećanje relevantnosti i promocija kompetencija i znanja	40
Cilj 4.a. Osmisliti i akreditirati nove studijske programe na temelju jasno definiranih izlaznih ishoda i kompetencija.....	41
Cilj 4.b. Osmisliti programe na diplomskoj razini koji će privlačiti studente drugih visokih učilišta.....	42
Cilj 4.c. Uspostaviti programe cjeloživotnoga obrazovanja	43
Cilj 4.d. Usmjeravati istraživanja prema relevantnim kulturnim, društvenim i gospodarskim temama i područjima	45
Cilj 4.e. Popularizirati znanstvena istraživanja zaposlenika.....	46

Cilj 4.f. Poboljšati promociju stručne ekspertize zaposlenika.....	47
Cilj 4.g. Uspostaviti stabilne mehanizme konzultacija s vanjskim dionicima	49
5. Promocija akademske etičnosti.....	50
Cilj 5.a. Unaprijediti procedure zaštite dostojanstva zaposlenika te etičnosti u odnosima između nastavnika i studenata	50
Cilj 5.b. Unaprijediti mjere borbe protiv neetičnosti u znanstvenome istraživanju	51
6. Učinkovitije korištenje raspoloživih resursa.....	52
Cilj 6.a. Osigurati stabilnost i adekvatnost ljudskih resursa.....	53
Cilj 6.b. Unaprijediti osnovne akte Fakulteta.....	53
Cilj 6.c. Revidirati organizaciju administrativnih i stručnih službi.....	54
Cilj 6.d. Revidirati i digitalizirati interne poslovne procese s ciljem pojednostavljivanja.....	55
Cilj 6.e. Povećati transparentnost upravljanja financijskim sredstvima Fakulteta	56
Cilj 6.f. Regulirati komercijalne djelatnosti	56
Cilj 6.g. Razvijati financijske i upravljačke kompetencije znanstveno-nastavnoga osoblja na rukovodećim poslovima.....	57
Cilj 6.h. Razvijati kompetencije administrativnih i stručnih službi.....	57
Cilj 6.i. Unaprijediti prostorne uvjete	58
IV. Provedba, periodično izvještavanje i vrednovanje postignuća	60
2. dio. Strateški program istraživanja Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	61
I. Uvod.....	62
II. Analiza znanstvenoga potencijala znanstvene organizacije i njenoga položaja u znanstvenome i poslovnome okruženju	64
III. Prioritetne znanstvene teme	74
3.1. Interdisciplinarne prioritetne teme	74
3.2. Prioritetne teme na razini znanstvenih polja	80
ZNANSTVENO PODRUČJE – DRUŠTVENE ZNANOSTI (5)	80
POLJE INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI (5.04)	80
POLJE SOCIOLOGIJA (5.05).....	84
POLJE PSIHOLOGIJA (5.06)	86
POLJE PEDAGOGIJA (5.07)	91
POLJE INTERDISCIPLINARNE DRUŠTVENE ZNANOSTI (5.14)	96
ZNANSTVENO PODRUČJE – HUMANISTIČKE ZNANOSTI (6)	98
POLJE FILOZOFIJA (6.01)	98
POLJE FILOLOGIJA (6.03)	103
POLJE POVIJEST (6.04)	116
POLJE POVIJEST UMJETNOSTI (6.05)	123
POLJE ARHEOLOGIJA (6.07)	128
POLJE ETNOLOGIJA I ANTROPOLOGIJA (6.08).....	136
POLJE ZNANOST O UMJETNOSTI (6.06)	139
IV. Očekivani ishodi strateškoga programa istraživanja i pokazatelji uspješnosti	144

Uvod

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu velika je i značajna obrazovno-znanstvena ustanova i u hrvatskome i u europskome kontekstu, čijim je razvojem potrebno planski i sustavno upravljati. U dosadašnjoj praksi jedini dokumenti strateškoga karaktera na razini Fakulteta bili su programi rada dekana, koje je Fakultetsko vijeće usvajalo u procesu izbora dekana, a u kojima su bili naznačeni smjerovi razvoja Fakulteta za dvije do tri godine. Pri tome treba naglasiti kako programi dekana nemaju standardnu formu strateškoga plana te u pravilu ne sadrže sve elemente koje treba imati strateški plan razvoja jedne ustanove. Do sada nije postojala praksa izrade srednjoročnih strateških dokumenata u kojima se na jasan i sveobuhvatan način planira razvoj Filozofskoga fakulteta, uzimajući u obzir trendove u okruženju i unutrašnje potencijale. Svijest o potrebi izrade takvoga dokumenta postoji već duže vrijeme, čemu svjedoči izrada prve verzije strateškoga plana 2014. godine za vrijeme dekanškoga mandata prof. dr. sc. Damira Borasa, a potom i druge verzije strategije Filozofskoga fakulteta 2016. godine za vrijeme dekanškoga mandata prof. dr. sc. Vlatka Previšića. Zbog različitih okolnosti nijedan od dva ranije izrađena dokumenta nije prošao uobičajenu javnu raspravu te nije usvojen (a ni odbijen) na Fakultetskome vijeću.

Istovremeno sukladno Pravilniku o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (*Narodne novine* 83/2010) (dalje u tekstu: Pravilnik) Filozofski fakultet bio je obavezan izraditi strateški program znanstvenih istraživanja za najmanje pet godina. Navedeni dokument nije izrađen prije procesa reakreditacije krajem 2014. godine, zbog čega je u *Pismu očekivanja* i mjerodavni ministar od Filozofskoga fakulteta zatražio njegovu izradu u roku od tri godine.

S obzirom da strateški program znanstvenih istraživanja prema citiranomu Pravilniku mora sadržavati niz elemenata koji su uobičajeni za razvojne strategije, te s obzirom da znanstvenu i obrazovnu djelatnost na Filozofskome fakultetu nije moguće, a nije ni poželjno razdvajati, Uprava na čelu s dekanicom prof. dr. sc. Vesnom Vlahović-Štetić odlučila se na izradu jedinstvenoga dokumenta, koji objedinjuje razvojnu strategiju i strateški program znanstvenih istraživanja. Dvije navedene komponente stoga čine dva osnovna dijela ovoga dokumenta. U prvome dijelu iznesena je petogodišnja razvojna strategija Filozofskoga fakulteta od 1. ožujka 2018. do 1. ožujka 2023., dok je u drugome dijelu iznesen strateški program istraživanja za isto razdoblje. Prvi dio, razvojna strategija Filozofskoga fakulteta, podijeljen je u četiri poglavlja. U prvome poglavlju iznesena su analitička polazišta za izradu razvojne strategije, u drugom su navedene izjave misije i vizije, dok su u trećemu poglavlju detaljno navedene glavne razvojne osi Filozofskoga fakulteta s pripadajućim strateškim ciljevima te mjerama i aktivnostima kojima se namjeravaju ostvariti strateški ciljevi. Posljednje četvrto poglavlje prvoga dijela donosi plan provedbe, periodičnoga izvještavanja i vrednovanja postignuća. Drugi dio, u kojemu je iznesen strateški program istraživanja Filozofskoga fakulteta, podijeljen je također u četiri poglavlja. U uvodnome poglavlju donosi se objašnjenje na koji način cjelokupni dokument odgovara na zahtjeve iz Pravilnika, u drugome poglavlju prezentirani su znanstveni potencijali Filozofskoga fakulteta, dok su u trećemu poglavlju navedene prioritetne istraživačke teme. U četvrtome poglavlju navedeni su očekivani ishodi i pokazatelji uspješnosti strateškoga programa istraživanja.

Prijedlog razvojne strategije izradila je radna skupina koju je imenovalo Fakultetsko vijeće na sjednici održanoj 22. studenoga 2017. godine u sastavu: prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić (dekanica), izv. prof. dr. sc. Dragan Bagić (prodekan za znanost i međunarodnu suradnju), doc. dr. sc. Zrinka Božić Blanuša (prodekanica za studentske programe i cjeloživotno obrazovanje), prof. dr. sc. Neven Budak, prof. dr. sc. Dean Duda (prodekan za organizaciju

i razvoj), doc. dr. sc. Marko Liker, doc. dr. sc. Danijela Lugarić Vukas, izv. prof. dr. sc. Nevena Škrbić Alempijević i prof. dr. sc. Mateo Žagar.

Ključne elemente za izradu strateškoga programa istraživanja izradili su odsjeci u procesu u kojemu su bili uključeni svi zaposlenici u znanstveno-nastavnim, suradničkim i nastavnim zvanjima.

Radna skupina za izradu strategije u konzultativnom procesu objedinila je programe istraživanja na razini znanstvenih polja te predložila zajedničke, interdisciplinarne istraživačke teme.

Prilikom izrade prijedloga teksta razvojne strategije radna se grupa oslanjala na niz referentnih dokumenata:

- Strategija *Europa 2020* Europske unije
- *Obzor 2020* Europske unije
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske
- Strateški dokumenti Sveučilišta u Zagrebu, a posebice: Strategija sustava osiguranja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu, Strategija studija i studiranja Sveučilišta u Zagrebu, Strategija istraživanja, transfera tehnologije i inovacija Sveučilišta u Zagrebu i Strategija internacionalizacije Sveučilišta u Zagrebu.

Između 4. siječnja i 1. veljače provedena je javna rasprava u kojoj je omogućeno sudjelovanje svim zaposlenicima, a Fakultetsko vijeće održalo je raspravnu sjednicu 31. siječnja 2018. godine. Na temelju javne rasprave radna skupina doradila je inicijalni prijedlog strategije te je ona usvojena na sjednici Fakultetskoga vijeća 21. veljače 2018. godine.

**1. DIO. RAZVOJNA STRATEGIJA FILOZOFSKOGA FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

I. IZAZOVI I RESURSI: ANALITIČKA POLAZIŠTA

Uvod

Razvojna strategija Filozofskoga fakulteta, kao i svake druge organizacije koja želi upravljati svojim razvojem, proizlazi iz određenoga viđenja okruženja u kojemu organizacija djeluje te viđenja vlastitih unutrašnjih snaga i slabosti. Temeljem analize situacije i trendova u okruženju te analize vlastitih resursa organizacija si zadaje određene realno ostvarive ciljeve za određeno razdoblje, koji su izraženi u viziji buduće pozicije na kraju strateškoga perioda i konkretnim strateškim ciljevima.

Ovaj strateški plan u analitičkom smislu temelji se na više analiza i evaluacija koje su izrađene u proteklome razdoblju od kojih su najvažnija Samoevaluacija u postupku reakreditacije Filozofskoga fakulteta, Izvješće stručnoga povjerenstva u postupku reakreditacije Filozofskoga fakulteta te Akreditacijska preporuka Agencije za znanost i visoko obrazovanje. Uz analize iznesene u navedenim dokumentima, kao podloga za izradu ove razvojne strategije Filozofskoga fakulteta korištena su zapažanja članova Vijeća Filozofskoga fakulteta te članova same radne skupine za izradu prijedloga strateškoga plana. U nastavku ukratko su prezentirana osnovna polazišta za određivanje strateških ciljeva i smjera budućega razvoja Filozofskoga fakulteta.

IZAZOVI OKRUŽENJA

Svaka visokoškolska ustanova djeluje u kompleksnoj okolini, koja ima nekoliko važnih dimenzija. Ključne elemente te okoline čine trendovi u znanstvenim poljima u kojima visokoškolska institucija djeluje kao znanstvena organizacija te procesi u visokome obrazovanju na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. S tim su tijesno povezane i promjene u pravnome okviru i sustavu financiranja znanosti i visokoga obrazovanja na nacionalnoj razini i razini Europske unije. Na to se nadovezuje položaj određene visokoškolske ustanove u odnosu na druge visokoškolske ustanove u nacionalnome kontekstu. Nezanemarivi su i trendovi na tržištu rada te u gospodarstvu, kao i kulturnim industrijama i sustavu primarnoga i sekundarnoga obrazovanja. Potrebno je uzeti u obzir i demografske i migracijske trendove, promjene u vrijednostima novih generacija kao i ukupne političke, ekonomske i kulturne procese u društvu. Sve navedene dimenzije organizacija mora sagledati i uzeti u obzir pri planiranju svoga budućega razvoja i određivanju poželjne pozicije u budućnosti.

Međutim unatoč spomenutim trenutnim tendencijama razvoja pojedinci i zajednice mogu mijenjati okolnosti u kojima djeluju, pa općedruštvena ili javna korist mora biti u središtu obrazovanja. U tome je smislu njegovanje i razvijanje kritičkoga mišljenja sastavni i neodvojivi dio svakoga obrazovnog procesa: kompetenciju stručnjaka određuje i njegova sposobnost aktivnoga sudjelovanja u promjenama u svojoj okolini i unapređenju života zajednice. Odnos između društva i Sveučilišta mora funkcionirati po načelu povratne sprege: društvo ima očekivanja od Sveučilišta, a Sveučilište ima odgovornost pozitivno utjecati na razvoj društva.

U području visokoga obrazovanja Filozofski fakultet mora naći odgovore na nekoliko ključnih trendova i promjena: omasovljenje visokoga obrazovanja; povećanje broja visokoškolskih ustanova, i javnih i privatnih; omogućavanje obrazovanja na daljinu zahvaljujući tehnološkim promjenama te pomak fokusa s procesa na ishode.

Povijesno gledano, u visoko obrazovanje bila je uključena samo manjina svake generacije. Najprije su mogućnost uključivanja u visoko obrazovanje imala samo djeca elite, dok se s razvojem socijalne države uključivanje omogućuje i djeci nižih slojeva na meritokratskoj osnovi. U razvijenim zemljama u drugoj polovini 20. stoljeća, a u Hrvatskoj u posljednjih petnaestak godina, dolazi do nagloga omasovljavanja visokoga obrazovanja. Primjerice u Hrvatskoj zadnjih desetak godina dolazi do porasta novoupisanih studenata i to tako da gotovo 100% kohorte upisuje određenu vrstu visokoškolskoga programa. Iako je iz perspektive socijalne mobilnosti i uključivosti navedena promjena pozitivna, ona ima izravne posljedice na promjenu društvene uloge visokoga obrazovanja, ali i motivaciju i kvalitetu studenata. Gledano strogo statistički, studenti više ne predstavljaju elitu svoje generacije u meritokratskom smislu, nego su odraz prosječnih svojstava cijele generacije. To nužno ima posljedice na razinu očekivanja koja visokoškolske ustanove mogu postavljati pred svoje studente, i u smislu predznanja i u smislu motivacije i sposobnosti. Omasovljenje mijenja i društvena očekivanja od visokoga obrazovanja. U situaciji kada većina generacije stječe određenu visokoškolsku diplomu, stečeno zvanje ima manji društveni (u smislu ugleda) i ekonomski (u smislu zapošljivosti i visine plaće) učinak nego ranije. Sada postaje gotovo uobičajeno da osobe s visokim obrazovanjem teško nalaze adekvatan posao ili su prisiljene prihvaćati poslove ispod očekivane razine dohotka. Povratno, to djeluje na promjenu očekivanja od samih visokih učilišta. Od njih se u tome kontekstu očekuje da osiguraju znanja i vještine koji će biti konkretniji i primjenjiviji, odnosno očekuje se veća odgovornost visokoškolskih ustanova za buduću karijeru njihovih studenata. To pak traži stalno moderniziranje studijskih programa. Navedeni trend popraćen je i uvođenjem kompetencijskoga pristupa koji stavlja naglasak na ishode učenja umjesto na proces, što od visokoškolskih institucija zahtijeva značajne prilagodbe u pristupu koncipiranju i izvođenju studijskih programa, uz nužnu kritičku refleksiju koja povratno utječe na sveučilišno obrazovanje i društvo u cjelini. Upravo je ta dvostruka usmjerenost osnovno obilježje društveno odgovornoga obrazovanja.

Omasovljenje je praćeno i porastom broja privatnih i javnih visokih učilišta. Prema podacima iznesenim u Strategiji znanosti, obrazovanja i tehnologije u Republici Hrvatskoj već postoji u ponudi više slobodnih mjesta za upis različitih studijskih programa od broja učenika završnih razreda srednjih škola. Ta činjenica, neminovno, dovodi visokoškolske ustanove u stanje konkurencije, prije svega za buduće studente. U hrvatskome kontekstu to stanje dodatno radikaliziraju negativni demografski trendovi i negativni migracijski saldo. Ako bi se zadržali postojeći trendovi u povećanju broja raspoloživih mjesta na visokim učilištima te negativni populacijski trendovi, uskoro bismo mogli doći u situaciju da broj raspoloživih mjesta znatno preraste broj potencijalnih studenata, što bi za posljedicu moglo imati snižavanje upisnih kriterija, odnosno razvijanje akademskoj djelatnosti neprimjerenih oblika međusobne konkurencije visokoškolskih ustanova pri privlačenju potencijalnih studenata. Filozofski fakultet već osjeća posljedice navedenih promjena koje se očituju smanjenjem interesa za upis studija u posljednjih desetak godina, koji je s omjera od oko 4,5 pao na oko 2,5 prijavljenih kandidata na jednoga upisanog.

U proteklih dvadesetak godina u Republici je Hrvatskoj značajno povećana ponuda studija koji su istovjetni ili slični onima na Filozofskome fakultetu. Gotovo da se svaki studijski program koji je u ponudi Filozofskoga fakulteta može studirati na barem još dvije ili tri druge visokoškolske ustanove, a za najpopularnije studijske grupe broj konkurentskih visokih učilišta penje se na pet ili šest. Uspostavu većine konkurentskih studija u značajnoj mjeri je u ranoj fazi potpomagao Filozofski fakultet kroz pomoć u osmišljavanju studijskih programa i izvođenju u ranim godinama. Neke od konkurentskih ustanova koncipirale su modernije i privlačnije studijske programe koji prate svjetske trendove u znanosti i visokome obrazovanju u smislu prevladavanja tradicionalnih podjela na discipline. S obzirom na to da ti studiji i visokoškolske ustanove sada predstavljaju konkurenciju Filozofskomu fakultetu, i za najkvalitetnije

studente i za ostale resurse, pred Filozofskim fakultetom nalazi se izazov kako u budućnosti razvijati odnose i suradnju s tim institucijama. Posebno je važno primijetiti da se povećanjem broja visokoškolskih ustanova sličnoga profila smanjuje utjecaj Filozofskoga fakulteta u tijelima na nacionalnoj razini u kojima se donose važne odluke za sustav znanosti i visokoga obrazovanja, kao i u tijelima u kojima se odlučuje o sustavu kulture, osnovnoga i srednjega obrazovanja.

Značajnu promjenu u okruženju hrvatskih visokoškolskih ustanova čini i ulazak Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije. Ta činjenica povećava mogućnosti mobilnosti studenata i nastavnika u oba smjera, što stvara prilike i izazove. Također to otvara nove mogućnosti za financiranje razvoja novih studijskih programa, što je prilika koju je potrebno primjereno iskoristiti.

Na sustav visokog obrazovanja značajan utjecaj imaju i nove tehnološke mogućnosti i trendovi u području e-učenja i obrazovanja na daljinu. Općenito s razvojem interneta znanje postaje sve dostupnije bez posredovanja obrazovnih institucija, što je rezultiralo snažnim trendom razvoja platformi za internetsko učenje i na visokoškolskoj razini. Brojne organizacije izvan sustava visokoga obrazovanja, kao i najbolje rangirana i najveća svjetska sveučilišta, nude internetske tečajeve na visokoškolskoj razini iz različitih područja, što doprinosi "zaobilazanju" ili marginalizaciji manjih sveučilišta. Kada se u vezu dovede uvođenje kompetencijskoga pristupa koji stavlja naglasak na ishode učenja i omogućuje priznavanje kompetencija stečenih informalnim i neformalnim učenjem sa znatnim porastom dostupnosti internetskih kolegija koje nude najbolja svjetska sveučilišta, s pravom se može propitivati budućnost klasičnoga oblika podučavanja na visokoškolskim ustanovama. Iako nije vjerojatno da će ti trendovi dovesti do nestajanja klasičnoga visokoškolskog obrazovanja, oni svakako predstavljaju izazov za sve visokoškolske ustanove, pa i za Filozofski fakultet, i u pogledu modernizacije metoda podučavanja i u pogledu ponude sadržaja. U tome kontekstu valja istaknuti sve veću potrebu za cjeloživotnim obrazovanjem kao priliku.

U segmentu znanstvene djelatnosti potrebno je istaknuti dva jasno uočljiva trenda koja predstavljaju velik izazov. Riječ je o brisanju tradicionalnih granica među znanstvenim disciplinama te marginalizaciji društvenih i humanističkih znanosti u odnosu na discipline iz STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo, matematika). Duži niz godina u svjetskome i europskome istraživačkom prostoru tradicionalne podjele na discipline kako su oblikovane u drugoj polovini 19. stoljeća slabe, tako da je pojedine istaknute istraživače sve teže smjestiti u okviru jedne discipline. Postala je uobičajena praksa da u znanstvenim radovima autori citiraju radove istraživača iz više različitih područja i polja. Sve češće se istraživači okupljaju prema temama ili problemima koje istražuju umjesto unutar disciplina. Tomu značajno doprinosi i europski sustav financiranja znanstvenih istraživanja koji zahtijeva okupljanje mreže istraživača oko istraživačke teme, bez obzira na njihovu disciplinarnu pozadinu. Zamagljivanje granica među disciplinama, pogotovo u području društvenih i humanističkih znanosti, s druge strane praćeno je sve većom marginalizacijom društvenih i humanističkih znanosti u odnosu na takozvano STEM područje. Navedeni proces posljedica je uvjerenja kako je usporeni ekonomski razvoj Europe i Sjeverne Amerike moguće ubrzati samo značajnim inovacijama u području tehnologije, inženjerstva i biomedicine, a za što su preduvjeti bazična istraživanja u području prirodnih znanosti. U tome kontekstu društvene i humanističke znanosti percipirane su kao društveno (ekonomski) nekorisne i neproduktivne, pa čak i smetnja, jer uzimaju značajne financijske resurse i privlače nerijetko vrlo talentirane studente. Navedeni trend rezultirao je znatnim smanjenjem izdvajanja za istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima te izravnim ili posrednim isključivanjem tih disciplina iz pristupa nekim vrlo izdašnim financijskim fondovima. Na nekim sveučilištima ukidani su cijeli odsjeci humanističkih znanosti. Opisani trend sve je prisutniji i u hrvatskome kontekstu, što predstavlja značajan izazov na koji Filozofski fakultet mora odgovoriti.

U području znanosti treba naglasiti i promijenjene trendove u načinu financiranja znanstvenih istraživanja i to u smjeru preferiranja velikih projekata u odnosu na manje i srednje te inzistiranje na primjenjivim i aktualnim temama. Određeni trend prema "grandioznim" projektima koji moraju obuhvaćati primjere i slučajeve iz većega broja država posljedica je europskih fondova za financiranje znanstvenih istraživanja, ali takav pristup nekritički prihvaćaju i nacionalna tijela. To otežava osiguravanje sredstava za pojedine istraživačke teme u društvenim i humanističkim znanostima.

U području zakonodavne regulative potrebno je istaknuti uvođenje sustava kontrole kvalitete u visokome obrazovanju i znanosti. Na nacionalnoj razini uveden je sustav akreditacije i periodičnoga vrednovanja ustanova te izdavanja dopusnica za obavljanje djelatnosti. Uvođenje sustava kontrole kvalitete zahtijeva uvođenje novih praksi i procedura, redovito prikupljanje podataka i izvještavanje, što donosi dodatnu birokratizaciju znanstvenoga rada i visokoga obrazovanja. S druge strane uvođenje takva sustava nužno je u situaciji kada postoji sve veći broj visokoškolskih ustanova koje nude studentske programe dvojbene kvalitete na komercijalnoj ili kvazikomercijalnoj osnovi.

Na širem društvenom planu kao izazov prepoznamo i sve veću vrijednosnu i političku polarizaciju u hrvatskome društvu, koja se dobrim dijelom zbiva u području obrazovanja, znanosti i kulture, a time nužno pogađa i Filozofski fakultet. Posebno zabrinjavaju tendencije ograničavanja slobode govora, slobode mišljenja i javnoga djelovanja, što je izravno u suprotnosti sa slobodom znanstvenoga rada, koji posebice u društvenim i humanističkim znanostima zahtijeva slobodu istraživanja i kritičkoga vrednovanja svih povijesnih događaja, kulturnih simbola i društvenih odnosa.

Svi opisani izazovi, kao i oni koji ovdje nisu navedeni, traže značajne prilagodbe visokoškolske organizacije kao što je Filozofski fakultet. Međutim ne predstavljaju svi izazovi prijetnju. Štoviše, većina se može smatrati novim impulsom razvoja Filozofskoga fakulteta.

UNUTRAŠNJI RESURSI

Na vanjske izazove i impulse organizacija može uspješno odgovoriti prije svega ako ima potrebne unutrašnje resurse, i u pogledu brojnosti, kvalitete te motivacije kadrova, i u pogledu organizacije rada i procesa te prostornih, tehničkih i financijskih resursa. Količina i stanje tih resursa polazište je za planiranje razvojne strategije.

Na Filozofskome fakultetu zaposleno je oko 740 zaposlenika. Oko 550 ih je zaposleno u osnovnim djelatnostima (znanost i visoko obrazovanje), a preostalih oko 190 čini administrativno, stručno i tehničko osoblje. Prema broju zaposlenih Filozofski fakultet je uvjerljivo najveća sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, najveći fakultet u Republici Hrvatskoj po broju zaposlenih, broju studentskih programa i jedan od najvećih po broju upisanih studenata. Od zaposlenih u osnovnim djelatnostima oko 20% čine znanstvenici u najvišim znanstveno-nastavnim zvanjima redovitoga profesora u trajnom zvanju ili redovitoga profesora, oko 15% čine izvanredni profesori, dok oko 23% čine docenti. Ukupno, na znanstveno-nastavnim radnim mjestima radi 320 zaposlenika. Na asistentskim i postdoktorskim radnim mjestima zaposleno je oko 120 zaposlenika, i oni čine nešto manje od 25% zaposlenih u osnovnim djelatnostima. Na nastavnim radnim mjestima zaposleno je oko 110 zaposlenika. Po dobi struktura zaposlenih u osnovnim djelatnostima može se podijeliti u tri podjednake skupine: do 40 godina, između 40 i 50 godina te iznad 50 godina.

U posljednjih petnaest godina Fakultet je doživio snažnu ekspanziju broja zaposlenih. Krajem 2002. godine na Fakultetu je radilo oko 570 zaposlenih, dok je danas taj broj gotovo 30% veći. Ta se ekspanzija znatnim dijelom odnosi na zaposlene u osnovnim djelatnostima,

čime je Fakultet doživio značajno pomlađivanje nastavnoga i istraživačkoga kadra. Iz navedenoga može se zaključiti kako Fakultet u smislu ukupnoga broja zaposlenih raspolaže približno dovoljnim kadrovskim resursima u osnovnoj djelatnosti (nastavno i istraživačko osoblje) te se u sljedećemu razdoblju razvoj ne može temeljiti na znatnijem porastu broja zaposlenih u osnovnoj djelatnosti. Bit će potrebno osigurati adekvatnu raspodjelu zaposlenih u osnovnoj djelatnosti prema organizacijskim jedinicama, kako bi svi studijski programi imali potrebnu popunjenost vlastitim nastavnim kadrom, što je jedan od zadataka koji je Fakultet dobio i u postupku reakreditacije kroz Pismo očekivanja mjerodavnoga ministra. U proteklim razdobljima, zbog neuređenoga sustava vođenja kadrovske politike u sustavu znanosti i visokoga obrazovanja, pomlađivanje kadrova nije se odvijalo u redovitim ciklusima, što je imalo za posljedicu razvoj obrnute piramide u kojoj je najviše zaposlenih u najvišim zvanjima, a najmanje mladih. To je dijelom ispravljeno snažnim valom zapošljavanja znanstvenih novaka i asistenata od 2003. do 2008. godine. Novi sustav u kojemu same institucije imaju određenu autonomiju u upravljanju količinom vlastitih radnih mjesta omogućava institucijama da preuzmu odgovornost za primjereno pomlađivanje.

U sljedećem razdoblju bit će potrebno osigurati primjerenu nadopunu administrativnih i stručnih službi, čiji rast nije proporcionalno pratio rast ukupnoga broja zaposlenih, zbog čega je došlo do manjka kadrovskih resursa u pojedinim službama (posebice kada se izuzmu zapošljavanja za potrebe nove knjižnice). Pojava novih stručnih i administrativnih poslova u kontekstu razvoja sustava kvalitete, brige za karijere alumna te potrebe za prijavom i vođenjem velikih znanstvenih projekata zahtijeva otvaranje posve novih službi i pripadajućih radnih mjesta, što je zamijećeno i u izvještaju stručnoga povjerenstva u postupku reakreditacije.

Kvaliteta i motivacija svih kategorija zaposlenika je visoka. Međutim potrebno je osigurati unapređenje znanja i vještina zaposlenika u pojedinim segmentima. Kada su u pitanju zaposleni na znanstveno-nastavnim i nastavnim radnim mjestima, potrebno je uspostaviti sustav za kontinuirano unapređenje nastavničkih kompetencija, koji do sada nije postojao u formalnome smislu, što je navedeno kao jedan od nedostataka u postupku vanjskoga vrednovanja. U pogledu istraživačkih kompetencija ne postoje sustavni i organizirani naponi institucije za njihovim unapređenjem, nego je svaki zaposlenik prepušten vlastitoj inicijativi. Posebice je potrebno osigurati sustav kontinuiranoga obrazovanja i usavršavanja zaposlenih u administrativnim, stručnim i tehničkim službama.

Filozofski je fakultet u organizacijskome smislu zadržao strukturu koja se razvijala u prvoj polovici 20. stoljeća i u kojoj su studijski programi i odsjeci ustrojeni na tradicionalnoj podjeli među znanstvenim poljima koja se razvila u drugoj polovini 19. stoljeća. Studijski programi uglavnom slijede tradicionalne disciplinarne granice. U novije vrijeme sve je više znanstvenih suradnji koje izlaze izvan disciplinarnih okvira, ali one su rezultat individualnih inicijativa. Stječe se dojam kako značajni unutrašnji resursi ostaju nedovoljno iskorišteni zbog nedovoljne suradnje među različitim odsjecima. To se posebice vidi u strukturi studijskih programa, u kojoj je malo onih koje zajednički izvodi više odsjeka, a koji odražavaju interdisciplinarni potencijal Filozofskoga fakulteta. Štoviše, dvopredmetnost omogućuje dobru polazišnu osnovu za jačanje interdisciplinarnosti, osobito na diplomskoj i poslijediplomskoj razini.

Fakultet raspolaže bogatom lepezom studijskih programa od kojih su mnogi vrlo atraktivni za studente. Međutim postojeći se programi u svojim osnovnim strukturnim elementima nisu značajnije mijenjali dugi niz godina, a bolonjska je reforma implementirana formalno. Prilikom izrade novih bolonjskih studijskih programa nije se temeljitije osmislila razlika između preddiplomske i diplomske razine te nije dovoljno iskorišten potencijal diplomske razine studija za razvoj novih, modernijih i interdisciplinarnih programa. Štoviše, s obzirom na dvopredmetnost sustav je značajno opterećen različitim trajanjem preddiplomskih i diplomskih studija u dvopredmetnim kombinacijama. Navedena odluka proizvela je niz organizacijskih i izvedbenih problema, ali i pravnih nejasnoća. Bolonjski programi nisu izrađeni polazeći od

željenih krajnjih ishoda studija, nego su se ishodi naknadno izvodili iz već oblikovanih studijskih programa. Neovisno o pretpostavljenim ograničenjima bolonjske reforme, njezinu je realizaciju morao provoditi Fakultet kao cjelina, dok je u praksi ona provođena ovisno o tome kako su je doživjeli pojedini odsjeci. Polazište koje Fakultet promatra kao cjelinu nužno je kako bi se u sljedećem razdoblju otklonio niz poteškoća te unaprijedio studij na Fakultetu.

U neiskorištene resurse u području visokoga obrazovanja valja istaknuti nedovoljan broj specijalističkih studija te programa za cjeloživotno obrazovanje. To su područja u kojima Fakultet može snažnije pokazati društvenu, pa i ekonomsku, relevantnost kompetencija koje razvija. U području doktorskih studija Fakultet je zadržao prvenstvo u području društvenih i humanističkih znanosti, ali ne postoji dovoljna standardizacija kvalitete i učinkovita organizacija izvedbe kao ni bolje korištenje sinergijskoga potencijala među doktorskim sudijima. Doktorski studiji nisu dovoljno umreženi u međunarodnu znanstvenu zajednicu.

Filozofski fakultet, s obzirom na svoju veličinu, ima veliku znanstvenu produkciju od kojih je značajan dio i međunarodno vidljiv. No još uvijek postoji značajan prostor za povećanje međunarodne umreženosti i vidljivosti istraživača. Sve je veći broj znanstvenih projekata koji su financirani iz kompetitivnih europskih i nacionalnih izvora financiranja. Tijekom vremena akumulirano je znanje i iskustvo i kod dijela istraživača i u administraciji potrebnoj za prijavu i vođenje većih i međunarodnih projekata. Međutim i dalje nedostaje primjerena stručna i administrativna podrška na tome planu, što je jedan od čimbenika koji smanjuje broj onih koji se upuštaju u prijavu takvih znanstvenih projekata. Često u istraživačkome radu nedostaje organiziranih poduhvata i adekvatne stručne podrške. Za pojedine discipline nedostaje adekvatna opremljenost potrebnom istraživačkom opremom i uređenost laboratorija.

Knjižnica Filozofskoga fakulteta predstavlja značajan resurs za održavanje visoke razine uvjeta studiranja te unapređenje znanstvenoga rada. Osim zgrade koja daje dovoljno prostora za kvalitetan rad studenata i nastavnika, postoji bogat knjižnični fond koji se adekvatno nadopunjava novim izdanjima. Knjižnica kao potpora nastavnim i istraživačkim procesima na Fakultetu mora razvijati svoje kapacitete u skladu s potrebama suvremenosti. Osim održavanjem visoke razine uvjeta studiranja i znanstvenoga rada, Knjižnica može pridonijeti razvoju Fakulteta i razvojem novih usluga u području digitalnih servisa i razvoja istraživačke infrastrukture te scientometrijskih analiza.

U tehničkome smislu Fakultet je zadovoljavajuće opremljen. Postojeća informatička i ostala oprema održava se i obnavlja u skladu s mogućnostima. Sama tehnička opremljenost ne predstavlja značajniju prepreku razvoju u sljedećemu razdoblju. Postoji zasigurno prostor za unapređenje u razini korištenja i implementacije određenih usluga i tehničkih kapaciteta koji Fakultetu stoje na raspolaganju. Primjerice implementacija servisa za pohranu dokumenata u *oblaku* omogućila bi i uspostavu sustava za digitalno kolanje dokumenata te kolaborativni rad zaposlenika unutar fakultetske infrastrukture.

U prostoroome smislu Fakultet se u posljednjih petnaestak godina širio dogradnjom glavne zgrade te izgradnjom zgrade nove knjižnice. Trenutni prostorni kapaciteti popunjeni su gotovo do krajnjih granica te nedostaju prostorni kapaciteti za razvoj novih djelatnosti, posebice za razvoj suvremene znanstvene infrastrukture (primjerice izgradnja laboratorija i sl.). Kako bi se unaprijedili prostorni uvjeti za obavljanje osnovnih djelatnosti u sadašnjim okvirima, u sljedećem je razdoblju potrebno povećati efikasnost u korištenju i organizaciji postojećih prostornih kapaciteta. To znači da je potrebno provesti temeljitu reviziju sustava korištenja prostora, pogotovo prostora namijenjenih izvođenju nastave kako bi se on učinio fleksibilnijim i kako bi se raspoloživi prostor optimalno koristio. Pojedine predavaonice u glavnoj zgradi potrebno je temeljito obnoviti kao i pojedine dijelove zgrade u kojima se nalaze uredi nastavnoga osoblja. Nužno je uspostaviti adekvatan sustav održavanja svih objekata u kojima se odvija znanstveno-nastavna aktivnost: „stare“ zgrade i zgrade Knjižnice, u kojima od izgradnje nije uspostavljen primjeren sustav održavanja. Isto se odnosi i na zgradu

„Fonda“, preuzetu na korištenje 2006. „Stara“ zgrada izgrađena je 1962., zbog čega zahtijeva posebnu brigu, dok se tijekom izgradnje Knjižnice, puštene u pogon 2009., previdio niz tehničkih nedostataka. Zgrada „Fonda“ nije u našem vlasništvu, ali je njezino održavanje na nama kao korisnicima.

Kada su u pitanju financijski resursi, sustav financiranja osnovnih djelatnosti fakulteta relativno je stabilan i omogućava redovito poslovanje. Međutim za određene razvojne iskorake bit će potrebno osigurati dodatna financijska sredstva za što će biti potrebno s jedne strane povećati vlastite prihode (npr. kroz nove specijalističke studije ili programe cjeloživotnoga obrazovanja ili stručne usluge), a s druge povećati razinu efikasnosti korištenja postojećih sredstava. Nadalje potrebno je značajno urediti pravila stjecanja i trošenja sredstava iz vlastitih prihoda kako bi sustav bio transparentniji i poticajniji.

Izneseni pregled jasno pokazuje da Filozofski fakultet raspolaže većinom potrebnih resursa za daljnji razvoj te se dodatni razvojni potencijal može stvoriti njihovim efikasnijim korištenjem. Resurse koji nedostaju bit će potrebno osigurati u sljedećemu razdoblju te njihovo osiguravanje treba biti predviđeno kao aktivnost u okviru strateškoga plana.

II. MISIJA I VIZIJA

MISIJA

Misija je Filozofskoga fakulteta biti nacionalni lider i globalni partner u stvaranju, preispitivanju i prenošenju znanja koja oblikuju humanije društvo.

Velikim izborom studijskih programa i stoljetnom tradicijom u podučavanju studentima omogućujemo jedinstveno i dinamično dvopredmetno studiranje, koje potiče aktivno upravljanje akademskom karijerom i oblikovanje studija prema individualnim potrebama. Naši se studenti obrazuju za preuzimanje najodgovornijih uloga u stvaranju boljega društva – nastavnčkih, istraživačkih, kulturnih i stručnih. Svjesni svoje odgovornosti u tome procesu, vodimo se načelima podučavanja temeljenoga na istraživanju, otvorenosti i etičnosti.

Filozofski fakultet posvećen je stvaranju poticajnoga okruženja za provođenje vrhunskih istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima. Integracijom u europski istraživački prostor osiguravamo veći odjek svojih istraživanja, a mladim istraživačima omogućujemo pristup naprednim tehnologijama i vještinama. Odgovorni prema prošlosti i otvoreni prema budućnosti, istražujemo i kritički vrednujemo nacionalno nasljeđe i identitet. Vjerujući u načelo slobode u istraživanju, potičemo istraživače u oblikovanju relevantnih pitanja i unutar tradicionalnih istraživačkih polja i u međudisciplinarnome prostoru.

Filozofski fakultet prepoznaje i prihvaća svoju ulogu u stvaranju naprednijega društva. Svojom stručnom i znanstvenom ekspertizom pomažemo društvu da prepozna i uspješno odgovori na lokalne, nacionalne i globalne izazove. Koristeći prednosti smještaja u glavnome gradu, osnažujemo veze između Fakulteta, javnoga i privatnoga sektora, što je temelj za inovativna partnerstva i komparativna prednost za ulazak studenata na tržište rada.

VIZIJA

Filozofski fakultet osnažit će svoju poziciju u području društvenih i humanističkih znanosti na prostoru srednje i jugoistočne Europe. Svojim studijskim programima privlačit će najkvalitetnije i najmotiviranije studente iz Republike Hrvatske i inozemstva te će biti poticajno i poželjno mjesto za studiranje i znanstveni rad.

Strateški jasnije planirana istraživanja i ciljanije međunarodno djelovanje definirat će znanstveno-nastavnu djelatnost i integraciju Fakulteta u Europski istraživački i visokoobrazovni prostor. Usklađivanje struktura studijskih programa na temelju kompetencija koje pojedini programi nude olakšat će povezivanje i prohodnost između različitih razina studija: preddiplomske, diplomske i poslijediplomske.

Filozofski fakultet kontinuirano će raditi na podizanju znanstvene, društvene, kulturne i gospodarske relevantnosti znanstvenoga i nastavnoga rada te promociji kompetencija i znanja u javnome prostoru. Društvene i humanističke znanosti te Filozofski fakultet kao njihovo institucionalno središte u Republici Hrvatskoj prepoznavat će aktualne nacionalne i globalne probleme te aktivno doprinositi u njihovu rješavanju. Filozofski fakultet kao javna ustanova zastupat će visoku razinu društvene odgovornosti, što uključuje etičnost u istraživanjima, odgovornost u podučavanju kompetentnih stručnjaka, osjetljivih prema važnim društvenim problemima i ranjivim društvenim pojedincima i skupinama. Filozofski fakultet bit će primjer učinkovitosti i organiziranosti u financijskome, pravnom i strukturnom smislu.

III. RAZVOJNE OSI I STRATEŠKI CILJEVI

Uvod

Plan razvoja Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za sljedećih pet godina, od početka 2018. godine do konca 2022. godine, sadrži šest razvojnih osi, unutar kojih su definirani konkretni razvojni ciljevi. U okviru ovoga strateškog plana razvojne osi shvaćene su kao ključne dimenzije djelovanja Filozofskoga fakulteta koje se nameću s jedne strane kao ključna strateška pitanja na koja je potrebno odgovoriti, a s druge strane predstavljaju ključne resurse na kojima je moguće graditi razvoj Filozofskoga fakulteta sljedećih pet godina. Dakle razvoj Filozofskoga fakulteta sljedećih pet godina bit će organiziran oko sljedećih šest osi:

1. Integracija unutar Fakulteta i povezivanje s drugim sastavnicama Sveučilišta
2. Internacionalizacija
3. Unapređenje kvalitete studija i studentskoga života
4. Povećanje relevantnosti i promocija kompetencija i znanja
5. Promocija akademske etičnosti
6. Učinkovitije korištenje raspoloživih resursa.

Umrežavanje unutar Fakulteta, Sveučilišta, ali i s međunarodnom istraživačkom zajednicom te mrežom sveučilišta, čini prve dvije razvojne osi. Umrežavanje je noseći resurs na kojemu se treba i može temeljiti daljnji razvoj. Počevši od samoga Fakulteta, zamjećujemo neiskorištene resurse zbog nedovoljne povezanosti i suradnje među organizacijskim jedinicama i znanstvenim poljima, i u području visokoga obrazovanja i u području znanosti. Veća i bolja suradnja unutar Fakulteta može generirati značajno podizanje kvalitete i nova postignuća i u studijskim programima i u znanstvenoistraživačkome radu. Isto tako potencijali u ponudi i kvaliteti studijskih programa te kvaliteti znanstvenih istraživanja postoje i u ciljanoj suradnji s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu. Prva razvojna os odgovor je na izazove u okruženju koji se odnose na sve veće zamagljivanje jasnih granica među znanstvenim disciplinama. Internacionalizacija u suvremenome znanstvenom radu je nužnost, te je jedan od ključnih instrumenata za podizanje kvalitete znanstvenoistraživačkoga rada. U novije vrijeme mnoga sveučilišta prepoznala su potencijal internacionalizacije i u području visokoga obrazovanja.

Iako su znanost i visoko obrazovanje dvije ravnopravne osnovne djelatnosti Filozofskoga fakulteta, ipak je njegov identitet utemeljen u činjenici da se radi o visokoobrazovnoj ustanovi. Stoga je treća razvojna os usmjerena na podizanje kvalitete studija i studentskoga života. U njoj se izravno odgovara na izazove koji su zamijećeni u tome segmentu, a odnose se na sve veću konkurenciju u području visokoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj te razvoj sustava kontrole kvalitete.

Četvrta os predstavlja odgovor na niz međusobno isprepletenih izazova kojima je zajednički ishod smanjenje društvenoga ugleda i utjecaja društvenih i humanističkih disciplina, što u konačnici ima posljedice u vidu smanjivanja financijskih i drugih resursa raspoloživih za razvoj institucija kao što je Filozofski fakultet, a odražava se i kroz smanjenje interesa za upis odgovarajućih studijskih grupa. Na te izazove moguće je odgovoriti samo aktivnim djelovanjem na tome polju, i kroz aktivno promicanje stvarne relevantnosti znanja i kompetencija

koji se stvaraju te stječu na Filozofskome fakultetu i revizijom vlastitih studijskih programa i istraživačkih prioriteta.

Promocija akademske etičnosti nameće se kao peta razvojna os, kao odgovor na izazove unutar akademske zajednice, ali i sve veće društvene podjele. Da bi se mogao nositi s tim procesima u okruženju, Filozofski fakultet želi urediti vlastite interne etičke i stegovne procedure kako bi na taj način podigao standarde vlastite uređenosti te unaprijedio odnose među svim dionicima unutar Fakulteta.

Posljednja šesta os nastoji objediniti prioritete koji se odnose na unutrašnju organizaciju i upravljanje s ciljem povećanja efikasnosti organizacije, a to prije svega podrazumijeva bolje korištenje postojećih resursa, kako bi se njima postigli bolji učinci u osnovnim djelatnostima, visokom obrazovanju i znanosti, ali i osigurali bolji radni uvjeti za sve zaposlene i bolje studentsko iskustvo.

Navedene razvojne osi obuhvaćaju dvije osnovne djelatnosti Filozofskoga fakulteta – visoko obrazovanje i znanost, te sve prateće i pomoćne djelatnosti: izdavaštvo, stručne i komercijalne djelatnosti, Knjižnicu, upravljanje organizacijom, stručne i administrativne poslove.

Unutar svih šest razvojnih osi definirana su 32 strateška cilja, za čije ostvarenje su predviđene odgovarajuće mjere i aktivnosti. Razvojne osi i strateški ciljevi s pripadajućim mjerama opisani su u nastavku.

1. INTEGRACIJA UNUTAR FAKULTETA I POVEZIVANJE S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA

Filozofski fakultet, sa svojim znanstvenim i nastavnim osobljem, znanstvenim poljima i granama koje pokriva, istraživačkim projektima i raznolikošću znanstvenih interesa svojih zaposlenika te zbog načina vlastite organizacije (rascjepkanost i nepovezanost među odsjecima), ne iskorištava u dovoljnoj mjeri vlastiti unutrašnji potencijal. Postojeće suradnje između odsjeka i polja rijetke su i slabe te su u pravilu rezultat pojedinačnih inicijativa, i u području istraživanja i u području organizacije te izvedbe nastave. Isto tako činjenica da Fakultet objedinjuje društvene i humanističke znanosti institucijska je komparativna prednost koja je ponešto vidljivija u nastavnome (niz mogućih kombinacija studijskih grupa u dvopredmetnim studijima, što daje značajnu vrijednost kompetencijama studenata) nego u znanstvenome procesu. Integracija će se provoditi na različitim razinama: suradnjom među pojedincima, odsjecima, povezivanjem bliskih polja i grana, intenzivnijom suradnjom u izvedbi postojećih i pokretanju novih studijskih programa na svim razinama studija, kao i čvršćim povezivanjem znanstvene i nastavne djelatnosti. Dosljednom i sustavnom integracijom Fakultet će u puno većoj mjeri moći iskoristiti vlastite unutrašnje kapacitete nego što je to dosada bio slučaj.

CILJ 1.A. STANDARDIZIRATI STRUKTURU STUDIJSKIH PROGRAMA

Od 2005. godine na Filozofskome se fakultetu izvode studiji po bolonjskome sustavu, uz različite modele trajanja preddiplomskih i diplomskih studijskih programa (3+2 i 4+1). Do danas nije napravljena analiza opravdanosti različitih modela studiranja, a ni usklađenosti trajanja studijskih programa s predviđenim ishodom učenja. Međutim iskustvo pokazuje da različito trajanje preddiplomskih i diplomskih razina studija umanjuje prohodnost studija u dvopredmetnim kombinacijama, otežava prelazak na drugu studijsku grupu na diplomskoj razini, prepreka je mobilnosti i prepoznatljivosti studijskih programa u Europskome prostoru visokoga obrazovanja. Cilj je ukloniti te nedostatke uspostavljanjem jedinstvene strukture studijskih programa s obzirom na njihovo trajanje na razini cijeloga Fakulteta.

MJERA 1.A.1. PROVESTI RASPRAVU I DONIJETI ODLUKU O STANDARDNIM MODELIMA STUDIJSKIH PROGRAMA

Na temelju dosadašnjih iskustava u organizaciji i izvedbi nastave te uspješnosti ostvarivanja postavljenih ishoda učenja prema različitim modelima studiranja provest će se rasprava o njihovim prednostima i nedostacima na postojećim tijelima Fakulteta (Fakultetsko vijeće, Vijeće pročelnika) te po potrebi na dodatnim *ad hoc* oblikovanim tijelima. Nakon provedenih konzultacija i rasprava Fakultetsko vijeće donijet će odluku o standardnim modelima studijskih programa za dvopredmetne studije birajući između dvaju modela: preddiplomski u trajanju od tri godine i diplomski u trajanju od dvije godine ili integrirani preddiplomski i diplomski studij. Usto Fakultetsko vijeće donijet će odluku o prihvatljivim modelima studijskih programa za jednopredmetne studije.

MJERA 1.A.2. ODREDITI ZAJEDNIČKA FAKULTETSKA PRAVILA ZA STRUKTURIRANJE NOVIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Kako bi se povećala kompatibilnost studijskih programa, a time i olakšala organizacija izvedbe i povećala kvaliteta studija, u drugoj fazi bit će dogovorena zajednička pravila za strukturiranje novih studijskih programa. Navedenim pravilima bit će uređen okvirni hodoogram studijskih programa, omjer između obveznih i izbornih kolegija, odnos između unutrašnje i vanjske izbornosti, način uklapanja u studijske programe pedagoško-didaktičko-psiholoških kompetencija u nastavničkim smjerovima, oblik završnosti na pojedinim razinama studija i druga pitanja važna za strukturiranje studijskih programa.

MJERA 1.A.3. IZRADITI I POKRENUTI AKREDITACIJU NOVIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Postojeći studijski programi na Filozofskome fakultetu izvode se dvanaest godina. U tome su razdoblju programi značajno izmijenjeni u odnosu na inicijalne, pa daljnje intervencije u postojeće programe bez njihove nove akreditacije nisu moguće. Ujedno razdoblje od deset godina optimalno je za temeljitu reviziju studijskih programa kako bi se uvažio razvoj pojedinih disciplina, nove potrebe na tržištu rada kao i novi istraživački interesi zaposlenika. Zato će se nakon usvajanja jedinstvenoga modela trajanja preddiplomskih i diplomskih studija pristupiti izradi novih programa. Fakultet će koordinirati proces usklađivanja studijskih programa sa standardom strukture, dok će se oblikovanje novih prijedloga programa povjeriti odsjecima – nositeljima pojedinih studija. Fakultet će pokrenuti akreditacijski postupak za sve nove programe usklađene s uspostavljenim standardom strukture studijskih programa. Prilikom izrade novih studijskih programa posebna pozornost bit će posvećena povećanju relevantnosti kompetencija koje studenti stječu, sukladno ciljevima i mjerama razrađenim u okviru četvrte razvojne osi.

CILJ 1.B. POVEĆATI MEĐUODSJEČNU SURADNJU U IZVOĐENJU NASTAVE

Uspostavom suradnje među odsjecima u izvedbi postojećih studijskih programa na svim razinama studija, te osmišljavanjem i pokretanjem novih zajedničkih (međudsječnih, interdisciplinarnih i transdisciplinarnih) studijskih programa Fakultet može ponuditi sadržaje, znanja i kompetencije koje ne nudi nijedna visokoobrazovna institucija u državi, ali ni šire. Cilj je sustavnijim unutrašnjim povezivanjem što bolje iskoristiti mogućnosti Fakulteta s obzirom na društvene izazove i interese, potrebe gospodarstva te na sklonosti i potrebe studenata.

MJERA 1.B.1. IZRADITI KATALOG KOMPETENCIJA I ANALIZU PREKLAPANJA I KOMPATIBILNOSTI

Na Fakultetu postoje primjeri uključivanja nastavnika s više odsjeka u isti studijski program. No takva nastojanja uglavnom su fragmentirana i počivaju na osobnoj inicijativi i suradnji među pojedincima i manjim skupinama, a ne na sustavnome institucijskom poticanju. S druge strane zbog velikoga broja studijskih programa i predmeta na Fakultetu ekspertize stručnjaka s drugih odsjeka i dodirne točke među programima često nisu prepoznate. Uvjet uspostavi intenzivnije suradnje među odsjecima u izvedbi studijskih programa jest izrada kataloga kompetencija koje se stječu na različitim studijskim programima te analiza njihovih preklapanja i kompatibilnosti. U okviru mjere izradit će se katalog kompetencija te analiza preklapanja, što će poslužiti kao podloga za racionalnije korištenje internih resursa u novim studijskim programima. Navedena mjera omogućit će da se ubuduće zajednički elementi i istovjetne kompetencije u različitim studijskim programima, kao što su primjerice prevoditeljske kompetencije, standardiziraju, te eventualno i zajednički izvode.

MJERA 1.B.2. STVORITI UVJETE I POTAKNUTI OSNIVANJE PROGRAMSKIH MODULA

S obzirom na prethodnu mjeru i u skladu s prikupljenim podacima, Fakultet će stvoriti uvjete i potaknuti osnivanje programskih modula, sačinjenih od skupine kolegija koji razvijaju srodne kompetencije i znanja. Kolegije ponuđeni u sklopu programskih modula studenti će moći birati u sklopu kvote slobodne izbornosti, čiji će udio u svakom studijskom programu biti uređen u sklopu mjere 1.a.2. Takvi će moduli osnažiti i unaprijediti postojeće programe te unutarfakultetsku, međuodsječnu mobilnost studenata i nastavnika. U pravilu, novi pred-diplomski i diplomski studijski programi na Filozofskome fakultetu najprije će biti uvedeni u obliku fakultetskih modula izbornih kolegija.

MJERA 1.B.3. OSMISLITI I AKREDITIRATI BAREM JEDAN NOVI INTERDISCIPLINARNI STUDIJSKI PROGRAM NA DIPLOMSKOJ RAZINI

Cilj mjere jest osmisliti barem jedan novi interdisciplinarni program u suradnji više odsjeka na diplomskoj razini koji će biti jedinstven u ponudi na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj te potencijalno atraktivan za studente više različitih smjerova preddiplomskih studija (primjerice upravljanje baštinom, kustos, specijalist za obiteljske i demografske politike, stručnjak za primijenjena društvena istraživanja itd.). Sadržaj programa proizlaziti će iz vanjskoga poticaja, odnosno aktualnih društvenih potreba, a njegovu osmišljavanju i akreditaciji prethodit će analiza ponude diplomskih programa na hrvatskim visokim učilištima, kao i analiza različitih potencijalnih profila novoga programa. Nakon odabira profila bit će formirana međuodsječna radna skupina koja će osmisliti studijski program/studijske programe. Nakon dovršetka postupka akreditacije bit će raspisan natječaj za prvu generaciju polaznika. Poslije tri godine izvođenja bit će provedena evaluacija uspješnosti novoga programa u odnosu na definirani cilj.

CILJ 1.C. POVEĆATI BROJ PROJEKATA NA KOJIMA SURADUJU ISTRAŽIVAČI S RAZLIČITIH ODSJEKA I POLJA

Analiza znanstveno-istraživačkih projekata koji su se izvodili u posljednje vrijeme ili su u procesu izvođenja pokazuju da na razini dugotrajnijih projekata (primjerice projekti EU-a ili Hrvatske zaklade za znanost) postoji tendencija međuodsječnog povezivanja, odnosno povezivanja među znanstvenim poljima i granama. Takvo je povezivanje ipak češće plod individualne inicijative, a prostor za čvršće okrupnjavanje znanstvenoistraživačke djelatnosti

vidi se, osim u sustavnoj institucionalnoj podršci, i u sljedećem: a) Kratkotrajni projekti (primjerice potpore Sveučilišta) gotovo se u pravilu ograničavaju na unutarodsječni rad. To s jedne strane umanjuje broj uključenih znanstvenika, kao i vidljivost rezultata istraživanja, a s druge često dovodi do preklapanja interesa u istraživačkim ciljevima. b) Kada se i uspostavlja, suradnja se uglavnom odvija među poljima unutar određenoga znanstvenog područja (humanističke odnosno društvene znanosti). Nizom konkretnih mjera Fakultet će poticati okrupnjavanje istraživačke djelatnosti unutar samoga Fakulteta, s ciljem ispunjavanja društvene odgovornosti Fakulteta na razini Republike Hrvatske te Europske unije. Ujedno postoji potreba za uspostavom tješnje suradnje među odsjecima koji pripadaju istomu polju i području istraživanja (npr. slavistika), odnosno srodnim poljima (npr. povijesne znanosti).

MJERA 1.c.1. USMJERITI INTERNA I EKSTERNA SREDSTVA U FINANCIRANJE SURADNIČKIH, MEĐUDSJEČNIH ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKIH PROJEKATA

Kako bismo potaknuli projektnu aktivnost svojega znanstveno-nastavnog osoblja te ostvarili unutarinstitucijsko okrupnjavanje istraživačke djelatnosti, uspostaviti ćemo fakultetski fond za sufinanciranje znanstveno-istraživačkih projekata i provesti natječaj za financiranje projekata. U raspodjeli raspoloživih financijskih sredstava za financiranje istraživačkih aktivnosti prednost će se dati onim projektima koji okupljaju istraživače iz različitih polja i grana te su usmjereni prema fakultetskim interdisciplinarnim istraživačkim temama. U mjeri u kojoj to opća pravila budu dopuštala, Fakultet će pri raspodjeli sredstava iz višegodišnjega institucionalnog financiranja (takozvane sveučilišne potpore) davati prednost takvim projektima.

MJERA 1.c.2. PERIODIČNO REVIDIRANJE PRIORITETNIH TEMA DEFINIRANIH STRATEŠKIM PROGRAMOM ISTRAŽIVANJA

Strateški program istraživanja definira ključne teme na razini znanstvenih polja i institucionalnoj razini te usmjerava istraživačke aktivnosti. Strateški program istraživanja odražava tekuće istraživačke aktivnosti, ali ih i usmjerava prema temama koje su kulturno, društveno ili gospodarski relevantne, odnosno prema onim temama koje su propulzivne na međunarodnoj razini te mogu do određene mjere kreirati lokalne politike. Mjera podrazumijeva usmjeravanje istraživačkih aktivnosti prema temama koje su navedene u strateškome programu istraživanja kroz usmjeravanje financijskih sredstava iz internih i eksternih fondova prema istraživanjima koja doprinose ostvarivanju ciljeva strateškoga programa istraživanja. Također mjera podrazumijeva periodično revidiranje strateškoga programa istraživanja s ciljem održavanja njegove relevantnosti iz dviju perspektiva: iz perspektive razvoja discipline i iz perspektive vanjske, odnosno društvene, kulturne ili gospodarske relevantnosti. U okviru toga cilja posebno se stavlja naglasak na određivanje interdisciplinarnih istraživačkih tema na razini cijeloga Fakulteta koje omogućavaju suradnju među istraživačima iz različitih znanstvenih područja i polja.

MJERA 1.c.3. OSIGURATI SREDSTVA IZ VANJSKIH IZVORA ZA RAZVOJ SUVREMENE ISTRAŽIVAČKE INFRASTRUKTURE U DRUŠTVENIM I HUMANISTIČKIM ZNANOSTIMA

Niz znanstvenih disciplina (psihologija, informacijske i komunikacijske znanosti, arheologija, fonetika, lingvistika te sve ono što se danas svrstava u "digitalne humanističke znanosti"), koje čine važne elemente nastavne i istraživačke djelatnosti na Filozofskom fakultetu, u značajnoj se mjeri oslanjaju na naprednu tehnologiju u znanstvenim istraživanjima. Trenutno Filozofski fakultet, ali ni druge znanstvene ustanove u Republici Hrvatskoj, ne raspolaže potrebnom istraživačkom opremom te pratećim računalnim programima i prostornim kapacitetima

za provođenje naprednih istraživanja u navedenim disciplinama. Nedostatak navedene infrastrukture u značajnoj mjeri otežava praćenje i uključivanje u aktualne međunarodne istraživačke trendove, što rezultira znanstvenim zaostajanjem i nedovoljnom međunarodnom vidljivošću. Razvoj takve infrastrukture utjecao bi na povećanje znanstvene produktivnosti, ali i omogućio inovacije i provođenje primijenjenih istraživanja. Mjera podrazumijeva aktivno praćenje nacionalnih i europskih natječaja koji dodjeljuju sredstva za razvoj znanstvene infrastrukture te razradu dokumentacije i prijavu na odgovarajuće natječaje.

MJERA 1.c.4. USPOSTAVITI SUSTAV REDOVITIH INTERNIH EDUKACIJA I RAZMJENA ZNANJA I KOMPETENCIJA

Fakultet će uspostaviti sustav redovitih internih razmjena znanja i kompetencija, odnosno predavanja o iskustvima istraživača i drugih zaposlenika ("primjeri dobre prakse"). Znanja i kompetencije istraživača iz jednoga polja mogu biti od koristi istraživačima iz drugih polja. Fakultet s tako velikim brojem istraživača koji dolaze iz različitih polja te se bave istraživanjima različitih fenomena zasigurno raspolaže na grupnoj razini brojnim znanjima i vještinama. No trenutno ne postoji sustav međusobne razmjene tih znanja i vještina. Mjera uključuje i osiguravanje logističke i druge podrške u organizaciji i provođenju radionica i edukacija. Fakultet će također uspostaviti sustav redovitih događanja (tribine, okrugli stolovi i sl.) na kojima će se raspravljati o relevantnim znanstveno-istraživačkim temama, odnosno procesima i fenomenima.

MJERA 1.c.5. UREDITI OSNIVANJE I DJELOVANJE INTERDISCIPLINARNIH ISTRAŽIVAČKIH GRUPA IZMJENAMA STATUTA I DRUGIH AKATA

Na Fakultetu već djeluje nekoliko interdisciplinarnih istraživačkih skupina koje okupljaju znanstveno-nastavno osoblje iz različitih područja i polja istraživanja oko iste istraživačke teme. Potrebno je ubuduće potaknuti osnivanje novih takvih grupa koje mogu djelovati kao *ad hoc* skupine. Osim uspostavljanjem sustava redovitih internih edukacija i razmjena znanja Fakultet će taj oblik okupljanja istraživačke djelatnosti potaknuti i pravnim mjerama, dakle izmjenom Statuta i drugih akata. Ujedno mjera podrazumijeva osiguravanje primjerene vidljivosti takvih skupina i potrebnih resursa.

MJERA 1.c.6. DEFINIRATI OBVEZNE ELEMENTE DISEMINACIJE PROJEKATA KOJI SE PRIJAVLJUJU NA VANJSKE I UNUTARNJE IZVORE FINANCIRANJA

Pravilnikom o upravljanju projektima na razini Fakulteta propisat ćemo obvezne aktivnosti unutarinstitucijske diseminacije koje moraju sadržavati projekti što ih Fakultet logistički ili financijski podupire (ako ti elementi već nisu propisani odobrenim projektom). Ti elementi će uključivati: a) javna predavanja istraživača u prostoru Fakulteta; b) objavljivanje hodograma projekata na internetskim stranicama zavoda ili odsjeka koji ih provode; c) prezentaciju rezultata istraživanja u prostoru Fakulteta i d) osiguravanje dostupnosti publikacija, istraživačkih podataka i završnih izvještaja projekata fakultetskoj i široj društvenoj javnosti. Ovom mjerom želi se potaknuti intenzivnije međusobno informiranje o istraživačkim aktivnostima i postignućima kako bi se time olakšale buduće suradnje i povezivanja.

CILJ 1.D. INTEGRIRATI PROGRAME NA RAZINI POSLIJEDIPLOMSKIH DOKTORSKIH STUDIJA

Tradicija suradnje različitih odsjeka u izvedbi doktorskih studija na Filozofskome fakultetu duga je (primjerice doktorski studij lingvistike), ali u posljednje vrijeme postoji trend fragmentacije i na razini doktorskih studija. Njihov broj raste, no bez jasne koncepcije i strategije. Po-

treba i prostor za tijesnom suradnjom među postojećim doktorskim studijima proizlazi iz niza čimbenika. Prije svega, suvremeni su doktorski studiji istraživački usmjereni, naglasak je sve manje na klasičnim oblicima nastave, ali i klasičnim disciplinarno definiranim kompetencijama i znanjima. Suvremeni doktorski studiji, prije svega, nastoje kandidatima osigurati stjecanje znanstveno-istraživačkih kompetencija koje su u značajnoj mjeri transdisciplinarne. Jača integracija postojećih doktorskih studija kandidatima bi omogućila i horizontalnu mobilnost među studijima. Nadalje za uspješnost u izradi doktorskoga rada vrlo je važno kvalitetno mentoriranje koje ovisi o poznavanju često vrlo specifičnih tema. Stoga je važno da svi istraživači zaposleni na Filozofskome fakultetu budu potencijalni mentori za svakoga kandidata. Osim sadržajne razlozi za integriranje i formalne su prirode te uključuju štednju, jednostavniju organizaciju i administraciju, propulzivnost, transparentnost, financijsko rasterećenje kandidata itd. Samo na taj način Filozofski fakultet može zadržati vodeće mjesto u obrazovanju budućih istraživača u društvenim i humanističkim znanostima u Republici Hrvatskoj.

MJERA 1.D.1. USKLADITI AKADEMSKE KALENDARE DOKTORSKIH STUDIJA

Trenutno početak i trajanje pojedinih semestara na doktorskim studijima ne prati opći akademski kalendar, što otežava horizontalnu mobilnost među studentima ili zajedničko održavanje nastave iz istih ili sličnih kolegija. Dodatni je problem što ne postoji javno objavljen raspored nastave i događanja za doktorske studije, što bi omogućilo studentima drugih doktorskih studija da razmotre uključivanje u određene aktivnosti ili kolegije na drugim doktorskim studijima. Stoga je cilj ove mjere usklađivanje akademskih kalendara na svim doktorskim studijima te vidljivost informacija o održavanju nastave i drugih aktivnosti na pojedinom doktorskom studiju studentima svih doktorskih studija na mrežnoj stranici Fakulteta.

MJERA 1.D.2. UVESTI ZAJEDNIČKE KOLEGIJE KOJI SU U PONUDI SVIH DOKTORSKIH STUDIJA

Osim specifičnih znanja i kompetencija iz područja svoje doktorske disertacije doktorandi tijekom doktorskoga studija moraju steći i generičke znanstvene kompetencije. One se prije svega odnose na uzuse znanstvene pismene i usmene komunikacije u različitim žanrovima te druge kompetencije koje su zajedničke za snalaženje u suvremenome znanstvenom radu (primjerice pretraživanje i procjena internetskih izvora, scientometrijski pokazatelji, izvori financiranja znanstvenih projekata itd.). S obzirom na to da se radi o generičkim znanstvenim kompetencijama, nema potrebe da se kolegiji koji bi davali takve kompetencije osmišljavaju i izvode zasebno na različitim doktorskim studijima. Stoga će se u okviru ove mjere prepoznati doktorski studiji koji već u svojoj ponudi imaju kolegije koji rezultiraju odgovarajućim ishodima te će takvi kolegiji, uz eventualnu prilagodbu i dopunu sadržajima koje nudi Knjižnica, biti uključeni u ponudu kolegija svih doktorskih studija.

MJERE 1.D.3. ORGANIZIRATI MEĐUNARODNE INTERDISCIPLINARNE LJETNE ŠKOLE I DOKTORSKE RADIONICE

Unapređenje kvalitete doktorskih studija moguće je, prije svega, organiziranjem aktivnosti koje će doktorandima omogućiti da dođu u kontakt s istraživačima koji se bave srodnim temama i područjima te koje će omogućiti da doktorandi svoje istraživačke ideje i rezultate svojih istraživanja izlažu, argumentiraju i brane pred stručnom publikom prije pisanja i obrane vlastite doktorske disertacije. U postojećim programima doktorskih studija stavljen je nedovoljan naglasak na takve aktivnosti. Stoga je plan da se u budućnosti pronađe institucionalni i financijski okvir koji će omogućiti organizaciju takvih aktivnosti u obliku međunarodnih interdisciplinarnih doktorskih radionica i u suradnji različitih doktorskih studija. Mjera uključuje i aktivnosti na osiguravanju stabilnih prostornih uvjeta za održavanje takvih

radionica, primjerice kroz osiguravanje sredstava za uređenje dijela Kule Janković prijavom projekata na europske i nacionalne sheme financiranja.

MJERA 1.D.4. ORGANIZIRATI ZAJEDNIČKI SUSTAV EDUKACIJE MENTORA

Struktura nastavnoga osoblja na doktorskim studijima pomladila se u posljednjih desetak godina što za posljedicu ima sve veći broj mentora bez značajnoga mentorskog iskustva. S obzirom na važnost kvalitete mentoriranja doktorskoga rada na ukupnu kvalitetu doktorskoga studija, nameće se potreba za osiguravanjem odgovarajuće edukacije za nove/mlade mentore. Takva praksa bila je pokrenuta na Sveučilištu u Zagrebu, no u proteklih nekoliko godina nije aktivno provođena. Stoga će Filozofski fakultet pokrenuti vlastiti program edukacije mladih mentora i to u suradnji svih doktorskih studija.

MJERA 1.D.5. DONIJETI NOVI FAKULTETSKI PRAVILNIK O STUDIRANJU NA DOKTORSKIM STUDIJIMA

Filozofski fakultet izradio je pravilnik o poslijediplomskim studijima 2001. godine, koji od tada nije ažuriran. U međuvremenu došlo je do značajne izmjene sveučilišnoga pravilnika, ali i općega konteksta izvedbe doktorskih studija (npr. uvođenje bolonjskoga modela studiranja). Svi doktorski studiji se stoga oslanjaju na Pravilnik o studiranju na doktorskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Premda je navedeni sveučilišni pravilnik dobar okvir za izvođenje doktorskih studija, u pojedinim situacijama javlja se potreba za dodatnim preciziranjem pojedinih pravila i procedura unutar Filozofskoga fakulteta, odnosno potreba za usklađivanjem procedura među različitim doktorskim studijima. Najbolji okvir za uređenje navedenih pitanja jest donošenje novoga fakultetskog pravilnika o doktorskim studijima.

MJERA 1.D.6. OJAČATI MEHANIZME UNUTRAŠNJE KONTROLE KVALITETE UNAPREĐENJEM RADA VIJEĆA POSLIJEDIPLOMSKIH STUDIJA

Vijeće poslijediplomskih studija osnovano je kako bi koordiniralo različite doktorske studije na Fakultetu. Osim koordinacije jedna od njegovih ključnih funkcija jest i kontrola kvalitete. Vijeće poslijediplomskih studija radi po pravilniku iz 2001. godine. Kontekst izvođenja doktorskih studija, i u pogledu sveučilišnoga pravilnika o doktorskim studijima i u pogledu uvođenja sustava vanjskoga vrednovanja doktorskih studija, značajno se promijenio, stoga je potrebno prilagoditi pravilnik o ustroju i radu toga tijela kako bi se njegove funkcije uskladile s novim zahtjevima koji se postavljaju pred doktorske studije.

MJERA 1.D.7. DEFINIRATI ZAJEDNIČKU OSNOVNU STRUKTURU DOKTORSKIH PROGRAMA I PROVESTI POSTUPNO USKLAĐIVANJE POSTOJEĆIH PROGRAMA S TOM STRUKTUROM

Kako bi se olakšala upravljivost i administracija doktorskih studija, kako bi se omogućila horizontalna mobilnost te suradnja u izvođenju zajedničkih i preklapajućih sadržaja te kako bi se svi doktorski programi uskladili s vanjskim kriterijima vrednovanja, poželjno je uspostaviti zajedničku osnovnu strukturu obveza polaznika po semestrima (omjer obvezne nastave i izborne, omjer klasične i konzultativne nastave, omjer nastave i individualnih istraživačkih aktivnosti, minimalni udio generičkih znanstvenih kompetencija itd.). Određivanju navedene zajedničke osnovne strukture prethodit će analiza sličnosti i razlika u postojećim strukturama i pristupima te analiza primjera dobrih praksi. Nakon dogovora osnovne zajedničke strukture pojedini doktorski studiji postupno će, sukladno vlastitim planovima o reakreditacijama i izmjenama programa, uskladiti strukturu svoga programa sa zajedničkim okvirom.

MJERA 1.D.8. REVIDIRATI PORTFELJ POSTOJEĆIH PROGRAMA

Postojeći doktorski studiji nastali su i opstaju na temelju entuzijazma nekolicine istraživača i nastavnika koji su ih pokrenuli ili ih vode. Taj entuzijazam pojedinaca i manjih grupa nije imao adekvatnu institucionalnu podršku i umjeravanje na strateškoj razini. S vremenom spontano je formirana ponuda doktorskih studija za koju ne postoji procjena u kojoj mjeri ona zadovoljava potrebe potencijalnih studenata i znanstvene zajednice u cjelini. Također ne postoji analiza u kojoj mjeri postoje sličnosti i preklapanja u sadržaju i profilu među postojećim doktorskim studijima. Stoga će u okviru ove mjere biti napravljena detaljna analiza ponude doktorskih studija te strategija budućega razvoja portfelja programa doktorskih studija.

MJERA 1.D.9. PROVESTI PRIPREME ZA OSNIVANJE DOKTORSKE ŠKOLE FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Integracija među različitim doktorskim studijima te efikasnije korištenje postojećih resursa najučinkovitije je moguće ostvariti osnivanjem doktorske škole Filozofskoga fakulteta koja bi upravno, organizacijski i administrativno objedinila sve doktorske studije. Konačna odluka o osnivanju doktorske škole uključuje provođenje analiza i rasprava s ciljem jasnoga definiranja uloge doktorske škole, njezinoga ustroja te načina funkcioniranja pojedinih doktorskih studija u slučaju njezine uspostave. Ova mjera podrazumijeva provođenje aktivnosti koje bi trebale rezultirati pripremom analiza i dokumenata temeljem kojih će se u konačnici donijeti odluka o potrebi uspostave doktorske škole te modelu njezina funkcioniranja.

CILJ 1.E. POVEĆATI SURADNJU S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU ZAJEDNIČKIM STUDIJSKIM PROGRAMIMA I ZNANSTVENIM ISTRAŽIVANJIMA

Polazeći od pretpostavke da suvremeni društveni izazovi traže kombiniranje znanja, pristupa i metoda različitih znanstvenih područja i polja, Filozofski fakultet vidi neiskorištene potencijale u tješnjoj znanstvenoj i nastavnoj suradnji s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu na partnerskoj osnovi i na obostranu korist. Posebno vidimo prostor za zajedničkom suradnjom u osmišljavanju novih studijskih programa u suradnji s drugim sastavnicama, a koji bi ponudili nove jedinstvene kombinacije kompetencija.

MJERA 1.E.1. UNAPRIJEDITI POSTOJEĆU SURADNJU U IZVEDBI ZAJEDNIČKIH STUDIJSKIH PROGRAMA S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA

Filozofski fakultet održava niz studijskih programa u suradnji s drugim sastavnicama Sveučilišta. Iako na operativnoj razini suradnja u pravilu teče bez većih poteškoća, potrebno je unaprijediti pravne dokumente i procedure suradnje među sastavnicama u izvedbi tih studijskih programa. Također potrebno je otkloniti niz tehničkih prepreka (npr. evidencija u ISVU-u) u izvođenju postojećih studija. Navedene aktivnosti usmjerene su na povećavanje kvalitete i održivosti postojećih studija.

MJERA 1.E.2. OSMISLITI I AKREDITIRATI BAREM JEDAN NOVI STUDIJSKI PROGRAM U SURADNJI S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA

Nakon provedene analize mogućih profila zajedničkih studijskih programa te provedene analize interesa među studentima i na tržištu rada bit će inicirani pregovori o pokretanju takvih studija s mogućim partnerima. Temeljem provedene analize i dogovora s partnerima

s drugih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu imenovat će se fakultetski predstavnici u radnoj grupi zaduženoj za izradu zajedničkoga studijskog programa. Pri odabiru članova radne grupe s Filozofskoga fakulteta vodit će se računa o tome da u proces budu uključeni nastavnici koji pružaju specifične kompetencije kao odgovor na aktualne društvene, kulturne i gospodarske potrebe za zajedničkim studijem. Nakon oblikovanja prijedloga zajedničkoga studijskog programa svaka od partnerskih sastavnica provest će proceduru njegova prihvaćanja u okviru svoje ustanove, a zatim će se predloženi program uputiti u akreditacijski postupak.

MJERA 1.E.3. OJAČATI SURADNJU S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA U PODRUČJU POUČAVANJA ZA STJECANJE NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA

Premda više sastavnica Sveučilišta u Zagrebu ima nastavničke smjerove u studijskim programima, samo manji broj ima odgovarajuću kadrovsku ekipiranost za provođenje propisanoga obrazovanja budućih nastavnika. Kao sastavnica Sveučilišta koja u znanstvenome i nastavnome smislu nudi sve komponente nužne za stjecanje nastavničkih kompetencija, Filozofski fakultet želi ponuditi svoje kapacitete i drugim sastavnicama te tako pridonijeti podizanju kvalitete toga segmenta studijskih programa na Sveučilištu. S tim ciljem Filozofski fakultet kadrovski će ojačati Centar za obrazovanje nastavnika Filozofskoga fakulteta kako bi mogao ponuditi navedene usluge drugim sastavnicama.

MJERA 1.E.4. POTAKNUTI ZAJEDNIČKE ISTRAŽIVAČKE PROJEKTE S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Filozofski fakultet će među vlastitim zaposlenicima provesti analizu interesa, potrebe i mogućnosti suradnje s istraživačima s drugih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu te će temeljem prikupljenih iskaza interesa uspostaviti međuinstitucionalne sporazume koji će omogućiti uspostavu takve suradnje. Ukoliko bude spremnosti s druge strane, Filozofski fakultet će na paritetnoj osnovi sufinancirati takve projekte iz internoga fonda za poticanje istraživanja, sukladno raspoloživim sredstvima u fondu. Ukoliko sveučilišna pravila budu dopuštala, Filozofski fakultet usmjeravat će i sredstva iz višegodišnjega institucionalnog financiranja u suradničke projekte s drugim sastavnicama Sveučilišta.

MJERA 1.E.5. OJAČATI SURADNJU S DRUGIM SASTAVNICAMA SVEUČILIŠTA U RAZVOJU RAZLIČITIH KOMPONENTI ZNANSTVENE INFRASTRUKTURE

Filozofski fakultet kao vodeća sastavnica Sveučilišta iz područja humanističkih i društvenih znanosti treba sudjelovati u izgradnji i razvoju znanstvene i informacijske infrastrukture koja će služiti u različitim etapama planiranja, provođenja i evaluacije istraživačkoga procesa te diseminacije rezultata. Na taj će način Filozofski fakultet biti u prilici utjecati na razvoj infrastrukture kako bi ona odgovarala specifičnostima društveno-humanističkoga područja i složenosti Fakulteta kao ustanove. U nizu takvih komponenti infrastrukture na nacionalnoj razini sudjeluju zaposlenici Knjižnice Filozofskog fakulteta, primjerice Dabar (Digitalni akademski arhivi i repozitoriji), razvoj skupnoga kataloga visokoškolskih knjižnica te portal znanstvenih časopisa Hrčak. Mjera podrazumijeva jačanje takve suradnje uključivanjem u pojedine projekte i čvršću suradnju s ostalim ključnim infrastrukturnim ustanovama (poput Srca - Sveučilišnoga računskog centra i Nacionalne i sveučilišne knjižnice).

2. INTERNACIONALIZACIJA

Uvažavajući smjernice *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* Republike Hrvatske (v. *Visoko obrazovanje*, cilj 7) i Sveučilišta u Zagrebu (*Strategija internacionalizacije*), Filozofski fakultet pridružuje se nastojanjima usmjerenim prema internacionalizaciji visokoga obrazovanja, kojoj je svrha povećati kvalitetu svih fakultetskih znanstveno-nastavnih djelatnosti. Nakana je Fakulteta ovim strateškim prioritetom: pridonijeti integraciji Fakulteta u Europski obrazovni prostor; učvrstiti poziciju i ugled Fakulteta u međunarodnim krugovima; doprinijeti razmjeni ideja, znanja i kompetencija u međunarodnome kontekstu; proširiti okvir diseminacije znanstvenih rezultata i nastavnih metodologija; omogućiti praktično upoznavanje s raznorodnim akademskim sustavima, tradicijama i tendencijama.

CILJ 2.A. USPOSTAVITI STRATEŠKA PARTNERSTVA SA SRODNIM EUROPSKIM SVEUČILIŠTIMA ILI FAKULTETIMA

Filozofski fakultet ima veliki broj suradnji s različitim europskim i svjetskim sveučilištima i fakultetima, koje se odvijaju kroz različite forme i oblike. No, kao što je primijećeno i u reakreditacijskome postupku, većina navedenih suradnji posljedica je bilo individualnih inicijativa i aktivnosti naših zaposlenika bilo inicijativa koje dolaze sa stranih partnerskih institucija. Fakultet nema nijedan strateški sporazum koji na institucionalnoj razini uspostavlja partnerstvo s nekim relevantnim europskim ili svjetskim sveučilištem ili fakultetom. Uspostava dubljih institucionalnih partnerstava može olakšati ostale aktivnosti usmjerene na internacionalizaciju jer bi se pojedini ciljevi i pripadajuće mjere u okviru ove strateške orijentacije mogli brže i jednostavnije ostvariti suradnjom s partnerskim inozemnim sveučilištima ili fakultetima.

MJERA 2.A.1. PROVESTI ANALIZU POSTOJEĆIH SURADNJI I IDENTIFICIRATI POŽELJNE PARTNERE

Prikupljanjem podataka o svim oblicima postojećih suradnji treba prepoznati one institucije s kojima Fakultet već ima, neformalnu ili kroz formalizirane individualne inicijative, značajnu suradnju u više znanstvenih polja. Treba provesti dodatnu analizu nastavnih i istraživačkih profila fakulteta i sveučilišta u Europi radi identifikacije onih institucija koje su kompatibilne na razini ponude studijskoga programa i/ili znanstveno-nastavnih istraživanja. Temeљem navedenih analiza sastavit će se lista poželjnih strateških partnera s kojima je moguće ostvariti suradnju u više znanstvenih polja te u više vrsta djelatnosti, a kroz koje bi se ostvarivali strateški ciljevi Filozofskoga fakulteta iz ovoga dokumenta. U tom postupku bit će definirani kriteriji za odabir poželjnih strateških partnera.

MJERA 2.A.2. POKRENUTI PREGOVORE O PARTNERSTVU

Prema listi prioriteta bit će uspostavljeni kontakti i otvoreni pregovori o strateškim partnerstvima s identificiranim institucijama s ciljem sklapanja strateških sporazuma. U petogodišnjem je razdoblju cilj sklopiti minimalno dva strateška sporazuma.

CILJ 2.B. POVEĆATI DOLAZNU I ODLAZNU MOBILNOST STUDENATA, NASTAVNIKA, ISTRAŽIVAČA I NENASTAVNOGA OSOBLJA

Fakultet promiče međunarodnu mobilnost svojih studenata i znanstveno-nastavnoga osoblja i suradnju sa srodnim inozemnim ustanovama uključivanjem u različite programe

mobilnosti, poput programa Erasmus+, Ceepus i sl., kao i potpisivanjem bilateralnih i multilateralnih sporazuma sa srodnim fakultetima i znanstvenim ustanovama. Prema podacima iz Evidencije međunarodne suradnje Sveučilištu u Zagrebu od 2003./2004. akademske godine do prosinca 2017. ostvareno je 1976 međunarodnih boravaka zaposlenika Filozofskoga fakulteta. U istom je razdoblju Filozofski fakultet ostvario 1576 boravaka inozemnih kolega. Podaci pokazuju da je po ostvarenoj dolaznoj i odlaznoj mobilnosti Filozofski fakultet, uz Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, vodeća institucija u Republici Hrvatskoj. Ta je razmjerno visoka stopa mobilnosti povezana s brojem znanstveno-nastavnoga osoblja, no također i nizom drugih kompetencija (Filozofski fakultet je jedno od ključnih središta za studij slavistike, jezične kompetencije itd.). Stopa mobilnosti je naša komparativna prednost u odnosu na druge visokoškolske institucije u Republici Hrvatskoj. Premda postoje mehanizmi za uključivanjem gostujućih studenata i znanstveno-nastavnoga osoblja u rad Fakulteta, ponajprije djelovanjem fakultetskoga Ureda za međunarodnu suradnju, cilj je Fakulteta sustavnije raditi na svojoj promidžbi u međunarodnim krugovima i na aktivnijem privlačenju najkvalitetnijih studenata, nastavnika i istraživača na Filozofski fakultet, bilo u obliku kratkotrajnije dolazne mobilnosti bilo trajnijim angažmanom u sveučilišnim programima. Također nakana je Fakulteta sustavno pojačavati odlaznu mobilnost, ali i predstavljanje rezultata takve mobilnosti na matičnoj ustanovi te ciljano širiti mrežu znanstveno-nastavnih ustanova među kojima se mobilnost odvija.

MJERA 2.B.1. REVIDIRATI POSTOJEĆE I PLANSKI SKLAPATI NOVE SPORAZUME KOJIMA SE REGULIRA MOBILNOST STUDENATA, NASTAVNIKA I STRUČNOG OSOBLJA

Na temelju analize postojećih bilateralnih i multilateralnih sporazuma o mobilnosti i suradnji s inozemnim znanstveno-nastavnim institucijama (uključivo i Erasmus+ programe sa zemljama EU-a i partnerskim zemljama) provesti njihovu reviziju. Ovisno o rezultatima analize po potrebi otkazati neke od postojećih sporazuma te inicirati sklapanje sporazuma sa novim sveučilištima koja su od strateške važnosti za Fakultet. Ured za međunarodnu suradnju, zajedno s odsječnim ECTS koordinatorima, nastaviti će sustavno informirati i poticati iskorištavanje mogućnosti koje ugovori nude za istraživanja, stručno osposobljavanje, održavanje nastave te pohađanje nastave i stručnu praksu (studenti). U potpisivanju novih sporazuma treba voditi računa da se oni potpisuju na svim trima razinama studija (usp. strateški cilj 2.e.: Internacionalizacija doktorskih programa).

MJERA 2.B.2. UKLONITI INTERNE PREPREKE DOLAZNOJ MOBILNOSTI

Internationalizacija Fakulteta može se ostvariti povećanjem broja gostujućih stranih studenata. Da bi se povećala dolazna mobilnost studenata te njihova raznolikost, potrebno je značajno povećati ponudu kolegija koji su dostupni studentima koji se ne koriste hrvatskim jezikom, bilo kroz povećanje broja kolegija koji se u cjelini izvode na engleskom jeziku bilo kroz identificiranje kolegija koji se mogu izvoditi na engleskom jeziku kroz konzultativnu nastavu. Nadalje potrebno je uspostaviti redovit sustav ažuriranja ponude kolegija koji su dostupni inozemnim studentima te unaprijediti dio mrežnih stranica koji je namijenjen informiranju inozemnih gostujućih studenata. U određenim segmentima u okviru mjere će biti unaprijeđene i interne procedure za administraciju dolazne mobilnosti.

MJERA 2.B.3. UKLONITI INTERNE PREPREKE ODLAZNOJ MOBILNOSTI

Unatoč tomu što konkretna iskustva svjedoče o tome da su prepreke odlaznoj mobilnosti neznatne, prostor za poboljšanje vidi se u boljoj edukaciji svih ECTS koordinatora i poticanju

njihove aktivne komunikacije s drugim članovima Odsjeka, a s ciljem sprečavanja mogućih problema (primjerice nepriznavanje kolegija po povratku s mobilnosti). U okviru mjere će se poduzeti aktivnosti kako bi se uloga odsječnih ECTS koordinatora ojačala. Mjera se odnosi i na održavanje sustavnoga informiranja studenata o nužnim koracima prije odlaska na mobilnost te podržavanje kontakata s matičnim fakultetom/odsjeком tijekom mobilnosti.

MJERA 2.B.4. IZRADITI I REDOVITO AŽURIRATI FAKULTETSKU MREŽNU STRANICU NA ENGLSKOME JEZIKU

Ova mjera dijelom je razrađena u okviru razvojne strategije Unapređenje kvalitete studija, studenata i studentskoga života. Zbog dolazne je mobilnosti posebno važno na adekvatan način na engleskome jeziku prezentirati glavne informacije o Filozofskome fakultetu i našim studijskim programima, kao i istraživačkim aktivnostima.

MJERA 2.B.5. IZRADITI PROGRAM BAREM JEDNOGA INTERDISCIPLINARNOG DIPLOMSKOG STUDIJA NA ENGLSKOME JEZIKU

Stvarna internacionalizacija ostvaruje se prije svega povećanjem broja stranih studenata koji cjelokupni studij studiraju na našem Fakultetu. Da bi se navedeni cilj mogao ostvariti, potrebno je osmisliti i akreditirati barem jedan studijski program na engleskome jeziku za strane studente koji se ne služe hrvatskim ili srodnim slavenskim jezicima. Akreditacijom jednoga takvog studijskog programa ujedno bi se značajno povećala ponuda kolegija na engleskome jeziku koji bi bili u ponudi gostujućim studentima u okviru kraćih mobilnosti (Erasmus+ ili slični program). U okviru ove mjere bit će provedena analiza mogućih profila studijskih programa koji ne postoje u ponudi na srednjoeuropskim sveučilištima, a za koje bi mogao postojati interes potencijalnih studenata (primjerice studij slavistike ili interdisciplinarni studij kultura i društava jugoistočne Europe). U drugoj fazi bit će koncipiran minimalno jedan program i pripremljen za akreditaciju. Ova mjera će ujedno doprinijeti i ostvarivanju ciljeva prvoga strateškog smjera.

MJERA 2.B.6. PROMOVIRATI I POTICATI OSNIVANJE ZAJEDNIČKIH STUDIJA SA STRANIM SVEUČILIŠTIMA NA ENGLSKOM JEZIKU NA PREDDIPLOMSKOJ I DIPLOMSKOJ RAZINI

Mjera podrazumijeva sustavno nastojanje Fakulteta da u suradnji sa stranim sveučilištima osmisli, akreditira i uspostavi zajedničke studijske programe sa stranim sveučilištima na engleskome jeziku na preddiplomskoj i diplomskoj razini. Mjera uključuje informiranje i edukaciju zaposlenika o načinima funkcioniranja takvih studijskih programa, poticanje razvoja nacionalnoga sustava sufinanciranja takvih studijskih programa te uključivanje u aktivnu razmjenu ideja o mogućim profilima takvih studija s partnerskim sveučilištima i visokim učilištima.

CILJ 2.C. POVEĆATI SURADNJU U PODRUČJU ZNANSTVENIH PROJEKATA

Važnost internacionalizacije suradnje u području znanstvenih istraživanja i znanstvenih projekata nije potrebno dodatno obrazlagati. S obzirom na to da su, kao što je već bilo riječi, oblici suradnji, i unutar institucije i izvan nje, uglavnom plod individualnih inicijativa i partikularnih istraživanja, Fakultet će poduzeti različite konkretne mjere kako bi povećao broj i oblik međunarodnih suradnji u području znanstvenih projekata (projekti Europske unije, projekti s partnerskim zemljama) te drugih oblika suradničkih znanstvenih istraživanja koji svojom kvalitetom znatno pridonose znanstvenoj vidljivosti Fakulteta, njegovomu međunarodnom ugledu i poziciji te utječu na to da Fakultet postane prepoznatljiv i tražen partner u međunarodnim istraživanjima i nastavi.

MJERA 2.c.1. OSIGURATI SREDSTVA ZA TROŠKOVE INICIJALNE USPOSTAVE ZNANSTVENIH SURADNJI TE DRUGIH, IZVANPROJEKTNIH OBLIKA SURADNJE

Interni fond za sufinanciranje znanstveno-istraživačkih projekata (vidi mjere u okviru strateškog cilja 1.c.) osiguravat će financijsku i logističku potporu inicijalnom uspostavljanju znanstvenih suradnji, odnosno uspostavljanju onih suradnji koje dosad nisu bile potpomognute nekim drugim oblikom financijske i logističke podrške (bilateralni ugovori i slično). Potpomagat će se posebice oni projekti inicijalnoga uspostavljanja znanstvene suradnje koji su od strateškoga značenja za Filozofski fakultet. Također ova mjera uključuje i financijsku te logističku podršku kvalitetnim i za strateški razvoj Fakulteta važnim oblicima izvanprojektne suradnje (primjerice rad s inozemnim istraživačima na zajedničkim publikacijama u međunarodno relevantnim izdavačkim kućama).

MJERA 2.c.2. OJAČATI KAPACITETE UREDA ZA ZNANOST I PROJEKTE

Suvremeni istraživački projekti su u pravilu suradnički projekti na kojima sudjeluje veći broj partnera iz različitih zemalja. Stoga je za jačanje suradnji s inozemnim istraživačima i institucijama nužno osigurati adekvatnu podršku našim istraživačima za uključivanje u međunarodne konzorcije i mreže te prijavu i vođenje projekata zajedno s inozemnim partnerima. Novoosnovani Ured za znanost i projekte potrebno je kadrovski ojačati kako bi mogao pružati navedenu podršku na adekvatnoj razini i u svim fazama životnoga ciklusa projekta. U inicijalnoj fazi potrebno je osigurati još jedno stalno radno mjesto te razviti fleksibilan sustav dodatnoga zapošljavanja osoblja za upravljanje projektima iz sredstava projekata, odnosno iz indirektnih troškova. Potrebno je osigurati i adekvatne dodatne edukacije za zaposlenike Ureda te jasno definirati usluge koje korisnici mogu očekivati od Ureda.

MJERA 2.c.3. USPOSTAVITI PROGRAME GOSTUJUĆIH ISTRAŽIVAČA

Na Fakultetu redovito gostuje niz istraživača (održavanje nastave i/ili stručno/znanstveno usavršavanje) te se pritom koriste financijska i logistička sredstva iz fondova EU-a i drugih vanjskih fondova. Gostujući istraživači važan su čimbenik u razmjeni ideja, znanja i kompetencija te učvršćuju poziciju i ugled Fakulteta u međunarodnoj zajednici. Zbog toga će Fakultet uspostaviti programe gostujućih istraživanja u obliku kratkotrajnih stipendija koje će uključivati radni prostor te korištenje fakultetskih resursa. Ova će se mjera posebno odnositi na onu dolaznu mobilnost koja nije uključena u dosada postojeće okvire financiranja, a koja se predviđa strateškim razvojem Fakulteta. Ujedno, u okviru ove mjere, Fakultet će zagovarati na razini Sveučilišta, državnih tijela i drugdje, pojednostavljivanje procedura za odobrenje i reguliranje boravka inozemnih gostujućih istraživača, kao i razvoj državnih fondova za financiranje dolazne mobilnosti gostujućih istraživača.

CILJ 2.D. POVEĆATI MEĐUNARODNU VIDLJIVOST I KVALITETU ZNANSTVENOGA RADA

Od 2007. godine do danas fakultetski su istraživači objavili više od 1200 knjiga, više od 9000 znanstvenih i ostalih radova, a obranjeno je gotovo 600 disertacija. Premda je znanstvena produktivnost fakultetskih istraživača prilično velika, vidljivost tih istraživačkih napora prilično je neujednačena. Uzroci nerazmjera između potencijala i učinka u aktualnom istraživačkom polju leže u nekoliko raznorodnih faktora. Stoga je nužno provođenje mjera koje: a) povećavaju motivaciju fakultetskih istraživača za provođenjem naprednih istraživanja i objavljivanje rezultata u vrhunskim međunarodnim časopisima, b) osiguravaju učinkovitiju

administrativnu podršku i c) pojačavaju odjek znanstvenih postignuća u istraživačkim i stručnim krugovima, ali i općenito u društvu (vidi i strateški cilj 4.e.).

MJERA 2.D.1. POVEĆATI ULAGANJA VLASTITIH SREDSTAVA U PROVEDBI KVALITETNIH ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKIH PROJEKATA

Filozofski fakultet do sada nije imao razrađenu politiku ulaganja vlastitih sredstava u znanstvena istraživanja, iako su povremenim *ad hoc* donesenim odlukama određena sredstva uložena u takve napore. Premda Fakultet ne raspolaže znatnim financijskim sredstvima koja bi mogao uložiti u znanstveno-istraživačke projekte, važno je da se određena sredstva odvoje za tu namjenu kako bi se na institucionalnoj razini pokazala istraživačka orijentacija Fakulteta. Stvaranje internog fonda za financiranje znanstveno-istraživačkih aktivnosti potrebno je i zbog sve većega broja financijskih shema koje zahtijevaju sufinanciranje projekata iz vlastitih sredstava (primjerice uspostavne potpore HRZZ-a). U okviru mjere bit će provedena analiza raspoloživosti financijskih sredstava te će biti formiran fond i razrađena pravila raspodjele sredstava iz navedenoga fonda koja će biti takva da će poticati istraživačke aktivnosti koje imaju potencijal za povećanje širega međunarodnog utjecaja i ugleda Fakulteta.

MJERA 2.D.2. UTJECATI NA PROMJENU NAČINA RASPODJELE I DODJELE SREDSTAVA KOJA SVEUČILIŠTE U ZAGREBU OSTVARUJE KROZ SUSTAV NAMJENSKOGA VIŠEGODIŠNJEG INSTITUCIONALNOG FINANCIRANJA ZNANSTVENE DJELATNOSTI

Na godišnjoj razini istraživači s Filozofskoga fakulteta raspolažu relativno značajnim sredstvima (u proteklih nekoliko godina nešto više od 1,5 milijuna kuna) koja Sveučilište u Zagrebu ostvaruje iz državnoga proračuna sustavom namjenskoga višegodišnjega institucionalnog financiranja znanstvene djelatnosti. Kako bi navedena sredstva imala veći učinak na povećanje kvalitete i međunarodnoga utjecaja istraživanja, potrebno je osigurati veću fleksibilnost u raspodjeli i načinu korištenja navedenih sredstava. Stoga će Fakultet zagovarati izmjene pravila na sveučilišnim tijelima.

MJERA 2.D.3. OSIGURATI SREDSTVA IZ VANJSKIH IZVORA ZA RAZVOJ SUVREMENE ISTRAŽIVAČKE INFRASTRUKTURE U DRUŠTVENIM I HUMANISTIČKIM ZNANOSTIMA

Mjera je raspisana u okviru 1.c.3. U okviru ovoga cilja razvoj suvremene znanstvene infrastrukture omogućio bi značajno povećanje kvalitete znanstvenih istraživanja jer bi se smanjilo infrastrukturno zaostajanje za relevantnim međunarodnim centrima izvrsnosti u pojedinim područjima. Time bi se omogućilo i jačanje međunarodne suradnje, ali i međunarodna vidljivost znanstveno-istraživačkoga rada na Fakultetu.

MJERA 2.D.4. POTICATI UKLJUČIVANJE U EUROPSKE ZNANSTVENE INFRASTRUKTURE

Provođenje naprednih istraživanja te međunarodno povezivanje moguće je ostvariti i snažnijim uključivanjem u europske istraživačke infrastrukture: CLARIN ERIC, DARIAH ERIC, CESSDA ERIC, ESS ERIC i SHARE ERIC. Fakultet je do sada surađivao s CLARIN, DARIAH i CESSDA konzorcijima, no uglavnom temeljem individualnih inicijativa. Mjera podrazumijeva organizirani institucionalni pristup uključivanju u aktivnosti navedenih infrastrukture te po potrebi osiguravanje resursa za vezane aktivnosti. Mjera također podrazumijeva institucionalno zagovaranje članstva u europskim istraživačkim infrastrukturama za društvene i humanističke znanosti na razini nacionalnih tijela.

MJERA 2.D.5. POVEĆATI DOSEG I VIDLJIVOST FAKULTETSKIH PUBLIKACIJA

Ova se mjera odnosi na poticanje razvoja znanstvene relevantnosti i vidljivosti časopisa kojima je Fakultet (su)izdavač, odnosno na osiguranje prisutnosti fakultetskih časopisa u relevantnim međunarodnim bazama, te općenito unapređenje uredničkih praksi. Fakultet će osigurati podršku te po potrebi i dodatne resurse kako bi se unaprijedila vidljivost i relevantnost naših časopisa. Također mjera podrazumijeva i unapređenje vidljivosti ostalih publikacija u izdanju Fakulteta.

MJERA 2.D.6. POTICATI I SUFINANCIRATI IZLAGANJA I POZVANA PREDAVANJA NA PRESTIŽNIM MEĐUNARODNIM ZNANSTVENIM KONFERENCIJAMA I ZNANSTVENIM INSTITUCIJAMA

Međunarodne znanstvene konferencije važno su mjesto diseminacije rada znanstvenika te njihovoga umrežavanja s kolegama koji se bave srodnim istraživačkim temama. Postojeći sustav financiranja takvih aktivnosti nije razrađen ili je vezan uz znanstvene projekte. Premda Fakultet ulaže znatna sredstva za tu namjenu (uglavnom kroz sredstva koja se raspoređuju odsjecima), sustav financiranja nije uređen. Smisao ove mjere jest prije svega urediti postojeći sustav sufinanciranja te kroz novoosnovani fakultetski fond za međunarodnu mobilnost povećati količinu sredstava koja se izdvajaju za tu svrhu.

MJERA 2.D.7. POTICATI SUDJELOVANJE FAKULTETSKOGA ZNANSTVENO-NASTAVNOG OSOBLJA U MEĐUNARODNIM TIJELIMA

Poticaj se odnosi na niz manjih konkretnih aktivnosti koje će omogućiti veću prisutnost fakultetskoga znanstveno-nastavnog osoblja u međunarodnim znanstveno-istraživačkim odborima, u procesu recenziranja međunarodnih znanstvenoistraživačkih projekata te u uredničkim odborima međunarodnih znanstvenih časopisa. Primjerice poticat će se otvaranje *EU login*-korisničkoga računa te prijava fakultetskoga znanstveno-nastavnog osoblja u bazu podataka evaluatora projektnih prijedloga Europske komisije.

MJERA 2.D.8. BOLJE PREDSTAVITI ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKI RAD NA MREŽNIM STRANICAMA FAKULTETA

Znanstvene aktivnosti i rezultati znanstvenoga rada istraživača, posebice na engleskom jeziku, izuzetno su slabo i nepregledno predstavljeni na postojećim mrežnim stranicama Fakulteta. Nove mrežne stranice sustavno će prikazivati tekuće i dovršene znanstveno-istraživačke napore zaposlenika te omogućiti pregledniji uvid u pojedinačne bibliografije. Osim klasičnoga prikaza znanstvenoga rada i njegovih rezultata potrebno je osmisliti i suvremenije i atraktivnije sadržaje, kao što su snimljena predavanja i sl., kako bi sadržaji bili atraktivni i publici izvan akademske zajednice.

MJERA 2.D.9. POTAKNUTI IZRADU OSOBNIH ISTRAŽIVAČKIH PLANOVA

Značajniji napredak u znanosti zahtijeva kontinuiran i predan rad na određenoj istraživačkoj temi kroz duže vrijeme, često i više desetaka godina. Kako bi taj kontinuirani napor dao odgovarajuće rezultate, potrebno ga je adekvatno organizirati i planirati, pogotovo kada su potrebna znatnija financijska ulaganja u provođenje istraživanja ili nabavu opreme. Kako bi Fakultet pomogao istraživačima u upravljanju i strukturiranju takvih dugoročnih napora, Fakultet će zaposlenicima ponuditi edukaciju i stručnu pomoć u izradi osobnih istraživačkih planova, na dobrovoljnoj bazi. Istraživači koji budu željeli takav pristup, uz stručnu pomoć, izradit će vlastite višegodišnje istraživačke planove da bi svoj istraživački rad na

određenoj temi primjereno organizirati i planirati te na odgovarajuće načine u pojedinim fazama razvoja istraživanja koristili adekvatne izvore financiranja.

MJERA 2.D.10. INICIRATI STVARANJE NACIONALNOGA CITATNOG INDEKSA

Veliku prepreku međunarodnoj vidljivosti te sustavnom praćenju i strateškom planiranju fakultetske znanstvene produkcije čini njena slaba zastupljenost u međunarodnim citatnim indeksima. Filozofski fakultet se kao vodeća nacionalna institucija za društvene i humanističke znanosti mora uključiti u sve nacionalne i međunarodne inicijative i procese koji vode prema obuhvatnijoj i uravnoteženijoj uključenosti i otvorenosti podataka o citatnim vezama iz svih područja znanosti i za sve vrste publikacija. Posebna će se pažnja posvetiti izlaganju otvorenih podataka o referencama iz izdanja Filozofskoga fakulteta. Postojanje takvih otvorenih i strukturiranih podataka jest temelj na kojem će se unutar Knjižnice Filozofskoga fakulteta moći graditi nacionalni servisi (poput nacionalnoga citatnog indeksa za društveno-humanističko područje) ili se priključiti međunarodnim projektima koji su u tijeku. Mjera podrazumijeva prijavu projekta na moguće izvore financiranja.

CILJ 2.E. INTERNACIONALIZIRATI POSLIJEDIPLOMSKE DOKTORSKE STUDIJE

Internacionalizacija znanstvenoga rada mora početi od samoga početka karijere mladih znanstvenika. S obzirom na to da je osnovna funkcija doktorskoga studija obrazovanje novoga mladog znanstvenika, nužno je osigurati uključivanje doktoranada na internacionalnu znanstvenu scenu od samoga početka. Istovremeno to je najefikasniji način povećanja kvalitete doktorskih studija. Postojeća razina internacionalizacije, i u pogledu strukture studenata i u pogledu strukture predavača i mentora, izrazito je niska te je potrebno u sljedećem razdoblju napraviti značajan iskorak.

MJERA 2.E.1. PRIVLAČITI STUDENTE IZ JUGOISTOČNE EUROPE (KOJI MOGU BAREM DJELOMICE PRATITI PROGRAME NA HRVATSKOME JEZIKU) NA DOKTORSKE STUDIJE

Mjera podrazumijeva sljedeće: 1. evidenciju suradnji s drugim poslijediplomskim studijima i projekciju potreba; 2. promoviranje doktorskih studija Filozofskoga fakulteta na području jugoistočne Europe, a posebice u državama u kojima postoji značajniji broj potencijalnih studenata koji mogu barem dio aktivnosti pratiti na hrvatskome jeziku; 3. ulaganje u oglašavanje doktorskih studija u inozemstvu te održavanje specijaliziranih prezentacija doktorskih studija na znanstvenim manifestacijama; 4. zagovaranje oblikovanja sustava stipendija za strane studente na doktorskoj razini.

MJERA 2.E.2. ORGANIZIRATI MEĐUNARODNE INTERDISCIPLINARNE LJETNE ŠKOLE I DOKTORSKE RADIONICE

Ova je mjera opisana kao mjera 1.d.3. U okviru ovoga cilja mjera doprinosi internacionalizaciji doktorskih studija s obzirom da je predviđeno organiziranje međunarodnih ljetnih škola i doktorskih radionica.

MJERA 2.E.3. POVEĆATI BROJ STRANIH (SU)MENTORA NA DOKTORSKIM DISERTACIJAMA TE GOSTUJUĆIH PREDAVAČA NA DOKTORSKIM STUDIJIMA

Doktorski će studiji u svojim proračunima postupno stvarati fond iz kojega će financirati (su)mentorstva inozemnih istraživača te gostujuća predavanja na doktorskim studijima. Na-

vedeno pitanje bit će detaljno operacionalizirano u pravilniku o doktorskim studijima Filozofskoga fakulteta.

MJERA 2.E.4. POVEĆATI RAZMJENU STUDENATA NA DOKTORSKOJ RAZINI

Odlazna i dolazna mobilnost studenata na doktorskoj razini poticat će se i omogućavati, prije svega, programom Erasmus+. Mjera podrazumijeva poticanje sklapanja ugovora o razmjeni studenata u okviru programa Erasmus+ i na doktorskoj razini, gdje god je to moguće. Odnosi se i na davanje prednosti studentima na doktorskoj razini u natječajnim postupcima za dodjelu stipendija u okviru programa Erasmus+ ili drugih srodnih programa. Mjera uključuje i aktivno promoviranje doktorskih studija Filozofskoga fakulteta za potencijalne gostujuće studente, ali i odgovarajuće prilagodbe u programima i organizaciji kako bi se omogućio prihvat većega broja gostujućih studenata na doktorskim studijima.

MJERA 2.E.5. PROMOVIRATI DVOJNE MEĐUNARODNE DOKTORATE („COTUELLE DE THÈSE/JOINT PHD THESIS SUPERVISION“)

Ovdje je riječ o doktorskoj studiji i izradi jednoga dokorskog rada na dvama različitim sveučilištima, iz dviju različitih zemalja, te uz mentorstvo dvaju mentora s tih sveučilišta. Iako je taj model doktorata omogućen odgovarajućim propisima u Republici Hrvatskoj i na našem sveučilištu, većina studenata nema informaciju o toj mogućnosti. Stoga je smisao ove mjere razvijanje aktivnosti koje će omogućiti da svaki doktorand ima informaciju o toj mogućnosti i svim njezinim organizacijskim, administrativnim i financijskim aspektima. Također u okviru ove mjere treba promovirati mogućnost da strani studenti imaju mentora na našem Fakultetu.

3. UNAPREĐENJE KVALITETE STUDIJA I STUDENTSKOGA ŽIVOTA

Jedna od temeljnih zadaća Filozofskoga fakulteta, u skladu s politikom Sveučilišta u Zagrebu, jest unapređenje kvalitete studija i studentskoga života. I sve ostale razvojne strategije predložene u ovom dokumentu kao svoj ishod imaju unapređenje kvalitete različitih fakultetskih djelatnosti: znanstveno-nastavnih, stručnih, organizacijskih itd. No s obzirom da u središte svoje djelatnosti Fakultet postavlja studente i studij, zasebna je razvojna os usmjerena upravo na to područje. Strategija osiguravanja kvalitete s jedne strane podrazumijeva uspostavu sustava o kojem skrbi Uprava Fakulteta, odnosno regulacijskih i legislativnih mehanizama kojima se definiraju standardi i postupci u toj sferi. S druge strane provedba mjera osiguravanja kvalitete zadaća je svakoga zaposlenika i studenta Fakulteta, a oslanja se na akademske vrijednosti i profesionalnu odgovornost svih dionika znanstveno-nastavnoga procesa. Osiguravanje kvalitete nužno je postaviti dijaloški, uključivanjem različitih sudionika u evaluacijske procedure, ali i u primjenu rezultata vrednovanja pri unapređenju nastavne djelatnosti.

CILJ 3.A. UNAPRIJEDITI SUSTAV KONTROLE KVALITETE

U skladu sa Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (NN 45/09), Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete visokoga obrazovanja u europskom obrazovnom prostoru i Strategije sustava osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskom fakultetu je, zbog broja i raznolikosti studijskih programa, potreban dobro

organiziran sustav upravljanja kvalitetom. To bi podrazumijevalo da Fakultet, osim vanjskih vrednovanja, mora razviti i vlastite procedure kontrole kvalitete izvedbe programa na svim razinama studija. Osim postojećega Povjerenstva za osiguravanje kvalitete prijeko je potrebno što prije osnovati i Ured za osiguravanje kvalitete. Važeći Poslovnik Povjerenstva za osiguravanje kvalitete u nekim je svojim odredbama nedorečen zbog čega se pristupilo izradi sveobuhvatnijega Pravilnika o sustavu osiguravanja kvalitete Filozofskoga fakulteta.

MJERA 3.A.1. IZRADITI PRAVILNIK O SUSTAVU OSIGURAVANJA KVALITETE FILOZOFSKOGA FAKULTETA

U postojeći postupak osiguravanja kvalitete nastave uključen je cijeli niz fakultetskih tijela, službi, skupina i pojedinaca iz reda nastavnika i studenata. No njihova su nastojanja nerijetko nekoordinirana, a ne postoji ni jasna procedura ni regulatorni mehanizam osiguravanja kvalitete. Kako bi se uklonili ti nedostaci, Fakultet će izraditi i usvojiti Pravilnik o sustavu osiguravanja kvalitete, kojim će se definirati dionici u tom procesu, njihove uloge i odnosi, kao i načela i strategije osiguravanja kvalitete. Pravilnikom će se, među ostalim, definirati i načini primjene rezultata studentskih evaluacija u nastavnome procesu. Pravilnikom će se također uspostaviti i na temelju njega će se provoditi jedinstvena politika revidiranja kurikula. Time će se ukloniti jedan od nedostataka na koji je uputilo stručno povjerenstvo tijekom reakreditacijskoga procesa 2015. godine.

MJERA 3.A.2. RESTRUKTURIRATI POVJERENSTVO ZA OSIGURAVANJE KVALITETE

U Izvješću stručnoga povjerenstva u postupku reakreditacije visokoga učilišta i njegovih studijskih programa iz 2015. godine jedna od ključnih preporuka usmjerena je prema razvijanju učinkovitoga sustava osiguravanja kvalitete. Sastav Povjerenstva za osiguravanje kvalitete ocijenjen je kao prevelik s obzirom na to da je određivanje broja i odabir članova Povjerenstva vođeno kriterijem zastupljenosti svih odsjeka, a ne djelotvornošću donošenja i provedbi mjera vezanih uz osiguravanje kvalitete. Zbog toga će se u nadolazećemu razdoblju sastav Povjerenstva smanjiti kako bi se poboljšala fleksibilnost i povećala učinkovitost toga tijela. Povjerenstvo će razviti sustav konzultacija sa svim ustrojbenim jedinicama Fakulteta, pri čemu neće biti nužno da njihovi predstavnici čine Povjerenstvo. Također, u sadržajnom smislu, zadaće Povjerenstva više će se usmjeriti prema razvoju i primjeni standarda kvalitete na razini čitavoga Fakulteta, a manje na analizu i usvajanje manjih izmjena studijskih programa, što je trenutačno slučaj. Temeljna zadaća Povjerenstva odnosit će se na kontinuirano praćenje kvalitete nastave putem postupaka unutarnjega vrednovanja koji će se odvijati u svakome semestru za sve održane predmete, kao i na objavu rezultata evaluacije i njihovu primjenu pri podizanju kvalitete Fakultetske nastavne djelatnosti.

MJERA 3.A.3. OSNOVATI URED ZA OSIGURAVANJE KVALITETE

Moramo istaknuti ovdje predan rad zaposlenika Fakulteta na uspostavljanju kvalitete znanstveno-nastavne djelatnosti. Međutim dosadašnji sustav osiguravanja kvalitete jest takav da to nije primarno područje djelovanja članovima pojedinoga fakultetskog tijela ili službe. Prvenstveni angažman članova Povjerenstva za osiguravanje kvalitete jest znanstveno-nastavni, što ne otvara prostor za kontinuiranu posvećenost sustavu osiguravanja kvalitete. Zbog toga je pojedine segmente sustava osiguravanja kvalitete potrebno profesionalizirati zapošljavanjem administrativnoga stručnog osoblja kojem će primarna djelatnost biti uspostavljanje infrastrukture, administrativne podrške, obrade podataka i primjena mjera u polju osiguravanja kvalitete na svim razinama studija.

MJERA 3.A.4. IZRADITI PRIRUČNIK ZA OSIGURAVANJE KVALITETE FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Uz Pravilnik o sustavu osiguravanja kvalitete, kao temeljni dokument u tome polju kojim se definira formalni normativni okvir za uspostavu i poticanje standarda kvalitete, potrebno je također izraditi dokument koji će na primjenjivoj i praktičnoj razini služiti kao poslovnik pri uvođenju i provedbi mjera osiguravanja kvalitete. Priručnikom za osiguravanje kvalitete Filozofskoga fakulteta detaljnije će se definirati temeljni pojmovi, pristupi i standardi, a također će se konkretizirati postupci, planovi i aktivnosti na području osiguravanja kvalitete.

MJERA 3.A.5. ZAGOVARATI KONTINUIRANO UNAPREĐENJE SUSTAVA KONTROLE KVALITETE NA NACIONALNOJ RAZINI I UVOĐENJE SUSTAVA RANGIRANJA FAKULTETA

Cilj je Fakulteta biti jedna od vodećih znanstveno-nastavnih ustanova u Republici Hrvatskoj kada je riječ o standardima kvalitete. Navedeni cilj ostvarit će se putem razvojne strategije usmjerene prema uspostavi učinkovitoga sustava kvalitete. U promijenjenome kontekstu u kojemu Filozofski fakultet više nije jedina visokoškolska i istraživačka institucija u većini polja te u situaciji u kojoj druge srodne institucije konkuriraju Filozofskom fakultetu pri upisu najboljih studenata te u raspodjeli resursa, u interesu Filozofskoga fakulteta jest kontinuirano dizanje standarda kvalitete na nacionalnoj razini te uspostava jasnih razlika u kvaliteti među institucijama srodnoga profila. Zato će Fakultet zagovarati povišenje kriterija temeljenih na kvaliteti studija i uvjeta studiranja na razini Sveučilišta u Zagrebu, kao i Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, te se pri tome posebno zalagati za prepoznavanje specifičnosti društvenih i humanističkih znanosti.

MJERA 3.A.6. UVESTI MJERE STANDARDIZACIJE OCJENJIVANJA STUDENATA

U skladu s preporukama stručnoga povjerenstva u reakreditacijskome postupku pitanje standarda ocjenjivanja mora biti jedan od prioriteta u razvojnoj strategiji Filozofskoga fakulteta u idućem razdoblju. Kako bi se zajamčila objektivnost ocjenjivanja, nužno je izraditi standardizirane procedure evaluacije sustava ocjenjivanja na pojedinim kolegijima. One moraju biti temeljene na godišnjim i višegodišnjim kumulativnim analizama i usporedbama rada pojedinačnih ocjenjivača. Ova mjera uključuje i usustavljanje validacije ocjenjivanja na odsječnoj razini kroz uvođenje praksi zajedničkog ocjenjivanja, međusobne revizije ocjena itd. Cilj navedenoga procesa nije ograničiti nastavničke slobode te uvesti univerzalne sustave ocjenjivanja za sve kolegije ne uzimajući u obzir specifičnosti pojedinih disciplina ili pojedinih sadržaja unutar studijskih programa. Svaki nastavnik postavlja ciljeve svoga kolegija i određuje primjeren sustav ocjenjivanja sukladno sadržajima i ciljevima, no mora postojati mehanizam provjere primjenjuje li se planirani sustav ocjenjivanja dosljedno u praksi.

CILJ 3.B. PRIVLAČITI NAJBOLJE STUDENTE

Kao što pokazuje broj prijava na naše studijske programe, Filozofski fakultet je jedna od najatraktivnijih visokoobrazovnih institucija u Republici Hrvatskoj. Taj je trend međutim u padu, o čemu neposredno govori nerazmjerno manji broj prijava na studijske programe koje nudi Filozofski fakultet u akademskoj godini 2017./2018. Razlozi tomu su raznorodni, a među najvažnijim prepoznajemo znatno povećanje ponude programa visokoškolskoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj u posljednjih deset godina te negativne društveno-ekonomske trendove koji su doveli do smanjivanja broja studenata koji studiraju izvan mjesta ili regije stalnoga boravka. Unatoč tomu Filozofski fakultet mora sustavno raditi na tome da promijeni trenutni negativni trend te svoje studijske programe učini privlačnijim budućim studentima.

Geopolitička pozicija Fakulteta s jedne je strane prednost (Zagreb kao glavni grad RH privlači studente iz drugih hrvatskih regija), a s druge strane mana (život u Zagrebu je skuplji nego u drugim hrvatskim regijama). Značajan broj studenata, posebice na višim razinama studija, nastavlja studij na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Međutim prostor za napredak u privlačenju najboljih studenata s drugih visokih učilišta na diplomskoj i poslijediplomskoj razini svakako postoji te Fakultet namjerava uložiti napore na tome planu. Uz privlačenje najkvalitetnijih studenata, Fakultet želi uvesti mjere za privlačenje studenata različitog profila i porijekla, kako bi se osigurala visoka razina različitosti. Takav je oblik interakcije važan jer znatno doprinosi unapređenju kvalitete nastavnoga procesa. Fakultet će nizom konkretnih mjera utjecati na privlačenje najboljih studenata na svoje studijske programe.

MJERA 3.B.1. USPOSTAVITI SUSTAV PREDSTAVLJANJA FAKULTETA I STUDIJSKIH PROGRAMA POTENCIJALNIM STUDENTIMA

Do sada su aktivnosti promidžbe Fakulteta bile ograničene na sudjelovanje na Smotri Sveučilišta u Zagrebu, što je tek do određene mjere potpomoglo širenju interesa među srednjoškolcima u drugim hrvatskim regijama. Osim prezentacije na Smotri Sveučilišta u Zagrebu Fakultet će uvesti praksu održavanja dana otvorenih vrata namijenjenih primarno maturantima, odnosno potencijalnim studentima. Uvest će se praksa prezentacije fakulteta i studijskih programa u srednjim školama na području cijele RH, kao i sudjelovanje na smotrama i sajmovima visokoga obrazovanja. Fakultet će na novim mrežnim stranicama posebnu pozornost posvetiti boljoj prezentaciji upravo ciljnoj skupini maturanata nuđenjem sadržaja koji će zainteresirati buduće studente za discipline koje se studiraju na Filozofskome fakultetu te će unaprijediti prisutnost na društvenim mrežama.

MJERA 3.B.2. PROVESTI ANALIZU UČINAKA RAZREDBENOGA POSTUPKA I UPISNIH KRITERIJA

U sklopu napora za privlačenjem najboljih studenata, potrebno je provesti i analizu učinaka razredbenoga i upisnoga postupka te upisnih kriterija. Uvođenjem državne mature postoji trend standardizacije i pojednostavljivanja toga postupka. Filozofski fakultet je jedan od rijetkih, pogotovo društveno-humanističkih, fakulteta koji je zadržao dodatno testiranja kao element razredbenoga postupka i upisnih kriterija. Potrebno je provesti analizu učinaka svih elemenata razredbenoga postupka i upisnih kriterija i podatke dovesti u vezu s brojem zainteresiranih studenata i kvalitetom upisanih. Analiza će obuhvatiti i pregled trendova obilježja učenika zainteresiranih za upis na Filozofski fakultet te obilježja upisanih studenata s obzirom na prosjeke ocjena u srednjoj školi, vrstu srednje škole, rezultate na državnoj maturi ukupno i po pojedinim predmetima, uspjeh na razredbenom ispitu te korelacije tih obilježja s indikatorima uspješnosti na studiju kao što su prosjek ocjena na preddiplomskome studiju (relativno u odnosu na studijsku grupu), brzina završetka preddiplomskoga studija, vjerojatnost promjene studijske grupe, vjerojatnost upisa diplomskoga studija i sl. Na temelju analize bit će donesena odluka o eventualnim izmjenama razredbenoga postupka i upisnih kriterija za sljedeće razdoblje, a s ciljem smanjenja prepreka za upis najkvalitetnijih studenata.

MJERA 3.B.3. OSNOVATI URED ZA INFORMIRANJE

Trenutno Filozofski fakultet nema odgovarajuću organizacijsku jedinicu koja bi vodila brigu o prezentaciji i komunikaciji Fakulteta s maturantima, odnosno potencijalnim studentima, sadašnjim studentima, drugim dionicima akademskog života te širom javnosti. Sada navedene poslove obavljaju studenti u *infocentru* te *web-urednik*. U reakreditacijskome izvještaju Fakultetu je preporučeno uspostavljanje profesionalnoga ureda za informiranje, što

se ovom mjerom želi i ostvariti. Za taj ured potrebno je otvoriti nova radna mjesta. Isto tako dio postojećih radnih mjesta i poslova može se preraspodijeliti u novoosnovani ured. Ured će imati zadatak osmisliti komunikacijsku strategiju Fakulteta prema različitim ciljnim skupinama, a posebice prema budućim studentima na preddiplomskoj razini, odnosno potencijalnim studentima na diplomskim i poslijediplomskim studijima.

MJERA 3.B.4. RAZVITI CENTAR ZA RAZVOJ KARIJERE

Fakultet mora voditi brigu o budućoj karijeri svojih studenata. To je jedna od društvenih zadaća naše ustanove, a i način kako možemo privući najbolje među studentima. Aktivnostima usmjerenim na brigu za karijeru studenata nakon završetka studija Fakultet želi umanjiti percipirane rizike povezane sa životnim i profesionalnim mogućnostima na tržištu rada. Nepostojanje Centra za razvoj karijere prepoznato je kao jedan od glavnih nedostataka Filozofskoga fakulteta tijekom akreditacijskoga postupka. Kao djelotvorna služba profesionalnoga usmjeravanja Centar će obnašati sljedeće funkcije: a) osiguravati podršku studentima (uključujući i doktorande) u upravljanju njihovih karijera i povećanju zapošljivosti, b) osiguravati administrativnu podršku u odnosu s alumnima, prikupljati podatke i provoditi analize karijera bivših studenata. Centar je osnovan, a u sljedećem razdoblju potrebno je pokrenuti aktivnosti iz njegove misije i osigurati resurse za njihovo provođenje.

CILJ 3.C. UNAPRIJEDITI UVJETE STUDIRANJA

Filozofski fakultet promiče i želi dalje razvijati obrazovanje koje u svome središtu ima studente i njihove potrebe. Fakultet se zalaže za razvijanje kolegijalnoga i dijaloškoga odnosa između nastavnika i studenata te za stvaranje okruženja u kojem se konstruktivno razmjenjuju znanja i ideje. Fakultet sustavno omogućava sudjelovanje studenata u raznim upravljačkim tijelima – od odsječne preko fakultetske pa sve do sveučilišne i nacionalne razine. Fakultet podupire razne oblike studentskih nastavnih i izvannastavnih aktivnosti te prepoznaje, potiče, podupire i nagrađuje studentsku kreativnost i izvrsnost. Polazeći od cilja prema kojemu obrazovanje treba biti dostupno svima u skladu s osobnim sposobnostima, Filozofski fakultet razvit će niz konkretnih mjera za poboljšanje standarda studiranja. Nadalje Fakultet je jedna od rijetkih visokoobrazovnih institucija prilagođenih potrebama studenata s invaliditetom.

MJERA 3.C.1. POJEDNOSTAVITI SUSTAV ADMINISTRIRANJA STUDIJA I INFORMIRANJA STUDENATA

Jedno od područja u kojem je moguće i nužno unapređenje ukupnog studentskog iskustva na Filozofskome fakultetu jest sustav administriranja studija i studentskih obveza. U okviru ove mjere provest će se revizija postojećih procedura s ciljem pojednostavlivanja. Osim toga u okviru ove mjere kontinuirano će se raditi na unapređenju funkcionalnosti ISVU sustava i njegove prilagodbe studijskim programima na Filozofskom fakultetu. Mjera podrazumijeva i unapređenje sustava informiranja studenata o njihovim obvezama i pravima kroz osnivanje profesionalnoga Ureda za informiranje.

MJERA 3.C.2. OSMISLITI I RAZVITI SUSTAV STIPENDIRANJA NA SVIM RAZINAMA STUDIJA

Filozofski fakultet svojom znanstveno-nastavnom politikom doprinosi dostupnosti visokoga obrazovanja svima pod jednakim uvjetima. Time promiče ideju o društvu jednakih mogućnosti, a veliku pozornost posvećuje socijalnoj dimenziji studiranja. Fakultet potiče uključivanje podzastupljenih skupina u sustav visokoga obrazovanja. S tom svrhom osnovat će se interni fond iz kojega će se na godišnjoj razini osigurati određeni broj stipendija za sve

razine studija. Stipendije će biti namijenjene studentima slabijih financijskih mogućnosti koji pokazuju dobre rezultate tijekom studiranja. S obzirom na nedostatak sustavnoga državnog financiranja doktorskih studija i na velike izdatke koje pohađanje poslijediplomskoga dokorskog programa uključuje, posebna će se pozornost u okviru ove mjere posvetiti osiguravanju sredstava za stipendije namijenjene doktorandima.

MJERA 3.c.3. UNAPRIJEDITI SUSTAV ODRADIVANJA ŠKOLARINA NA SVIM RAZINAMA STUDIJA

Uz stvaranje internoga fonda za osiguravanje studentskih stipendija mjera koja je namijenjena osiguravanju lakše financijske održivosti studiranja za što veći broj studenata odnosi se na odrađivanje školarina privremenim radom pri odsjecima, službama ili radnim tijelima Fakulteta. Ovom će se mjerom također obuhvatiti studenti slabijega socijalnog statusa. Ponuda poslova rukovodit će se stvarnom potrebom Fakulteta za obavljanjem određenih stručnih i administrativnih poslova, ali uzimajući u obzir i kompetencije koje studenti stječu tijekom studija čime će se studentima omogućiti unapređenje praktičnih vještina iz domene njihove struke.

MJERA 3.c.4. USPOSTAVITI SUSTAV POVATNOGA INFORMIRANJA STUDENATA

Tijekom reakreditacijskoga postupka uočeno je da Fakultet nema uspostavljen mehanizam primjene rezultata studentske evaluacije u daljnjem radu nastavnika u okviru kolegija. Podaci prikupljeni Anketom za procjenu nastavnika tretiraju se kao tajni i, premda su dostupni predmetnom nastavniku i pročelniku Odsjeka na kojem se studij izvodi, nije jasno u kojoj se mjeri primjedbe i sugestije iznesene u Anketi implementiraju u nastavni proces. Svrha je ove mjere uspostaviti sustav koji će jamčiti primjenu rezultata studentske evaluacije u daljnjem radu nastavnika i u izvedbi studijskih programa. Nužan segment toga procesa jest obavješćavanje studenata o tome koje su promjene uvedene u nastavni rad slijedom studentskih komentara. Nadalje u skladu s reakreditacijskom preporukom na mrežnoj stranici Fakulteta uvest će se rubrika *Poduzeto na zahtjev studenata* čime će se također uspostaviti krug povratnoga informiranja o ishodima studentskih inicijativa.

MJERA 3.c.5. UNAPRIJEDITI RESURSE ZA RAD SA STUDENTIMA S INVALIDITETOM

Studenti s invaliditetom moraju imati pravo na jednak pristup obrazovanju. Filozofski fakultet dosad je poduzeo značajne mjere u osiguravanju uvjeta za uspješno studiranje te je on vodeća sastavnica Sveučilišta u otvorenosti studijskih programa za studente s različitim oblicima invalidnosti. Unatoč tomu prostor za napredak postoji. Primjerice prepoznaju se teškoće u pripremi materijala na stranim jezicima i drugim pismima za slijepe i slabovidne osobe, zbog čega je nužno poticanje tješnje suradnje fakultetskoga Ureda za studente s invaliditetom s odsjecima i drugim službama kako bi se prepoznale njihove specifične potrebe. Za daljnje unapređenje uvjeta studiranja za studente s invaliditetom, potrebno je osigurati i dodatna sredstva iz vanjskih izvora financiranja, te mjera podrazumijeva i poduzimanje aktivnosti u tome smjeru.

MJERA 3.c.6. OSNAŽITI ULOGU STUDENTSKOGA PRAVOBRANITELJA

Ured studentskoga pravobranitelja djeluje na Filozofskome fakultetu od 1990-ih godina. No kako je komentiralo stručno povjerenstvo tijekom reakreditacijskoga procesa, njegova se uloga uglavnom svodi na izvor informacija o studentskim pravima i obvezama, dok se manje usmjerava na posredovanje između studenata i Fakulteta. Svrha je ove mjere osnažiti

ulogu studentskoga pravobranitelja i konkretizirati mehanizme njegova zastupanja studenata i uspostavljanja kvalitetnoga dijaloga s nadležnim tijelima Fakulteta formaliziranjem njegove uloge kroz odgovarajuće akte i procedure. Primjerice razmotrit će se uvođenje prakse da studentski pravobranitelj podnosi godišnji izvještaj Fakultetskomu vijeću o pritužbama i problemima studenata, uvesti će se praksa redovitih semestralnih sastanaka pravobranitelja i studentskih predstavnika s Upravom Fakulteta i druge slične mjere.

MJERA 3.C.7. UPOZNAVATI STUDENTE S RADOM I USLUGAMA SAVJETOVALIŠTA ZA STUDENTE

Savjetovništvo za studente pri Filozofskom fakultetu djeluje već 15 godina. Osim pružanja psihološke pomoći Savjetovništvo za studente održavalo je različite radionice i treninge koji su široko primjenjivi ne samo tijekom trajanja studija (primjerice radionice na temu istraživanja za seminarski ili diplomski rad, trening uspješnoga učenja itd.) nego i po njegovu završetku (radionica aktivnoga traženja posla). Savjetovništvo nudi i niz korisnih i primjenjivih tematskih brošura. Cilj ove mjere jest upoznavati studente s radom i uslugom Savjetovništva (usmene preporuke predavača, poveznice s odsječnim mrežnim stranicama itd.). U okviru ove mjere rad Savjetovništva predstaviti će se i na drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu s ciljem dogovora o suradnji i širenja djelokruga Savjetovništva.

MJERA 3.C.8. RAZVIJANJE I OSNAŽIVANJE SVIJESTI O VAŽNOSTI ZDRAVOGA NAČINA ŽIVOTA, PRAKTICIRANJA TJELOVJEŽBE I BAVLJENJA SPORTOM

Svrha ove mjere jest podizanje svijesti o važnosti tjelesne i zdravstvene kulture. U okviru nje raditi će se na očuvanju već stečenih i razvoju novih motoričkih vještina s ciljem poticanja pozitivnih učinaka na zdravlje studenata i nastavnika. Mjera podrazumijeva razvoj sustavne edukacije o navedenim pitanjima te osiguravanje mogućnosti za uključivanje u rekreativne i dodatne sportske aktivnosti za studente i nastavnike.

CILJ 3.D. UNAPRIJEDITI NASTAVNIČKE KOMPETENCIJE I METODE POUČAVANJA ZAPOSLENIKA

Jedna od nelogičnosti nastavnoga procesa na Filozofskome fakultetu jest ta da Fakultet obrazuje nastavnike za čitavu obrazovnu vertikalu pružajući budućim osnovnoškolskim i srednjoškolskim nastavnicima programe osposobljavanja i usavršavanja za rad u nastavi. Istodobno ne postoje ni mogućnost ni obveza da zaposlenici Fakulteta koji sudjeluju u visokoškolskoj nastavi pohađaju programe za stjecanje nastavničkih kompetencija potrebnih za izvođenje sveučilišnih studija. Navedeni nedostatak prepoznat je i u reakreditacijskome izvještaju. Da bi se otklonio taj opravdani prigovor, u sljedećem razdoblju Fakultet će poduzeti niz aktivnosti kako bi unaprijedio nastavničke kompetencije sadašnjega nastavnog kadra te uveo sustav razvoja kompetencija kod novozaposlenih. Unapređenje nastavničkih kompetencija izravno će doprinijeti poboljšanju kvalitete studija.

MJERA 3.D.1. OSMISLITI I IMPLEMENTIRATI PROGRAM EDUKACIJE NASTAVNIČKIH KOMPETENCIJA ZA ZAPOSLENIKE

Ključna mjera ovoga cilja odnosi se na uvođenje programa formalne edukacije u visokoškolskome poučavanju, koji će biti namijenjen zaposlenicima Fakulteta u znanstveno-nastavnim zvanjima. U program edukacije za stjecanje nastavničkih kompetencija u visokoškolskome obrazovanju moći će se uključiti svi zaposlenici u suradničkim, nastavnim i znanstveno-nastavnim zvanjima. Fakultet će u svoje opće akte i pravilnike uvesti odred-

bu koja će regulirati uključanje nastavnika Fakulteta u program osposobljavanja i usavršavanja za rad u visokoškolskoj nastavi. Pravnim aktima Fakulteta propisat će se obveza pohađanja i savladavanja spomenutoga programa za sve zaposlenike Fakulteta koji se prvi put biraju na znanstveno-nastavno radno mjesto. Istodobno će formalni dokumenti regulirati mogućnost pohađanja programa drugih zaposlenika u nastavnim, suradničkim i znanstveno-nastavnim zvanjima. Fakultet će nakon uspješnoga završetka programa izdati potvrdu o stjecanju nastavničkih kompetencija u sveučilišnoj nastavi. Nakon razvoja i implementacije ovoga sustava za zaposlenike Fakulteta usluge u ovome području bit će ponuđene i drugim sastavnicama Sveučilišta, čime će ova mjera dati doprinos ostvarivanju cilja 1e.

MJERA 3.D.2. UVESTI SUSTAV KOLEGIJALNE PROCJENE KVALITETE NASTAVE („PEER OBSERVED TEACHING“)

Stručno povjerenstvo je pri reakreditaciji navelo kako se na Fakultetu primjenjuje širok i raznolik raspon nastavnih metoda koje odgovaraju različitim studijskim programima što je jedna od prednosti naše ustanove. Međutim ne postoji sustav kolegijalne podrške, savjetovanja ni razmjene iskustava među kolegama. S ciljem uspostave takvoga sustava, u okviru ove mjere, predviđa se uvođenje prakse procjene nastavnoga rada kolega (peer observed teaching), kojim će se poboljšati učenje i poučavanje visokoškolskih sadržaja. Ta će se aktivnost realizirati na način da nastavnici posjećuju nastavu svojih kolega, komentiraju koncepciju i izvedbu nastave, sugeriraju njezino poboljšanje te zajedno s nastavnikom pronalaze načine za njezino poboljšanje. Također uvest će se praksa redovite razmjene iskustva među zaposlenicima u primjeni različitih metoda poučavanja.

4. POVEĆANJE RELEVANTNOSTI I PROMOCIJA KOMPETENCIJA I ZNANJA

Filozofski fakultet nudi niz različitih kompetencija i znanja. Svako je nastavno i znanstveno područje već samo po sebi interdisciplinarno (različita se polja u svome nastavničkom i istraživačkom radu redovito referiraju na istraživanja i nastavničku praksu drugih polja). I nastavnički i znanstveni procesi na Filozofskome fakultetu temeljeni su na bazičnim i primijenjenim istraživanjima i novijim metodološkim protokolima. U nabrojanome jest njegova snaga i komparativna prednost u odnosu na druge visokoobrazovne institucije u Republici Hrvatskoj. Bolonjski proces omogućio je povezivanje programa Filozofskoga fakulteta s drugim visokoškolskim institucijama (primjerice Muzička akademija, Prirodoslovno-matematički fakultet), a ova strategija predviđa znatne konkretne akcije u smjeru veće internacionalizacije, odnosno fakultetskoga povezivanja s međunarodnim strateškim partnerima. Ipak, fakultetski programi i istraživanja bi se – želi li Filozofski fakultet ostati atraktivna i relevantna obrazovno-znanstvena institucija – trebali usklađivati, ne samo sa znanstvenom relevantnošću tema (odnosno nastavljati se na one teme i istraživanja u kojima Fakultet ima značajniju tradiciju) nego i sa širim aktualnim kulturnim, društvenim i - gdje je moguće - gospodarskim potrebama, a u skladu s ograničenjima svojih znanstvenih područja, koja su ujedno i njihova komparativna prednost: prirodne i tehničke znanosti često ne mogu odgovoriti na neka važna pitanja te izazove ondje gdje humanističke i društvene znanosti mogu. Međutim, često konkretne gospodarske, društvene i kulturne koristi istraživanja iz društvenih i humanističkih znanosti nisu dovoljno prepoznate, te je potrebno uložiti znatne napore da one budu prepoznate. S obzirom na svoju veličinu Filozofski fakultet pozvan je preuzeti odgovornost za sve društvene i humanističke znanosti na tome planu.

CILJ 4.A. OSMISLITI I AKREDITIRATI NOVE STUDIJSKE PROGRAME NA TEMELJU JASNO DEFINIRANIH IZLAZNIH ISHODA I KOMPETENCIJA

Bolonjska reforma ne smije biti shvaćena kao jednokratna promjena, nego kao dugoročan proces preobrazbe studija. Stoga studijske programe treba stalno prilagođavati potrebama kvalitetnoga obrazovanja u skladu s promjenama u širem društvenom kontekstu. Posebnu pozornost treba posvetiti modernizaciji studijskih programa jer o tome u velikoj mjeri ovisi kvaliteta osnovnoga i srednjega obrazovanja, a time posredno i cijele obrazovne vertikale. Studentima treba omogućiti stjecanje transverzalnih kompetencija kako bi po završetku studija bili spremni suočiti se s društvenim, kulturnim i ekonomskim izazovima koji se danas ne mogu predvidjeti.

MJERA 4.A.1. AKTIVNO SE UKLJUČITI U PROCES IZRADJE STANDARDA ZANIMANJA I STANDARD KVALIFIKACIJA

Studijski programi koji se izvode na Filozofskome fakultetu, akreditirani 2005. godine, u trenutku izrade vodili su se prvenstveno spoznajama i stajalištima nastavnika o tome kakva disciplinarna znanja i vještine studij treba pružati. Suvremene društvene, kulturne i gospodarske potrebe uzimale su se u obzir samo rubno pri oblikovanju studijskih programa. S njima nisu usklađeni ni predviđeni ishodi učenja studijskih programa. Kako bi se utvrdilo koje kompetencije studiji trebaju pružiti s obzirom na realne potrebe društva, Fakultet će se intenzivnije uključiti u proces izrade standarda zanimanja i standarda kvalifikacija, prema instrumentima Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira. Podaci o aktualnim društvenim potrebama prikupljat će se anketnim istraživanjem među različitim ciljanim skupinama: alumnama, poslodavcima, nositeljima kulturnih politika itd. Fakultet će se prijavljivati na projekte razvoja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija, a usmjerit će i dio vlastitih sredstava u provedbu aktivnosti nužnih za izradu navedenih standarda.

MJERA 4.A.2. IZRADITI NOVE STUDIJSKE PROGRAME POLAZEĆI OD JASNO DEFINIRANIH ISHODA UČENJA

U skladu s mjerama iznesenim u okviru cilja 1a Filozofski fakultet će tijekom ovoga strateškog razdoblja pokrenuti proces izrade novih studijskih programa za sve studijske grupe. U tome će procesu novi studijski programi biti izrađeni na temelju željenih ishoda učenja na razini studija, a koji će biti određeni temeljem prethodne analize potreba te definirani tako da odgovaraju razini studija i budu provjerljivi. Pritom ishodi učenja neće biti svedeni na stjecanje praktičnih ili primjenjivih kompetencija, nego mogu uključivati i stjecanje općih i specifičnih znanja, odnosno razvoj određenih intelektualnih dispozicija. Struktura studijskog programa i njegov hodogram proizlaziti će iz postavljenih ishoda za odgovarajuću razinu studija. Sami sadržaji pojedinih kolegija, metode poučavanja te provjere znanja bit će koncipirani tako da odgovaraju postavljenim ishodima na razini kolegija i studija. U procesu izrade i koncipiranja novih studijskih programa svim uključenim bit će osigurana odgovarajuća edukacija te potrebna podrška za praćenje odnosa između ishoda na razini studija i doprinosa pojedinih kolegija ostvarivanju tih ishoda.

MJERA 4.A.3. POVEĆATI UDIO PRAKTIČNE I TERENSKJE NASTAVE, PRIMJENJIVIH ZNANJA I KOMPETENCIJA U NOVIM STUDIJSKIM PROGRAMIMA

U skladu s mjerom 1.a.2., u okviru koje je planirano definiranje zajedničke osnovne strukture novih studijskih programa, odsjeci će se poticati da u novim studijskim programima u većoj mjeri uključe različite oblike praktične nastave te kolegije u kojima će studenti stjecati

primjenjiva znanja i kompetencije. Sustavno će se povećavati udio terenske nastave u onim studijskim programima u kojima usvajanje ključnih kompetencija počiva na terenskom radu. Ova mjera podrazumijeva i snažnije uključivanje Fakulteta u aktivnosti društveno korisnog učenja, uključujući i prijavu na vanjske izvore financiranja za razvoj takvih aktivnosti.

MJERA 4.A.4. ODREDITI REALNE UPISNE KVOTE ZA STUDIJSKE PROGRAME

Dosadašnja praksa određivanja upisnih kvota uvelike se oslanja na tradiciju upisivanja određenoga broja studenata i na preddiplomskim i na diplomskim studijima. Kvote se uglavnom prenose u odnosu na prethodne godine, pri čemu se ne uzimaju u obzir interesi studenata za određene studijske programe, njihova znanstvena, društvena, kulturna i gospodarska relevantnost, promjene u ponudi studijskih programa (primjerice otvaranje većeg broja podudarnih studijskih programa u Republici Hrvatskoj), a ni kadrovske mogućnosti Fakulteta. Zadatak je Fakulteta tu praksu revidirati i odrediti kvote koje će na optimalan način odgovoriti na sve navedene čimbenike.

MJERA 4.A.5. POTICATI INOVATIVNE PRISTUPE IZVOĐENJU STUDIJSKIH PROGRAMA I RAZVIJATI USLUGE TEMELJENE NA OBRAZOVNIM TEHNOLOGIJAMA (E-UČENJE)

Fakultet sustavno radi na uvođenju i promicanju suvremenih pristupa izvođenju nastave. Uz kontinuirane metodičke pomake koje provode predmetni nastavnici, inovativni pristupi u nastavnome procesu potiču primjenu suvremenih nastavnih pomagala. U tom smislu u okviru ove mjere treba poticati razvoj učenja na daljinu i primjenu obrazovnih tehnologija (e-učenja). Fakultet će nastaviti razvijati nove i postojeće usluge temeljene na obrazovnim tehnologijama te ulagati u edukaciju zaposlenika i studenata. Fakultet će razviti sustav osiguravanja kvalitete nastave izvedene e-učenjem. Fakultet će razviti i implementirati pravila o razinama primjene e-učenja u nastavnome procesu na razini Fakulteta u skladu s dostupnim obrazovnim tehnologijama i primjenjivati ih osobito pri vrednovanju e-materijala u sklopu postupka napredovanja u znanstveno-nastavna zvanja. Fakultet će poticati razvoj studijskih programa koji mogu imati dopusnicu za internetsko izvođenje studija te osigurati sve tehničke i organizacijske preduvjete. Fakultet će izraditi i održavati intenzivni modul edukacije nastavnika i studenata nastavničkoga smjera o uporabi dostupnih obrazovnih tehnologija u nastavi, za svoje i potrebe drugih institucija. Fakultet će koristiti usluge temeljene na obrazovnim tehnologijama za razvoj postojećih i novih programa cjeloživotnoga učenja.

CILJ 4.B. OSMISLITI PROGRAME NA DIPLOMSKOJ RAZINI KOJI ĆE PRIVLAČITI STUDENTE DRUGIH VISOKIH UČILIŠTA

Filozofski fakultet, po svojoj kadrovskoj strukturi i opremljenosti, vodeća je hrvatska visokoobrazovna ustanova u području humanističkih i dijelom društvenih znanosti, koja je smještena u glavnom gradu Republike Hrvatske. Ta komparativna prednost nije dovoljno iskorištena, pa se moraju osmisliti načini privlačenja hrvatskih i inozemnih studenata, što je moguće, prije svega, ostvariti na diplomskoj razini studija. Diplomaska razina studija jest ona razina na kojoj se može pokazati kvalitativna prednost Filozofskoga fakulteta u odnosu na druge slične visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj i susjednim državama. Naime većina institucija može osigurati kadrove za izvođenje zadovoljavajućega studija na preddiplomskoj razini na kojoj se stječu osnovne kompetencija u određenom području. No malo je institucija koje mogu ponuditi specifične stručne kompetencije koje bi se trebale stjecati na diplomskoj razini studija, pogotovo u osmišljavanju i izvedbi suvremenih i interdisciplinarnih

diplomskih programa. Stoga Filozofski fakultet mora osvijestiti svoju prednost upravo u tome području te je razvijati unapređenjem svojih diplomskih programa uz aktivno promoviranje.

MJERA 4.B.1. OSIGURATI ODVOJENOST DIPLOMSKE RAZINE STUDIJA

U okviru strateškoga cilja 1.a. predviđena je standardizacija modela studijskih programa na Filozofskome fakultetu, pri čemu će se razmotriti različiti modeli studijskih programa. Jedna je od mogućnosti i uvođenje integriranih preddiplomskih i diplomskih studija. Odlučili se za implementaciju toga modela studija, Fakultet će morati omogućiti akreditiranje samostalnih diplomskih studijskih programa te upis studenata integriranih studijskih programa na takve diplomske studijske programe. Implementacija mjere poboljšat će disciplinarnu mobilnost studenata, pokretanje novih studijskih programa (uglavnom interdisciplinarnoga karaktera) te može privući studente s drugih fakulteta. Filozofski fakultet ovime želi osigurati mogućnost boljeg pozicioniranja u visokoškolskome prostoru na višim razinama studija.

MJERA 4.B.2. OSMISLITI I AKREDITIRATI BAREM JEDAN NOVI INTERDISCIPLINARNI STUDIJSKI PROGRAM NA DIPLOMSKOJ RAZINI

Fakultet svoje diplomske studije tretira kao komparativnu prednost u odnosu na srodne studijske programe na Sveučilištu u Zagrebu, kao i na drugim sveučilištima. Kako bi se iskoristio potencijal privlačenja većega broja zainteresiranih i kvalitetnih studenata na Fakultet, potrebno je ojačati međuodsječnu i međufakultetsku suradnju u osmišljavanju zajedničkih studijskih programa na diplomskoj razini. Mjera oblikovanja i akreditiranja barem jednoga interdisciplinarnog diplomskog studija detaljnije je opisana u okviru 1.b.3.

MJERA 4.B.3. AKTIVNO PROMOVIRATI PREDNOSTI STUDIRANJA NA DIPLOMSKOJ RAZINI NA FILOZOFSKOME FAKULTETU

Na novoj mrežnoj stranici posebno promovirati prednosti upisa diplomskih studija na Filozofskome fakultetu ističući prednosti studiranja na toj razini studija u Zagrebu, i to na Filozofskome fakultetu. Osmisliti druge promotivne aktivnosti, kao što su ciljana predstavljanja na drugim visokim učilištima, smotrama i sajmovima vezanim uz visoko obrazovanje, usmjerene na studente preddiplomskih studija drugih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj i susjednim državama.

CILJ 4.C. USPOSTAVITI PROGRAME CJELOŽIVOTNOGA OBRAZOVANJA

Sudjelovanje odraslih u obrazovnim procesima u Hrvatskoj daleko je ispod potrebne razine, što mnogima otežava pronalaženje posla ili prilagodbu novim društvenim, kulturnim ili ekonomskim zahtjevima. Osim toga važnost obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja odraslih sve je veća zbog demografskoga trenda starenja stanovništva u Republici Hrvatskoj te neprilagođenosti postojeće obrazovne strukture tržištu rada i društvenim i kulturnim izazovima. Postoji i potreba naročito starijih osoba (umirovljenika) za stjecanjem novih kompetencija radi zadovoljavanja osobnih interesa. Zbog toga je potrebno osmisliti i ponuditi razne programe obrazovanja odraslih, od pojedinačnih modula, preko tečajeva i specijalističkih studija do mogućnosti upisivanja cjelovitih studijskih programa. Posebice je važno definirati i provoditi programe za psihološko, didaktičko-metodičko, andragoško i stručno dodatno cjeloživotno obrazovanje i osposobljavanje postojećih i budućih odgojitelja, učitelja, nastavnika i stručnih suradnika (savjetnika, mentora i trenera) koji rade u sustavu obrazovanja

odraslih. Posebna zadaća Filozofskoga fakulteta bila bi provođenje programa obrazovanja koji bi uključivali razvijanje onih kompetencija koje proizlaze iz naših studijskih programa. Programi obrazovanja odraslih nudili bi se na komercijalnoj osnovi.

MJERA 4.c.1. PROVESTI ANALIZU POTREBA U PODRUČJU OBRAZOVANJA ODRASLIH

Studijski programi i predmeti Filozofskoga fakulteta rezultiraju nizom kompetencija zanimljivih za građanstvo. Neke se od njih na određenoj razini ne trebaju pružati isključivo temeljem upisa na određeni studijski program, već ih se može nuditi kao predmet, modul, tečaj ili radionicu na komercijalnoj osnovi. Analizom ponude u području obrazovanja odraslih koju oblikuju visoke škole, otvorena učilišta, srodne ustanove, organizacije i udruge doći će se do uvida u to za kakvim vrstama programa cjeloživotnoga obrazovanja postoji potreba među građanstvom. Istraživanjem potreba za određenim kompetencijama koje ulaze u sferu cjeloživotnoga obrazovanja dobit će se dodatni podaci o mogućnostima razvoja programa u području obrazovanja odraslih. Posebna će se pažnja posvetiti ispitivanju potreba alumna Filozofskoga fakulteta i određivanju oblika obrazovanja koji prepoznaju alumne kao ciljanu skupinu.

MJERA 4.c.2. OSMISLITI I PO POTREBI AKREDITIRATI RAZNE OBLIKE PROGRAMA OBRAZOVANJA ODRASLIH

Nastavno na mjeru 4.c.1., uočene potrebe u području obrazovanja odraslih usporedit će se s kompetencijama koje pruža ili može pružiti Filozofski fakultet. Kao temelj za tu usporedbu poslužit će katalog znanja i kompetencija koje pojedini studijski programi pružaju (v. mjeru 1.b.1.). Odredit će se područja u sferi cjeloživotnoga obrazovanja od interesa Fakulteta i unutar njih će se razviti paket cjelovitijih i kontinuiranih programa, ali i povremenih predavanja i radionica koji će biti u ponudi građanstvu. Regulirat će se administrativna i financijska podloga za provedbu takvih programa na komercijalnoj osnovi (v. 6.f.). Oni programi koji zahtijevaju prihvaćanje nadležnih tijela uputit će se u akreditacijski postupak.

MJERA 4.c.3. OMOGUĆITI UPISIVANJE POJEDINIH KOLEGIJA I MODULA ZAINTERESIRANOMU GRAĐANSTVU

Uz programe koji će se razvijati ciljano u području cjeloživotnoga obrazovanja pojedini postojeći kolegiji i moduli koji se već izvode u okviru studijskih programa na Filozofskome fakultetu pružaju kompetencije zanimljive polaznicima izvan akademske sfere. Cilj je ove mjere definirati određeni korpus nastavnih predmeta koji se može ponuditi zainteresiranom građanstvu i uvjete pod kojima se mogu ponuditi. Postojeći predmeti i moduli koji se mogu ponuditi u području obrazovanja odraslih odredit će se na temelju kataloga znanja i kompetencija za studijske programe i predmete (v. 1.b.1.). Fakultet će osigurati administrativnu i računovodstvenu regulativu i infrastrukturu potrebnu za provedbu ove mjere. Nakon završetka odslušanoga kolegija ili modula polaznicima će se izdati potvrda o pohađanju.

MJERA 4.c.4. RAZVITI NOVE POSLIJEDIPLOMSKE SPECIJALISTIČKE STUDIJE

Do sada Filozofski fakultet nije stavljaio veliki naglasak u svome razvoju na poslijediplomske specijalističke studije. S obzirom na sve veću važnost cjeloživotnoga obrazovanja te nove profesije koje zahtijevaju dodatna obrazovanje za osobe koje ulaze u te profesije nakon završetka diplomske razine obrazovanja, daljnji razvoj poslijediplomskoga specijalističkog obrazovanja postaje sve važniji. Filozofski fakultet i njegovi zaposlenici mogu ponuditi znatno veći broj takvih programa te je u okviru ove mjere cilj razviti, akreditirati i početi izvoditi minimalno još jedan specijalistički poslijediplomski studij u nadolazećemu petogodišnjem razdoblju - samostalno ili u suradnji s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu.

MJERA 4.c.5. UNAPRIJEDITI MODUL CENTRA ZA OBRAZOVANJE NASTAVNIKA U DOPUNSKOME OBRAZOVANJU NASTAVNIKA

Važan resurs za razvoj cjeloživotnoga obrazovanja jest modul za dopunsko obrazovanje nastavnika koji organizira fakultetski Centar za obrazovanje nastavnika. U nadolazećemu razdoblju potrebno je unaprijediti korištenje spomenutoga resursa te povećati broj polaznika, odnosno povećati tržišni udio Filozofskoga fakulteta u toj djelatnosti. U tom smislu potrebno je dodatno kadrovski ojačati Centar za obrazovanje nastavnika, bolje organizirati izvođenje nastave na modulu za dopunsko obrazovanje nastavnika te povećati ulaganja u promociju centra, odnosno poboljšati kvalitetu te promocije. Usto potrebno je raditi na razvoju ponude za izvođenje nastave uz pomoć e-učenja da bi se usluge ovoga Centra mogle pružiti i osobama izvan zagrebačke regije. Nadalje Centar će nuditi i organizaciju za programe unapređivanja visokoškolskih nastavničkih kompetencija drugim sastavnicama Sveučilišta, pa i drugim sveučilištima.

CILJ 4.D. USMJERAVATI ISTRAŽIVANJA PREMA RELEVANTNIM KULTURNIM, DRUŠTVENIM I GOSPODARSKIM TEMAMA I PODRUČJIMA

Filozofski fakultet vodeća je visokoobrazovna institucija koja studente priprema za rad u osnovnim i srednjim školama te drugim institucijama u javnome i privatnome sektoru. Zbog toga je veza nastavnoga i istraživačkoga procesa sa strateškim ciljevima već prisutna u misiji Filozofskoga fakulteta kao visokoobrazovne institucije. Isto tako, kao što je navedeno u dosad obrazloženim ciljevima i mjerama, Filozofski fakultet središte je niza fundamentalnih i primijenjenih istraživanja utemeljenih na znanstvenoj metodologiji. Osim znanstvene relevantnosti znanstveno-nastavno osoblje na Filozofskome fakultetu oblikuje svoj istraživački interes u skladu s relevantnim kulturnim, društvenim i gospodarskim potrebama. Kako bi ta veza bila još čvršća, Fakultet je u određivanju prioriteta istraživanja u ovoj znanstvenoj strategiji vodio računa o kulturnoj i društvenoj te gospodarskoj relevantnosti znanstvenih istraživanja. Osim mjerama opisanima u cilju Poboljšati promociju stručne ekspertize zaposlenika i Internacionalizacija, Fakultet će i drugim konkretnim mjerama poticati istraživanja prema temama koje su relevantne za širu zajednicu, mimo uže akademske i istraživačke zajednice. To nikako ne podrazumijeva zanemarivanje fundamentalnih istraživanja i istraživanja koja proizlaze iz osobnih interesa istraživača.

MJERA 4.D.1. IZRADITI STRATEŠKI PROGRAM ISTRAŽIVANJA TE GA REDOVITO AŽURIRATI

Mjera je opisana u okviru 1.c.2. Mjera tomu cilju doprinosi prije svega kroz namjeru da se strateške teme istraživanja dijelom oblikuju i temeljem šire kulturne, društvene i gospodarske relevantnosti, uz davanje primata znanstvenoj i disciplinarnoj relevantnosti.

MJERA 4.D.2. ORGANIZIRATI CIKLUSE PREDAVANJA I TRIBINA O AKTUALNIM KULTURNIM, DRUŠTVENIM ILI GOSPODARSKIM TRENDOVIMA

Filozofski fakultet treba biti mjesto stručno i znanstveno informiranih rasprava o aktualnim društvenim, kulturnim i gospodarskim procesima u skladu sa svojom kritičkom tradicijom. Takvi događaji imaju višestruko značenje za Fakultet i širu javnost, a jedna od njih jest umjevanje istraživačkih interesa zaposlenika prema onim temama u kojima Fakultet može dati doprinos široj zajednici dajući znanstvene odgovore na aktualna pitanja. Mjera podrazumijeva formiranje radne grupe koja će osmisliti i organizirati takve događaje te osiguravanje potrebnih resursa za njihovo održavanje.

MJERA 4.D.3. POTICATI PRIJAVU I PROVEDBU PROJEKATA U SURADNJI S VANJSKIM DIONICIMA

Povećanje kulturne, društvene i gospodarske relevantnosti istraživačkoga rada može se najefikasnije ostvariti provođenjem zajedničkih projekata s dionicima izvan akademske zajednice, kao što su nevladine organizacije, kulturne ustanove, državna i javna tijela te gospodarski subjekti. Niz europskih kohezijskih i strukturnih fondova ima predviđene financijske sheme za podupiranje upravo projekata koji zahtijevaju ili pozitivno vrednuju takvu suradnju. Stoga će Fakultet u okviru ove mjere uložiti posebne napore u informiranje istraživača o natjecajima koji imaju takve elemente te pružiti posebnu administrativnu i stručnu podršku u prijavi i vođenju takvih projekata.

MJERA 4.D.4.. OSIGURATI SREDSTVA IZ VANJSKIH IZVORA ZA RAZVOJ SUVREMENE ISTRAŽIVAČKE INFRASTRUKTURE U DRUŠTVENIM I HUMANISTIČKIM ZNANOSTIMA

Mjera je raspisana u okviru cilja 1.c.3. Mjera tomu cilju doprinosi jer omogućava provođenje primijenjenih istraživanja.

MJERA 4.D.5. POVEĆATI ŠIRU RELEVATNOST I VIDLJIVOST IZDAVAČKE DJELATNOSTI FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Izdavačka djelatnost Filozofskoga fakulteta organizirana je kroz FF Press, kao izdavačku službu fakulteta. FF Press ima značajan broj izdanja na godišnjoj razini. U budućnosti je potrebno unaprijediti uredničke prakse kako bi se povećala relevantnost izdanja, što podrazumijeva objavu određenoga broja izdanja na inicijativu samoga uredništva, bilo da se radi o prijevodima značajnih inozemnih izdanja bilo da se radi o publikacijama koje donose rezultate značajnih znanstvenih istraživanja. Mjera podrazumijeva i poticanje izdanja na stranim jezicima. Također mjera podrazumijeva aktivnosti usmjerene prema olakšavanju dostupnosti izdanja FF Pressa, digitalizacijom starih izdanja i otvaranjem pristupa rasprodanim izdanjima, razvojem e-izdanja, odnosno povećanjem slobodne dostupnosti e-izdanja, kao i unapređenjem prodajnih kanala. Mjera se također odnosi i na osiguranje drugih potrebnih resursa, kao što je adekvatan prostor za unapređenje rada FF Pressa.

CILJ 4.E. POPULARIZIRATI ZNANSTVENA ISTRAŽIVANJA ZAPOSLENIKA

Dio izazova s kojim se susreće Filozofski fakultet proizlazi i iz činjenice da šira javnost ne prepoznaje društveni doprinos društvenih i humanističkih znanosti, odnosno slabo poznaje znanstvena postignuća istraživača. Iz te neinformiranosti ponekada proizlaze predrasude o društvenim i humanističkim znanostima općenito, pa onda i Filozofskome fakultetu konkretno. Navedene predrasude u nekim slučajevima imaju utjecaj na donositelje javnih politika koji idu u smjeru smanjivanja sredstava i resursa namijenjenih razvoju društvenih i humanističkih znanosti. Stoga je važno široku javnost informirati o znanstvenome i istraživačkome radu zaposlenika te širemu kulturnom, društvenom i gospodarskom doprinosu tih istraživanja, kao i učiniti ga što dostupnijim javnosti kako bi se olakšala recepcija i primjena znanstvenoistraživačkih rezultata u znanstvenoj i široj društvenoj okolini. Do sada Fakultet nije imao organiziranih napora u tom smjeru, što se ovim ciljem namjerava promijeniti.

MJERA 4.E.1. USPOSTAVITI SUSTAV POPULARIZACIJE ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Praksa diseminacije rada institucije putem *newslettera* uvriježena je u većini znanstveno i nastavno relevantnih i atraktivnih visokoobrazovnih institucija. *Newsletter* Filozofskoga

fakulteta naglasit će naše znanstvene ekspertize i time instituciju jasnije definirati i pozicionirati. On je važan oblik izravnije (ciljane) diseminacije naših aktivnosti te može odigravati vrlo važnu ulogu u održavanju postojećih i uspostavljanju novih suradnji. U okviru mjere bit će uspostavljeno uredništvo *newslettera* te će biti razvijen sustav prikupljanja, prilagodbe i objave relevantnih informacija o znanstvenim aktivnostima i postignućima zaposlenika Fakulteta. Mjera podrazumijeva i razvoj drugih aktivnosti usmjerenih na popularizaciju znanstvenih istraživanja i spoznaja koje stvaraju zaposlenici Fakulteta, od organizacije posebnih događaja, koordinacije medijskih objava i sl.

MJERA 4.E.2. BOLJE PREZENTIRATI ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKI RAD NA MREŽNIM STRANICAMA FAKULTETA

Mjera je objašnjena u okviru 2.d.8.

MJERA 4.E.3. ORGANIZIRATI REDOVITE TRIBINE I JAVNA PREDAVANJA ZA ŠIRU JAVNOST

Povijesno i tradicijski promatran, Filozofski fakultet bio je središte kreativnih intelektualnih stavova o aktualnim društvenim temama i javnim politikama, koje su pokazivale svoju važnost i relevantnost posebice u trenucima intenzivnih političkih, društvenih i kulturnih promjena. Takav status Filozofski fakultet mora održati i u budućnosti. Stoga strategija predviđa sustavno provođenja tribina i predavanja za širu javnost koji će se baviti društveno i kulturno relevantnim temama.

MJERA 4.E.4. POTICATI AKTIVNO UKLJUČIVANJE U JAVNE RASPRAVE O AKTUALNIM DRUŠTVENIM TEMAMA I JAVNIM POLITIKAMA

Osim u smjeru opisanom u prethodnoj mjeri (organizacija javnih tribina i predavanja, odnosno privlačenje javnosti na našu instituciju) promocija relevantnosti istraživanja mora ići i u drugome smjeru - odnosno u sudjelovanju znanstveno-nastavnoga osoblja u javnim raspravama o aktualnim temama, a posebice aktualnim javnim politikama. Uključivanje znanstveno-nastavnoga osoblja u takve javne rasprave treba biti utemeljeno na stručnoj ekspertizi i znanstvenim istraživanjima te usmjereno prema promociji donošenja javnih politika utemeljenih na činjenicama („evidence-based policy making“). Proaktivno uključivanje ostvarivat će se aktivnostima koje su osmišljene u drugim mjerama, kao što su ciklusi predavanja i tribina te *newsletter*.

CILJ 4.F. POBOLJŠATI PROMOCIJU STRUČNE EKSPERTIZE ZAPOSLENIKA

Filozofski fakultet svojim razvojnim i znanstvenim potencijalima aktivno stvara dinamično okruženje za studiranje i istraživanje definirajući relevantna pitanja i kreirajući znanja koja odgovore čine mogućima. Svjesni vlastitih prednosti prepoznajemo svoj širi potencijal. Filozofski se fakultet stoga želi povezati s privatnim i javnim partnerima u svim aspektima primjene znanstvenih i nastavnih aktivnosti. Želimo biti partneri u rješavanju problema, izvor ideja i mjesto znanja. Stoga ćemo stvoriti mogućnosti i uvjete da bi se naši stručnjaci i studenti povezali s privatnim i javnim partnerima.

MJERA 4.F.1. UNAPRIJEDITI PREZENTACIJU KAPACITETA FAKULTETA ZA PROVOĐENJE STRUČNIH I PRIMIJENJENIH ISTRAŽIVANJA TE SAVJETODAVNIH USLUGA

Brojne stručne aktivnosti naših zaposlenika često ostaju nezapažene i u široj javnosti i u samoj akademskoj zajednici. U okviru nove mrežne stranice bit će izrađen i prezentiran katalog stručnih i savjetodavnih kompetencija koje Fakultet nudi zainteresiranim vanjskim akterima na komercijalnoj ili nekomercijalnoj osnovi. Navedene kompetencije bit će prezentirane i na druge načine primjerice kroz posebne brošure i druge vrste promidžbenih materijala. Na novoj mrežnoj stranici redovito će se objavljivati vijesti o stručnim i primijenjenim projektima koje provode zaposlenici Fakulteta.

MJERA 4.F.2. POTICATI AKTIVNO UKLJUČIVANJE U JAVNE RASPRAVE O AKTUALNIM DRUŠTVENIM TEMAMA I JAVNIM POLITIKAMA

Mjera opisana u 4.e.4.

MJERA 4.F.3. REGULIRATI POSLOVNE I FINACIJSKE ASPEKTE KOMERCIJALNIH STRUČNIH PROJEKATA

Komercijalni stručni projekti važni su jer se u njima zrcali primjena temeljnih istraživanja čime se smanjuje jaz između inovacija i primjene te se gradi društvena slika Fakulteta kao relevantnoga dijela zajednice. Takvi projekti često su pojačano opterećeni administrativnim aktivnostima koje smanjuju učinkovitost voditelja i sudionika projekta. Fakultet prepoznaje s jedne strane širu važnost takvih projekata, a s druge strane izazove koje oni predstavljaju za njegove sudionike. Stoga će fakultetske stručne službe pružiti administrativnu podršku i stručnu pomoć u provođenju komercijalnih stručnih projekata.

MJERA 4.F.4. STAVLJATI ZNANJA I KOMPETENCIJE ZAPOSLENIKA NA RASPOLAGANJE LOKALNOJ ZAJEDNICI I RANJIVIM SKUPINAMA SUSTAVOM VOLONTIRANJA ZAPOSLENIKA

Premda je volontiranje motivirano prvenstveno željom da se pomogne drugim osobama i društvu u cjelini, ono se na inovativan i produktivan način može povezati s nastavnim i istraživačkim radom znanstveno-nastavnoga osoblja. U okviru te aktivnosti plan je da zaposlenici osim svoga vremena ulože i svoje znanje te da se tako povećaju efekti djelovanja u zajednici. Cilj ove mjere jest promicanje onoga volontiranja koje ranjivim skupinama nudi specijalizirana znanja i vještine. Fakultet će u okviru ove mjere organizirati aktivnosti za koje njegovi zaposlenici imaju specifične stručne kompetencije (npr. tečajevi hrvatskoga jezika za azilante i tražitelje azila, besplatni tečajevi stranih jezika za djecu slabijega socijalnog statusa, psihološko savjetovanje za ranjive skupine itd.), dat će potrebne resurse za odvijanje takvih aktivnosti (primjerice prostor i oprema) te će poticati zaposlenike da se uključe u aktivnosti uz priznavanje utrošenoga vremena u radno vrijeme i nagrađivanje zaposlenika.

MJERA 4.F.5. UNAPRIJEDITI RAD I PROMOVIRATI CENTAR ZA STRANE JEZIKE I CROATICUM – CENTAR ZA HRVATSKI KAO DRUGI I STRANI

Centar za strane jezike i Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik dobri su primjeri fakultetskih organizacijskih jedinica u tom smislu što podjednako nude nastavnu djelatnost, znanstveno-istraživački rad te stručne usluge vanjskim korisnicima u područjima koja su jedinstvena ekspertiza Filozofskoga fakulteta. Premda obje organizacijske jedinice djeluju niz godina i uspješno obavljaju svoju djelatnost, prostor za unapređenje njihovoga rada postoji te je ono od strateške važnosti za Filozofski fakultet upravo u domeni dokazivanja

relevantnosti i primjenjivosti znanja i kompetencija koje se stvaraju i podučavaju na Filozofskome fakultetu. Stoga ova mjera predviđa aktivnosti u smjeru administrativnoga i poslovnoga uređivanja njihovoga djelovanja te osiguravanja potrebnih kadrovskih, prostornih i tehničkih resursa za unapređenje njihova rada. Nadalje mjera podrazumijeva i aktivnosti usmjerene na promociju njihovoga djelovanja i usluga koje pružaju, uključujući i investiranje sredstava u promotivne aktivnosti.

CILJ 4.G. USPOSTAVITI STABILNE MEHANIZME KONZULTACIJA S VANJSKIM DIONICIMA

Povećati relevantnost znanja i kompetencija koje se stvaraju na Filozofskome fakultetu nije moguće bez otvaranja institucionalnih mehanizama za redovitu komunikaciju i konzultacije s vanjskim dionicima. Ključni vanjski dionici s kojima je potrebno uspostaviti stabilne obrasce komunikacije jesu međunarodna znanstvena zajednica u području društvenih i humanističkih znanosti, bivši studenti Filozofskoga fakulteta (alumni), predstavnici različitih vrsta poslodavaca koji zapošljavaju naše studente i sl.

MJERA 4.G.1. USPOSTAVITI MEĐUNARODNI SAVJETODAVNI ODBOR

Kako bi se osigurala usklađenost razvoja Fakulteta u nastavnome i znanstvenome smislu s međunarodnim standardima, u okviru mjere će se osnovati odbor uglednih inozemnih istraživača i sveučilišnih profesora. Odbor će imati između 7 i 9 članova, koji će biti odabrani tako da pokrivaju različita područja koja su relevantna za Fakultet, a temeljem njihove ekspertize i ugleda. Odbor će se sastajati jednom godišnje te će analizirati razvoj Fakulteta u prethodnoj godini i davati prijedloge za razvoj u sljedećoj godini. Rad odbora bit će uređen pravilnikom.

MJERA 4.G.2. USPOSTAVITI ODBOR POSLODAVACA

Premda potrebe tržišta rada nisu isključivi orijentir pri oblikovanju studijskih programa na Filozofskome fakultetu, zbog budućnosti naših studenata nužno je uzeti u obzir potrebe poslodavaca. Kako bi se uspostavio kanal komunikacije s tipičnim poslodavcima za naše studente, planira se osnivanje odbora poslodavaca. S obzirom na heterogenost poslova i zanimanja na kojima rade naši diplomirani studenti, bit će potrebno odbor podijeliti u više pododborna, ovisno o profilu poslodavca i tipu zanimanja (npr. škole, kulturne ustanove, kreativna industrija, državna uprava, privatni sektor, nevladine organizacije itd.). U svakome od pododborna bit će odabran određeni broj poslodavaca koji već imaju iskustvo zapošljavanja naših alumna te će se održavati godišnji sastanci sa svakim pododborom s ciljem rasprave o mogućem unapređenju izlaznih kompetencija naših studenata.

MJERA 4.G.3. IZRADITI I REDOVITO ODRŽAVATI BAZU ALUMNA

Kao vrlo važan dionik za svaku visokoškolsku ustanovu alumni omogućavaju najkvalitetniju povratnu informaciju o relevantnosti znanja i vještina stečenih tijekom studija. Uz navedeno, alumni su vrlo važni i za ostvarivanje partnerstva s vanjskim dionicima te jačanje utjecaja Fakulteta. Ujedno su i primarna ciljana skupina za poslijediplomske studijske programe i programe cjeloživotnoga obrazovanja. U skladu s akreditacijskim preporukama Fakultet će razvijati odnose s alumnima te se bolje upoznavati s karijerama bivših studenata. Prvi korak u tome procesu jest izrada baze alumna te uspostava sustava za njezino redovito održavanje. U okviru mjere predviđa se unos u elektroničku bazu podataka informacija o bivšim studentima s kojima Fakultet raspolaže te njezina nadopuna podacima iz vanjskih

izvora, uključujući i anketu s alumnima. Također mjera podrazumijeva izradu sustava redovitoga ažuriranja baze najnovijim informacijama o karijeri alumna. Te bi aktivnosti bile u nadležnosti Centra za razvoj karijere, koji bi ujedno osiguravao administrativnu podršku u odnosu s alumnima.

MJERA 4.G.4. UVESTI REDOVITU ANKETU S ALUMNIMA

Kako bi se prikupili relevantni podaci o radnim karijerama alumna, uvest će se praksa redovitoga (jednom godišnje) provođenja ankete među alumnima koji su diplomirali tri godine prije godine u kojoj se provodi anketa. Ta će aktivnost biti također u nadležnosti Centra za razvoj karijere. Ujedno će se anketa iskoristiti za evaluaciju znanja i vještina stečenih tijekom studija te za prikupljanje informacija o interesima za nastavkom obrazovanja. Rezultati godišnje ankete diseminirat će se po odsjecima te koristiti za evaluaciju i unapređenje studijskih programa, odnosno za oblikovanje ponude novih programa bilo u okviru tri osnovne razine studija bilo u okviru cjeloživotnoga obrazovanja.

MJERA 4.G.5. UKLJUČIVANJE ALUMNA U AKTIVNOSTI NA FILOZOFSKOME FAKULTETU

U okviru aktivnosti planiranih u sklopu drugih mjera, kao što je organizacija javnih tribina, predavanja i sl., posebna pozornost bit će posvećena uključivanju alumna kao gostiju i predavača, ali i prijavi zajedničkih projekata s alumnima koji rade u različitim organizacijama (kulturne ustanove, nevladine organizacije, tvrtke itd.).

5. PROMOCIJA AKADEMSKE ETIČNOSTI

Vodeći se temeljnim moralnim načelima i pozitivnim propisima kojima se promiču znanstvena i profesionalna etika, ali i vlastitom misijom, Filozofski fakultet samoidentificira se kao mjesto zagovaranja i zaštite etičkih načela u znanstvenome radu, nastavnoj djelatnosti, kao i u međusobnim odnosima studenata, nastavnika, istraživača te drugih zaposlenika. Naka-na je Fakulteta ovom razvojnom strategijom: ojačati i primijeniti najviše antidiskriminacijske i antikorupcijske standarde na Fakultetu; uspostaviti sustavnu regulativu akademske etičnosti i profesionalne odgovornosti na Fakultetu; unaprijediti sustav sprečavanja zlostavljanja na radnome mjestu ili na internetu; obrazovati profesionalno odgovorne akademske građane; razvijati svijest o važnosti akademske etičnosti u širem društvenom kontekstu.

CILJ 5.A. UNAPRIJEDITI PROCEDURE ZAŠTITE DOSTOJANSTVA ZAPOSLENIKA TE ETIČNOSTI U ODNOSIMA IZMEĐU NASTAVNIKA I STUDENATA

Fakultet jest i želi biti mjesto usvajanja i prenošenja temeljnih vrijednosti i promicanja pozitivnih iskustava akademske zajednice u šire kulturno, društveno, političko i gospodarsko okruženje. Te vrijednosti uključuju odnos prema tuđemu autorskom radu, djelovanje u skladu s profesionalnim etičkim kodeksima, zaštitu vlastitoga dostojanstva, digniteta kolega i ugleda Fakulteta u cjelini. Riječ je o sustavu normi i stajališta koji se ne podrazumijevaju, već ih treba planirati, regulirati i zagovarati u znanstveno-nastavnoj djelatnosti, ali i sustavno poučavati tijekom studiranja na Fakultetu. Mjerama kojima se promiče akademska etičnost bit će obuhvaćeni nastavnici, istraživači i studenti Filozofskoga fakulteta.

MJERA 5.A.1. UNAPRIJEDITI SUSTAV ZAŠTITE DOSTOJANSTVA ZAPOSLENIKA

Mjera se odnosi na unapređenje postojećih akata i instrumenata te rada tijela koja su zadužena za zaštitu dostojanstva zaposlenika. To prije svega uključuje donošenje novoga etičkog kodeksa, odnosno usklađivanje postojećega etičkog kodeksa s Etičkim kodeksom Sveučilišta u Zagrebu. Također, u suradnji sa sindikatom, mjera podrazumijeva unapređenje Sporazuma o postupku i mjerama za zaštitu dostojanstva radnika. Jedna od zamjerki Fakultetu tijekom reakreditacijskoga postupka odnosila se na to da studenti i zaposlenici nisu dovoljno zaštićeni od mogućnosti zlostavljanja. Stoga će se pojedinim odredbama pravilnika regulirati postupci u slučaju ustanovljenoga zlostavljanja na radnome mjestu.

MJERA 5.A.2. UNAPRIJEDITI I RAZVITI SUSTAV ZAŠTITE DOSTOJANSTVA STUDENATA

Mjera podrazumijeva unapređenje sustava zaštite dostojanstva studenata i izradu potrebnih dokumenata bilo da je riječ o odnosima studenata s nastavnicima bilo da se radi o odnosima među studentima. Mjera uključuje formalizaciju i unapređenje uvjeta za rad studentskoga pravobranitelja te unapređenje rada Stegovnoga suda za studente.

MJERA 5.A.3. ORGANIZIRATI RADIONICE O AKADEMSKOJ ETIČNOSTI I PROFESIONALNOJ ODGOVORNOSTI

Upoznavanje s temeljnim načelima akademske etičnosti i profesionalne odgovornosti treba biti nezaobilazan dio u profesionalnome razvoju nastavno-znanstvenoga osoblja i ostalih zaposlenika. Planirane radionice upozorit će na povezanost osobnih i profesionalnih kompetencija nastavnika te uputiti na važnost akademske etičnosti i profesionalne odgovornosti u radu sa studentima. To se primjerice odnosi na nedovoljno razrađene i nerazriješene kriterije ocjenjivanja, kao i druge oblike nejasnih evaluacija studentskoga rada i aktivnosti, koji mogu djelovati demotivirajuće i znatno umanjiti dostignuća studenata. Pojedine će radionice biti posvećene problemima zlostavljanja putem interneta i zlostavljanja na radnom mjestu, što je uočeno kao jedno od pitanja kojima se dosada na Fakultetu posvećivala nedovoljna pažnja, kao i zaštiti autorskih prava u znanstvenome i obrazovnome okruženju kako bi nastavnici ta znanja mogli primijeniti u mentorskome radu sa studentima.

CILJ 5.B. UNAPRIJEDITI MJERE BORBE PROTIV NEETIČNOSTI U ZNANSTVENOME ISTRAŽIVANJU

Važnost poštivanja najviših standarda etičnosti u istraživačkome radu, što podrazumijeva i imperative originalnosti, inovativnosti te kolegijalnoga i akademski odgovornoga korištenja tuđih izvora, nije potrebno detaljno obrazlagati. Reputaciji Filozofskoga fakulteta jedan primjer "loše prakse" (plagirani, krivotvoreni i falsificirani radovi) može naštetiti više nego što joj može pomoći veliki broj primjera "dobre prakse" (originalni i inovativni radovi; poštivanje integriteta i digniteta ranjivih pojedinaca i skupina). Imajući navedeno na umu, Fakultet će razrađenijim pravnim aktima i njihovim sustavnim provođenjem odlučnije sprečavati i sankcionirati kršenja akademske etičnosti. Fakultet će također aktivnim mjerama poticati otvoreni pristup znanstvenim i studentskim radovima, istraživačkim podacima, nastavnim materijalima i ostalim rezultatima znanstvenoga i nastavnoga procesa kako bi se i na taj način osigurala vidljivost i olakšala provjera akademske čestitosti.

MJERA 5.B.1. UREDITI SUSTAV PROVJERE ETIČNOSTI ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA

Pravilnike o etičnosti u istraživanjima, koji moraju rukovoditi svim znanstvenim aktivnostima koje uključuju ljude, ima većina zemalja Europske unije. Projekti koje financira Europska komisija, kao i drugi natječaji za veće i/ili dugotrajnije projekte, propisuju svoja pravila etičnosti u istraživanjima koja su nezaobilazna kako bi prijava bila uspješna. Za kontrolu etičnosti u istraživanjima unutar Fakulteta nadležno je Etičko povjerenstvo za znanost i istraživanje (razina Fakulteta) te povjerenstva za etičnost istraživanja na razini pojedinih odsjeka. Trenutno ne postoji jasno definirana uloga pojedinih povjerenstava za etičnost istraživanja, nisu jasni odnosi nadležnosti te ne postoji zajednički kodeks etičnosti istraživanja kojim bi se rukovodila različita postojeća povjerenstva. Prakse na različitim odsjecima su različite. Stoga je potrebno donijeti pravilnik o postupku provjere etičnosti istraživanja kojim bi se uredile procedure i nadležnosti različitih tijela te definirao osnovni zajednički kodeks etičnosti istraživanja.

MJERA 5.B.2. NABAVITI SOFTVER ZA OTKRIVANJE PLAGIRANJA

Posjedovanje softvera za otkrivanje plagiranja pravilo je, a ne iznimka u bilo kojoj znanstveno i nastavno relevantnoj visokoobrazovnoj instituciji danas. Nabava softvera ujedno je i prva, neizostavna mjera u borbi protiv plagiranja. Svim zainteresiranim bit će omogućena edukacija u korištenju softvera. Pojedini interni akti bit će izmijenjeni kako bi se uredila obveza provjere autentičnosti završnih i ocjenskih radova studenata na različitim razinama studija, što se posebice odnosi na doktorske radove. Zbog toga će pravilnik o doktorskim studijima uključiti i obvezu provjere plagiranja prije predaje dokorskoga rada.

MJERA 5.B.3. UVESTI OBVEZU PROVJERE PLAGIRANJA ZA SVE ČASOPISE KOJIMA JE FILOZOFSKI FAKULTET (SU)IZDAVAČ TE ZA SVA IZDANJA FF PRESSA

Na tragu prethodno opisane mjere, i ova polazi od pretpostavke da su publikacije čije se objavljivanje provodi na Filozofskome fakultetu neposredni indikator znanstvene kvalitete institucije. Časopisi locirani na Fakultetu, kao i FF Press kao institucijska izdavačka kuća, moraju postavljati najviše standarde znanstvene kvalitete i inovativnosti te biti netolerantni prema plagiranju, krivotvorenju i falsificiranju. Jedino takva izdavačka politika ima smisla imamo li na umu zajedničku težnju Filozofskoga fakulteta da zadrži reputaciju i ostane vodeća visokoobrazovna institucija u regiji.

MJERA 5.B.4. UKLJUČITI NASTAVNE JEDINICE I KOLEGIJE POSVEĆENE AKADEMSKOJ ETIČNOSTI U FAKULTETSKE STUDIJSKE PROGRAME

Pri izradi novih studijskih programa obvezati odsjeke da u studijske programe (u okvirima primjerice nastave iz istraživačkih metodologija) unesu teme o etičnosti akademskoga pisma i istraživanja. Barem jedan obavezni kolegij u studijskome programu morat će studente upoznati s temeljnim načelima akademske etičnosti i profesionalne odgovornosti.

6. UČINKOVITIJE KORIŠTENJE RASPOLOŽIVIH RESURSA

U proteklome periodu Filozofski fakultet porastao je i u broju zaposlenika i u drugim aspektima. Istovremeno unutrašnja organizacija i procesi nisu se značajnije mijenjali. Stoga je u sljedećemu razdoblju potrebno provesti temeljitu reviziju unutrašnjega ustroja i svih internih procesa s ciljem pojednostavljivanja procesa i procedura uz povećanje brzine i kvalitete u

obavljanju poslova. Ujedno u sljedećemu razdoblju ne može se očekivati znatno povećanje materijalnih, financijskih i prostornih resursa te će razvoj i unapređenje biti moguće ostvarivati primarno kroz racionalizaciju, odnosno učinkovitije korištenje postojećih resursa.

CILJ 6.A. OSIGURATI STABILNOST I ADEKVATNOST LJDSKIH RESURSA

Filozofski fakultet ima brojne odsjeke čija je kadrovska razvijenost različita. Fakultet je zainteresiran da kroz znanstvenu i kadrovsku politiku uravnoteženo razvija odsjeke i osnaži deficitarne studije. Također namjeravamo zadržati najbolje znanstvenike i nastavnike te stvoriti uvjete za privlačenje najboljih iz drugih sredina. Budući da Fakultet ima brojne doktorande i postdoktorande, želimo osigurati mogućnosti da najbolji ostanu kako bi se Filozofski fakultet razvijao u smjeru kadrovske izvrsnosti. Fakultet teži uspostavi normalne piramide znanstveno-nastavnoga kadra, s manje redovitih profesora i s najviše asistenata, a svjesni smo da se to ne može postići u kratkome roku. S druge strane ostanak zaposlenika na Fakultetu ovisi i o mogućoj ponudi na tržištu i o zadovoljstvu uvjetima rada na našoj instituciji, pa Fakultet želi stvoriti, u okviru svojih mogućnosti, radne uvjete kojima su zaposlenici zadovoljni.

MJERA 6.A.1. OSIGURATI REDOVITO POMLAĐIVANJE ZNANSTVENO-NASTAVNOGA KADRA

Fakultet će putem znanstvenih projekata poticati zapošljavanje doktoranada te kroz kadrovsko planiranje na odsjecima stvarati uvjete da se za najbolje doktorande odnosno postdoktorande osiguraju radna mjesta. Također ćemo pokušavati zajedničkim djelovanjem sa Sveučilištem prema resornom ministarstvu osigurati razvojne koeficijente za pomlađivanje znanstveno-nastavnoga kadra.

MJERA 6.A.2. OSIGURATI ADEKVATNU POPUNJENOST KADROVIMA SVIH ORGANIZACIJSKIH JEDINICA SUKLADNO POTREBAMA U OBAVLJANJU POSTOJEĆIH POSLOVA I RAZVOJNIM PLANOVIMA

Odsjeci i službe napraviti će svoje strateške planove razvoja koji će obuhvaćati i kadrove. Na razini Fakulteta radit će se transparentni planovi kadrovske razvoja institucije koji će uključivati zadovoljenje postojećih potreba, ali i razvojnu kadrovsku perspektivu. Pritom će se paziti na primjeren razvoj svih organizacijskih jedinica.

MJERA 6.A.3. UVESTI PRAKSU PROVOĐENJA REDOVITOGA ISTRAŽIVANJA ZADOVOLJSTVA ZAPOSLENIKA I U SKLADU S TIM UNAPREĐIVATI RADNE UVJETE SUKLADNO MOGUĆNOSTIMA

Pri kraju svake akademske godine provodit će se istraživanje zadovoljstva zaposlenika. Upitnik će uz zajednički dio imati i dijelove primjerene pojedinim skupinama zaposlenika. Rezultati prikupljeni upitnikom bit će prezentirani na prikladan način upravi i zaposlenicima. Na temelju utvrđenih mišljenja zaposlenika napraviti će se planovi unapređenja radnih uvjeta. Definirati će se prioritete te mjere za njihovo postizanje. Pritom će se pažnja posvetiti različitoj opterećenosti zaposlenika, uključujući znanstveno-nastavno osoblje na različitim odsjecima.

CILJ 6.B. UNAPRIJEDITI OSNOVNE AKTE FAKULTETA

Nedavni događaji na Filozofskome fakultetu pokazali su da osnovni pravni akti, kao što je Statut i s njim povezani pravilnici, ne stvaraju adekvatan pravni okvir za funkcioniranje Fakulteta. Usto Fakultet već duže vrijeme nema pravilnik o radu, koji je ključni dokument za

reguliranje radnoga odnosa. Postojeći Pravilnik o unutrašnjem ustrojstvu, odnosno sistematizacija radnih mjesta, nije formalno potvrđen na Senatu Sveučilišta u Zagrebu, a osim toga ne odražava aktualne potrebe u cjelini.

MJERA 6.B.1. IZRADITI I USVOJITI NOVI STATUT FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Postojeći Statut nejasan je i nedorečen te se pojedini njegovi članci mogu vrlo različito tumačiti. Mjera podrazumijeva pokretanje procesa izrade i donošenja novoga Statuta, kojim će biti otklonjene pravne praznine u postojećemu statutu te će biti preciznije i efikasnije uređeni određeni procesi odlučivanja na Fakultetu. Istodobno će novi Statut biti usklađen sa Statutom Sveučilišta, što je i zakonska obveza naše institucije

MJERA 6.B.2. REVIDIRATI PRAVILNIKE KOJI PROIZLAZE IZ STATUTA FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Nakon usvajanja Statuta nužno je revidirati i pravilnike koji proizlaze iz njega, odnosno uskladiti ih s novim Statutom. Revidirat će se Pravilnik o stegovnoj odgovornosti zaposlenika, Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata, Etički kodeks Filozofskoga fakulteta te izraditi Poslovnik o radu Vijeća Filozofskoga fakulteta, kao i drugi provedbeni akti.

MJERA 6.B.3. IZRADITI PRAVILNIK O RADU FILOZOFSKOGA FAKULTETA

Pravilnik o radu jest akt kojim se detaljnije određuju prava i obveze zaposlenika unutar neke radne organizacije. Filozofski fakultet do sada nije imao pravilnik o radu, što je u pojedinim slučajevima stvorilo poteškoće u rješavanju nekih radnopravnih pitanja. Iako je većina radnopravnih pitanja zaposlenika uređena odgovarajućim aktima kao što su zakoni i kolektivni ugovori, ostaje niz specifičnih pitanja koja je potrebno urediti na razini ustanove. Pravilnik o radu posebno je važan u slučajevima kada kolektivni ugovori u određenome periodu nisu na snazi.

CILJ 6.C. REVIDIRATI ORGANIZACIJU ADMINISTRATIVNIH I STRUČNIH SLUŽBI

Organizacijska struktura Fakulteta, posebice u smislu organizacije administrativnih i stručnih službi, nije značajnije mijenjana duže vrijeme iako je u međuvremenu došlo do značajne promjene u vrsti poslova koje pojedine službe obavljaju i pojave posve novih poslova. Novi zahtjevi koji se postavljaju pred Fakultet uspostavom sustava kontrole kvalitete zahtijevaju osnivanje novih ustrojbenih jedinica koje će preuzeti nove poslove. Stoga je potrebno provesti temeljitu analizu i reviziju postojeće organizacije službi i raspodjele poslova, uključujući i izmjene opisa pojedinih poslova.

MJERA 6.C.1. IZRADA I USVAJANJE NOVE SISTEMATIZACIJE RADNIH MJESTA

Filozofski fakultet danas djeluje po Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu koji je na razini Fakulteta usvojen 2009. godine međutim nikada nije dobio suglasnost Senata Sveučilišta u Zagrebu. Stoga, iz čisto formalnih razloga, Fakultet mora ponovo pokrenuti proceduru usvajanja navedenoga dokumenta. Ujedno je to prilika da se organizacijska struktura i opisi radnih mjesta usklade s novim potrebama i promjenama koje su se dogodile u posljednjih gotovo deset godina te da se temeljem ove strategije predvide buduće potrebe za radnim mjestima i organizacijskim ustrojem. U okviru mjere revidirat će se postojeći organizacijski ustroj i opis radnih mjesta.

MJERA 6.c.2. OSNOVATI URED ZA OSIGURAVANJE KVALITETE

Mjera opisana u u okviru 3.a.3.

MJERA 6.c.3. OSNIVANJE UREDA ZA INFORMIRANJE

Mjera opisana u okviru 3.b.2.

CILJ 6.D. REVIDIRATI I DIGITALIZIRATI INTERNE POSLOVNE PROCESSE S CILJEM POJEDNOSTAVLJIVANJA

Poslovanje Fakulteta treba administrativno i tehnološki podići na standarde koji u velikim i složenim sustavima vrijede za suvremeno poslovanje. Time bi se omogućila viša razina funkcionalnosti, povećala dostupnost informacija i skratile određene procedure. Osnovni je cilj podizanje razine kompetencije osoblja i službi koji su uključeni u dnevno administriranje poslovnih procesa, zadovoljstvo zaposlenih i studenata.

MJERA 6.D.1. PROVESTI VANJSKU EVALUACIJU TE TEMELJEM PREPORUKA REVIDIRATI ORGANIZACIJU I PROCESE UNUTAR SLUŽBE ZA FINACIJE I RAČUNOVODSTVO

Vanjska evaluacija koju će provesti kompetentna osoba ukazat će na narav i probleme dosadašnjega načina organizacije i procesa u Službi za financije i računovodstvo. Na temelju evaluacije poduzet će se koraci potrebni da bi se poslovanje javne znanstveno-nastavne ustanove uskladilo s primjerima najbolje prakse koja vrijedi u poslovanju sličnih ustanova.

MJERA 6.D.2. PROVESTI VANJSKU EVALUACIJU KOLANJA DOKUMENATA I INFORMACIJA UNUTAR FAKULTETA

Filozofski fakultet velika je organizacija s vrlo kompleksnom unutrašnjom strukturom te više djelatnosti. Postojeći sustav kolanja dokumenata i informacija u proteklih je desetak godina postao složeniji, te je potrebno provesti temeljitu evaluaciju postojećega sustava. Stoga je potrebno angažirati vanjske eksperte za obavljanje navedenoga posla. Od vanjskih savjetnika zahtijevat će se izrada preporuka za unapređenje sustava.

MJERA 6.D.3. USPOSTAVITI SUSTAV ZA DIGITALNO KOLANJE DOKUMENATA I INFORMACIJA

Suvremene organizacije se u kolanju dokumenata i informacija sve više oslanjaju na informacijske sustave koji omogućuju digitalno kolanje dokumenata i informacija. Temeljem rezultata vanjske evaluacije kolanja dokumenata i informacija bit će definirane potrebe koje takav sustav treba zadovoljavati. U okviru mjere bit će provedena evaluacija mogućih rješenja te odabrano ono koje najbolje odgovara potrebama visokoškolske institucije. Mjera uključuje i osiguravanje sredstava za nabavku i implementaciju takvoga sustava.

MJERA 6.D.4. PRIJAVITI PROJEKT I KROZ NJEGA NABAVITI PRIMJEREN PROGRAM ZA POSLOVANJE

Budući da postoje različiti projektni natječaji koji su namijenjeni učinkovitijem poslovanju, Fakultet će pokušati putem prijave na projekt osigurati financijska sredstva, stručnu pomoć i softver koji će unaprijediti poslovne procese.

CILJ 6.E. POVEĆATI TRANSPARENTNOST UPRAVLJANJA FINANCIJSKIM SREDSTVIMA FAKULTETA

Fakultet osim proračunskoga financiranja osigurava i vlastite prihode. To su sredstva od brojnih znanstvenih i stručnih projekata kao i sredstva koja uprihoduju Croaticum i Centar za strane jezike. Trenutno su pravila o određivanju cijena usluga i načina budžetiranja projekata nejasna i nedovoljno strukturirana. Ona pravila koja postoje imaju pak veliki broj izuzetaka. Osim toga nije definirano na koji način se troše uprihoda sredstva, posebice za neke vrste prihoda. Stoga je potrebno cjelovito urediti sustav odgovarajućim pravilnicima, kao i uvesti transparentniji sustav raspodjele i trošenja sredstava.

MJERA 6.E.1. DONIJETI PRAVILNIKE KOJI REGULIRAJU NAČIN STJECANJA I TROŠENJA VLASTITIH PRIHODA

Pripremit će se i usvojiti Pravilnik o raspolaganju vlastitim sredstvima koja uprihoduje Fakultet. U pravilniku će biti jasno definirano kako, u kojem omjeru i od kojih djelatnosti Fakultet uprihoduje sredstva, odnosno na koji način se ta sredstva raspoređuju unutar Fakulteta. Pravilnik će istodobno u cijelosti, uz jasno definirane kriterije, regulirati način trošenja vlastitih sredstava.

MJERA 6.E.2. UVESTI PRAKSU IZRADJE FUNKCIONALNOGA PROGRAMSKOG BUDŽETIRANJA NA RAZINI FAKULTETA I ODSJEKA

Kako bi se sredstva trošila predvidljivo i u skladu s unaprijed planiranim potrebama, uvest će se obveza izrade plana potrošnje na razini Fakulteta i na razini Odsjeka. Izrada plana zahtijeva odgovarajuću edukaciju pročelnika odsjeka i ostalih voditelja službi kako bi planiranje bilo napravljeno na najbolji način. Takvi planovi su i do sada rađeni, ali nisu odgovarajuće praćeni na razini odsjeka i primjereno korišteni za buduća planiranja.

CILJ 6.F. REGULIRATI KOMERCIJALNE DJELATNOSTI

Osnovne djelatnosti Fakulteta su nastava i znanost, ali postoji i značajno stručno, odnosno komercijalno djelovanje naših zaposlenika. Neke od stručnih aktivnosti trajne su i valja ih na adekvatan način regulirati (npr. djelatnosti *Croaticuma* ili Centra za strane jezike). Regulacija tih aktivnosti omogućila bi primjenu odgovarajućega organizacijskog modela te jasniji status komercijalnih djelatnosti unutar Fakulteta.

MJERA 6.F.1. PROVESTI ANALIZU PRAVNOGA STATUSA POSTOJEĆEGA MODELA ORGANIZACIJE KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI

Analizirat će se pravna adekvatnost dosadašnjega modela djelovanja fakultetskih komercijalnih aktivnosti. Provjerit će se jesu li komercijalne aktivnosti u cijelosti usklađene s odgovarajućom pravnom regulativom i postoje li u pravnome smislu bolji organizacijski modeli.

MJERA 6.F.2. PROVESTI ANALIZU ISPLATIVOSTI I NEMATERIJALNIH UČINAKA KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI

Trenutno nema jasnih pokazatelja u kolikoj su mjeri komercijalne djelatnosti isplative za Fakultet te treba provesti analizu njihove stvarne financijske isplativosti. No pritom se ne smiju zanemariti nematerijalni učinci tih djelatnosti. Primjerice rad *Croaticuma* osim materijalne dobiti pridonosi i prepoznatljivosti Fakulteta kao mjesta gdje se na najvišoj mogućoj stručnoj razini poučava hrvatski kao ini jezik. Isto tako tečajevi za građanstvo Centra za strane jezike

odlična su promocija izuzetne stručne kvalitete Fakulteta u toj domeni kao i moguća promocija studija jezika za srednjoškolce polaznike tečajeva. Stoga treba analizirati i te nematerijalne učinke naših komercijalnih djelatnosti.

MJERA 6.F.3. PROVESTI EVALUACIJU ALTERNATIVNIH MODELA ORGANIZACIJE KOMERCIJALNIH DJELATNOSTI TE DEFINIRATI DUGOROČNI MODEL NJIHOVE ORGANIZACIJE

Ispitat će se na koji način ostale visokoškolske institucije reguliraju svoje komercijalne djelatnosti i provjeriti jesu li drugi modeli prikladniji od postojećega. Na temelju analize odabrat će se za Fakultet najpogodniji model. Primijenit će se odabrani model te će se definirati pozicija komercijalne djelatnosti u organizacijskoj strukturi Fakulteta

CILJ 6.G. RAZVIJATI FINACIJSKE I UPRAVLJAČKE KOMPETENCIJE ZNANSTVENO-NASTAVNOGA OSOBLJA NA RUKOVODEĆIM POSLOVIMA

Izbor pročelnika odsjeka i ostalih voditelja organizacijskih jedinica reguliran je Statutom, odnosno propisan je postupak i kvalifikacije koje kandidati trebaju imati. Funkcije na koje se pojedinci biraju zahtijevaju i neke dodatne kompetencije koje kandidati u većini slučajeva nisu imali priliku steći, odnosno stekli su ih kroz iskustvo ukoliko su prethodno obavljali sličnu funkciju. No prethodno iskustvo nije garancija da su stečena znanja i vještine stvarno zadovoljavajući a i zahtjevi upravljačkih pozicija se s vremenom mijenjaju. Zato znanstveno-nastavnomu osoblju na upravljačkim pozicijama treba osigurati mogućnost stjecanja odgovarajućih kompetencija za upravljačke poslove.

MJERA 6.G.1. OSMISLITI PROGRAME I CIKLIČKO ODRŽAVANJE FINACIJSKO-UPRAVLJAČKIH EDUKACIJA ZA PROČELNIKE ODSJEKA I DRUGIH VEĆIH ORGANIZACIJSKIH JEDINICA

Ispitat će se potrebe pročelnika, njihovih zamjenika te voditelja drugih organizacijskih jedinica za znanjima i vještinama koji im nedostaju. U skladu s iskazanim potrebama trenutnih i bivših pročelnika i voditelja te mišljenja eksperata u području, osmislit će se kraće jednodnevne edukacije/radionice čiji će ishodi osigurati unapređenje financijskih i upravljačkih kapaciteta polaznika. Edukacije će se nuditi i održavati ciklički kako bi se osiguralo da ih ciljana skupina polaznika može pohađati, odnosno kako bi se osiguralo da se novi ljudi u sustavu upravljanja mogu educirati.

MJERA 6.G.2. OSMISLITI PROGRAME I CIKLIČKO ODRŽAVANJE EDUKACIJA ZA VODITELJE ZNANSTVENIH I RAZVOJNIH PROJEKATA

Ispitat će se iskustva trenutnih i bivših voditelja znanstvenih i razvojnih projekata te će se na temelju tih rezultata osmisлити programi kraćih jednodnevnih edukacija/radionica. Ishodi edukacija bit će razvijanje kompetencija polaznika za vođenje znanstvenih i razvojnih projekata (kompetencije za vođenje projekata i financijske kompetencije).

CILJ 6.H. RAZVIJATI KOMPETENCIJE ADMINISTRATIVNIH I STRUČNIH SLUŽBI

Da bi Fakultet uspješno funkcionirao, potrebni su i motivirani i kompetentni zaposlenici administrativnih i stručnih službi. Praksa pokazuje kako je nužno da zaposlenici imaju šire kompetencije koje im omogućavaju obavljanje većega raspona poslova. Trenutno zapo-

slenici koriste neke mogućnosti vanjskih edukacija, no nema unaprijed osmišljenoga plana. Odluke o edukacijama donose se neplanski i nije jasno definirano koje kompetencije zaposlenika treba razvijati.

MJERA 6.H.1. NAPRAVITI ANALIZU POTREBA ZA USAVRŠAVANJEM I EDUKACIJOM ZAPOSLENIH U ADMINISTRATIVNIM I STRUČNIM SLUŽBAMA

Ispitat će se mišljenje zaposlenika te posebice voditelja službi koja im nova znanja i vještine nedostaju za bolje obavljanje posla, odnosno koja usavršavanja su im potrebna. Po potrebi konzultirat će se i vanjski eksperti u području da bi se definirale potrebe.

MJERA 6.H.2. UVESTI PRAKSU IZRADE GODIŠNJEGA PLANA EDUKACIJE I USAVRŠAVANJA

Ispitat će se ponuda edukacija na tržištu. Voditelji službi će u suradnji s Upravom svake godine napraviti godišnji plan edukacije koji će popisati edukacije koje će zaposlenici pohtati te odrediti broj zaposlenika koji će ići na određene edukacije. Ukoliko na tržištu ne postoji specifična ponuda potrebna zaposlenicima Fakulteta, tražit će se ponude od prepoznatih eksperata u području. Mjera podrazumijeva osiguravanje budžeta namijenjenoga za edukaciju zaposlenika.

MJERA 6.H.3. INICIRATI AKTIVNOSTI RAZMJENE ZNANJA I ISKUSTAVA UNUTAR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Sveučilište u Zagrebu koje se sastoji od 34 različite organizacijske jedinice raspolaže znanjima i iskustvima te praktičnim rješenjima za većinu problema s kojima se mogu suočiti zaposlenici i uprave visokoškolskih ustanova. No ne postoji adekvatan sustav razmjene iskustva unutar Sveučilišta. Stoga će Filozofski fakultet zagovarati i raditi na uspostavi sustava razmjene znanja i iskustva u rješavanju strukturnih ili konkretnih problema. Također, gdje je moguće, Filozofski fakultet angažirat će stručnjaka s drugih sastavnica za pružanje savjetodavnih ili ekspertnih usluga. Također Filozofski fakultet bit će otvoren za pružanje savjeta i dijeljenje vlastitih iskustava s drugim sastavnicama Sveučilišta.

CILJ 6.I. UNAPRIJEDITI PROSTORNE UVJETE

Na Fakultetu već godinama, unatoč dogradnji pojedinih traktova, postoji akutan problem nedostatka prostora koji bi nastavnicima, studentima i stručnim službama omogućio kvalitetan rad. Prijeko je potrebno napraviti analizu stanja i zauzetosti prostora, definirati prioritete u raspodjeli, obnovi i funkcionalnome uređenju. Razvitak znanstvene i nastavne djelatnosti osnivanjem novih organizacijskih jedinica (centara, savjetovališta, ureda, službi i FF pressa), uvođenje novih studijskih programa, kao i intenzitet studentskih aktivnosti (rad Studentskoga zbora, studentskoga pravobranitelja, klubovi studenata po odsjecima itd.), nužno zahtijevaju optimalan način organizacije i korištenja prostornih resursa. Drugi važan element u unapređenju prostornih uvjeta jest poboljšanje energetske učinkovitosti u skladu sa suvremenim standardima.

MJERA 6.I.1. IZRADITI KNJIGU PROSTORA

Knjiga prostora uobičajen je dokument kojim se u složenijim sustavima regulira distribucija prostora, njegova opremljenost i zauzetost. Jednako tako ona omogućuje uvid u infrastrukturno stanje svih prostorija na Fakultetu, što je osnovni uvjet za njihovo uređenje,

funkcionalnost i bolju iskoristivost. Fakultet nema takav dokument, te će ga u sljedećemu razdoblju izraditi i dalje redovito održavati. Izrada toga dokumenta jest preduvjet za racionalno upravljanje prostorom te uspostavu efikasnoga sustava održavanja prostora.

MJERA 6.1.2. OSIGURATI FUNKCIONALNU OPREMLJENOST SVIH PROSTORIJA

Funkcionalna opremljenost prostorija pretpostavlja njihovu uređenost u skladu s namjenom kako bi se vrsta posla ili aktivnost mogla obavljati na kvalitetan način. Nakon izrade Knjige prostora i uspostave prioriteta uredit će se u ciklusima sve prostorije do razine njihove funkcionalne uposlenosti i iskoristivosti.

MJERA 6.1.3. OSIGURATI REDOVITO, PRIMJERENO I ODRŽIVO ODRŽAVANJE SVIH PROSTORA I OPREME

Od dosadašnjega načina nesistemskega i povremenoga održavanja prijeći će se na jasno definirane godišnje termine u kojima se na razini Fakulteta prijavljuje potreba za uređenjem pojedinih prostorija i zatim u skladu sa zakonskom procedurom regulira izvođenje radova, i to u razdobljima kada je na Fakultetu najmanja dinamika njegovih osnovnih djelatnosti. Uvest će se redovit kvartalni pregled prostora i opreme, uz dnevnu tekuću brigu za njihovo stanje i funkcioniranje, kao i protokol ponašanja u prostorijama kako bi se podigla razina odgovornosti i smanjili bespotrebni troškovi.

MJERA 6.1.4. OSIGURATI SREDSTVA I PROVESTI OBNOVU GLAVNIH PREDAVAONICA

Pojačati aktivnosti kako bi se glavne dvorane Fakulteta osuvremenile i preuredile. U skladu je s tim ciljem potrebno detektirati potencijalne izvore financiranja i podići razinu uređenosti glavnih dvorana i ostalih predavaonica.

MJERA 6.1.5. USKLADITI KORIŠTENJE PREDAVAONICA S ENERGETSKOM POTROŠNJOM, BROJEM STUDENATA I OPTEREĆENJEM RAZLIČITIH DIJELOVA ZGRADE

Unatoč kapacitetima i doradenom rasporedu iskoristivost predavaonica nije optimalna. Stoga njihovo korištenje treba uskladiti s brojem studenata u određenoj grupi/terminu/kolegiju kako bi se uštedjela energija i svrsishodnije iskoristio prostor, osobito subotom kad se odvija nastava na doktorskim studijima.

MJERA 6.1.6. OSMISLITI FLEKSIBILAN RASPORED NASTAVE I FLEKSIBILNO UPRAVLJANJE SVIM PREDAVAONICAMA I PROSTORIJAMA ZA SASTANKE

Fleksibilan raspored i fleksibilno upravljanje prostorom važan su korak prema optimalnom načinu korištenja prostornih resursa, uštede i jačanja energetske učinkovitosti, a znače usklađivanje prostornih kapaciteta s brojem ljudi koji u njima rade i borave.

IV. PROVEDBA, PERIODIČNO IZVJEŠTAVANJE I VREDNOVANJE POSTIGNUĆA

Za provedbu Razvojne strategije Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu odgovorna je Uprava Fakulteta, koja ima ovlasti zadužiti pojedine organizacijske jedinice i pojedince za provedbu pojedinih mjera i aktivnosti. U roku od tri mjeseca od prihvaćanja Razvojne i znanstveno-istraživačke strategije Filozofskoga fakulteta na Fakultetskom vijeću Uprava će izraditi Operativni plan provedbe koji će sadržavati rokove za ostvarivanje pojedinih strateških ciljeva, odnosno provedbu pojedinih mjera i aktivnosti. Operativnim planom provedbe bit će određene odgovorne osobe za nadzor i odgovorne osobe i organizacijske jedinice za provedbu pojedinih mjera te će biti određeni pokazatelji postignuća.

Jednom godišnje, u pravilu u veljači, Uprava će Fakultetskom vijeću podnositi izvještaj o provedbi ove strategije te će istovremeno prema potrebi predlagati izmjene Operativnoga plana provedbe. Izvještaj nakon treće godine provedbe treba sadržavati i procjenu nastavlja li se provedba Razvojne i znanstveno-istraživačke strategije za razdoblje od 2018. od 2023. godine ili je potrebno pokrenuti proces njezine revizije, odnosno izrade novoga strateškog plana, bilo zbog značajne promjene u okruženju ili u samoj organizaciji bilo zbog toga što su željene promjene ostvarene ili je njihovo ostvarenje postalo nerealno.

2. DIO. STRATEŠKI PROGRAM ISTRAŽIVANJA FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

I. UVOD

Pravilnik o uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti, uvjetima za reakreditaciju znanstvenih organizacija i sadržaju dopusnice (Narodne novine 83/2010) u članku 7. propisuje da znanstvene organizacije moraju imati strateški program istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u znanstvenome području u kojemu znanstvena organizacija obavlja djelatnost. Strateški program istraživanja mora sadržavati sljedeće elemente navedene u članku 3. stavku (1) točki 1. Pravilnika:

- svrhu osnivanja i rada znanstvene organizacije,
- analizu znanstvenog potencijala znanstvene organizacije i njenog položaja u znanstvenom i poslovnom okruženju,
- strateške ciljeve znanstvene organizacije,
- očekivane ishode strateškog programa znanstvenih istraživanja,
- znanstvene teme koje znanstvena organizacija namjerava istraživati s detaljnim programom rada i posebnim ciljevima za svaku temu,
- plan organizacijskog razvoja znanstvene organizacije,
- pokazatelje uspješnosti provedbe strateškog programa znanstvenih istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u najmanje jednom od sljedećih poslova znanstvene organizacije: a) temeljnim znanstvenim istraživanjima; b) primijenjenim i razvojnim znanstvenim istraživanjima te prijenosu tehnologija; c) pružanju znanstvenih, savjetodavnih i stručnih usluga; d) znanstvenom i stručnom osposobljavanju i usavršavanju doktoranada, postdoktoranada te ostalih znanstvenih i stručnih kadrova.

S obzirom na to da Filozofski fakultet u trenutku provođenja reakreditacije 2014. godine nije imao izrađen strateški program istraživanja, u Pismu očekivanja Filozofskom fakultetu naložena je izrada navedenoga dokumenta u roku od tri godine. Kao što je navedeno u uvodu cijelom dokumentu, cjelokupna *Razvojna i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine* odgovara na navedeni zahtjev, s time da su pojedini elementi propisani Pravilnikom zadovoljeni u prvom dijelu, a drugi u drugom dijelu dokumenta kako slijedi:

- svrhu osnivanja i rada znanstvene organizacije – 1. dio u poglavlju *Misija i vizija*;
- analizu znanstvenog potencijala znanstvene organizacije i njenog položaja u znanstvenom i poslovnom okruženju – 1. dio u poglavlju *Izazovi i resursi: analitička polazišta* te u 2. dijelu u poglavlju *Analiza znanstvenoga potencijala znanstvene organizacije i njenoga položaja u znanstvenome i poslovnome okruženju*;
- strateške ciljeve znanstvene organizacije – 1. dio u poglavlju *Razvojne osi i strateški ciljevi*;
- očekivane ishode strateškog programa znanstvenih istraživanja – 2. dio u poglavlju *Očekivani ishodi strateškog programa istraživanja i pokazatelji uspješnosti*;
- znanstvene teme koje znanstvena organizacija namjerava istraživati s detaljnim programom rada i posebnim ciljevima za svaku temu – 2. dio u poglavlju *Prioritetne znanstvene teme*;
- plan organizacijskog razvoja znanstvene organizacije – 1. dio u poglavlju *Razvojne osi i strateški ciljevi*;
- pokazatelje uspješnosti provedbe strateškoga programa znanstvenih istraživanja za razdoblje od najmanje pet godina u najmanje jednom od sljedećih poslova znanstvene organizacije: a) temeljnim znanstvenim istraživanjima; b) primijenjenim i razvojnim znan-

stvenim istraživanjima te prijenosu tehnologija; c) pružanju znanstvenih, savjetodavnih i stručnih usluga; d) znanstvenom i stručnom osposobljavanju i usavršavanju doktora-nada, postdoktoranada te ostalih znanstvenih i stručnih kadrova. – 2. dio u poglavlju *Očekivani ishodi strateškog programa istraživanja i pokazatelji uspješnosti.*

Prioritetne znanstvene teme definirane su na razini znanstvenih polja za koje Filozofski fakultet ima ustrojbene jedinice i tradiciju provođenja znanstvenih istraživanja. Proces njihovog definiranja povjeren je odgovarajućim organizacijskim jedinicama, odnosno odsjecima i katedrama. Izuzetak je proces oblikovanja prioritetnih znanstvenih tema za polje Filologija, s obzirom na to da se uz njega vezuje veliki broj odsjeka (Odsjek za anglistiku, Odsjek za germanistiku, Odsjek za hungarologiju, turkologiju i judaistiku, Odsjek za indologiju i dalekoistočne studije, Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti, Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti, Odsjek za klasičnu filologiju, Odsjek za kroatistiku, Odsjek za romanistiku, Odsjek za talijanistiku, Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti). U tom su polju prioritetne znanstvene teme određene u nekoliko koraka. Najprije su članovi uže radne skupine za strateški program istraživanja (izv. prof. dr. sc. Dragan Bagić, doc. dr. sc. Marko Liker i doc. dr. sc. Danijela Lugarić Vukas) proveli analizu tema koje su obuhvaćene znanstvenim projektima u tijeku ili netom završenih u polju Filologija. Potom je održan konzultativni sastanak s predstavnicima svih filoloških odsjeka tijekom kojega su oblikovane inicijalne prioritetne teme. U trećem su koraku filološki odsjeci mogli predložiti dodatne teme i predložiti vlastite priloge (ciljeve i aktivnosti). Sve teme koje su predložile organizacijske jedinice su, bez većih intervencija u sam sadržaj, urednički oblikovali članovi uže radne skupine za strateški program istraživanja.

Interdisciplinarne prioritetne teme istraživanja (odnosno prioritetne teme na razini Fakulteta) oblikovane su nakon određenja prioritetnih tema istraživanja na razini znanstvenih polja, a temeljem prioritetnih tema predloženih za pojedina polja te temeljem prijedloga interdisciplinarnih tema koje su uputili odsjeci. Konačan prijedlog interdisciplinarnih prioritetnih tema oblikovala je uža radna skupina za strateški program istraživanja, nastojeći prepoznati one teme koje omogućavaju povezivanje istraživačkih napora u više znanstvenih polja, a koje ujedno odgovaraju na aktualne znanstvene i društvene izazove.

Redni brojevi prioritetnih tema na razini znanstvenih polja i na razini interdisciplinarnih prioritetnih tema ne označavaju redoslijed važnosti. Sve teme unutar određene kategorije imaju jednaku razinu važnosti.

II. ANALIZA ZNANSTVENOGA POTENCIJALA ZNANSTVENE ORGANIZACIJE I NJENOGA POLOŽAJA U ZNANSTVENOME I POSLOVNOME OKRUŽENJU

U svim znanstvenim područjima, a posebice u društvenim i humanističkim znanostima u kojima je uloga tehnologije u istraživanjima nešto manja u odnosu na prirodne ili biomedicinske znanosti, osnovu znanstvenoga potencijala čine sami istraživači. Osnovni podaci o broju i strukturi zaposlenih izneseni su u prvome dijelu u poglavlju *Izazovi i resursi: analitička polazišta*. U ovome dijelu potrebno je ponoviti i naglasiti neke osnovne informacije o ljudskim istraživačkim potencijalima Filozofskoga fakulteta. Od oko 740 ukupno zaposlenih, oko 440 čine istraživači. Od toga broja oko 320 zaposlenih čine istraživači izabrani u znanstveno-nastavno zvanje, a još oko 120 čine mladi istraživači zaposleni na asistentskim odnosno postdoktorandskim radnim mjestima. Kao što je već navedeno, tako veliki broj aktivnih istraživača čini Filozofski fakultet jednom od najvećih znanstvenoistraživačkih ustanova u Republici Hrvatskoj te najvećom u području humanističkih znanosti. Osim same veličine, odnosno brojnosti istraživačkoga kadra, valja istaknuti i da oko 1/3 istraživača čine mladi istraživači do 40 godina starosti te 1/3 čine istraživači srednje dobi, između 40 i 50 godina, dok 1/3 čine iskusni istraživači iznad 50 godina. Takva dobna struktura istraživačkoga osoblja daje dobru osnovu za razvoj znanstvenoistraživačke djelatnosti u idućemu razdoblju jer osigurava kombinaciju iskustva i nove energije.

Specifičnost Filozofskoga fakulteta jest brojnost i raznolikost znanstvenih polja koja su istraživački zastupljena na Filozofskome fakultetu. Filozofski fakultet objedinjuje dva znanstvena područja, društveno i humanističko, i ukupno 11 znanstvenih polja. U području humanističkih znanosti se na Filozofskome fakultetu intenzivno, kao glavna djelatnost, provode znanstvena istraživanja u sljedećim znanstvenim poljima:

- Filozofija
- Filologija
- Povijest
- Povijest umjetnosti
- Znanost o umjetnosti
- Arheologija
- Etnologija i antropologija.

U području društvenih znanosti na Filozofskome fakultetu intenzivno se provode istraživanja u četiri znanstvena polja:

- Informacijske i komunikacijske znanosti
- Sociologija
- Psihologija
- Pedagogija.

Osim navedenih polja, u kojima postoje sustavni istraživački naponi na Filozofskome fakultetu, s odgovarajućim organizacijskim jedinicama koje većim brojem istraživača pokrivaju svako od navedenih polja, dio istraživača provodi istraživanja i objavljuje radove i u sljedećim poljima: sigurnosne i obrambene znanosti, interdisciplinarne društvene znanosti te interdisciplinarne humanističke znanosti. Činjenica da u okviru jedne institucije djeluje

tako veliki broj istraživača iz više od 11 znanstvenih polja koja su međusobno srodna po istraživačkim pristupima i temama stvara jedinstveno okruženje za razvoj interdisciplinarnoga pristupa. Upravo u tome prepoznajemo jedinstven potencijal za daljnji istraživački razvoj Filozofskoga fakulteta, što se u okviru ovoga strateškog programa istraživanja nastoji ostvariti kroz prepoznavanje interdisciplinarnih prioritarnih tema istraživanja.

Od brojnosti i strukture važniji su kvaliteta, ugled i postignuća istraživača zaposlenih na Filozofskome fakultetu. Na Filozofskome fakultetu radili su ili još uvijek rade "utemeljitelji" gotovo svih humanističkih i značajnoga broja društvenih znanosti na prostoru Republike Hrvatske, a nerijetko i prostoru cijele jugoistočne Europe. Njihov ugled još uvijek čini resurs na koji se Fakultet može osloniti i točku po kojoj se razlikuje od drugih srodnih znanstveno-istraživačkih ustanova u Hrvatskoj i okruženju. U mnogim je disciplinama istraživačka tradicija koju su uspostavile ranije generacije istraživača još uvijek znanstveno plodonosna i čini dio znanstvenoga identiteta, ali i potencijala, Filozofskoga fakulteta. Istovremeno, istraživači nastoje pratiti suvremene tokove u društvenim i humanističkim znanostima u svijetu, kako u pogledu istraživačkih pristupa i metodologije, tako i u pogledu istraživačkih pitanja i problema koji se nalaze u središtu interesa međunarodne znanstvene zajednice. To je vidljivo, između ostaloga, i po temama znanstvenih projekata koji su provedeni tijekom posljednjih godina ili su u tijeku.

Nakon prelaska na novi sustav nacionalnoga financiranja znanstveno-istraživačkih projekata kroz Hrvatsku zakladu za znanost, istraživačima zaposlenima na Filozofskome fakultetu u Zagrebu odobreno je financiranje 28 istraživačkih ili uspostavnih istraživačkih projekata, od kojih je šest dovršeno do kraja 2017. godine, dok su 22 u procesu provedbe. Njihovi će rezultati u sljedećem razdoblju značajno doprinijeti znanstvenoj produkciji Filozofskoga fakulteta u kvantitativnome i kvalitativnome smislu.

TABLICA 1. NACIONALNI KOMPETITIVNI ISTRAŽIVAČKI PROJEKTI (HRVATSKA ZAKLADA ZA ZNANOST) UGOVORENI OD 2013. GODINE

Br.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca	Trajanje
Završeni projekti				
1.	Istraživački projekti	Hrvatski književno-kulturni identitet u tranziciji / regionalnom kontekstu (Aspekti hrvatsko-srpskog kulturnog dijaloga)	prof. dr. sc. Dušan Marinković	2. 1. 2013. – 1. 1. 2016.
2.	Istraživački projekti	Kasni musterijen na istočnom Jadranu – temelj za razumijevanje identiteta kasnih neandertalaca i njihovog nestanka	prof. dr. sc. Ivor Karavanić	1. 3. 2013. – 29. 2. 2016.
3.	Uspostavni istraživački projekti	Croatia and Central Europe: Art and Politics in the Late Modern Period (1780-1945)	izv. prof. dr. sc. Dragan Damjanović	15. 6. 2014. – 14. 6. 2017.
4.	Uspostavni istraživački projekti	Epistemological Models of Croatian Literary Historiography (1913-1980) – (Epistemološki modeli u hrvatskoj književnoj historiografiji (1913-1980))	izv. prof. dr. sc. Leo Rafolt	2. 6. 2014. – 1. 6. 2017.

Br.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca	Trajanje
5	Istraživački projekti	Evliya Chelebi and Croats, new perspectives	prof. dr. sc. Nenad Moačanin	1. 8. 2014. – 30. 11. 2017.
6.	Uspostavni istraživački projekti	Implicit personality and work behavior	izv. prof. dr. sc. Zvonimir Galić	1. 10. 2014. – 30. 9. 2017.
Projekti u tijeku				
7.	Istraživački projekti	Between the Danube and the Mediterranean. Exploring the role of Roman military in the mobility of people and goods in Croatia during the Roman Era	prof. dr. sc. Mirjana Sanader	15. 6. 2014. – 14. 6. 2018.
8.	Istraživački projekti	Croatian medieval heritage in European context: mobility of artists and transfer of forms, functions and ideas	prof. dr. sc. Miljenko Jurković	15. 6. 2014. – 14. 6. 2018.
9.	Istraživački projekti	Application of phraseological theory in phraseology	prof. dr. sc. Željka Fink Arsovski	1. 7. 2014. – 30. 6. 2018.
10.	Istraživački projekti	Integracijski procesi većine i manjine u etnički mješovitim zajednicama: uloga međuetničkog kontakta, percipirane prijatnje i socijalnih normi	prof. dr. sc. Dinka Čorkalo Biruški	1. 10. 2015. – 30. 9. 2019.
11.	Istraživački projekti	Comparative Slavic Linguocultural Themes	prof. dr. sc. Neda Pintarić	1. 9. 2014. – 31. 8. 2018.
12.	Istraživački projekti	Neomythologism in the Culture of the 20th and 21st Century	prof. dr. sc. Jasmina Vojvodić	1. 9. 2014. – 31. 8. 2018.
13.	Istraživački projekti	Prospective Biopsychosocial Study of the Effects of Sexually Explicit Material on Young People's Sexual Socialization and Health	prof. dr. sc. Aleksandar Štulhofer	1. 9. 2014. – 31. 8. 2018.
14.	Istraživački projekti	Kulturna povijest kapitalizma: Britanija, Amerika, Hrvatska	prof. dr. sc. Tatjana Jukić Gregurić	1. 7. 2014. – 30. 6. 2018.
15.	Istraživački projekti	Tekstualne mreže ranonovovjekovne Hrvatske	izv. prof. dr. sc. Lahorka Plejić Poje	15. 11. 2014. – 15. 11. 2018.
16.	Istraživački projekti	Postimperijalni narativi u srednjoeuropskim književnostima moderne	prof. dr. sc. Marijan Bobinac	1. 6. 2015. – 31. 5. 2019.
17.	Istraživački projekti	Pogrebni običaji starijeg željeznog doba u južnoj Panoniji – raskrižja identiteta	prof. dr. sc. Hrvoje Potrebica	1. 6. 2015. – 31. 5. 2019.

Br.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca	Trajanje
18.	Istraživački projekti	Vizualiziranje nacionalnog. Bratovštine i kolegiji Schiavona/Ilira u Italiji i razmjena umjetničkih iskustava s jugoistočnom Europom	izv. prof. dr. sc. Jasenka Gudelj	1. 7. 2015. – 30. 6. 2018.
19.	Uspostavni istraživački projekti	Houses, Roads and Traders of Early European Civilization	doc. dr. sc. Marcel Burić	20. 6. 2015. – 19. 6. 2018.
20.	Istraživački projekti	Jezik izdanja hrvatske protestantske tiskare u kontekstu književnojezičnih smjernica XVI. stoljeća	prof. dr. sc. Mateo Žagar	1. 10. 2015. – 30. 9. 2019.
21.	Istraživački projekti	Tipovi školske kulture i učenje aktivnog građanstva: kritičko-interdisciplinarni pristup	prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš	1. 1. 2017. – 31. 12. 2020.
22.	Istraživački projekti	Koartikulacija u hrvatskom govoru: instrumentalno istraživanje	doc. dr. sc. Marko Liker	2. 3. 2017. – 1. 3. 2021.
22.	Istraživački projekti	Ekonomski temelji hrvatske književnosti	doc. dr. sc. Maša Kolanović	1. 3. 2017. – 29. 2. 2020.
24.	Istraživački projekti	Između istoka i zapada - dolina rijeke Cetine kao komunikacijska poveznica tijekom prapovijesti i antike	izv. prof. dr. sc. Helena Tomas	3. 4. 2017. – 2. 4. 2021.
25.	Istraživački projekti	Modeliranje mentalne gramatike hrvatskoga: ograničenja informacijske strukture	prof. dr. sc. Anita Peti-Stantić	10. 3. 2017. - 9. 3. 2021.
26.	Istraživački projekti	Tranzicija hrvatskih elita iz Habsburške monarhije u jugoslavensku državu	prof. dr. sc. Iskra Iveljić	1.3.2017. -29.2.2020.
27.	Istraživački projekti	Lobor – ranosrednjovjekovno središte moći	prof. dr. sc. Krešimir Filipec	20. 3. 2017. – 19. 3. 2021.
28.	ERC potpora	Trgovina knjigama i arhitektonska kultura ranonovovjegovnog Jadrana	izv. prof. dr. sc. Jasenka Gudelj	6. 2. 2018. - 6. 5. 2018.

Znanstvenoistraživačkom potencijalu doprinosi i Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, koji djeluje na Filozofskom fakultetu pod vodstvom prof. dr. sc. Ante Čovića, koji je proglašen 2014. godine na rok od pet godina. Uz instituciju nositeljicu, mrežu Znanstvenoga centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku čine još četiri znanstvene institucije te jedna znanstvena udruga koja je infrastrukturno uključena u realizaciju istraživačkoga programa Centra: Sveučilište u Rijeci (Dokumentacijsko-istraživački centar za europsku bioetiku „Fritz Jahr“), Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci (Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini), Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu (Centar za integrativnu bioetiku), Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku (Centar za integrativnu bioetiku) te Hrvatsko filozofsko društvo (Referalni centar za bioetiku u jugoistočnoj Europi). Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku zasniva se na konceptu integrativne bioetike – koji je razvijen kroz niz dosadašnjih hrvatskih i međunarodnih projekata – te djeluje prema znanstvenomu programu koji obuhvaća različite oblike znanstvene djelatnosti: znanstveno-istraživačku djelatnost,

izgradnju znanstvene infrastrukture, edukaciju, publicističku djelatnost, znanstveni dijalog, međunarodnu suradnju te implementaciju istraživačkih rezultata.

Sve veću ulogu u financiranju znanstvenih te stručnih i obrazovnih aktivnosti istraživača na Filozofskome fakultetu imaju međunarodni i europski izvori financiranja. Od početka 2013. godine ugovoreno je ukupno 38 projekata koji su financirani iz međunarodnih i europskih fondova (tablica 2), od kojih je još uvijek aktivno 15. U posljednjih je pet godina dio istraživača uspostavio suradnju s međunarodnim istraživačkim mrežama te stekao iskustva i znanja potrebna za prijavu i vođenje projekata koji se financiraju iz tih izvora. U tome su razdoblju i fakultetske i administrativne službe prikupile značajna znanja i iskustva neophodna za pružanje podrške istraživačima. Akumulirano iskustvo u posljednjih pet godina te umreženost s inozemnim istraživačima i institucijama resurs je za povećanje udjela međunarodnih izvora financiranja u idućem razdoblju, odnosno povećanje broja prijavljenih i odobrenih projekata kao i broja istraživača koji su uključeni u takve projekte. Da bi se to ostvarilo, u idućem razdoblju bit će potrebno kadrovsko jačanje Ureda za znanost i projekte te dodatno stručno osposobljavanje svih zaposlenika u administrativnim i stručnim službama, kao i reguliranje protokola prijave, vođenja i izvještavanja.

TABLICA 2. MEĐUNARODNI I EUROPSKI KOMPETITIVNI ISTRAŽIVAČKI, STRUČNI, INFRASTRUKTURNI I OBRAZOVNI PROJEKTI UGOVORENI OD 2013. GODINE

Rbr.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca/član/ica COST mreže	Trajanje
Završeni projekti				
1.	LLP Grundtvig	InHerit – Heritage Interpretation for Adult Learning	doc. dr. sc. Darko Babić	1. 12. 2013. – 31. 5. 2016.
2.	IPA IV	Little steps to true integration	doc. dr. sc. Mirjana Šagud	22. 8. 2013. – 22. 12. 2014.
3.	IPA I	PINS: Public interest - not saleble	dr. sc. Kruno Kardov	5. 4. 2013. – 4.10.2014.
4.	IPA IIIC	ICT-AAC - ICT Competence Network for Innovative Services for Persons with Complex Communication Needs	prof. dr. sc. Vesna Vlahović-Štetić, prof. dr. sc. Nina Pavlin-Bernardić	30. 3. 2013. – 29. 3. 2015.
5.	IPA I	Violence leaves marks - Ring for Non-violence!	prof. dr. sc. Vedrana Spajić-Vrkaš	2013. – 2014.
6.	LLP Erasmus Intensive Programme	IntSYSTEM - Integrated system of sources, technologies and methods - remote sensing of historical landscape	prof. dr. sc. Miljenko Jurković	2014.
7.	LLP Key Activity 2	TransStar: raising transcultural, digital and multitransnational competences	Monika Blagus, znan. novakinja - asistentica	2013. – 31.12.2015.

Rbr.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca/član/ica COST mreže	Trajanje
8.	LLP Erasmus Intensive Programme	TRANSMEGS: Translocal methodolgies in gender studies	doc. dr. sc. Sanja Potkonjak	3. -14. 6. 2013., 9.-20.6.2014.
9.	FP7	OPSIC – Operationalising Psychosocial Support in Crisis	prof. dr. sc. Dean Ajduković	1. 2. 2013. – 31. 1. 2016.
10.	NEWFELPRO	JUSTINIANDALMPAN: The Justinianic Age in Dalmatia and Southern Panonia	prof. dr. sc. Hrvoje Gračanin	16. 3. 2015. – 15. 7. 2016.
11.	UKF	Croatica et Tyrolensia – a digital comparison of Croatian and Tyrolean neo-Latin literature	prof. dr. sc. Neven Jovanović	2014. – 2016.
12.	FP7	Abu-MaTran – Automatic building of Machine Translation	doc. dr. sc. Nikola Ljubešić	1. 1. 2013. – 31. 12. 2016.
13.	ESF	Algoritmi za pamćenja i njihova primjena u učenju azijskih jezika (s koncentracijom na japanski i korejski)	doc. dr. sc. Kristina Kocijan	23. 7. 2015. – 22. 10. 2016.
14.	ESF	HR4EU – Mrežni portal za online učenje hrvatskog jezika	prof. dr. sc. Marko Tadić	1. 7. 2015. – 31. 10. 2016.
15.	ESF	Usklađivanje studijskih programa iz područja društvenih i humanističkih znanosti s potrebama tržišta rada	izv. prof. dr. sc. Dragan Bagić	18. 6. 2015. – 18. 9. 2016.
16.	ESF	Razvoj novog modela komunikacije prilikom sukoba u bliskim vezama	Tina Krznarić	30. 6. 2015. – 29. 9. 2016.
17.	NEWFELPRO	In the Shadow of the Empire. Postwar, National Conflicts and New Fascist Order in a post-Habsburg Borderland (1918-1924) (ShadEm)	prof. dr. sc. Tvrtko Jakovina	2. 11. 2015. – 2. 11. 2016.
18.	NEWFELPRO	The geography of non-normative sexualities in Croatia (GNSCC Butterfield)	doc. dr. sc. Sanja Potkonjak	7. 12. 2015. – 6. 12. 2016.
19.	HEALTH PROGRAMME	EUR-HUMAN – EUropean Refugees – HUman Movement and Advisory Network	prof. dr. sc. Dean Ajduković	2016. – 2017.
20.	Swiss National Sciences Foundation	SEEDS - South-Eastern European Data Services	Marijana Glavica	1.5.2015. – 30.4.2017.
21.	SCOPES	ReLDI - Regional Linguistic Data Initiative	doc. dr. sc. Nikola Ljubešić	1.5.2015. – 1.5.2017.
22.	Erasmus+ Strategic Partnerships	Europe Engage - Developing a Culture of Civic Engagement through Service-Learning within Higher Education in Europe	prof. dr. sc. Nives Mikelić Preradović	1.9.2014. – 31.8.2017.
23.	COST	PARSEME: Parsing and Multi-word Expressions. Towards linguistic precision and computational efficiency in natural language processing	prof. dr. sc. Marko Tadić	22. 3. 2013. – 7. 3. 2017.

Rbr.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca/član/ica COST mreže	Trajanje
Projekti u tijeku				
1.	COST	Reassembling the Republic of Letters, 1500-1800 A digital framework for multi-lateral collaboration on Europe's intellectual history	prof. dr. sc. Neven Jovanović	28. 4. 2014. – 27. 4. 2018.
2.	OBZOR 2020.	CESSDA SaW – Strengthening and widening the European infrastructure for social sciences data archives	Marijana Glavica	2015. – 2018.
3.	OBZOR 2020.	ACCOMPLISSH – Accelerate co-creation by setting up a multi-actor platform for impact from Social Sciences and Humanities	prof. dr. sc. Mislava Bertoša	2016. – 2019.
4.	COST	Strengthening Europeans capabilities by establishing the European literacy network	prof. dr. sc. Anita Peti-Stantić	12. 12. 2014. – 11. 12. 2018.
5.	OBZOR 2020.	Monitoring the evaluation and benefits of Responsible Research and Innovation MoRRI	prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak	1. 6. 2016. – 27. 5. 2018.
6.	Erasmus+ Strategic Partnerships	DigiLing: Trans-European e-Learning Hub for Digital Linguistics	doc. dr. sc. Petra Bago	1. 9. 2016. – 31. 8. 2019.
7.	COST	European Network for Combining Language Learning with Crowdsourcing Techniques	izv. prof. dr. sc. Nives Mikelić Preradović; doc. dr. sc. Nikola Ljubešić	7. 3. 2017. – 6. 3. 2021.
8.	Research Council of Norway	Healthy sexual aging: A mixed-method study of sexual function and sexual wellbeing in older European adults	prof. dr. sc. Aleksandar Štulhofer	listopad 2016. – listopad 2019.
9.	ESCR – Economic and Social Research Council UK	Education in divided societies: Developing and researching shared education in the Republic of Macedonia, Bosnia and Herzegovina, and Croatia	prof. dr. sc. Dinka Čorkalo Biruški	2. 1. 2017. – 1. 7. 2018.
10.	COGITO – Partnerstvo Hubert Curien	Pisanje koncepta: zapadni žanr	prof. dr. sc. Nenad Ivić	2017. – 2018.
11.	Europski socijalni fond	Ja raSTEM! – višegodišnji interdisciplinarni STEM program inovativnog poučavanja darovitih osnovnoškolaca	prof. dr. sc. Nives Mikelić Preradović	2017. – 2019.
12.	Europski fond za regionalni razvoj	E-rudito: Napredni online obrazovni sustav za pametnu specijalizaciju i poslove budućnosti	prof. dr. sc. Dragutin Ivanec	2017. – 2021.
13.	Erasmus+ Strategic Partnerships	Listen, Talk, Spell, Act	prof. dr. sc. Vlasta Erdeljac	1.10.2017. – 30.9.2019.

Rbr.	Program financiranja	Naziv projekta	Voditelj/ca/član/ica COST mreže	Trajanje
14.	Social Sciences and Humanities Research Council of Canada's Community-University Research Alliances SSHRC-CURA	InterPARES - Trust and Digital Records in an Increasingly Networked Society	prof. dr. sc. Hrvoje Stančić	travanj 2013. – 2018.
15.	The University of Western Ontario	Childhood Attachment and Relational Trauma Scale (CARTS): An International, Cross-Cultural Study	prof. dr. sc. Dean Ajduković	

U tri godine (od 2014. do 2016.) za koje postoje objedinjeni podaci (tablica 3) istraživači zaposleni na Filozofskom fakultetu objavili su u prosjeku oko 700 znanstvenih radova godišnje, od čega oko 40% čine radovi objavljeni u znanstvenim časopisima, 35% poglavlja u knjigama te 25% radovi u zbornicima radova. Oko 100 radova godišnje objavi se u publikacijama, uglavnom znanstvenim časopisima, koji se referiraju u citatnoj bazi Web of Science (WoS). Razvoj tijekom posljednjih deset godina pokazuje značajan porast broja radova objavljenih u publikacijama koje se referiraju u WoS-u, za oko 20%, međutim navedeni porast je uglavnom uvjetovan strukturnim čimbenicima, odnosno porastom obuhvata publikacija koje se referiraju u WoS-u. Broj radova objavljenih u publikacijama koje se referiraju u citatnoj bazi Scopus nešto je veći, u tri promatrane godine u prosjeku oko 120. Trend porasta broja radova koji su objavljeni u publikacijama koje se referiraju u citatnoj bazi Scopus još je snažniji u proteklih 10 godina te je taj broj udvostručen u tome razdoblju, također uglavnom zbog povećanja obuhvata. U bazi ERIH istraživači zaposleni na Fakultetu objavili su oko 100 znanstvenih radova u posljednje tri godine.

S obzirom na to da istraživači u prosjeku godišnje objave oko 270 radova u znanstvenim časopisima, udio radova koji se referiraju u najprestižnijim citatnim bazama je relativno visok te se kreće na razini od oko 35 do 45%. Međutim, istodobno je broj radova koji su citirani više od pet puta u navedenim citatnim bazama relativno malen. Nažalost, Republika Hrvatska nema adekvatnu infrastrukturu za praćenje scientometrijskih pokazatelja na nacionalnoj razini, koji su za društvene i humanističke znanosti posebno relevantni. Stoga navedeni pokazatelji ne daju cjelovit uvid u produkciju, i njezin odjek, istraživača Fakulteta. U idućemu će razdoblju Fakultet inicirati razvoj takve infrastrukture te uložiti vlastite resurse, prije svega stručnu ekspertizu, u njezin razvoj, kako bi valorizacija naših istraživačkih doprinosa bila cjelovitija i objektivnija.

Činjenica da je manje od polovice znanstvenih radova objavljeno u znanstvenim časopisima potencijalno ima negativan utjecaj na dostupnost i vidljivost znanstvenoga rada istraživača. U pravilu su znanstveni časopisi lakše dostupni (većina je dostupna besplatno u internetskoj verziji ili u elektroničkim bazama časopisa na koje je danas pretplaćena većina znanstvenih organizacija) zainteresiranoj znanstvenoj javnosti od knjiga i zbornika radova, koji često ostaju dostupni samo u tiskanome izdanju i uz naplatu. Stoga je u idućemu razdoblju potrebno dodatno raditi na povećanju dostupnosti i vidljivosti, a time posredno i odjeka, znanstvenih istraživanja i aktivnosti.

Istraživači godišnje u prosjeku objave oko 35 znanstvenih autorskih monografija i urede oko 40 znanstvenih knjiga i zbornika. Osim znanstvene produkcije značajna je i stručna pro-

dukcija. Godišnje istraživači objave oko 145 stručnih radova te određeni broj stručnih knjiga i prijevoda.

TABLICA 3. PODACI O ZNANSTVENOJ PRODUKCIJI OD 2014. DO 2016. GODINE

	2014	2015	2016
Znanstveni članci	715	605	747
članci u časopisima	277	233	311
poglavlja u knjigama	235	215	275
radovi u zbornicima skupova	203	157	161
Znanstvene knjige	81	87	70
autorske knjige	36	45	30
uredničke knjige	25	23	22
uredničke knjige – zbornici skupova	20	19	18
Stručni članci	161	155	117
članci u časopisima	82	46	40
poglavlja u knjigama	65	92	56
radovi u zbornicima skupova	14	17	21
Stručne knjige	42	24	32
autorske knjige	32	16	25
uredničke knjige	7	6	6
uredničke knjige – zbornici skupova	3	2	1
Prijevodi	14	23	34

Važan oslonac vidljivosti znanstvenoga rada istraživača Fakulteta čine znanstveni časopisi kojima je Filozofski fakultet izdavač ili suizdavač. Trenutno postoji 11 takvih časopisa, a zaposlenici Fakulteta su članovi uredništva ili urednici još niza drugih znanstvenih časopisa čiji su izdavači druge znanstvene organizacije ili profesionalna udruženja. Uz znanstvene časopise Fakultet svojim istraživačima osigurava i izdavačku infrastrukturu za knjige, udžbenike i zbornike radova, čija je važnost za ukupnu znanstvenu produkciju, kao što se vidi iz prikazanih podataka, još uvijek velika u okviru interne izdavačke službe FF Press. FF Press je tijekom posljednje tri godine u prosjeku priredio za objavu i objavio oko 35 monografija, udžbenika ili zbornika radova godišnje.

Doktorski studiji, kojih je na Filozofskom fakultetu trenutno 19, čine važan element znanstvenoistraživačke infrastrukture i aktivnosti na Filozofskome fakultetu. Suvremeni doktorski studiji primarno su istraživački usmjereni te rezultiraju istraživačkim doktorskim disertacijama, koje predstavljaju značajan doprinos ukupnoj znanstvenoj produkciji Filozofskoga fakulteta. U posljednje tri godine (od 2015. do 2017.) u prosjeku je obranjeno 100 doktorskih disertacija godišnje, od čega oko 40% u društvenima, a preostalih 60% u humanističkim znanostima. U prosjeku je godišnje na Filozofskome fakultetu aktivno oko 300 studenata doktorskih studija koji, uz zaposlenike Fakulteta, čine istraživački potencijal te su značajni element ukupne znanstvene produkcije.

Za napredna istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima potrebna je odgovarajuća oprema i laboratoriji. Trenutno na Fakultetu postoje dva laboratorija, za psihološka

istraživanja i fonetska istraživanja. Njihova opremljenost u osnovi nije zadovoljavajuća te Fakultetu nedostaje niz tehničkih uređaja i opreme potrebne za provođenje najsuvremenijih znanstvenih istraživanja. Također, premda raspolaže potrebnim znanjima, Fakultet nema adekvatne prostore i opremu za uspostavu novih laboratorija koji su neophodni za daljnji razvoj digitalne humanistike. Stoga je u idućemu razdoblju, kako bi se podigla relevantnost i kvaliteta istraživanja u dijelu znanstvenih polja, nužno osigurati dodatne prostorne kapacitete za adekvatno uređivanje postojećih i osnivanje novih laboratorija s pripadajućom suvremenom opremom.

Fakultet uglavnom raspolaže licencama za programske pakete koji se koriste u znanstvene svrhe, kao što su programi za obradu i analizu kvantitativnih podataka ili programi za analizu kvalitativnih podataka. U idućemu je razdoblju potrebno dodatno urediti sustav nabave licenci za istraživačke programske pakete i razviti sustav njihovoga fleksibilnog korištenja kako bi se učinili dostupnijim svim istraživačima kojima je to potrebno.

Značajan je resurs za daljnje unapređenje znanstvenoistraživačke djelatnosti Knjižnica Filozofskoga fakulteta. Premda je njezina primarna funkcija u obrazovnoj djelatnosti (s obzirom na to da je primarno namijenjena studentima), Knjižnica ima značajnu ulogu i u znanstveno-istraživačkom radu. Prije svega, raspolaže značajnim knjižnim fondom, koji se redovito dopunjuje najnovijim izdanjima, što istraživačima omogućava redovito praćenje relevantne domaće i međunarodne znanstvene produkcije. U tome je smislu posebice važna dostupnost znanstvenih časopisa, bilo u tiskanom izdanju bilo u okviru elektroničkih baza znanstvenih časopisa. Fakultet osigurava pretplatu na 185 znanstvenih časopisa u tiskanome izdanju. Znatno je veći broj časopisa dostupan u elektroničkim bazama znanstvenih časopisa, od kojih se većina osigurava ugovorima na nacionalnoj razini ili razini Sveučilišta. Međutim Filozofski fakultet ulaže i značajna vlastita sredstva u osiguravanje dostupnosti elektroničkih izvora časopisa. Tako je u 2017. godini Fakultet iz vlastitih sredstava osigurao dostupnost više od 4 800 časopisa.

III. PRIORITETNE ZNANSTVENE TEME

3.1. INTERDISCIPLINARNE PRIORITETNE TEME

1. IZAZOVI OBRAZOVANJA U DRUŠTVENOME, TEHNOLOŠKOME I KULTURNOME KONTEKSTU

Područje obrazovanja u samim je temeljima istraživačke djelatnosti Filozofskoga fakulteta, gotovo od njegova osnutka kao moderne visokoobrazovne i znanstvene ustanove. Istraživanje različitih aspekata obrazovnog procesa, učinaka i posljedica obrazovanja čini temeljne istraživačke teme više znanstvenih polja, kao što su pedagogija, psihologija, sociologija, filozofija i filologija. Ujedno, kao ustanova koja obrazuje budući nastavni kadar, istraživači i nastavnici Filozofskoga fakulteta kontinuirano rade na usavršavanju metodičkih pristupa i tehnika u gotovo svim područjima koja su zastupljena na Fakultetu. Stoga područje obrazovanja nužno predstavlja integrativnu točku oko koje se mogu okupiti istraživači iz gotovo svih znanstvenih polja.

Osim duge istraživačke tradicije te intrizičnoga interesa za područje obrazovanja, ova tema ima izrazitu društvenu relevantnost. Prije svega, područje obrazovanja nalazi se u procesu značajne transformacije zbog tehnoloških promjena i inovacija, koje s jedne strane otvaraju nove mogućnosti, a s druge strane mijenjaju ulogu obrazovnih ustanova i obrazovnih profesionalaca (odgajatelji, učitelji, nastavnici, profesori). Osim tehnoloških aspekata sustav obrazovanja je pod pritiskom prilagodbe promjenjivim potrebama tržišta rada. U Republici Hrvatskoj vode se političke i društvene polemike o reformama obrazovanja na svim razinama, a područje obrazovanja sve više postaje poprište intenzivnih političkih i ideoloških sukobljavanja. U tom kontekstu Filozofski fakultet mora preuzeti odgovornost uključivanja u aktualne javne rasprave i reformske procese provedbom istraživanja koja mogu poslužiti kao kvalitetna osnova za provedbu reformi obrazovanja koje su utemeljene na znanstvenim spoznajama i činjenicama.

Doprinos Filozofskoga fakulteta u ovome interdisciplinarnom području ostvarit će se istraživanjima u više znanstvenih polja, a posebice ostvarivanjem ciljeva i provedbom aktivnosti u sljedećim prioritetnim temama na razini znanstvenih polja.

U polju Informacijske i komunikacijske znanosti: 1. *Istraživanje informacijskih tehnologija u poboljšanju kvalitete i metoda obrazovanja. Digitalni obrazovni materijali i repozitoriji nastavnog materijala.*

U polju Psihologija: 3. *Istraživanje kognitivnih, motivacijskih i kontekstualnih odrednica obrazovnih ishoda u klasičnome poučavanju i poučavanju u internetskom okruženju.*

U polju Pedagogija: 3. *Istraživanje didaktičke kulture u odgojno-obrazovnim ustanovama* i 4. *Interkulturalni kurikulum i europske vrijednosti.*

U polju Interdisciplinarne društvene znanosti: 1. *Istraživanje karijernoga ponašanja milenijске generacije – karijernih potreba, motivacijskih prediktora karijernih odluka, obrazovnih i organizacijskih prediktora radne dobrobiti.*

U polju Filozofija: 3. *Integrativna bioetika* i 5. *Filozofija kulture, umjetnosti, odgoja i sporta.*

U polju Filologija: 6. *Pedagogija književnosti* i 10. *Izazovi višejezičnosti: prevođenje i poučavanje jezika.*

U polju Povijest umjetnosti: 5. *Istraživanje mogućnosti implementacije suvremenih obrazovnih strategija na učenje i poučavanje povijesti umjetnosti na srednjoškolskoj i visokoškolskoj obrazovnoj razini u Hrvatskoj.*

2. SJEĆANJE, BAŠTINA I KULTURNA PROMJENA

Pamćenje i sjećanje, kao i zaborav, kompleksni su procesi koji su u bitnoj mjeri određeni potrebama sadašnjega trenutka i projekcijama razvoja pojedinca i kolektiva u budućnosti. Kao kolektivni i individualni procesi oni su također u bitnoj mjeri pod utjecajem društvenoga trenutka koji određuje sadržaj sjećanja: premda je uvijek pojedinac taj koji se sjeća, njegovo je sjećanje pod utjecajem perspektive grupe (M. Halbwachs). Kulturna baština – materijalna (fizička, "opipljiva") i nematerijalna (običaji, vrijednosti, tradicije, kulturne i društvene prakse, poput komemorativnih svečanosti, praznika i proslava, potom jezik/književnost i drugi oblici izražavanja/umjetnosti), znanstvena i filozofska – ključna su skladišta kulturnoga pamćenja i sjećanja ("mjesto sjećanja" P. Nora) te često središnji faktor u artikulaciji i očuvanju kulturnoga identiteta pojedinca i zajednice, kao i međukulturne razmjene.

Filozofski fakultet kao znanstveno-nastavna ustanova koja okuplja društvene i humanističke znanosti predviđa važnu ulogu u osiguranju održivosti kulturne baštine, što uključuje i kontinuiran rad na promjeni određenih paradigmi shvaćanja kulture i baštine u Republici Hrvatskoj. Tema podrazumijeva istraživanja na temelju terenskih, bibliotečnih, arhivskih i drugih proučavanja, a u kontekstu međusobno povezanih društvenih, političkih, religijskih i kulturnih aspekata. Konkretnije, istraživanja se odnose na: a) sustavan kritički rad na kreiranju i upravljanju baštinom; b) proučavanje transfera i aproprijacije načina na koje se ona interpretira i rabi u različitim segmentima života – društvenom, političkom, ekonomskom i obrazovnom – od drevnosti do suvremenosti; c) istraživanje, promišljanje i revitalizaciju baštine; d) ocrtaivanje procesa koji su doveli do općega prihvaćanja određenoga kanona u hrvatskoj i europskoj umjetnosti i društvu, s naglaskom na formativnoj ulozi koju su u njima odigrale umjetnine i književna kultura hrvatskih povijesnih zemalja, odnosno na migracijskoj putanji znanja, ljudi i umjetnina; e) povezivanje znanstvenika i građanskih inicijativa, s primjenom i promicanjem znanstvenih ideja u javnosti. Tema predviđa bavljenje spomenutom problematikom posebice u dijakronijskoj perspektivi, a s obzirom na dinamične recentne kulturne promjene na svim razinama (društvenoj, tehnološkoj, političkoj, komunikacijskoj itd.).

Sustavnim radom na ovoj temi Filozofski fakultet održava važnu ulogu u promicanju kulturnih vrijednosti Republike Hrvatske, jačanju tolerantnosti i međukulturnog dijaloga. Nova otkrića, spoznaje i kritički pristup primjenjivat će se za dublje razumijevanje procesa i konflikata u suvremenom društvu te tako repositionirati naš znanstveni, kulturni i društveni kapital u europskome kontekstu. Vrijedi naglasiti da je tema jedna od središnjih i u okvirima strukturnih fondova Europske unije: Obzor 2020, program Europske unije za istraživanje i inovacije od 2014. do 2020., ulogu društvenih i humanističkih znanosti vidi, između ostalog, u istraživanju Europe u promjenjivom svijetu, što uključuje istraživanja europske kulturne baštine, povijesti, kulture i identiteta. S obzirom na dugu povijest međuetničkih sukoba na prostoru jugoistočne Europe, Filozofski fakultet mora (i) kroz konceptualnu regionalnu perspektivu istražiti regionalne kulturne i društvene procese. Tim se aspektom tema usko isprepleće s prioritarnom fakultetskom temom *Različitosti, identiteti i društvene nejednakosti*.

Osim uobičajenim sredstvima znanstvenoga diskurza (publikacije, znanstvene konferencije, predavanja, nastavnički kolegiji i moduli), rezultati istraživanja diseminirat će se digitalnim medijima kao što su internetske baze, aplikacije za pametne telefone te vizualizacije i rekonstrukcije istraživanih fenomena, čime spomenuta tema doprinosi prioritarnoj fakultetskoj temi *Digitalna transformacija i digitalne humanističke znanosti*.

Premda se veliki broj tema na razini polja u bitnoj mjeri bavi sjećanjem i kulturnim kapitalom u promjenjivom svijetu, izravno će se tema *Sjećanja, baština i kulturna promjena* istražiti kroz sljedeće prioritarnne znanstvene teme.

U polju Informacijske i komunikacijske znanosti: 1. *Istraživanje baštinskih institucija i digitalizacija baštine u kontekstu promjena koje je donijela tehnologija, te istraživanja korisnika i*

njihovih potreba u promijenjenome medijskome i informacijskome okruženju. Poseban interes odsjeka za informacijske znanosti je i digitalizacija jezične i povijesne kulturne baštine te zaštita i dostupnost baštine u internetskome okruženju.

U polju Filozofija: 1. *Povijest filozofije*; 4. *Suvremeni socijalni i politički identiteti čovjeka*; 5. *Filozofija kulture, umjetnosti, odgoja i sporta*.

U polju Filologija: 1. *Tekstovi u kontekstu – međunacionalni kontakti i nadnacionalni okviri*; 3. *Književnost, izvanknjiževni mediji i izvedbene umjetnosti*; 8. *Propuštene teme povijesne kroatistike*; 11. *Sociolingvistika: kulture, raznolikost, kontakti, naslijeđa i identiteti*.

U polju Povijest: 4. *Kulturne politike i baština na hrvatskom povijesnom prostoru*.

U polju Povijest umjetnosti: 1. *Transformacije kulturnog pejzaža istočnojadranske obale i otoka u dugome trajanju*; 2. *Umjetnička baština Hrvatske u srednjemu i novome vijeku – srednjoeuropske i mediteranske perspektive*; 3. *Kulturna baština Hrvatske, identiteti i ustanove u europskome kontekstu*.

U polju Arheologija: 2. *Materijalna i duhovna kultura istočnoga Sredozemlja u brončanoj dobi, Grka u domovini i Sredozemlju i Rimljana u Rimu i Italiji*; 5. *Istraživanje područja Vučedola*.

U polju Etnologija i antropologija: 3. *Baština i sjećanje*.

U polju Znanost o umjetnosti: 2. *Povijest filma, kazališta i novih medija. Filmografska, bibliografska i teatrografska obrada hrvatske filmske i kazališne baštine*.

3. RAZLIČITOSTI, IDENTITETI I DRUŠTVENE NEJEDNAKOSTI

Suvremena društva postaju sve kompleksnija i heterogenija u strukturnom i kulturnom smislu, što je posljedica niza različitih, ali međusobno isprepletenih procesa. Migracijska kretanja dovode do povećanja heterogenosti u kulturnome i jezičnome smislu. Istovremeno ekonomski i tehnološki procesi doveli su do fragmentacije socijalne strukture kakva je uspostavljena u većini europskih društava nakon Drugoga svjetskog rata. Kulturne promjene dovele su do slabljenja pripisanih identiteta, odnosno značajnoga povećanja fluidnosti identiteta, višestrukih identiteta i većega subjektiviteta pojedinca u odabiru i oblikovanju vlastitoga identiteta, a onda i identiteta skupina. Različitosti (etničke, vjerske, jezične, rodne, klasne, statusne itd.) i identiteti sve su češće u središtu političkih rasprava i sukobljavanja. Istovremeno, dolazi do transformacije društvenih nejednakosti, odnosno pojave novih oblika društvene isključenosti.

U hrvatskom kontekstu ova tema ima posebnu društvenu i kulturnu relevantnost s obzirom na značajne regionalne identitetske i jezične razlike, narušene međuetničke odnose kao posljedice Domovinskoga rata te s obzirom na intenziviranje javnih rasprava o položaju i pravima pojedinim manjinskih i marginaliziranih društvenih skupina.

Sve navedene teme u središtu su zanimanja istraživača Filozofskoga fakulteta duži niz godina. Identificiranjem ove teme kao jedne od prioritarnih interdisciplinarnih tema žele se potaknuti daljnji istraživački napori u ovome području te potaknuti suradnja među istraživačima iz različitih znanstvenih polja i područja.

Doprinos Filozofskoga fakulteta u okviru ove teme ostvarit će se kroz istraživanja u okviru sljedećih prioritarnih tema na razini znanstvenih polja.

U polju Sociologija: 1. *Istraživanje društvenih nejednakosti*.

U polju Psihologija: 5. *Izazovi konstrukcije identiteta, interpersonalni i međugrupni odnosi u promjenjivim kontekstima hrvatskoga društva*.

U polju Pedagogija: 2. *LGBT (ne)vidljivost u školi: perspektiva odgojno-obrazovnih djelatnika, učenika i roditelja*.

U polju Filozofija: 4. *Suvremeni socijalni i politički identiteti čovjeka.*

U polju Filologija: 2. *Kultura, književnost i teorije interpretacije* i 11. *Sociolingvistika: kulture, raznolikost, kontakti, naslijeđa i identiteti.*

U polju Etnologija i antropologija: 4. *Kultura i identitet – izazovi inkluzivnosti.*

U polju Znanost o umjetnosti: 1. *Suvremene teorije filma i izvedbenih umjetnosti. Konteksti, reprezentacije, identiteti i politike.*

4. KONTINUITET I PROMJENE U NACIONALNOJ KULTURI I JEZIKU

Filozofski je fakultet od svoga osnutka središnje mjesto za istraživanje tema vezanih uz nacionalnu kulturu i jezik. Jedina smo institucija koja ima tako dugi kontinuitet, tradiciju, brojnost istraživača i spektar disciplina (od etnologije i kulturne antropologije, filologije, povijesti, povijesti umjetnosti, arheologije do sociologije i filozofije) koje se bave tim temama u Republici Hrvatskoj. Gotovo sve ključne spoznaje, teorije i kapitalna djela koja se odnose na nacionalnu kulturu i jezik objavili su istraživači i nastavnici s Filozofskoga fakulteta. Drugim riječima, Filozofski je fakultet bio ključni sudionik svih procesa artikulacije nacionalnih pozicija u domeni jezične i kulturne politike u različitim političkim režimima. U idućemu razdoblju Filozofski fakultet će nastaviti djelovati na tom tragu, prepoznajući svoju odgovornost za adekvatnu znanstvenu obradu hrvatskih jezičnih i kulturnih tema sukladno najsuvremenijim metodološkim i teorijskim tokovima.

Kao središnje mjesto koje nudi institucijski okvir za definiranje i kritičko propitivanje nedovoljno zastupljenih ili zastarjelo obrađenih tema povezanih s nacionalnom kulturom i jezikom, Filozofski fakultet prihvaća odgovornost prema prikupljanju, kategorizaciji, stručnoj obradi (npr. transliteracijama, raščlambama, digitalizaciji), pripremi kritičkih i znanstvenih izdanja, kako tiskanih, tako i digitalnih, očuvanju te kritičkom i komparativnom vrednovanju dinamičnoga nacionalnog korpusa. Prepoznavanje neuralgičnih i preskočenih točaka u istraživanjima nacionalne kulture i jezika u prošlosti i sadašnjosti naša je znanstvena i društvena odgovornost, ali i komparativna prednost.

Premda se tema odnosi prvenstveno na istraživanja povezana s domicilnom problematikom, ona prije svega promatra hrvatsku kulturu i jezik u višekulturnoj perspektivi i dinamici, odnosno kontekstualno u široj perspektivi: u nama (lokalno) nesumnjivo se ogledaju globalni problemi i trendovi, ali naš prostor ukazuje i na određene, u globalnom kontekstu, slabo vidljive ili potisnute probleme i trendove. Također sklop problema povezanih s našim kulturnim poljem često obilježava i druga kulturna polja - kritička analiza sličnosti i razlika u nacionalnome iskustvu može doprinijeti razumijevanju širih kulturnih procesa. Heterogenost, mnoštvenost i raznolikost nacionalne kulture, shvaćene ne samo u etničkom nego i političkom ključu, što uključuje i kulture nacionalnih manjina, istodobno su prednost i izazov ne samo u kulturno-povijesnome smislu nego i istraživačkome.

S obzirom na to da Filozofski fakultet nudi najkompetentnija znanja u nacionalnoj filologiji svih područja, primarno na Odsjeku za kroatistiku ali i na nizu katedri i zavoda na drugim odsjecima, tema uključuje kritičke analize, temeljna i primijenjena istraživanja disciplinarno užega opsega, primjerice proučavanje nacionalnoga kulturnog pejzaža pitanjima povezanim s (dis)kontinuitetom standardizacije jezika, jezičnopovijesnom i onomastičkom baštinom, hrvatskom leksikografijom, hrvatskim književnim kanonom itd. U širem kulturno-povijesnome smislu, tema se odnosi na učinke dinamičnih tranzicijskih povijesnih procesa na umjetničke i društvene prakse, nacionalnu baštinu te nacionalni identitet, pa tema promatra kulturne, vjerske, idejne i ideološke utjecaje s obzirom na posebnosti nacionalnoga geopolitičkog prostora (Mletačka Republika, Osmansko Carstvo, Austro-Ugarska, Jugoslavija, Europska unija...). U tome se aspektu tema usko isprepleće sa *Sjećanjem, baštinom i kulturnom promjenom* te u nekim odvojcima s temom *Različitosti, identiteti i društvene nejednakosti*.

Doprinos Filozofskoga fakulteta u okviru ove teme ostvarit će se istraživanjima u okviru ovih prioritetnih tema na razini znanstvenih polja:

U polju Filologija kroz niz prioritetnih tema, a posebice kroz ciljeve i aktivnosti u ovim prioritetnim temama: 1. *Tekstovi u kontekstu – međunacionalni kontakti i nadnacionalni okviri*; 2. *Kultura, književnost i teorije interpretacije*; 8. *Propuštene teme povijesne kroatistike*; 11. *Sociolingvistika: kulture, raznolikost, kontakti, naslijeđa i identiteti*.

U polju Povijest posebice kroz prioritetne teme 1. *Povijest mreža, razmjena i mobilnosti* i 4. *Kulturne politike i baština na hrvatskome povijesnom prostoru*.

U polju Povijest umjetnosti posebice kroz teme 2. *Umjetnička baština Hrvatske u srednjemu i novome vijeku – srednjoeuropske i mediteranske perspektive* i 3. *Kulturna baština Hrvatske, identiteti i ustanove u europskome kontekstu*.

U polju Arheologija kroz ostvarivanje aktivnosti i ciljeva predviđenih temom 4. *Procesi u srednjemu vijeku kroz istraživanja naselja, crkvene arhitekture i grobalja*.

U polju Etnologija i antropologija posebice kroz dvije prioritetne teme: 3. *Baština i sjećanje*; 4. *Kultura i identitet – izazovi inkluzivnosti*.

5. DIGITALNA TRANSFORMACIJA I DIGITALNE HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Proces digitalizacije uključuje transformaciju različitih oblika informacija u digitalni oblik. Implikacije ove naizgled banalne činjenice dalekosežne su jer proces digitalizacije oslobađa podatke od njihove inicijalne svrhe. Tako oslobođen podatak postaje izložen gotovo neograničenoj vrsti matematičkih transformacija, bez obzira na prirodu i porijeklo podatka. Zbog toga je digitalizacija davno nadrasla sebe kao tehnološku inovaciju i postala je proces kreiranja medija u kojima se ogledaju nove dimenzije postojanja i odnosa – ona je postala sredstvo transformacije svijeta u kojemu postojimo. Utjecaj ovoga procesa na čovjeka i društvo postao je važniji od procesa samoga, pa je obaveza društvenih i humanističkih znanosti analizirati, razumjeti i anticipirati svijet koji digitalizacijom stvaramo. Drugim riječima, društvene i humanističke znanosti imaju zadatak ne samo služiti se digitalnim transformacijama (sa svrhom čuvanja, stvaranja i analize podataka) već i proučavati posljedice primjene procesa digitalizacije.

Društvene i humanističke znanosti posebno su zainteresirane za primjenu i analizu digitalnih transformacija u: filologiji i kulturi (digitalna humanistika, novi uvidi u poznate podatke, očuvanje ugroženih jezika, govorna estetika i autentičnost, utjecaj neograničenoga pothranjivanja na kulturu sjećanja i slično), povijesti (*data-driven history*), sociologiji i psihologiji (preispitivanje odnosa javnoga i privatnoga, povezivanje osoba i skupina, redefiniranje sudjelovanja u političkom životu i slično), komunikacijskim znanostima i medijima (digitalizacija zvuka, slike i teksta nije samo donijela promjene odnosa ekonomske moći, već je promijenila odnos sadržaja i medija kojima se sadržaj prenosi) i obrazovanju (digitalizacija nastavnoga sadržaja, mjesta učenja i vremena u kojemu se uči smanjuje neke stare nejednakosti, ali i stvara uvjete za otvaranje novih). Stoga se ova tema nameće kao strateški važna interdisciplinarna istraživačka tema na razini cijeloga Filozofskog fakulteta.

Digitalne transformacije i digitalne humanističke znanosti istražiti će se kroz sljedeće prioritetne znanstvene teme.

U polju Informacijske i komunikacijske znanosti: 2. *Istraživanje baštinskih institucija i digitalizacija baštine*; 3. *Istraživanje tema vezanih za digitalne interakcije, informacijsku i medijsku pismenost*.

U polju Sociologija: 3. *Istraživanje utjecaja digitalne transformacije na društvene promjene*.

U polju Psihologija: 4. *Internet, razvoj i zdravlje.*

U polju Pedagogija: 1. *Problem praktičkog konstituiranja pedagoškog subjekta, s posebnim obzirom na njegovu medijsku posredovanost.*

U polju Filologija: 3. *Književnost, izvanknjiževni mediji i izvedbene umjetnosti, 9. Jezične tehnologije, repozitoriji, infrastrukture i digitalne humanističke znanosti, 10. Izazovi višejezičnosti: prevođenje i poučavanje jezika; 12. Govorna varijabilnost i govorne tehnologije, 13. Jezik, spoznaja i komunikacija: psiholingvistička, kognitivnolingvistička i neurolingvistička istraživanja.*

U polju Povijest: 3. *Povijest naselja, prostora i okoliša.*

U polju Povijest umjetnosti: 5. *Istraživanje mogućnosti implementacije suvremenih obrazovnih strategija na učenje i poučavanje povijesti umjetnosti na srednjoškolskoj i visokoškolskoj obrazovnoj razini u Hrvatskoj.*

U polju Arheologija: 2. *Materijalna i duhovna kultura istočnoga Sredozemlja u brončanome dobu, Grka u domovini i Sredozemlju i Rimljana u Rimu i Italiji.*

U polju Znanosti o umjetnost: 5. *Materijalni uvjeti nastanka i recepcije kazališne predstave i filmskoga djela. Kazališne i filmske publike.*

6. METODOLOŠKI I EPISTEMOLOŠKI IZAZOVI SUVREMENE ZNANOSTI

U predznanstveno doba nerijetko se događalo da važne spoznaje koje nose transformacijski potencijal dugo ostanu nezamijećene i da se njihov potencijal ne realizira. Stoga se u devetnaestome stoljeću razvila znanost kao profesija. U dvadesetome stoljeću jasno formirane znanstvene discipline nerijetko su se suočavale s novim izazovom – vlastitom neadekvatnošću u rješavanju složenih i višedimenzionalnih problema koje pred njih stavlja sve zahtjevniji svijet. Na rubove tradicionalnih disciplina, a posebice na mjesta preklapanja više disciplina, guraju se nevoljko rješavani složeni problemi, pa rubovi i prostori preklapanja tradicionalnih disciplina ubrzo postaju repozitoriji najzbudljivijih teorijskih i eksperimentalnih izazova. Jedan od uobičajenih obrazaca za pristup problemima na sučeljima tradicionalnih disciplina postao je interdisciplinarnost. Kreiranje znanstvenih modela koji premošćuju različite discipline postao je ključni oblik proizvodnje znanja. Taj oblik sve je složeniji u vremenu kompleksnih izazova. Zahtjevi za uključivanjem sve raznorodnijih disciplina pojačavaju se, a proporcionalno s raznovrsnošću integriranih disciplina povećava se potreba za preispitivanjem uobičajenih metodoloških postupaka. Nadalje, uspjeh svakoga istraživanja, kako u takozvanim „mekim“, tako i u „tvrdim“ znanostima, sve se češće mjeri konačnim utjecajem znanstvenih postignuća na čovjeka i društvo, što mijenja neke epistemološke i ontološke pretpostavke samih istraživačkih pitanja. Stoga implikacije ove teme sežu izvan granica društvenih i humanističkih znanosti.

Filozofski fakultet u ovome procesu prepoznaje svoju odgovornu ulogu. Jačajući znanstvenu suradnju unutar društvenoga i humanističkoga područja, otvara mogućnosti stvaranja rigoroznijih metodoloških postupaka i otvaranje novih područja djelovanja (npr. rodni studiji). S druge strane intenzivnije otvaranje društvenih i humanističkih znanosti prema ostalim znanostima ključni je zahtjev u rješavanju mnogih složenih problema današnjega svijeta (npr. klimatske promjene i okoliš). Taj zahtjev moguće je ispuniti boljim razumijevanjem epistemoloških posebnosti i metodoloških karakteristika u društvenim i humanističkim znanostima.

Jedan primjer dobre prakse u ovom kontekstu svakako je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, a ostali primjeri dobit će jaku podlogu ostvarivanjem prioritarnih znanstvenih tema u ovome tematskom okviru.

Premda se većina prioriteta tema u većoj ili manjoj mjeri bavi i metodološkim te epistemološkim izazovima u pojedinačnim istraživanjima, sljedeće teme najizravnije se referiraju na spomenutu problematiku.

U polju Psihologija: 2. *Primjena psihometrijske teorije u konstruktnoj i pragmatičkoj validaciji suvremenih psiholoških mjernih instrumenata.*

U polju Filozofija: 1. *Povijest filozofije;* 2. *Logika, epistemologija i filozofija znanosti.;* 3. *Integrativna bioetika.*

U polju Filologija: 2. *Kultura, književnost i teorije interpretacije;* 7. *Institucionalna pozicioniranost i infrastrukturna opremljenost (južno)slavističkih studija u Hrvatskoj;* 10. *Izazovi višejezičnosti: prevođenje i poučavanje jezika.*

U polju Povijest: 2. *Historiografija i drugi oblici posredovanja i recepcije povijesti;* 3. *Povijest naselja, prostora i okoliša.*

U polju Povijest umjetnosti: 1. *Teorijski diskursi kulturne produkcije u kontekstu kulturnih studija.*

U polju Arheologija: 1. *Interdisciplinarna istraživanja prapovijesnih zajednica, njihove društvene strukture i okoliša na području Hrvatske.*

3.2. PRIORITETNE TEME NA RAZINI ZNANSTVENIH POLJA

ZNANSTVENO PODRUČJE – DRUŠTVENE ZNANOSTI (5)

POLJE INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI (5.04)

1. ISTRAŽIVANJE INFORMACIJSKIH TEHNOLOGIJA U POBOLJŠANJU KVALITETE I METODA OBRAZOVANJA. DIGITALNI OBRAZOVNI MATERIJALI I REPOZITORIJI NASTAVNOG MATERIJALA

Informacijske znanosti su od svojih početaka fokusirane na ulogu ICT u obrazovanju i promjene koje donosi informacijsko društvo. Istraživanje e-učenja i tehnološke transformacije medija i izvora informacija i znanja povezane su s informacijskom revolucijom i promjenama koje su jedan od značajnih interesa i istraživačkih tema kojima se odsjek za informacijske znanosti bavi, a isto tako određene su i društvenom pripadnošću informacijskih i komunikacijskih znanosti području društvenih znanosti.

Ciljevi:

1. Istražiti utjecaj ICT u obrazovanju, robotike, umjetne inteligencije i digitalne transformacije izvora za učenje na poboljšanje kvalitete obrazovanja uopće. Ponuditi kroz istraživanja programe za učenje i osobama s posebnim potrebama. (tri istraživanja)
2. Raditi na digitalizaciji i digitalnoj transformaciji medija.
3. Istražiti odnose digitalizacije i e-učenja.
4. Istražiti utjecaj digitalne uključenosti/isključenosti na obrazovanje.

Aktivnosti:

1. Održavati serije gostujućih predavanja i radionica o temi - tehnološkim mogućnostima i primjerima dobre prakse.
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova na temelju istraživanja provedenih u ovom području.

3. Prijavljivati projekte na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do treće godine).
4. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.
5. Organizirati jednu znanstvenu konferenciju koja će se baviti pitanjima i temama iz ovoga područja ili predložiti okrugli stol za razgovor o temama prava na znanje i obrazovanje osobama s posebnim potrebama i mogućnostima ICT-a.

2. ISTRAŽIVANJE BAŠTINSKIH INSTITUCIJA I DIGITALIZACIJA BAŠTINE

Istraživanje ove teme podrazumijeva kontekst promjena koje je donijela tehnologija te istraživanja korisnika i njihovih potreba u promijenjenome medijskom i informacijskom okruženju. Poseban interes odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti je digitalizacija kulturne baštine te zaštita i dostupnost baštine u internetskom okruženju.

Prioritetna tema ima za cilj istražiti utjecaj i relevantnost baštine u suvremenome društvu, uključujući sve šire i uže shvaćene društvene procese povezane uz ideju/fenomen baštine u fizičkom (stvarnom) i digitalnom (virtualnom) okruženju. Proučavat će se načini na koje se od ukupnosti kulturnih pojava oblikuje koncept ili koncepti baštine, te kako se isti percipiraju, interpretiraju i upotrebljavaju unutar različitih sfera i unutar različito oblikovanih diskursa - društveno-političkih, ekonomsko-razvojnih i obrazovnih. Fokus se usmjerava na cjelokupni raspon diskursa koji postoje u području kreiranja i upravljanja baštinom, od onih koji se stvaraju na najvišim instancama (kulturne politike, regulatorne zakonske osnove i prakse zaštite i upravljanja) preko djelovanja samih kulturnih/baštinskih institucija (tzv. GLAM sektor, institucionalni baštinski lokaliteti, hibridne baštinske institucije i pojave) do raznovrsnih oblika društvene/građanske participativnosti i uključivosti (udruženja, civilni angažman, specifične baštinske zajednice).

Istraživačke teme: uloga baštine u kompleksnome društvenom okruženju (kritički pristup); razvoj modela upravljanja baštinom relevantnih za društveni razvoj; značenje i uloga kulturnih politika u oblikovanju nacionalnog i ostalih identiteta; nova paradigma fizičke zaštite kulturne i prirodne baštine u izazovima globalizacije; uloga baštinskih institucija (GLAM - Galleries, Libraries, Archives, Museums) u digitalnoj transformaciji društva te oblici stvaranja znanja u diskurzivnome djelovanju baštinskih institucija. Informacijske i komunikacijske znanosti kao aktivni sudionici u društvenim promjenama koje prolaze baštinske institucije u vremenu jakih tehnoloških promjena i virtualnoga svijeta u kojemu institucije sa svim svojim resursima i promjenama ulaze, istraživačke su teme kojima se Odsjek bavi. Istraživačke teme koje kroz razvoj i primjene alata za digitalnu humanistiku omogućuju inteligentno pretraživanje i uvid u velike količine baštinski relevantnih (tekstnih i ostalih) podataka priskrbljenih digitalizacijom, kao i onih pohranjenih u digitalnim repozitorijima baštinskih i AKM ustanova.

Ciljevi:

1. Istražiti društvenu relevantnost baštine sukladno zadanim istraživačkim temama (četiri istraživanja, od toga jedno potpomognuto sredstvima Europske unije).
2. Istražiti utjecaj baštine, te (računalnih) jezičnih resursa i alata za digitalnu humanistiku na gospodarstvo, javnu upravu i razvoj društvene zajednice, arhiva, knjižnica i muzeja (tri istraživanja).
3. Analizirati potrebe gospodarstva i javne uprave za razvojem jezičnih resursa i alata za hrvatski jezik (jedno istraživanje).

Aktivnosti:

1. Kontinuirano održavati gostujuća predavanja i radionice.
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova temeljem istraživanja provedenih u navedenom području.
3. Kontinuirano prijavljivati projekte na natječaje za financiranje istraživanja.
4. Provoditi kvalitativna i kvantitativna istraživanja (od druge do pete godine).
5. Kontinuirano surađivati s ključnim tijelima državne i lokalne uprave, međunarodnim i nacionalnim profesionalnim udruženjima te gospodarskim subjektima vezano uz definiranje kulturnih politika, modela upravljanja baštinom te oblika zaštite kulturne i prirodne baštine, ali i ostalih istraživačkih tema.
6. Planirati i programirati Muzej Sveučilišta u Zagrebu (druga godina).
7. Pripremati i organizirati znanstvene konferencije (peta godina).

3. ISTRAŽIVANJE TEMA VEZANIH ZA DIGITALNE INTERAKCIJE, INFORMACIJSKU I MEDIJSKU PISMENOST

Ove teme, koje danas uključuju i socijalne interakcije, zasnovane su na algoritmima čije je djelovanje iz perspektive pojedinca nevidljivo i netransparentno. Digitalni alati se danas mogu koristiti s lakoćom, uz minimalno uložena kognitivnog napora, što potiče, kao što to pokazuju brojne studije i istraživanja, nerefleksivne interakcije te brza/instant rješenja, uz pasivizaciju kritičkoga potencijala digitalnih okruženja.

U tom kontekstu Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti provodit će interdisciplinarna istraživanja u kojima će se propitivati brojni postulati informacijskog društva, od dominantnih struktura i mehanizama stvaranja i tijekova informacija u digitalnim prostorima do kritičkoga propitivanja fenomena i čimbenika poput digitalnoga nadzora, (ne)transparentnosti, komodifikacije informacijskih interakcija, internetskoga identiteta i privatnosti, vjerodostojnosti i novih heuristika vrednovanja koji definiraju potencijale i ograničenja tehnologije u pristupu znanju i razumijevanju stvarnosti.

Istražiti i kritički pristupiti konceptima vezanim uz primjenu i razvoj digitalne humanistike. Nužno je istražiti i razviti niz kompleksnih metoda, koje kreću od upravljanja zbirkama digitalizirane i digitalno rođene građe (tekst, vizualni izvori, zvučni i video zapisi, 3D modeli objekata i prostora) koje omogućuju dugoročno očuvanje objekata i informacija te njihovu analizu i interpretaciju, zatim obuhvaćaju standardizaciju shema metapodataka i implementaciju viših razina otvorenosti podataka (RDF, otvoreni povezani podaci) te razvoj formalnih ontologija kao pretpostavke za ostvarivanje funkcionalnosti semantičkoga weba.

Standardizirano upravljanje velikim količinama podataka (stvorenih dominantno postupcima digitalizacije) pretpostavka je za analizu, vizualizaciju te interpretaciju podataka. Nadalje, dodatno strukturirani i semantički obogaćeni podaci omogućuju implementaciju semantičkih tehnologija prilikom izvođenja novih informacija i znanja. Ujedno je potrebno i kritički pristupiti digitalnoj humanistici te preispitati različite koncepte i mehanizme (netransparentnost pojedinih metoda, nedostatak kulturne kritike, izostanak pedagoških pristupa i sl.).

U okviru digitalne humanistike omogućeni su i različiti oblici komuniciranja digitalnih humanističkih sadržaja (hipertekst, virtualne izložbe, digitalno pripovijedanje i sl.). Kako bi se osigurala društvena relevantnost znanosti, posebno je važno osigurati mehanizme participacije korisnika odnosno šire javnosti putem informacijskih sustava i platformi potpomognutih radom mnoštva (engl. *crowdsourcing*) te projekata građanske znanosti (engl. *citizen science*) te društveno korisnoga učenja (eng. *community-engaged learning*).

Ciljevi:

1. Provesti najmanje tri istraživanja koja će obuhvatiti različite aspekte u problemskom prostoru suvremenih kompleksnih informacijskih interakcija.
2. Provesti šire istraživanje utjecaja digitalne humanistike na vezane znanstvene discipline, te na društvo u cjelini.

Aktivnosti:

1. Suradivati s ključnim dionicima uključenim u digitalnu humanistiku (baštinske ustanove, akademska zajednica, društvo).
2. Objaviti najmanje osam znanstvenih radova.
3. Kontinuirano održavati serije gostujućih predavanja o trendovima u području digitalne humanistike.
4. Održavati međunarodne radionice (druga i treća godina).
5. Održavati međunarodne znanstvene konferencije te posebne sesije i panele.
6. Prijavljivati projekte na natječaje za financiranje istraživanja (trajna aktivnost).
7. Kontinuirano mentorirati doktorske radove.
8. Kontinuirano istraživati literaturu, norme i implementacije vezane uz digitalnu humanistiku.

4. ISTRAŽIVANJE I PRIMJENA TEHNOLOGIJE U ISTRAŽIVANJU I RJEŠAVANJU PROBLEMA POSEBNIH SKUPINA KAO ŠTO SU GLUHONIJE I SLABOVIDNI

I do sada je navedena tematika bila u fokusu istraživača Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti. U idućemu razdoblju Odsjek želi dati svoj doprinos u istraživanju programa recentnih tehnoloških i s njima povezanih mogućnosti u zadovoljavanju prava na informaciju i znanje. Time želimo povećati relevantnost istraživanja, a ujedno i promovirati svoj program.

Ciljevi:

1. Istražiti primjenu i utjecaj robotike, umjetne inteligencije i digitalne transformacije izvora informacija i znanja posebno u pogledu promjene u društvenoj strukturi i društvenim nejednakostima te vrijednostima (tri istraživanja).
2. Istražiti utjecaj digitalne uključenosti/isključenosti na dinamiku društvenih nejednakosti.

Aktivnosti:

1. Održavati gostujuća predavanja i radionice (2. i 4. godina).
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova na temelju istraživanja provedenih u ovom području.
3. Prijavljivati projekte na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do treće godine).
4. Pripremanje i organiziranje konferencije (peta godina).
5. Kontinuirano nabavljanje relevantne literature.

POLJE SOCIOLOGIJA (5.05)

1. ISTRAŽIVANJE DRUŠTVENIH NEJEDNAKOSTI

Društvene nejednakosti jedna su od ključnih tema socioloških istraživanja. U polju sociologije u Hrvatskoj i na Filozofskome fakultetu pitanje nejednakosti je tradicionalno zastupljeno u različitim istraživanjima i istraživačkim grupama. U sljedećemu razdoblju nastojat će se povezati različite istraživačke tradicije i uspostaviti bolja suradnja istraživačkih timova kako bi se postigli sinergijski učinci te istražilo procese koji čine zajednički temelj promjenama u društvenoj stratifikaciji i nejednakostima u različitim područjima. Ovom temom objedinjuju se do sada nedovoljno povezana istraživanja rodne nejednakosti, nejednakosti u pristupu obrazovanju i socijalnim uslugama, nejednakosti u političkoj participaciji, reprodukciji društvenih nejednakosti u urbanome prostoru i području stanovanja te istraživanja kolektivnoga djelovanja na ispravljanju društvenih nejednakosti.

Ciljevi:

1. Provesti barem dva empirijska istraživanja iz područja društvenih nejednakosti.
2. Objaviti najmanje pet koautorskih znanstvenih radova iz ovoga područja.
3. Organizirati znanstvenu radionicu s međunarodnim sudjelovanjem na temu društvenoga djelovanja na ispravljanju društvenih nejednakosti.

Aktivnosti:

1. Održati barem jednu znanstvenu radionicu sa sudjelovanjem stranih istraživača (druga godina).
2. Organizirati gostujuće predavanje stranoga istraživača (treća godina).
3. Pripremiti barem tri projektne prijave za znanstvena istraživanja (od prve do treće godine).
4. Prezentirati barem pet radova na međunarodnim konferencijama (od druge do četvrte godine).
5. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.
6. Kontinuirano pripremiti znanstvenih radova u suautorstvu za publiciranje.

2. ISTRAŽIVANJE ODRŽIVOSTI DRUŠTVENE ZAJEDNICE, SIGURNOSTI I DRUŠTVENE KOHEZIJE

Procesi globalnoga restrukturiranja značajno su promijenili oblike društvenoga djelovanja i društvenih institucija te polje upravljanja društvenim procesima. Ovom temom se nastoje obuhvatiti istraživanja različitih oblika građanskoga udruživanja, istraživanja novih praksi i modela participacije u polju ekonomije, politike i kulture, promjene društvenih vrijednosti i identiteta te transformacija polja sigurnosti i društvenoga rizika.

Ciljevi:

1. Provesti dva empirijska istraživanja društvenih vrijednosti, novih oblika društvenoga djelovanja i modela društvene participacije.
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova iz ovoga područja istraživanja.

Aktivnosti:

1. Održati barem jednu znanstvenu radionicu (druga godina).
2. Organizirati gostujuće predavanje stranoga istraživača (treća godina).
3. Pripremiti barem tri projektne prijave za znanstvena istraživanja (od prve do treće godine).
4. Prezentirati barem pet radova na međunarodnim konferencijama. (od druge do četvrte godine).
5. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.
6. Kontinuirano pripremati znanstvene radove u suautorstvu za publiciranje.

3. ISTRAŽIVANJE UTJECAJA DIGITALNE TRANSFORMACIJE NA DRUŠTVENE PROMJENE

Utjecaj novih tehnologija na društvo područje je trajnog interesa u sociologiji. Promjene u društvenim odnosima značajno su obilježene mogućnostima i uporabom novih tehnoloških rješenja i novim medijima. Digitalna transformacija mijenja postojeće oblike društvenosti, društvene vrijednosti i norme. Izdvajanjem ovoga tematskog područja usmjeravaju se istraživački napori na sustavno proučavanje društvenih poveznica novih tehnologija.

Ciljevi:

1. Provesti dva empirijska istraživanja o utjecaju digitalne transformacije i novih medija na promjene u društvenim odnosima.
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova iz ovoga područja istraživanja.
3. Organizirati jednu međunarodnu znanstvenu konferenciju na temu digitalne transformacije, komunikacije i medija.

Aktivnosti:

1. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja iz područja digitalne transformacije i utjecaja novih medija na društvene odnose i društveno djelovanje.
2. Organizirati barem jedno gostujuće predavanje međunarodno priznatoga istraživača iz područja primjene novih medija u novim oblicima društvenoga djelovanja (druga godina).
3. Organizirati međunarodnu znanstvenu konferenciju (treća godina).
4. Prijaviti barem tri istraživačka projekta (prva i druga godina).
5. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.
6. Provoditi kvantitativno istraživanje povezanosti korištenja novih medija i promjena u društvenim odnosima (treća i četvrta godina).
7. Kontinuirano pripremati znanstvene radove u suautorstvu za publiciranje.

POLJE PSIHOLOGIJA (5.06)

1. ETIOLOGIJE INDIVIDUALNIH RAZLIKA U LIČNOSTI, SPOSOBNOSTIMA I ŽIVOTNIM ISHODIMA

Cilj istraživanja unutar ove teme bio bi istražiti izvore individualnih razlika u različitim psihološkim konstruktima, odnosno ispitati kako biološki i socijalni čimbenici doprinose razvoju ličnosti i sposobnosti te kako odnosom dispozicija i različitih životnih ishoda utječu na područje obrazovanja, osobnoga rasta i razvoja odnosno dobrobiti te socijalno relevantnih ponašanja i stavova. Ovoj istraživačkoj problematici može se pristupiti iz nekoliko metodoloških i sadržajnih osnova. Jedna je u okviru metodologije genetičkih istraživanja gdje bi se podaci prikupljali na genetički informativnim populacijama (istraživanja blizanaca i obiteljska istraživanja), a moguće je koristiti i podatke iz javne domene koji su prikupljeni u okviru međunarodnih projekata u kojima su sudjelovali članovi Odsjeka za psihologiju. Druga je evolucijski kontekst koji naglašava postavke evolucijske biologije o uspješnosti prilagodbe određenom interakcijom genetskih, morfoloških, fizioloških i ponašajnih činitelja u određenoj socijalnoj okruženju. Neuspjela prilagodba dovest će do nastanka bolesti u užem smislu odnosno do lošije prilagodbe i snižene kvalitete života pojedinca, a ključno je pitanje koji činitelji do toga dovode.

Posebno se namjeravamo usmjeriti na one teorijske okvire i konstrukte o kojima u području istraživanja etiologije individualnih razlika nema mnogo podataka (primjerice HEXACO model u području ličnosti ili istraživanje obrazovnih ishoda u funkciji genetskih čimbenika, ličnosti i sposobnosti i sl.). Svakako treba uzeti u obzir svojstva pojedinca poput anksioznosti, depresivnosti i načina suočavanja te osobine temperamenta/ličnosti, prvenstveno one koje se iskazuju u povećanoj aktivnosti sustava inhibicije odnosno sustava aktivacije, socijalne činitelje te obrasce partnerskih i obiteljskih odnosa. Budući da je jedna od temeljnih metoda provjere evolucijskih hipoteza testiranje univerzalnosti određenih oblika ponašanja, dio postavki bit će provjeren međukulturalno.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje četiri istraživanja, od čega jedno međukulturalno.

Aktivnosti:

1. Prikupljati nove podatke (druga i treća godina).
2. Prijaviti projekte na natječaje za financiranje istraživanja.
3. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.
4. Nabavljanje laboratorijske opreme za registriranje fizioloških parametara (puls, tlak, EDR, temperatura, disanje i sl.).
5. Kontinuirana edukacija članova istraživačkoga tima.
6. Kontinuirana medijska prisutnost s ciljem popularizacije nalaza istraživanja.
7. Kontinuirano sudjelovanje na jednoj do dvije međunarodne znanstvene konferencije godišnje.
8. Objavljivanje rezultata istraživanja u relevantnim međunarodnim časopisima (minimalno 6 znanstvenih radova).

2. PRIMJENA PSIHOMETRIJSKE TEORIJE U KONSTRUKTNOJ I PRAGMATIČKOJ VALIDACIJI SUVREMENIH PSIHOLGIJSKIH MJERNIH INSTRUMENTATA

Psihometrijska teorija i specifični modeli u suvremenoj teoriji testova nude precizan kvantitativni okvir i cjelovit metodološki aparat za provjeru hipoteza o strukturi, stabilnosti i izvorima inter- i intraindividualnoga varijabiliteta u mjerama psiholoških konstrukata razvijenih unutar svih domena znanstvene psihologije. Takvi psihometrijski modeli i pripadna multivarijatna metodologija predstavljaju pritom nužan temelj za evaluaciju kvalitete izvedenih operacionalizacija u psihologiji, ali i društvenim znanostima općenito. Intenzivan tehnološki razvoj doveo je do sve masovnije računalne primjene psiholoških mjernih instrumenata i primjene putem interneta, što zahtijeva određene prilagodbe i temeljite validacije ishoda tako provedenih mjerenja.

Predložena istraživačka tema uključuje validacijske postupke koji se odnose kako na modele za analizu i integraciju različitih mjera uratka dostupnih putem računalne primjene testova, tako i na ispitivanje specifičnih izvora individualnih razlika u testovnim rezultatima, kao što su osobine ličnosti, varijacije u nekim biološkim faktorima i strategije ispitanika pri rješavanju testova. Posebna pažnja bit će posvećena primjeni ovih modela i specifične metodologije na područje mjerenja ličnosti u organizacijskome kontekstu. Istraživanja će se tako usmjeriti na provjere povezanosti osobina ličnosti odmjerenih klasičnim i suvremenim pristupima s različitim vrstama radnoga ponašanja (uspjeh u osnovnim radnim zadacima, nepoželjno organizacijsko ponašanje, odgovorno organizacijsko ponašanje te uspjeh u rukovoditeljskoj ulozi), čime bi se postavio temelj i za razvoj praktično primjenjivoga sustava za odabir i razvoj zaposlenika. Stoga bi istraživački nalazi prikupljeni u okviru ove znanstvene teme, uz očekivane metodološka unaprjeđenja, kao i psihometrijskoteorijske doprinose, mogli ponuditi i korisna praktična rješenja, potencijalno upotrebljiva i važna osobito u domeni upravljanja ljudskim potencijalima.

Ciljevi:

1. Provesti istraživanja koja će se baviti provjerama hipoteza o strukturi, invarijantnosti i izvorima intraindividualnoga varijabiliteta u mjerama emocionalnoga i interpersonalnoga funkcioniranja.
2. Analizirati međuodnos klasičnih i suvremenih metoda za procjenu ličnosti.
3. Istražiti mehanizme kojima ličnost utječe na radno ponašanje.
4. Razviti komercijalni sustav za odabir i razvoj zaposlenika.

Aktivnosti:

1. Prijavljivanje na kompetitivne natječaje za istraživačke projekte čija su tema psihometrijske karakteristike suvremenih metoda za procjenu individualnih razlika te odnos ličnosti i radnoga ponašanja.
2. Razvijanje međunarodne suradnje s vodećim istraživačima i institucijama u području te sudjelovanje u međukulturalnim istraživanjima.
3. Organizacija simpozija te manjih konferencija s temama iz psihometrije i psihologijske selekcije.
4. Publiciranje znanstvenih radova u časopisima visoke znanstvene izvrsnosti (Q1 i Q2 u području).
5. Publiciranje znanstvenih i stručnih radova u domaćim časopisima u svrhu razvoja znanstvenoga nazivlja te informiranja znanstvene i stručne javnosti.
6. Povezivanje sa stručnjacima zaposlenima u području upravljanja ljudskim potencijalima putem organizacije radionica i okruglih stolova.

3. ISTRAŽIVANJE KOGNITIVNIH, MOTIVACIJSKIH I KONTEKSTUALNIH ODREDNICA OBRAZOVNIH ISHODA U KLASIČNOME POUČAVANJU I POUČAVANJU U INTERNETSKOME OKRUŽENJU

Psihološke karakteristike pojedinaca od velike su važnosti u ostvarivanju i predviđanju ishoda u obrazovnome procesu. Te se karakteristike grubo mogu podijeliti u kognitivne i motivacijske. Od motivacijskih čimbenika najistaknutiji su stavovi prema predmetu poučavanja, očekivanja uspjeha u procesu poučavanja te subjektivne vrijednosti ishoda učenja u pojedinom tematskom području. Od kognitivnih su najistaknutiji opći kognitivni status, radno pamćenje, dugoročno pamćenje te s njima povezani procesi pažnje i percepcije. Područje međudnosa kognitivnih, motivacijskih i kontekstualnih odrednica obrazovnih ishoda u poučavanju sadržaja kako iz prirodnih tako i društvenih predmeta još uvijek nije dovoljno istraženo. Ovo je dodatno važno u kontekstu sve raširenijega načina poučavanja u internetskome okruženju koje postaje sve učestalije. Stoga je potrebno istražiti kako navedene varijable mogu doprinijeti što boljem predviđanju i ostvarivanju planiranih ishoda učenja. Osim provjere teorijskih modela spoznaje dobivene na temelju ovih istraživanja pomoći će u preporukama za buduću obrazovnu praksu i moguće intervencije, poput kreiranja što učinkovitijega sustava e-učenja i e-testiranja. Usto spoznaje se planiraju koristiti za osmišljavanje kognitivnih treninga koji uglavnom počivaju na osnaživanju sposobnosti radnoga pamćenja kod različitih populacija (od hiperaktivnosti kod djece preko osnaživanja pažnje i *multitaskinga* kod odraslih), a primarno su posljedica razumijevanja prirode i strukture kognitivnih procesa u ishodima poučavanja.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje tri istraživanja uloge motivacijskih i kontekstualnih odrednica učeničkoga postignuća u području matematike i prirodnih znanosti te pozitivne školske klime.
2. Provesti najmanje tri istraživanja uloge kognitivnih čimbenika iz područja pamćenja i radnoga pamćenja u efikasnosti poučavanja u internetskome okruženju.
3. Istraživanje mogućnosti e-testiranja i analiza mogućnosti personalizacije internetskog obrazovnog procesa na temelju testiranja.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (od 1. do 3. godine).
2. Provođenje kvalitativnoga istraživanja na temu nastavničkih stilova motiviranja u područjima matematike, fizike, biologije i kemije (1. godina).
3. Istraživanje kognitivnih procesa u ICT okruženju i mogućnosti primjene rezultata na sustav za internetsko obrazovanje.
4. Istraživanje mogućnosti e-testiranja i analiza mogućnosti personalizacije internetskoga obrazovnog procesa na temelju testiranja.
5. Prezentacija rezultata istraživanja na relevantnim znanstvenim i stručnim konferencijama te okruglim stolovima (kontinuirano).
6. Pisanje znanstvenih radova i njihova objava u međunarodnim renomiranim časopisima iz područja (minimalno pet znanstvenih radova), (kontinuirano, posebno tijekom četvrte i pete godine).
7. Nabava relevantne literature i opreme (kontinuirano).

4. INTERNET, RAZVOJ I ZDRAVLJE

Internet je nesumnjivo stvorio sasvim novi informacijski krajolik koji oblikuje društvenu stvarnost i to u širokome rasponu ponašanja i doživljavanja ljudi. U području zdravlja oblikuje vjerovanja o uzrocima smetnji i poremećaja, njihovoj pojavnosti i načinima liječenja. Nedavno istraživanje Europske komisije (2015) pokazalo je da više od 59% građana pretražuje internet kako bi dobili informacije o zdravlju, te da ga mladi ljudi pretražuju značajno češće od starijih. Iako samo internetsko pretraživanje zdravstvenih informacija može biti korisno, istraživanja pokazuju da ono ima i brojne negativne posljedice.

Internetske stranice koje korisnici smatraju vjerodostojnima uglavnom sadrže mnogo netočnih i nepotpunih informacija. One često navode na samodijagnosticiranje i samostalno liječenje, što je rizično zbog ograničenih medicinskih znanja većine ljudi. Istraživanja pokazuju da kod jedne trećine pojedinaca dolazi do izrazitoga povišenja anksioznosti nakon pretraživanja o zdravlju, stanja koje se popularno naziva cyberhondrijom.

Korištenje interneta danas je i važna domena kada se radi o psihofizičkom razvoju djece i mladih. Utjecaj medija i tehnologije na razvojne procese i ishode sve je izraženiji. Istodobno se javljaju dvije suprotne zabrinutosti: da mediji i tehnologija štete ljudskom razvoju kakvoga do sada poznajemo, a druga da će osobe koje u suvremenome društvu nemaju privilegiju korištenja novih tehnologija i medija biti na neki način zakinite u svome razvoju te se neće moći prilagoditi suvremenomu digitaliziranom društvu. Digitalno doba koje snažno mijenja sve aspekte života nužno se odražava na razvoj pojedinca, no svi aspekti toga utjecaja, kao primjerice mehanizmi tih utjecaja, još nisu dovoljno poznati.

Ovo istraživačko područje počinje biti u fokusu i velikoga broja kako razvojnih tako i zdravstvenih psihologa.

Cilj planiranih istraživanja bio bi ispitivanje demografskih, dispozicijskih i ponašajnih rizičnih čimbenika koji bi objašnjavali interindividualne razlike u reakcijama na pretraživanje zdravstvenih informacija na internetu. Dodatno, potrebno je doći do spoznaja o učincima digitalnih tehnologija na različite aspekte razvoja pojedinaca u svim razvojnim razdobljima (djetinjstvo, adolescencija, odrasla i starija dob). Istraživanje uloge interneta u razvoju i zdravlju kako pojedinaca tako i šire zajednice povećat će širu društvenu relevantnost rezultata istraživanja iz kojih bi mogle proizaći preporuke za odgoj i obrazovanje te šire socijalne i zdravstvene politike.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje pet istraživanja o prediktorima cyberhondrije s posebnim naglaskom na specifičnosti informacija koje se pretražuju i uloga iz kojih se pretražuje (roditelji, pretraživanje pojmova vezanih uz psihičke i/ili tjelesne bolesti).
2. Provesti najmanje dva istraživanja o čimbenicima i posljedicama korištenja digitalnih tehnologija na razvoj pojedinca, kao i na promjene u odnosima i procesima unutar ostalih mikrosustava, posebice obitelji i roditeljstva, vršnjaka i obrazovnoga sustava.

Aktivnosti:

1. Održavanje jednog gostujućeg predavanja međunarodno priznatog istraživača koji se bavi psihološkim posljedicama korištenja interneta za pretraživanje zdravstvenih informacija, te uloge interneta u razvojnom procesu pojedinca.
2. Umrežavanje s međunarodnim istraživačima koji se bave ovom znanstvenom temom.
3. Objaviti najmanje 10 znanstvenih radova utemeljenih na rezultatima istraživanja provedenih u ovom području.

4. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (od 1. do 3. godine).
5. Organizacija simpozija na relevantnoj međunarodnoj konferenciji.
6. Nabava relevantne literature (kontinuirano).

5. IZAZOVI KONSTRUKCIJE IDENTITETA, INTERPERSONALNI I MEĐUGRUPNI ODNOSI U PROMJENJIVIM KONTEKSTIMA HRVATSKOGA DRUŠTVA

Predložena tema predstavlja operacionalizaciju strateškoga istraživačkog cilja broj 2 Odsjeka za psihologiju, koji je definiran kao istraživanja unaprjeđenja interpersonalnih i međugrupnih odnosa (vidjeti dokument *Samoanaliza preddiplomskog i diplomskog studija psihologije u razdoblju od 2008. do 2013.*). Tijekom prethodnih godina ekstenzivno su istraživane determinante interpersonalnih i međugrupnih odnosa, no uglavnom u kontekstu narušenih socijalnih odnosa. Nova istraživačka strategija predviđa razvoj projektnih prijedloga i istraživačkih nacrti usmjerenih na utvrđivanje determinanti koje pridonose pozitivnim socijalnim odnosima u kontekstu razvoja višestrukih identiteta kao indikatora zdravoga psihosocijalnog razvoja pojedinca i zajednica. Ova je orijentacija u skladu sa suvremenim trendovima u području društvenih znanosti, posebno psihologije, koja se usmjerava više na razvoj pozitivnih odnosa, a ne samo na „popravljanje“ narušenih. Istraživački program će tako uključiti istraživanja koja će nastaviti postojeće istraživačke programe integracijskih procesa većine i manjine u etnički mješovitim zajednicama, s ciljem utvrđivanja faktora koji pridonose izgradnji stabilnih funkcionalnih zajednica. U tome će se kontekstu posebna pozornost posvetiti školi kao sustavu koji može pridonijeti pozitivnim integracijskim procesima. Očekuje se da će ovi istraživački naponi omogućiti odgovor i na pitanja integracije imigranata, što je ključan društveni izazov u zemljama Europske unije u godinama koje dolaze. Također će se istraživati razvoj višestrukih identiteta različitih manjinskih skupina (etničke, rodne, seksualne manjine) i njegov doprinos uspješnoj psihosocijalnoj prilagodbi. Posebna će se pozornost posvetiti obiteljskim utjecajima u razvoju stabilnih višestrukih identiteta, pa će se u tom kontekstu ispitivati faktori koji pridonose razvoju i održavanju uspješnih partnerskih veza, te utjecaju stabilnih roditeljskih veza na razvojne ishode djece. Očekuje se da se iz postojećih istraživačkih programa razviju nova istraživačka pitanja i programi, uz umrežavanje s domaćim znanstvenicima iz srodnih disciplina, kao i s istaknutim znanstvenicima iz inozemstva.

Ciljevi:

1. Provesti i dovršiti postojeće projekte i programe HRZZ-a, British Councila, bilateralne projekte MZO-a te istraživanja financirana iz godišnjih potpora Sveučilišta u Zagrebu.
2. Provesti seriju kvalitativnih istraživanja sadržaja integracijskih procesa s različitim manjinskim i većinskim grupama.

Aktivnosti:

1. Organizirati gostujuća predavanja međunarodno priznatih istraživača.
2. Poticati i organizirati odlazna gostovanja članova projektnih timova.
3. Nabaviti recentnu literaturu u području.
4. Prijaviti najmanje jedan novi projekt na domaće i/ili međunarodne kompetitivne natječaje.
5. Organizirati projektne sastanke postojećih timova s ciljem njihova umrežavanja.
6. Organizirati nacionalnu konferenciju o integraciji manjina u hrvatsko društvo, organizirati nekoliko međunarodnih sastanaka s ciljem umrežavanja i prijave novih

projekata, organizirati tematske simpozije i okrugle stolove u okviru značajnih domaćih i međunarodnih konferencija s ciljem povećavanja vidljivosti domaćih istraživača.

7. Provesti najmanje dva ekstenzivna kvantitativna istraživanja s različitim manjinskim i većinskim grupama
8. Mentoriranje i izrada doktorskih radova (kontinuirano).
9. Sudjelovanje na kongresima i organizacija tematskih simpozija.
10. Organizirati metodološke radionice za doktorande i projektne timove.
11. Pisanje i objava znanstvenih radova (minimalno šest radova).

POLJE PEDAGOGIJA (5.07)

1. PROBLEM PRAKTIČKOGA KONSTITUIRANJA PEDAGOGIJSKOGA SUBJEKTA, S POSEBNIM OBZIROM NA NJEGOVU MEDIJSKU POSREDOVANOST

Istraživanje principa i sistematskoga ustroja pedagogije kao znanosti, specifičnosti njezine perspektive te specifičnoga pojavljivanja njezinoga predmeta dotičnoj perspektivi, još uvijek je nedostatan kako u okvirima Hrvatske, tako i na svjetskoj razini. Tema je postavljena s dotičnom dubinskom intencijom, a konkretizirana na osnovi modernoga pojma prakse uspostavljenoga mišljenjem Immanuela Kanta, a koji se proteže preko cijele klasične njemačke filozofije, Karla Marxa i kritičke teorije. Pritom se praksa misli kao samo-postavljajuća djelatnost samo-transformativnoga subjekta, a ne kao "profesionalna" i "stručna" praksa u nekome već zadanome okviru. Iako je takav pojam prakse implicitno pedagoški, još uvijek ga je potrebno specifično konkretizirati u polju pedagogije te posebice odrediti upravo *pedagogijski* specifikum takvoga praktičkog bivanja u okviru pedagoškoga odnosa. U ovome kontekstu potrebno je i pojačati komunikaciju s relevantnom svjetskom literaturom, pogotovo onom s njemačkoga govornog područja.

Poseban aspekt teme jest refleksija i istraživanje utjecaja medijskoga posredovanja ovakvoga pedagoškog subjekta, pri čemu mediji nisu uzeti tek kao "neutralni prijenosnici sadržaja", već kao materijalni konstituenti specifičnih oblika prakse, koji implicitno svojom formom neke oblike bivanja i djelovanja o(ne)mogućuju. Usto diskurzivne karakteristike medija i njihova praktičko-formativna logika namjeravaju se egzemplificirati kvalitativnim pedagoškim istraživanjem specifičnoga područja komercijalnih kompjuterskih igara.

Ciljevi:

1. Istraživanje pedagogije kao sistematske znanosti sa stajališta praktičkoga konstituiranja pedagoškog subjekta i pedagoško istraživanje medija kao materijalnih konstituenta specifičnih oblika bivanja i prakse, sa specifičnim naglaskom na medij kompjuterskih igara.
2. Jačanje međunarodne suradnje unutar područja kritičko-praktičkoga konstituiranja pedagogije te pedagoškog istraživanja medija.
3. Osnaživanje komunikacije s relevantnom svjetskom (posebice njemačkom) literaturom u području sistematskoga ustroja pedagogije kao znanosti.

Aktivnosti:

1. Objaviti dvije knjige.
2. Objaviti barem tri članka na temu sistematskog utemeljenja pedagogije kao znanosti, s ishodištem u modernome pojmu prakse (od 1. do 3. godine).
3. Sudjelovati na četiri međunarodna skupa (od 1. do 4. godine).
4. Kontinuirano objavljivati u popularnome internetskom okruženju barem deset kvalitativnih analiza kompjuterskih igara s obzirom na njihovu praktičko-formativnu logiku, s posebnim ciljem promoviranja refleksivnosti u pristupu medijima.
5. Kontinuirano nabavljati literaturu.
6. Prevesti barem tri ključne novije knjige s njemačkoga govornoga područja na temu sistematskoga ustroja pedagogije kao znanosti.

2. LGBT (NE)VIDLJIVOST U ŠKOLI: PERSPEKTIVA ODGOJNO-OBRAZOVNIH DJELATNIKA, UČENIKA I RODITELJA

Rezultati istraživanja koja se na posredan način bave LGBT problematikom ukazuju na zabrinjavajuću razinu homofobije u hrvatskome društvu, pri čemu osobito problematičnim vidimo stavove učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika prema seksualnim i rodnim manjinama. U fokusu dosadašnjih istraživanja bili su uglavnom LGBT učenici, u manjoj mjeri LGBT roditelji, dok su LGBT odgojno-obrazovni djelatnici dosad ostajali isključeni. Ispitivanja prepoznavanja i doživljavanja LGBT sadržaja u kurikulumu i LGBT sudionika odgojno-obrazovnoga procesa od strane odgojno-obrazovnih djelatnika iz odabrane su kritičko-pedagogijske perspektive izrazito važna jer ulogu nastavnika percipiramo kao onu transformativnoga intelektualca, što podrazumijeva aktivno pozicioniranje nastavnika kao onoga koji je svjestan svoje moći i odgovornosti, koji je usmjeren prema promoviranju pravde i jednakosti, koji se aktivno opire svim oblicima opresije i nastoji transformirati i vlastitu praksu i društvo u cjelini. Iz tako shvaćene uloge odgojno-obrazovnoga djelatnika ova se tema nameće kao istraživačko polje kojemu je iz kritičko-pedagogijske perspektive nužno posvetiti pažnju, zbog čega se u istraživanje LGBT (ne)vidljivosti u školi kreće upravo iz njihove perspektive. Međutim praksa odgojno-obrazovnih djelatnika ne zahvaća totalitet odgojno-obrazovnoga procesa pa će, u skladu sa spomenutom kritičko-pedagogijskom perspektivom koja apostrofira važnost holističkoga pristupanja bitno različitim iskustvima koje različiti dionici procesa mogu imati, dodatni fokusi ove teme istraživanja biti usmjereni prema perspektivi učenika i njihovih roditelja. Ovakvo se istraživanje direktno nastavlja na postojeće istraživačke projekte na Odsjeku za pedagogiju.

Ciljevi:

1. Analizirati postojeća srodna teorijska i empirijska istraživanja te izraditi teorijske okvire i nacрте istraživanja.
2. Oblikovati smjernice za unapređenje vidljivosti i položaja LGBT sadržaja i osoba u odgojno-obrazovnome procesu.
3. Provoditi superviziju rada odgojno-obrazovnih djelatnika sa svrhom promicanja LGBT inkluzivnosti škola.
4. U suradnji s partnerskim organizacijama iz civilnoga sektora kontinuirano raditi na promicanju LGBT inkluzivnosti društva.
5. U suradnji s inozemnim partnerima planirati održivost istraživačke teme.

Aktivnosti:

1. Kontinuirana nabava relevantne literature i stvaranje istraživačke baze podataka.
2. Provesti seriju terenskih istraživanja s različitim sudionicima istraživanja (odgojno-obrazovni djelatnici, učenici, roditelji).
3. Diseminirati rezultate istraživanja sudjelovanjem istraživača na barem pet međunarodnih znanstvenih konferencija i objavljivanjem barem pet znanstvenih radova u časopisima s međunarodnom vidljivošću.
4. Izdavanje priručnika za odgojno-obrazovne djelatnike.
5. Održavanje supervizijskih sastanaka.
6. Zagovarački rad.
7. Osmišljavanje i prijavljivanje novih projekata.

3. ISTRAŽIVANJE DIDAKTIČKE KULTURE U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Pedagoški čitljive konkretizacije kulture odgojno-obrazovne ustanove mogu se sagledavati iz perspektive pedagoške kulture, didaktičke kulture, kulture odnosa, specifične kulture odgojno-obrazovne ustanove, organizacijske kulture te organizacijskoga i pedagoškoga vođenja. Ovo istraživanje usmjereno je trima od navedenih konkretizacija kulture odgojno-obrazovne ustanove.

Prva od njih je didaktička kultura pod kojom podrazumijevamo vrijednosti, uvjerenja i stavove koje imaju voditelji nastavnoga procesa o subjektima i pojedinim segmentima nastave. Vrijednosti, uvjerenja i stavovi u značajnoj mjeri utječu na nastavnikovo ponašanje i odnose u nastavi i stoga ih je opravdano pomnije proučiti.

Nadalje, suvremeno pozicioniranje praktičara u odgojno-obrazovnome procesu implicira polaznje i razumijevanje perspektive djeteta tj. učenika. Implicitna pedagogija praktičara sadržana je u cjelokupnome komunikacijskom kontekstu i evidentna u poziciji koju odrasla osoba bira u odnosu na odgajnika u odgojno-obrazovnome procesu. Proces osvještavanja „teorije u akciji“ značajni je dio refleksije i samorefleksije praktičara i način biranja jasnih i diferenciranih uloga u dinamičnome praktičnom području.

Treća od njih je vođenje, kao višeslojan i višedimenzionalan teorijski fenomen koji se s dominantne perspektive upravljanja ljudima i procesima u ustanovi preusmjerava na razvoj odnosa, osnaživanje partnerstva te na razvoj timova i mreža učenja. Pritom se znanstveno-istraživački interes najviše fokusira na utjecaj distribuiranoga i transformacijskoga te kontekstualnoga vođenja na odgojno-obrazovnu ustanovu i na sve procese u njoj.

Ciljevi:

1. Provesti istraživanje u odgojno-obrazovnim ustanovama kojima će se analizirati kultura odnosa među učenicima (odgajanicima) i među odgajanicima i praktičarima – utvrditi kvalitetu međuvršnjačkih odnosa i položaj učenika u školskoj hijerarhiji te stupanj učeničke opterećenosti.
2. Provesti istraživanje u odgojno-obrazovnoj ustanovi koje će kao polazište imati implicitne pedagogije odgojno-obrazovnih djelatnika.
3. Provesti akcijsko istraživanje u odgojno-obrazovnim ustanovama s ciljem analize i mijenjanja pozicija praktičara u odgojno-obrazovnome procesu.
4. Provesti istraživanje korištenjem kombinirane metodologije (kvalitativne i kvantitativne) u odgojno-obrazovnim ustanovama s ciljem ustanovljavanja (te mijenjanja) kontekstualnih čimbenika koji imaju utjecaj na kvalitetu vođenja.

Aktivnosti:

1. Održavanje predavanja, radionica i seminara (o problematici međuvršnjačkih odnosa i statusa učenika u razrednome odjelu te o problematici vođenja namijenjenih pedagozima, ravnateljima i drugim djelatnicima odgojno-obrazovnih ustanova).
2. Nabava relevantne literature.
3. Prijava projekata na natječaje za (su)financiranje istraživanja.
4. Provođenje istraživanja na temu utvrđivanja statusa učenika.
5. Priprema didaktičkoga materijala za učenike na temu istraživanja.
6. Priprema materijala za roditelje na temu istraživanja.
7. Sudjelovanje na znanstvenim konferencijama i znanstveno-stručnim skupovima te organizacija konferencija.
8. Objaviti pet do sedam znanstvenih i dva stručna rada na temelju istraživanja provedenih u navedenim područjima.

4. INTERKULTURALNI KURIKULUM I EUROPSKE VRIJEDNOSTI

Predložena tema nastavak je dosadašnjih višegodišnjih znanstvenih istraživanja na Odjelu za pedagogiju kao i trenutno aktualnih, a to su „Interkulturalni kurikulum i europske vrijednosti“ (2017) i „Interkulturalne kompetencije i europske vrijednosti: Hrvatska - Crna Gora“ (2017-2018).

Cilj/sadržaj projekta je nastavak istraživanja znanstvenoga, pedagogijskoga utemeljena interkulturalnoga pristupa prema osjetljivim skupinama učenika (učenici pripadnici nacionalnih manjina, učenici kojima hrvatski jezik nije materinski (učenici Romi, učenici migranti/azilanti), učenici pripadnici vjerskih manjina, učenici pripadnici seksualnih i rodnih manjina, učenici s teškoćama u razvoju) u Hrvatskoj kroz razvoj odgojno-obrazovnih oblika i modela te koncipiranje nastavnih planova i programa, udžbenika i interkulturalnoga kurikuluma.

Zadaci projekta definirani su kao poredbena analiza dosadašnjih iskustava i postignuća u Hrvatskoj i Europskoj uniji u području kulture demokracije, multikulturalnosti i uvažavanja prava osjetljivih skupina učenika, europskih vrijednosti, kompetencija za komunikaciju s ljudima različitoga kulturnog podrijetla, provedbe istraživanja interkulturalnih kompetencija i interkulturalne osjetljivosti kao i koncipiranja koherentnoga i cjelovitoga okvira integracije spomenutih osjetljivih skupina učenika.

U završenim znanstvenim projektima, kao i onima koji su u tijeku, aktivno su sudjelovali studenti doktorskoga studija pedagogije, od kojih je nekoliko uspješno doktoriralo na tema iz sadržaja znanstvenih projekata.

Ciljevi:

1. Definirati istraživanje neke od bitnih odrednica su-konstrukcije interkulturalnoga kurikuluma (socijalna distanca, interkulturalne predispozicije, europske vrijednosti, interkulturalne kompetencije i interkulturalna osjetljivosti studenata pedagogije).
2. Analizirati postojeće modele i izraditi konceptualnu osnovu obrazovanja na manjinskim jezicima u Hrvatskoj, na temelju suvremene (interkulturalne) pedagogije, didaktike i specifičnih metodičkih pristupa.
3. Analizirati postojeće modele te izdvojiti primjere dobre prakse obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju na temelju suvremene (inkluzivne) pedagogije, didaktike i specifičnih metodičkih pristupa.

4. Poticati regionalno povezivanje u cilju razmjene znanja i iskustava, razvojne, procesne realizacije projekta i evaluacije postignutih rezultata.
5. Osnažiti znanstvene/istraživačke kapacitete Odsjeka za pedagogiju/Zavoda za pedagogiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.
6. Realizirati empirijsko istraživanje interkulturalnih kompetencija i europskih vrijednosti studenata pedagogije, analizirati i interpretirati dobivene rezultate.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne strane i domaće literature.
2. Objavljivanje triju znanstvenih monografija.
3. Sudjelovanje na znanstvenim konferencijama i znanstveno-stručnim skupovima radi predstavljanja rezultata istraživanja.
4. Priprema i objavljivanje znanstvenih radova proizašlih iz projektnoga istraživanja.
5. Prijava projekta na natječaje za dodatno financiranje istraživanja.
6. Implementacija rezultata istraživanja - provedba programa Romske odgojne zajednice (tijekom realizacije projekta: 2018-2022).
7. Organizirati međunarodnu znanstvenu konferenciju te (su)organizirati tri znanstvena skupa povezana s istraživačkom temom.
8. Mentorirati doktorske radove (kontinuirano).

5. ISTRAŽIVANJE POZICIJE ODGOJITELJA U SVJETLU SUVREMENIH PROMJENA NA PODRUČJU RANOGA I PREDŠKOLSKOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Promjene na području pedagogijske teorije i pedagoške prakse impliciraju novo pozicioniranje odgojitelja u institucijskim uvjetima odrastanja djece rane i predškolske dobi. Koncept odgoja i obrazovanja usmjeren na dijete i njegovu dobrobit pozicionira odgojitelja u manje direktivne i vrlo sofisticirane uloge koje zahtijevaju dobro poznavanje pedagogijske teorije, njezinu kontekstualizaciju i osviještenost svrhovitosti njegovih akcija. Razumijevanje i mijenjanje implicitne pedagogije odgojitelja dugotrajan je, i od svih sudionika istraživanja, vrlo angažirani proces.

Cilj ovoga istraživanja jest kontinuirano pratiti, analizirati i mijenjati postupke odgojitelja tijekom svakodnevnih aktivnosti. Njihovo razumijevanje dovodi do mijenjanja odgojiteljevih vrijednosti, uvjerenja i stavova koji definiraju njegove postupke u odgojno-obrazovnoj praksi.

Ciljevi:

1. Provesti akcijska istraživanja u ustanovama za rani i predškolski odgoj i obrazovanje s ciljem dokumentiranja, analiziranja, razumijevanja i mijenjanja implicitnih pedagogija odgojitelja.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne literature.
2. Održavanje predavanja i radionica o problematici implicitnih pedagogija odgojitelja.
3. Organizirati stručne skupove.
4. Suorganizirati i/ili sudjelovati na jednome znanstvenom skupu.

5. Objaviti najmanje tri znanstvena i dva stručna rada na temelju akcijskih istraživanja provedenih u ovome području.
6. Objavlivanje znanstvene monografije s rezultatima istraživanja.

POLJE INTERDISCIPLINARNE DRUŠTVENE ZNANOSTI (5.14)

1. ISTRAŽIVANJE KARIJERNOGA PONAŠANJA MILENIJSKE GENERACIJE – KARIJERNIH POTREBA, MOTIVACIJSKIH PREDIKTORA KARIJERNIH ODLUKA, OBRAZOVNIH I ORGANIZACIJSKIH PREDIKTORA RADNE DOBROBITI (CENTAR ZA RAZVOJ KARIJERE)

Recentne društvene i ekonomske promjene redefinirale su karijeru, a pred pojedinca postavile nove zahtjeve. Suvremene teorije karijernoga razvoja naglašavaju važnost socijalnog učenja i samopoimanja. Proaktivnost, emocionalna stabilnost i optimizam, sposobnost donošenja odluka, cjeloživotno učenje te transverzalne vještine prediktori su zapošljivosti mladih i adaptivnoga radnog ponašanja. Za psihologiju i druge društvene znanosti relevantno je istražiti karijerne potrebe mladih te situacijske prediktore njihove radne učinkovitosti i dobrobiti. Osim na globalnoj razini, ovo pitanje je posebno relevantno za hrvatsko društvo koje karakterizira povećana mobilnost mladih prema drugim zemljama zbog školovanja i posla koju još uvijek ne prate isti procesi u obrnutome smjeru – dolazak stranih studenata i radnika u Hrvatsku.

Ciljevi:

1. Opisati najčešća uporišta karijerne motivacije milenijske generacije u Hrvatskoj te rezultate usporediti s drugim zemljama.
2. Ispitati povezanost između uporišta karijerne motivacije te karijernoga, akademskoga i organizacijskoga ponašanja.
3. Istražiti obrazovne potrebe mladih visokoobrazovanih osoba s obzirom na uporišta karijerne motivacije.
4. Razviti intervencije za poticanje karijernoga razvoja studenata društveno-humanističkih studija.
5. Razviti programe karijernoga savjetovanja studenata i mladih visokoobrazovanih osoba.
6. Implementirati kurikulum za karijerni razvoj.

Aktivnosti:

1. Formiranje interdisciplinarnoga tima, nabava literature, teorijska elaboracija istraživanja.
2. Adaptacija i razvoj instrumenata za mjerenje uporišta karijerne motivacije.
3. Istraživanje potreba i trendova na tržištu rada.
4. Istraživanje visokoškolskih kurikuluma i razvoj kurikuluma za karijerni razvoj.
5. Prikupljanje kvantitativnih podataka o karijernoj motivaciji studenata.
6. Prikupljanje podataka na komparabilnim skupinama starijih generacija.
7. Longitudinalno praćenje karijernih odluka, radnoga statusa, organizacijskoga ponašanja studenta.

8. Analiza postojećih kurikuluma, definirati ishode i metode intervencija za poticanje karijernoga razvoja studenata; edukacija nastavnika; implementacija; evaluacija u terminima karijerne motivacije, uspješnosti i dobrobiti.
9. Osmisliti i provesti individualne, grupne, e-metode karijernoga savjetovanja na FFZG-u te ih evaluirati u terminima interesa studenata i zadovoljstva.
10. Objaviti minimalno 5 znanstvenih radova od kojih minimalno 2 u međunarodnim časopisima.
11. Organizirati konferencije i prezentirati rezultate.

2. POVIJESNI, DRUŠTVENI I PSIHOLOŠKI ASPEKTI POSREDOVANJA I RECEPCIJE NARATIVA O RATU DEVEDESETIH U HRVATSKOJ (MEĐUDISCIPLINARNA SURADNJA)

Suvremene studije rata i mira određuju prijenos narativa o prošlim sukobima kao vrlo značajan element političke socijalizacije druge i kasnijih postkonfliktnih generacija. Stoga je namjera u okviru ove teme propitati na koji se način prenosi i posreduje narativ o oružanom sukobu u Hrvatskoj 1991. – 1995. (u obiteljima preživjelih u Hrvatskoj, obrazovanju, komemorativnim praksama, književnosti, filmu itd.), koji je sadržaj toga narativa, kako ga mlađe generaciju razumiju, interpretiraju i uključuju u svoj doživljaj nacionalne povijesti i svoje političke socijalizacije. Tema je društveno relevantna budući da su se narativi o nedavnoj prošlosti pokazali kao važan čimbenik u oblikovanju kolektivnih i individualnih identiteta. Ovako zamišljena tema temelji se na interdisciplinarnome pristupu te pretpostavlja unutarfakultetsku suradnju na razini triju odsjeka (Odsjeka za povijest, Odsjeka za psihologiju i Odsjeka za sociologiju).

Ciljevi:

1. Provesti najmanje tri istraživanja koja se odnose na povijesne, društvene i psihološke aspekte posredovanja i recepcije narativa o ratu devedesetih u Hrvatskoj.
2. Objaviti najmanje tri znanstvena rada temeljem istraživanja provedenih u ovome području.
3. Izložiti rezultate istraživanja na najmanje tri značajne domaće i međunarodne konferencije.
4. Uspostaviti godišnju tematsku međunarodnu ljetnu školu za studente nastavnčkih smjerova, s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu kao nositeljem, u suradnji s partnerskim institucijama iz regije i Europe.
5. Proširiti i učvrstiti suradnju s vodećim istraživačkim grupama i sveučilištima koji istražuju poučavanje o prošlosti nasilja i osmišljavaju inovativne pristupe u poučavanju te teme.

Aktivnosti:

1. Organizacija jedne tematske ljetne škole za studente povijesti, sociologije i psihologije (primarno nastavnčkoga, a po mogućnosti i drugih smjerova).
2. Provođenje kvalitativnih istraživanja (intervjua i fokusnih grupa) ciljanih skupina koje imaju različito iskustvo rata.
3. Provođenje dvaju istraživanja koja uključuju analizu različitih oblika, procesa i mehanizama posredovanja i recepcije narativa o ratu (u obrazovnim i drugim praksama, obrazovnim, komemorativnim i drugim praksama itd.).

4. Međuodsjedna suradnja u prijavi interdisciplinarnoga istraživanja na odgovarajuće nacionalne i međunarodne programe podrške znanstvenim istraživanjima i aktivnostima.
5. Mentoriranje i izrada diplomskih i doktorskih radova povezanih s temom istraživanja (jedan doktorski rad istraživanja nastavnih strategija poučavanja o ratu u Hrvatskoj 1991. – 1995. planira se u okviru Poslijediplomskoga studija moderne i suvremene hrvatske povijesti u europskom i svjetskom kontekstu; također u planu je i nekoliko diplomskih radova u okviru nastavnčkoga smjera diplomskog studija povijesti).
6. Diseminacija rezultata istraživanja u tijeku ili netom završenih istraživanja na značajnim domaćim i međunarodnim konferencijama, što uključuje i organiziranje tematskih simpozija na relevantnim konferencijama.
7. Rad na umrežavanju i prijavi interdisciplinarnih nacionalnih i međunarodnih projekata.
8. Nabava relevantne literature.

ZNANSTVENO PODRUČJE – HUMANISTIČKE ZNANOSTI (6)

POLJE FILOZOFIJA (6.01)

1. POVIJEST FILOZOFIJE

Istraživanje povijesti filozofije od iznimne je važnosti za svako sistematsko filozofijsko istraživanje. Tema će se istraživati u dva osnovna pravca: 1. istraživanje same povijesnosti filozofije, unutarne zakonitosti slijeda njenih povijesnih epoha, kao i raščlanjenosti u različite povijesne likove; 2. proučavanje i tumačenje pojedinih filozofija koje su oblikovale filozofijsku povijesnu predaju te istraživanje pojedinih tema i problema u njihovoj povijesnoj mijeni i razvoju. U sadržajnom pogledu istraživanje povijesti zapadne filozofije u sljedećih pet godina bit će usmjereno posebice na grčku filozofiju (predsokratovci, Platon, Aristotel, helenistička filozofija, novoplatonizam), na klasičnu njemačku filozofiju te na suvremenu fenomenologijsku filozofiju. U sklopu tih istraživanja posebna će se pažnja posvetiti metafizičkoj, a posebice ontologijskoj problematici. Budući da je filozofijska hermeneutika glavna metoda koja će biti primijenjena u tim istraživanjima, dio istraživanja bit će posvećen i preispitivanju njenih pretpostavki. Jedno opsežnije istraživanje odnosi se i na povijest indijske filozofije, posebice na temelje klasične indijske epistemologije i logike te na indijsku filozofiju jezika. Suradnja Katedre za povijest filozofije s Katedrom za judaistiku pak otvara prostor istraživanju povijesti židovske filozofije i njene uloge u općoj povijesti filozofije. Povijest filozofije nerazdvojno je vezana za povijest pojmova i povijest filozofijske terminologije, uključujući i hrvatsku filozofijsku terminologiju, čemu će također u sljedećem razdoblju biti posvećeno jedno od istraživanja. Znanstvenoistraživačka suradnja u grani povijest filozofije osobito se njeguje i provodi u okviru Srednjoeuropskog programa razmjene za sveučilišne studije (CEEPUS), gdje je Odsjek za filozofiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu idejni začetnik i suosnivač mreže za filozofiju „Philosophy and Interdisciplinarity“, koja u ak. god. 2017./2018. okuplja četrnaest partnerskih institucija iz osam zemalja Srednje i Jugoistočne Europe.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje tri istraživanja o problemima iz ovoga područja.
2. Objaviti najmanje petnaest znanstvenih radova na temelju istraživanja u ovome području.

3. Objaviti najmanje četiri znanstvene autorske knjige na temelju istraživanja u ovome području.
4. Sudjelovati s najmanje deset izlaganja na znanstvenim skupovima posvećenim temama iz ovoga područja.
5. Provesti najmanje tri obrane doktorskih disertacija s temama iz ovoga područja.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne literature (od prve do pete godine).
2. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do pete godine).
3. Provođenje istraživanja o povijesti grčke filozofije i klasične njemačke filozofije (od prve do pete godine).
4. Provođenje istraživanja iz povijesti ontologije i metafizike (od prve do pete godine).
5. Provođenje istraživanja iz filozofije povijesti (od prve do pete godine).
6. Provođenje istraživanja iz filozofijske hermeneutike kao metode tumačenja povijesti filozofije, povijesti filozofijskih pojmova i filozofijske terminologije (od prve do treće godine).
7. Provođenje istraživanja iz povijesti indijske filozofije (četvrta i peta godina).
8. Održavanje gostujućih predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka iz povijesti filozofije, filozofije povijesti, ontologije, indijske filozofije i filozofijske hermeneutike (od prve do pete godine).

2. LOGIKA, EPISTEMOLOGIJA I FILOZOFIJA ZNANOSTI

Budući da epistemologija u suvremenoj filozofiji ima različite konotacije, i pritom se odnosi na teorije spoznaje, znanja i znanosti u različitim teorijskim kulturama filozofije, od analitičke filozofije, preko hermeneutike i semiologije, do različitih struja marksizma, istraživanja u ovome polju fokusiraju se jednim dijelom na teme koje čine sastavni dio njihovih kolegija u studiju filozofije (logičke i proceduralne epistemologije, filozofije prirodnoga i umjetnoga jezika, klasične, socijalne i feminističke epistemologije te filozofija znanosti), a drugim dijelom na nove ili nedostatno istražene teme, posebno one koje su malo zastupljene ili posve nepoznate u domaćemu znanstvenom kontekstu. Najveća koncentracija istraživanja vidljiva je u analizama posebnih diskursâ, od podatkovnih do društvenih znanosti; istraživanja sežu od odnosa logike i prirodnoga jezika, preko epistemologije jezično-konceptualnoga transfera, do upotrebe matematičkih modela u društvenim znanostima. Ovakva specijalna istraživanja imaju relevantnost u međunarodnim istraživačkim trendovima, a poseban cilj im je inovacija i povećanje relevantnosti studijskoga programa filozofije na Filozofskom fakultetu. Posebne teme koje će se istraživati su sljedeće:

- Primjena logika i digitalna humanistika: istraživanje mogućnosti primjene logičkih sustava u rješavanju izazova digitalne humanistike, posebice genealogije;
- Filozofija podatkovnih znanosti (*Philosophy of Data Science*): Goodmanova nova zagonetka indukcija i teorem nepostojanja besplatnog ručka u strojnom učenju;
- Filozofija informacije: problem semantičke informacije i razina apstrakcije jezika;
- Logika i prirodni jezik: istraživanje odnosa složenosti jezičnih struktura i razumijevanja elementarnih logičkih koncepata;
- Filozofija jezika: odnos analitičke i historijske filozofije jezika; epistemologija metaforike;

- Socijalna epistemologija: manjak teorije i analize ideologije u suvremenoj anglosaksonskoj socijalnoj epistemologiji;
- Psihoanalitička epistemologija: problem introspekcije u psihologiji, psihoanalizi i kognitivnoj epistemologiji;
- Filozofija uma: semiološka teorija svijesti;
- Filozofija znanosti: filozofija ekonomije; radna teorija vrijednosti u suvremenoj diskusiji;
- Historijska epistemologija: problem formiranja suvremenih znanstvenih disciplina i područja.

Ciljevi:

1. Provesti problemski profilirana istraživanja iz prethodno navedenih prioriternih tema na individualnoj i skupnoj razini.
2. Održati najmanje dvije godišnje konferencije ili usporediv oblik javne prezentacije istraživanja i razmjene rezultata.
3. Objaviti pojedinačne znanstvene radove i zbornike konferencija.

Aktivnosti:

1. Formuliranje istraživačkih tema, kontaktiranje istraživača s drugih institucija iz zemlje i inozemstva (prva godina).
2. Ciljano istraživanje kvalitete filozofskoga obrazovanja i istraživačkih interesa studenata te mogućnosti njihova uključivanja u pojedine istraživačke projekte (prva godina).
3. Prijava na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do druge godine).
4. Istraživanje i nabava relevantne literature (kontinuirano).
5. Održavanje gostujućih predavanja i izlaganja o navedenim prioriternim temama na drugim institucijama (kontinuirano).
6. Održavanje gostujućih predavanja, okruglih stolova, konferencija (kontinuirano, osobito treća i četvrta godina).
7. Priprema individualnih znanstvenih radova te zbornika radova s konferencije (kontinuirano, najkasnije četvrta i peta godina).

3. INTEGRATIVNA BIOETIKA

Integrativna bioetika inovativno je područje interdisciplinarne rasprave o etičkim pitanjima vezanima za život, odnosno manipulacije životom u znanstveno-tehničkoj epohi, u potezu od kliničke medicine i biomedicinskih istraživanja do globalno-ekoloških problema, gdje filozofija i filozofijska etika igraju ključnu ulogu, ali se, s obzirom na narav problema, nužno umrežavaju s drugim znanstvenim disciplinama i također, na metodološkoj podlozi pluri-perspektivizma, uključuju ne-znanstvene, tj. kulturne perspektive koje doprinose osvjetljavanju, artikuliranju i rješavanju važnih problema današnjice. Istraživanja na Odsjeku za filozofiju u okviru predložene teme u idućem će razdoblju biti nastavak istraživanja u kojima su dosad sudjelovali članovi Odsjeka, a koja su velikim dijelom povezana sa znanstvenim programom Znanstvenoga centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, čija je institucija nositeljica Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu te uz Centar za integrativnu bioetiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu uključuje još pet institucija iz Zagreba, Rijeke, Splita i Osijeka, kao i više od stotinu istraživača iz Hrvatske i inozemstva. Nedvojbeno znanstvena, obrazovna, kulturna i društvena relevantnost koncepta i projekta integrativne bioetike, etabliranoga na nacio-

nalnoj i internacionalnoj razini, jamči raznolike i uspješne aktivnosti u sklopu ove teme, gdje se, uz primarne doprinose članova Katedre za etiku, očekuju i doprinosi članova katedara za ontologiju, povijest filozofije i filozofiju odgoja.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje četiri istraživanja o problemima iz ovoga područja.
2. Obraniti dvije doktorske disertacije s temama iz ovoga područja.
3. Objaviti najmanje petnaest znanstvenih radova na temelju istraživanja u ovome području.
4. Objaviti najmanje pet znanstvenih monografija i dva znanstvena zbornika na temelju istraživanja u ovome području.
5. Organizirati najmanje deset znanstvenih skupova posvećenih temama iz ovoga područja.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne literature (od prve do pete godine).
2. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do pete godine).
3. Provođenje istraživanja o teorijskim uporištima i praktičkim implikacijama koncepta integrativne bioetike (prva i druga godina).
4. Provođenje istraživanja o bioetičkim aspektima moderne znanosti i tehnike (od prve do treće godine).
5. Provođenje istraživanja o bioetičkim pitanjima u ekonomskome i političkome kontekstu. (treća i četvrta godina).
6. Provođenje istraživanja o problematici odgovornosti za ne-ljudska živa bića i prirodu u kontekstu bioetike (četvrta i peta godina).
7. Održavanje gostujućih predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka za bioetičku problematiku (od prve do pete godine).

4. SUVREMENI SOCIJALNI I POLITIČKI IDENTITETI ČOVJEKA

Složenost, dinamičnost i napeta slojevitost identiteta suvremenoga čovjeka relevantan je predmet interdisciplinarnih istraživanja iz filozofske antropologije, socijalne filozofije, filozofije politike te drugih filozofskih disciplina i društvenih znanosti. Riječ je o temi u kojoj se prelamaju pitanja povijesnoga samorazumijevanja čovjeka, rascijepljenosti ljudske egzistencije na pojedine sfere života, različitih socijalnih i političkih uloga, konfliktne društvenosti, vrijednosnoga pluralizma, osobnih, partikularnih i univerzalnih privrženosti. S primjerenim i interdisciplinarnim metodološkim pristupom navedenoj temi, planirana istraživanja pokazat će relevantnost brojnih aspekata samorazumijevanja čovjeka te njegova socijalnoga i političkoga života za mogućnosti refleksivnoga i emancipirajućega razvoja osobe, društva i zajednice.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje četiri teorijska istraživanja koja su implicirana u navedenoj temi, a tiču se: suvremene ideje čovjeka i ljudske prirode, klasne strukture suvremenoga društva, feminističke i rodne tematike, svjetonazorske ili privatne moralnosti naspram političke ili javne moralnosti.

2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova na temelju teorijskih istraživanja na navedenome području.
3. Organizirati gostujuća predavanja i odgovarajuće radionice na teme uključene u središnje pitanje suvremenih socijalnih i političkih identiteta.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne literature (od prve do pete godine).
2. Provođenje istraživanja o teorijskim uporištima te praktičkim implikacijama slojevitosti i dinamičnosti modernih identiteta (prva i druga godina).
3. Provođenje istraživanja o klasno strukturiranoj društvenosti s posebnim osvrtom na pitanja roda (treća godina).
4. Provođenje istraživanja o otuđenju suvremenoga čovjeka s posebnim osvrtom na doprinose *praxis*-škole i marksističke filozofije (treća i četvrta godina).
5. Provođenje istraživanja o problematici vrijednosnoga pluralizma, političkoga identiteta, ideji tolerancije i političkoj moralnosti suvremenoga demokratskog društva (četvrta i peta godina).
6. Održavanje gostujućih predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka/inja za socijalno-historijsku, filozofsko-antropološku i filozofijsko-rodnu problematiku te filozofiju politike (od prve do pete godine).

5. FILOZOFIJA KULTURE, UMJETNOSTI, ODGOJA I SPORTA

Kultura je pojam koji je prema izvornomu značenju nerazdruživo povezan s pojmom odgoja, a često se poistovjećuje s civilizacijom ili s duhovnim vrijednostima nekoga društva. Danas je mnogo različitih teorija kulture. Filozofija kulture teži sve te teorije objektivno i kritički razložiti kroz povijest, prije svega, prikazujući podrijetlo i razvoj samoga pojma kulture. S obzirom na činjenicu da se kroz umjetnička djela može estetički doživjeti kultura, filozofija kulture, između ostalog, stavlja u fokus svojih istraživanja ulogu umjetnosti u izgradnji kulture, prikazujući društveno-političke aspekte umjetnosti. Na tome tragu se na Odsjeku za filozofiju planira provoditi dio teorijskih istraživanja, pripadnih filozofiji kulture, s ciljem širenja kritičko-estetičke svijesti bitne za razvoj društveno-političkoga angažmana. Neće se izostaviti pitanje ni o autonomiji umjetnosti, koje u bitnome pripada filozofiji umjetnosti. Takva će se istraživanja iz filozofije kulture i umjetnosti u najvećoj mjeri provoditi na katedrama za estetiku, socijalnu filozofiju i filozofsku antropologiju. Pritom treba istaknuti da će se slična istraživanja provoditi i na Katedri za filozofiju odgoja, no ona neće biti toliko društveno-politički orijentirana, koliko hermeneutički i fenomenološki, s ciljem određivanja uvjeta kulturnoga obnavljanja emocionalnoga života, razvijanjem svijesti o odgoju s obzirom na fenomene ljudske ranjivosti i suosjećanja. Na istoj će se Katedri stoga dio istraživanja pripadnih filozofiji sporta odnositi na razumijevanje uloge sporta u osvještavanju pozitivnih aspekata ljudske ranjivosti i suosjećanja.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje pet istraživanja o problemima iz navedenih područja.
2. Obraniti dvije doktorske disertacije s temama iz ovih područja.
3. Objaviti najmanje deset znanstvenih radova na temelju istraživanja u ovome području.
4. Objaviti najmanje dvije znanstvene monografije i dva znanstvena zbornika na temelju istraživanja u ovom području.

5. Organizirati najmanje deset znanstvenih skupova posvećenih temama iz ovoga područja.

Aktivnosti:

1. Nabava relevantne literature (od prve do pete godine).
2. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (od prve do pete godine).
3. Provođenje istraživanja o estetičkoj dimenziji u praksi humanistički orijentiranih psihoterapija (od prve do pete godine).
4. Provođenje istraživanja o autonomiji umjetnosti (treća i četvrta godina).
5. Provođenje istraživanja o problematici potrošačkoga identiteta (četvrta i peta godina).
6. Provođenje istraživanja o problematici ranjivosti i suosjećanja, osobito u horizontu odgoja (od prve do treće godine).
7. Provođenje istraživanja o problematici sporta u filozofijskom, humanističkom i interdisciplinarnom horizontu (od prve do pete godine).
8. Održavanje gostujućih predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka iz navedenih područja (od prve do pete godine).

POLJE FILOLOGIJA (6.03)

1. TEKSTOVI U KONTEKSTU – MEĐUNACIONALNI KONTAKTI I NADNACIONALNI OKVIRI

Tema se odnosi na sustavna poredbena istraživanja koja proučavaju književnost u kontekstu, odnosno prema bližim ili daljim kontaktnim kulturama, s posebnim težištem na određenu nacionalnu književnost, književnost azila, književnost imigranata, odnosno na transnacionalnu književnost. Važni aspekt teme tiče se periodizacije književnosti i kanona te propituje relevantnost i upotrebljivost atributa „nacionalnoga“ (kanona, opusa, književnosti, kritičke teorije) iz „post-“, perspektive (postmoderno, postimperialno, postkolonijalno, postsocijalističko, post-eurocentrično itd.) i vizure nadnacionalnih zajednica / kultura. Tema razmatra i pitanja narativizacije identiteta, kanona i njegova utjecaja na stav čitatelja prema književnosti, s posebnim težištem na odnos domaćega (hrvatskog) kanona prema svjetskoj književnosti, bilo u smislu systemske ekstenzije modernoga kapitalizma, globalne diseminacije široko čitanih tekstova, zasebnoga književnog žanra, ili u nekom od ostalih smislova koji se povezuju s tom (kao i kanon) nedovoljno precizno definiranom sintagmom.

Ciljevi:

1. Temeljiti se i pomnije upoznati s kulturama istraživanjem njihovih međusobnih kontakata, dodira i utjecaja posebice u području književnosti.
2. Razumjeti važnost književnih tekstova kao ishodišta za analizu „srednje Europe“ kao multikulturalnoga prostora sličnosti i razlika.
3. Sustavno istražiti mjesta upisivanja lokalnoga u globalnome, no s obzirom na značajni simbolički kapital „malih“ književnosti i „malih“ kultura, propitati što se uopće u suvremenim humanističkim disciplinama podrazumijeva pod pojmovima „lokalnoga“ i „globalnoga“, „centralnoga“ i „perifernoga“ itd.

4. Doći do novih spoznaja o književnome polju u sinkronijskome i dijakronijskome presjeku kroz međusobne utjecaje djela u nacionalnim književnostima i historiografiji te istraživanje paralelizma i različitosti u književnim pokretima.
5. Propitati značenja i sadržaje nacionalnih kanona analizama usporednih formiranja književnih kanona tijekom nacionalnih preporoda i razvoj nekih specifičnih fenomena.
6. Propitati relevantnost povijesti književnosti kao „grand récit” te periodizacije kao sredstva ideološkoga vrednovanja i estetske hijerarhizacije.
7. Osvremeniti postojeće književne kolegije i uvesti nove.

Aktivnosti:

1. Pripremiti i prijaviti projekte u okvirima postojećih modela financiranja, s posebnim težištem na HRZZ-u, ali – s obzirom na poredbeni nukleus teme – i međunarodne izvore financiranja i bilateralne ugovore.
2. Učvrstiti i provesti daljnje aktivnosti u uspostavljenim međunarodnim suradnjama: radovi na projektima (COGITO), u inozemnim znanstvenim mrežama (OFFRS; COMENIUS); s inozemnim institucijama u drugim aktivnostima, primjerice stručnome i znanstvenome usavršavanju i komentoriranju doktoranada.
3. Pripremiti i provesti znanstvene skupove u suradnji s drugim odsjecima na Fakultetu, domaćim i inozemnim visokoobrazovnim i znanstvenoistraživačkim institucijama.
4. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
5. Organizirati predavanja gostujućih profesora.
6. Organizirati predavanja domaćih znanstvenika na stranim sveučilištima.
7. Provesti empirijsko istraživanje utjecaja „klasičnih”/„kanonskih” književnih djela na stav čitatelja prema književnosti.
8. Sastaviti antologije povijesti nacionalnih književnosti i baze podataka stručne literature.
9. Pripremiti kritička izdanja prevedenih tekstova i sinoptička kritička izdanja.
10. Nastaviti urednički i suradnički rad u znanstvenim časopisima.
11. Pripremiti i objaviti znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, temate radova u znanstvenim časopisima, rasprave, autorske monografije i zbornike radova.
12. Mentorirati doktorske radove iz područja.
13. Nabavljati relevantnu znanstvenu i stručnu literaturu.

2. KULTURA, KNJIŽEVNOST I TEORIJE INTERPRETACIJE

Jedno od ključnih uporišta teme je u pretpostavci da književne i druge umjetničke (simboličke) prakse katkad nude uvid u sadržaje i probleme koje drugi oblici društvene i estetske komunikacije često zamagljuje, marginaliziraju ili pak posve zanemaruju. Tema se stoga odnosi na analize izazova u interpretacijama književnosti iz primjerice klasne, dobne i/ili rodne perspektive, no i na šira pitanja hermeneutike teksta i prijevoda, situiranja polja književnosti u kulturi i društvu, istraživanja povezanosti između filozofije i književnosti, političnosti književnih i kulturnih teorija, suvremenih tendencija u znanosti o književnosti, ali i granica interdisciplinarnog razvoja znanosti o književnosti.

Ciljevi:

1. Produbiti razumijevanje suvremenih i relevantnih teorijskih pravaca u proučavanju književnosti.
2. Doći do novih spoznaja u razumijevanju književnih tekstova kojima se dodatno rasvjetljuje i kritički promišlja povijest, sadašnjost i budućnost kulture i društva.
3. Doći do novih spoznaja s područja teorije književnosti.
4. Osvremeniti i inovirati postojeće književne kolegije i uvesti nove.

Aktivnosti:

1. Pripremiti i prijaviti projekte u okvirima postojećih modela financiranja.
2. Pripremiti i organizirati znanstvene međuoddsječne skupove u suradnji s domaćim i inozemnim visokoobrazovnim i znanstveno-istraživačkim institucijama.
3. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
4. Organizirati predavanja gostujućih profesora.
5. Organizirati predavanja domaćih znanstvenika na stranim sveučilištima.
6. Nastaviti urednički i suradnički rad u znanstvenim časopisima.
7. Pripremiti i objavljivati znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, rasprave, autorske monografije i zbornike radova.
8. Mentorirati doktorske radove iz područja.
9. Nabava relevantne znanstvene i stručne literature.

3. KNJIŽEVNOST, IZVANKNJIŽEVNI MEDIJI I IZVEDBENE UMJETNOSTI

Tema se odnosi na istraživanja načina na koje izvanknjiževni mediji komunikacije (vizualni i zvučni te izvedbene umjetnosti) utječu na nastanak, strukturu i recepciju književnoga teksta te kako književni tekst utječe na izvanknjiževnu komunikaciju. Usko isprepletena i s pedagoškim aspektom uporabe književnosti u nastavnome procesu, tema postavlja pitanje korištenja drugih dostupnih resursa (audioknjige, ekranizacije književnih tekstova, kazališne predstave itd.) u nastavi književnosti, ali je usmjerena i na nesvodljivu specifičnost književnoga teksta. Tema uključuje i istraživanje načina na koje internet oblikuje i mijenja polje pisane i usmene kulture (digitalni modusi književne komunikacije, istraživanja oblika „nove usmeno-sti“) i prakse čitanja, no odnosi se i na analizu uloge i povijesti slike, slikovnoga, optičkih medija i epistemologije vizualnoga, ali i izvedbenoga, u kulturi/kulturama čiji je kanon (baština) tradicionalno određena pisanim i govorenim jezikom.

Ciljevi:

1. Bolje razumjeti kako izvanknjiževni mediji komunikacije utječu na književni tekst i komunikaciju općenito te kako književni tekst utječe na izvanknjiževne medije komunikacije.
2. Osvremeniti književne kolegije i uvesti nove.
3. Doći do novih spoznaja u poimanju uloge intermedijalnih aspekata komunikacije u suvremenome društvu i umjetnosti.
4. Doći do novih spoznaja u razumijevanju veza među različitim tipovima umjetničkog izražavanja u domaćoj književnoj produkciji (pisanoj, usmenoj, pučkoj, popularnoj itd.) u sinkronijskome i dijakronijskome presjeku.

Aktivnosti:

1. Prijaviti projekte u okvirima postojećih modela financiranja.
2. Usavršavanja i gostovanja na inozemnim institucijama.
3. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
4. Pripremiti i objavlјivati znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, rasprave, autorske monografije i zbornike radova.
5. Mentorirati doktorske radove iz područja.
6. Nabava relevantne znanstvene i stručne literature.

4. MATERIJALNI UVJETI SIMBOLIČKIH (UMJETNIČKIH) KNJIŽEVNIH I KULTURNIH PRAKSI

Tema polazi od teze da su polja književnosti i kulture u bitnoj mjeri – unatoč tomu što su prvenstveno estetske činjenice – oblikovana materijalnim uvjetima, primjerice uvjetima proizvodnje, distribucije i potrošnje. Tragovi tih materijalnih uvjeta često su vidljivi u književnim i kulturnim praksama (u oblicima njihove direktne ili indirektno artikulacije), a detektiranje tih tragova jedan je od važnijih istraživačkih smjerova unutar ove teme. Sljedeća je pretpostavka u tome da materijalni uvjeti određuju simbolički kapital tekstova, njegovu interkulturalnost, ali i (ne)dostupnost, dosege, recepcijske moduse itd. Stoga se, logikom povratne sprege, tema odnosi i na analize onih aspekata materijalnih odnosa koje književni tekst otkriva i problematizira, a ekonomija prešućuje ili uopće ne primjećuje.

Ciljevi:

1. Proučiti aspekte odnosa ekonomije i književnosti, ekonomskih reprezentacija u književnosti i kulturnih složenosti ekonomske sfere.
2. Analizirati odnos popularne kulture i književnosti.
3. Razumjeti kapitalizam i socijalizam kao književno-kulturne formacije.
4. Uvesti nastavničke kolegije na svim razinama studija koji bi se bavili organizacijom knjiške distribucije znanja i književnih tekstova te knjižarstvom.

Aktivnosti:

1. Prijaviti projekte u okvirima postojećih modela financiranja.
2. Pripremiti i organizirati znanstvene skupove u suradnji s domaćim i inozemnim visokoobrazovnim i znanstveno-istraživačkim institucijama.
3. Usavršavati se na inozemnim institucijama.
4. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
5. Organizirati predavanja gostujućih profesora.
6. Organizirati predavanja na stranim sveučilištima.
7. Nastaviti urednički i suradnički rad u znanstvenim časopisima.
8. Pripremiti i objavlјivati znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, rasprave, autorske monografije i zbornike radova.
9. Mentorirati doktorske radove iz područja.
10. Nabava relevantne znanstvene i stručne literature.

5. AUTONOMIJA KNJIŽEVNOSTI

Tema je usmjerena na istraživanje specifičnosti književnoga teksta (literarnost) s obzirom na konstitutivna svojstva književnoga teksta kao drugotnoga značenjskog sistema, koja su nesvodljiva na bilo koji drugi oblik diskurzivne prakse (filozofija, ideologija, historiografija, psihologija, sociologija, antropologija, etnologija), kao i na institucionalne manifestacije književnoga polja unutar društveno-kulturne analitičke perspektive. Tema se odnosi na istraživanja povratne sprege uloge književnosti u oblikovanju retoričkih i kulturnih tradicija te koncepcijama pojedinih semiosfera i njihove važnosti za razumijevanje književnoga teksta. Literarnost se promatra kao sredstvo otpora društvenoj i ideološkoj kontroli značenja kroz trajno osporavanje referencijalne određenosti.

Ciljevi:

1. Analizirati konstitutivna svojstva književnoga teksta, književne komunikacije i književnoga sustava, nesvodljivih na bilo koji drugi oblik diskurzivne, institucionalne i kulturne prakse.
2. Analizirati književni tekst kao mjesto dekonstrukcije proizvodnje i institucionalne kontrole značenja.
3. Analizirati povratnu spregu književnosti i semiosfere.
4. Analizirati nesvodljivost teksta na kontekst uslijed rekonfiguracije konteksta u tekstu.
5. Analizirati književni tekst kao drugotni značenjski sustav.
6. Analizirati konstitutivne funkcije specifične kombinacije žanrovskih, formalnih i retoričkih aspekata u proizvodnji značenja književnoga teksta.
7. Analizirati konstitutivne ne(pro)čitljivosti književnoga teksta.
8. Analizirati književni tekst s obzirom na poetsku, a ne referencijalnu funkciju.

Aktivnosti:

1. Učvrstiti postojeće unutarfakultetske, međuinstitucionalne i međunarodne suradnje te uspostaviti nove, primjerice u stručnome i znanstvenome usavršavanju i komentiranju doktoranada.
2. Pripremiti i provesti znanstvene skupove u suradnji s drugim odsjecima na Fakultetu, domaćim i inozemnim visokoobrazovnim i znanstvenoistraživačkim institucijama.
3. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
4. Organizirati predavanja gostujućih profesora.
5. Organizirati predavanja domaćih znanstvenika na stranim sveučilištima.
6. Nastaviti urednički i suradnički rad u znanstvenim časopisima.
7. Pripremiti i objaviti znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, temate radova u znanstvenim časopisima, rasprave, autorske monografije i zbornike radova.
8. Mentorirati doktorske radove iz područja.
9. Nabavljati relevantnu znanstvenu i stručnu literaturu.

6. PEDAGOGIJA KNJIŽEVNOSTI

Polazeći od neodvojivosti znanstvenoga i nastavnoga procesa, tema se odnosi na istraživanja sljedećih problemskih sklopova: a) teorija književnosti u podučavanju književnosti; b) uloga književnoga teksta u podučavanju jezika; c) podučavanje pedagogije teksta – znan-

stvenoga, popularno-znanstvenoga i književnoga. U okvirima ove teme posebnu važnost imaju istraživanja podzastupljenih tema (pedagogije čitanja i razumijevanja lirskoga teksta), politički osjetljivih tema (radikalna dječja književnost kao kritika kulture ili književnost o Domovinskome ratu u nastavi hrvatskoga jezika i u europskome kontekstu) te sadržaja osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga nastavnog plana i programa iz književnosti. Tema se odnosi i na metodiku filma i korištenja filma u podučavanju povijesti, književnosti, kulture i civilizacije te na ulogu književnosti u svakodnevici (neprofesionalnih) čitatelja, pa se u tim odvojcima usko isprepleće s temama 2. *Kultura, književnost i teorije interpretacije* i 3. *Književnost, izvan-književni mediji i izvedbene umjetnosti*. Važni istraživački interes je i može li književna teorija pridonijeti modernizaciji i osuvremenjivanju nastave književnosti te, konačno, kako u nastavničkom procesu književni tekst „približiti“ studenti(ca)ma i učiniti ga mjestom koje on(a) prepoznaje kao zahvalno za intelektualni rad, ali i estetski užitak.

Ciljevi:

1. Unaprijediti akademsko poučavanje književnosti i kulture.
2. Oblikovati nastavni proces kako bi razvijao i njegovao kulturu čitanja.
3. Koncipirati nove nastavničke kolegije i unaprijediti postojeće.

Aktivnosti:

1. Prijaviti projekt u okvirima postojećih modela financiranja.
2. Pripremiti i organizirati znanstvene skupove u suradnji s domaćim i inozemnim visoko-obrazovnim i znanstvenoistraživačkim institucijama.
3. Usavršavati se na inozemnim institucijama.
4. Sudjelovati na znanstvenim skupovima – prezentirati rezultate istraživanja.
5. Pripremiti i objavljivati znanstvene i stručne publikacije – znanstvene radove, teme radova u znanstvenim časopisima, autorske monografije, zbornike radova i čitanke.
6. Mentorirati doktorske radove iz područja.
7. Nabava relevantne znanstvene i stručne literature.

7. INSTITUCIONALNA POZICIONIRANOST I INFRASTRUKTURNA OPREMLJENOST (JUŽNO) SLAVISTIČKIH STUDIJA U HRVATSKOJ

Polazeći od pretpostavke nužnoga metodološkog preosmišljanja (južno)slavističkih studija u posthladnoratovskome razdoblju, istraživački je fokus usmjeren na preispitivanje njihova statusa unutar danas dviju prevladavajućih tendencija, prve, naglašeno globalne, transnacionalne i druge, mononacionalne. U kontekstu studija književnosti, kao i u književnoj historiografiji, ta se opreka prepoznaje u školskome, studijskome i znanstvenome zaobilaženju južnoslavenskoga nadnacionalnog kulturnog polja, koje često ostaje po strani unutar prevladavajućega modela svjetske književnosti, ali i u kontekstu izučavanja (rubnih) pojavnosti vlastite nacionalne kulture i njoj bliskih, srodnih kulturnih obrazaca. U vizuri promišljanja vlastite „perifernosti“ i „iregularnosti“ istraživanje će primarno biti usmjereno na sinkretičke modele iz recentne književne historiografije i pozicioniranje „malih“ književnosti u odnosu na „zakonodavne“ procese u „centru“, čime će se nastojati ponuditi obrisi i perspektive (južno)slavističkih studija u Hrvatskoj.

Ciljevi:

1. Propitati metodološke temelje multidisciplinarnе integracije lingvističkoga, književno-znanstvenoga i kulturološkoga pristupa, ali i onih etnološkoga, sociološkoga, historiografskoga, psihologijskoga disciplinarnog usmjerenja.
2. Problematizirati koncepciju i organizaciju studija bosanske (bošnjačke, bosanskohercegovačke književnosti).
3. Proučiti kulturnu praksu s ciljem utvrđivanja općih obrazaca (uspostavljanja) odnosa između većinske i manjinske kulture.
4. Razumjeti dinamiku kulturnih procesa u sklopu većinske, hrvatske kulture, npr. proučavanje (manjinske) književnosti Srba u Hrvatskoj koja se trajno nalazi u procjepu između asimilacije i getoizacije (što vrijedi i za bavljenje sociolingvističkim i pragmatičkim aspektima jezičnih praksi Srba u Hrvatskoj).

Aktivnosti:

1. Pripremiti i prijaviti projekt na temu suvremenih slavističkih studija i projekt o manjinskim kulturama u Hrvatskoj.
2. Analizirati i protumačiti konceptualne metafore u južnoslavenskim jezicima u okviru projekta o prostoru i vremenu u južnoslavenskim jezicima.
3. Održavati gostujuća predavanja domaćih i inozemnih stručnjaka.
4. Uspostaviti intenzivnije suradnje sa slavističkim studijima na hrvatskim sveučilištima te sa srodnim slavističkim studijima u ostalim južnoslavenskim zemljama.
5. Organizirati znanstvene konferencije koje bi uključile domaće i inozemne slaviste te objaviti zbornike s održanih znanstvenih konferencija.
6. Nastaviti s bilateralnim slavističkim konferencijama i međuodsječnom suradnjom.
7. Objaviti više znanstvenih radova proizašlih iz istraživanja o suvremenoj hrvatskoj i europskoj slavistici.
8. Aktualizirati problem (južno)slavističkih studija u domaćim i regionalnim časopisima kao što su „Filološke studije“, „Sarajevske sveske“, „Slavistična revija“, „Croatica et Slavica ladertina“.
9. Objavljivanje zbornika radova povodom odlaska profesora u mirovinu, kao i već pripremljenih ili planiranih knjiga.
10. Nabava relevantne literature kroz suradnju knjižnica i izdavača među južnoslavenskim zemljama.

8. PROPUŠTENE TEME POVIJESNE KROATISTIKE

Ovu skupina prioriternih aktivnosti proizlazi iz naslijeđenih zadataka Odsjeka za kroatistiku, s namjerom da i u tradicionalnome filološkom smislu („kroatocentričnom“) popunjava praznine koje su opstale kroz povijest. Metodologija znatnoga dijela predviđenih aktivnosti po svojemu je polifonom metodičkom pristupu bliskija tradicionalnim filološkim opisima; osnovna svrha je ubikacija i datacija tekstova, prepoznavanje karakterističnoga jezičnoga i pismovnoga varijeteta hrvatskoga jezika u podlozi, tekstološko tradiranje, višestruko kontekstualno definiranje i sl.

Ciljevi:

1. Zbornik radova na kraju projekta „Tekstualne mreže ranonovovjekovne Hrvatske“; objavljene rasprave u predviđenim zbornicima.

2. Priredivanje „Leksikona likova hrvatske književnosti“ (2020).
3. Tri monografije, dva zbornika radova s predviđenih konferencija (do 2022).
4. Tridesetak rasprava.
5. Rasprava u zborniku posvećenome beramskim brevijarima (2020).

Aktivnosti:

1. Provesti projekt HRZZ-a „Tekstualne mreže ranonovovjekovne Hrvatske“ prema planu.
2. Istraživanja jezika izdanja hrvatskih protestanata u XVI. st. (u okviru projekta HRZZ-a).
3. Jezični opis novopronađenih glagoljskih fragmenata koji su se pojavili na dražbi u Londonu u srpnju 2017.
4. Istraživanje jezika srednjovjekovne hrvatske neliturgijske književnosti.
5. Istraživanje paleografskih fenomena u beramskim brevijarima (15. st.).
6. Istraživanja književnosti bosanskih franjevacu u kontekstu književnosti svoga doba.
7. Istraživanja višestrukih aspekata književnoga djela Petra Hektorovića.
8. Istraživanja tema i tekstološke strukture vjerskih polemika 18. stoljeća.
9. Istraživanja djela Filipa Grabovca.
10. Sudjelovanje na 10-ak konferencija.
11. Istraživanje tema iz hrvatske fantastične književnosti.
12. Organiziranje konferencije „Smjernice razvoja hrvatskoga književnog jezika u XVI. st. (2019).
13. Nabava relevantne znanstvene i stručne literature.

9. JEZIČNE TEHNOLOGIJE, REPOZITORIJI, INFRASTRUKTURE I DIGITALNE HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Na Fakultetu je niz aktivnih i planiranih projekata iz ove teme, a struktura istraživača koji se bave različitim aspektima ove teme osigurava raznolikost ciljeva i aktivnosti. Jezične tehnologije bitne su zato što obuhvaćaju teme poput oblikovanja, organizacije i analize jezičnih korpusa različitih vrsta, oblikovanje i analizu rječnika, analizu drugih vrsta jezičnih resursa, oblikovanje jezičnih alata za obradu jezika na svim jezičnim razinama, te time smanjivanje jaza između inovacija i primjene jezikoslovnih spoznaja u oblikovanju (komercijalnih) proizvoda. Repozitoriji i infrastrukture bitna su tema jer tek s digital(izira)nom pohranom jezične građe omogućuje se metodološki skok u paradigmatu e-znanosti i u području filologije, a posredno i svih ostalih humanističkih i društvenih znanosti čiji su objekti istraživanja ili sam tekst ili su posredovani tekstom. Ono što je nužno jest standardizacija procedura i metoda te oblikovanje usporedivih i dostupnih (višejezičnih) repozitorija, kao i uključivanje Fakulteta u postojeće europske infrastrukture (npr. CLARIN-ERIC i DARIAH-ERIC među humanističkim infrastrukturama). Tema uključuje i izradu repozitorija pisane kulturne baštine, s posebnim težištem na hrvatsku baštinu, čime širi relevantnost ove teme izvan obzora jezične filologije. Digitalne humanističke znanosti otvaraju ovu temu ne samo za cijelu filologiju (kako književnu, tako i jezičnu), već je čine strateški važnom za cijeli fakultet (kako humanističke, tako i društvene znanosti).

Ciljevi:

1. Istražiti utjecaj strojno potpomognutoga prevođenja na prevoditeljsku praksu, teorije prevođenja i obrazovanje prevoditelja.

2. Stvoriti bazu digitalizirane književne građe kao resurs za naprednu obradu teksta.
3. Stvoriti elektronički repozitorij usmenih i pismenih radova studenata stranih jezika koji se studiraju na Fakultetu.
4. Stvoriti repozitorij zbornika konferencija koje organiziraju odsjeci, katedre, zavodi i ostale sastavnice Fakulteta.
5. Razviti postojeće i izgraditi nove korpuse, repozitorije i terminološke baze hrvatskoga i drugih jezika.
6. Održavati postojeće i otvarati nove mrežne i lokalne pristupe novim jezičnim resursima i alatima, uključujući računalne paralelne korpuse za jezike koji se poučavaju na Fakultetu, s posebnim osvrtom na izradu rječnika.
7. Uključiti hrvatske jezične resurse i alate u postojeće europske istraživačke infrastrukture.

Aktivnosti:

1. Izrađivati digitalne, internetske i tiskane rječnike.
2. Objavljivati digitaliziranu građu u fizičkom i digitalnom obliku (uz transliteraciju i kritičku obradu jezika).
3. Kontrastivno proučavati korpuse jezika koji se studiraju na Fakultetu.
4. Uključivati hrvatske jezične resurse i alate u postojeće europske istraživačke infrastrukture (npr. CLARIN-ERIC).
5. Prikupljati i analizirati građu za izradu rječnika frazema i dvojezičnih rječnika.
6. Organizirati znanstvene i stručne radionice i domaće i međunarodne simpozije.
7. Objavljivati zbornike radova i monografije.
8. Objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
9. Pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
10. Organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača.
11. Mentorirati doktorske radove iz područja.
12. Nabavljati relevantnu literaturu.

10. IZAZOVI VIŠEJEZIČNOSTI: PREVOĐENJE I POUČAVANJE JEZIKA

Višejezičnost se na razini Europske unije, u čiju se istraživačku infrastrukturu težimo što bolje integrirati, prepoznaje kao jedan od temeljnih izazova koji stoje pred povećanjem znanstvene (i druge) učinkovitosti te utvrđivanja jedinstvenoga digitalnog tržišta. Ipak, višejezičnost se ne mora shvaćati statično, kao prisutnost različitih jezika na istome području, nego dinamično, kao repertoar jezičnih varijeteta koje koriste pojedinci. Poznavanje različitih jezika i varijeteta blisko je vezano uz identitet pojedinca, bez obzira je li riječ o govorniku prvoga jezika u klasičnome smislu (vidi temu 11 *Sociolingvistika: kulture, raznolikost, kontakti, naslijeđa i identiteti*) ili o govorniku drugoga ili stranog (inog) jezika/prevoditelju. Na Filozofskome fakultetu pojedinci razvijaju svoj višejezični repertoar učeći strane jezike, između ostaloga, kako bi bili budući nastavnici i prevoditelji. Neki se strani jezici u Hrvatskoj uče samo na Filozofskome fakultetu. Stoga je strateški važno proučavati posebnosti procesa poučavanja i njegovih jezičnih i glotodidaktičkih aspekata, razlike između prvoga, drugoga i stranoga jezika u razrednome diskursu i prirodnoj komunikaciji, čimbenike koji se vežu uz uspješnost poučavanja i ovladavanja inim jezikom, kao i kulturne elemente u poučavanju. Strateški je važno proučavati i posebnosti prevođenja, od pitanja prevodilačkih praksi do poučavanja prevođenja. Izazovi višejezičnosti imaju i praktične istraživačke posljedice: potrebno je proizvoditi i nove je-

zične resurse, kako one koji će imati praktičnu vrijednost kod prevođenja i poučavanja (veza s temom 9 *Jezične tehnologije, repozitoriji, infrastrukture i digitalne humanističke znanosti*), tako i glotodidaktički usmjerene materijale koji će omogućiti daljnje poučavanje.

Na kraju, važno je naglasiti da je Filozofski fakultet najveća i najistaknutija ustanova na kojoj se poučava i znanstveno i stručno proučava hrvatski kao ini (drugi i strani) jezik. Znanstveno i stručno proučavanje toga područja nije samo strateški važno za Filozofski fakultet nego je i iznimno bitno i na nacionalnoj razini, posebice u kontekstu europeizacije i internacionalizacije hrvatskoga društva.

Ciljevi:

1. Istražiti razredni diskurs u nastavi inih jezika.
2. Istražiti višeslojne utjecaje prevođenja i ovladavanja inim jezikom na kulturu i društvo, odnosno kulture i društva na prevođenje.
3. Utvrditi kompetencije prevoditelja i nastavnika prevođenja u suvremenome društvenom i tehnološkom okruženju.
4. Istražiti različite metode poučavanja i čimbenike koji utječu na ovladavanje stranim jezikom i govorom na stranome jeziku.
5. Istražiti metode i učinke poučavanja hrvatskoga kao materinskog i inog jezika.
6. Razvijati znanstveno i stručno područje hrvatskoga kao inog jezika te izraditi i standardizirati terminologiju.
7. Provoditi istraživanja na području hrvatskoga kao nasljednog jezika, hrvatskoga kao inog za posebne potrebe te hrvatskoga kao inog u kontekstu društveno korisnoga učenja.
8. Stvoriti korpus radova koji se bave kontrastivnim jezičnim istraživanjima, s ciljem usustavljivanja jezične terminologije u tome području.
9. Analizirati procese i rezultate prevođenja na različitim gramatičkim i pravopisnim razinama, a na prevoditeljskim smjerovima provoditi praćenje primjene spoznaja iz kontrastivnih jezičnih istraživanja u procesu prevođenja.
10. Istraživati kontekst prebacivanja koda u modernim stranim jezicima koji se studiraju na Fakultetu.
11. Istražiti jezičnu i komunikacijsku kompetenciju te obilježja međujezika učenika stranih jezika u hrvatskome obrazovnom kontekstu.
12. Istražiti hrvatske prijevode kanonskih književnih djela na svim jezicima koji se studiraju na Fakultetu.
13. Proučavati jezike koji se studiraju na Fakultetu kao materinske i kao strane.
14. Provesti kontrastivna istraživanja prijevoda s različitih jezika na hrvatski i s hrvatskoga na druge jezike kako bi se dobiveni podaci mogli koristiti za istraživanje prijevodnih normi i određenih univerzalnih karakteristika prevođenja.
15. Proučavati i jačati veze između hrvatske i drugih književnosti i kultura koje se proučavaju na Fakultetu.
16. Istražiti odnos tipova grešaka i metoda poučavanja stranoga jezika.

Aktivnosti:

1. Provoditi istraživanja kod više skupina studenata prevoditeljskih smjerova na temu prepoznavanja kontrastivno problematičnih mjesta u tekstu te primjenjivanja adekvatnih prijevodnih rješenja.

2. Istraživati značajke procesa usvajanja stranog jezika u hrvatskom obrazovnom sustavu, kao i o čimbenicima koji na taj proces utječu.
3. Provoditi korpusna i druga istraživanja leksičkih i frazeoloških jedinica te gramatičkih konstrukcija u stranim jezicima u usporedbi s hrvatskim.
4. Provoditi istraživanja među azilantima i drugim specifičnim skupinama koje hrvatski uče kao ini jezik.
5. Izraditi internetski tečaj hrvatskoga kao inog na različitim razinama.
6. Organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
7. Objavljivati zbornike radova, monografije, vježbenice i udžbenike.
8. Objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
9. Pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
10. Organizirati gostujuća predavanja i istraživačke boravke.
11. Mentorirati doktorske radove iz područja.
12. Nabavljati relevantnu literaturu.

11. SOCIOLINGVISTIKA: JEZIK, KULTURE, RAZNOLIKOST, KONTAKTI, NASLIJEĐA I IDENTITETI

Tema se nadovezuje na dvije strateške teme u polju filologije: *Jezične tehnologije, repozitoriji, infrastrukture i digitalne humanističke znanosti* te *Izazovi višejezičnosti: prevođenje i poučavanje jezika*. Tema obuhvaća nekoliko aktivnih projekata na fakultetu te oslobađa dodatni prostor istraživanjima hrvatskoga jezika u svim njegovim jezičnim, kulturnim i društvenim aspektima (ova nam je istraživačka tema strateški bitna jer smo sami odgovorni za proučavanje vlastitoga jezika), kao i istraživanjima u području kontaktne lingvistike, analize diskursa i semiotike te jezičnih posljedica novih demografskih promjena u svijetu (migracije). Ova tema također pruža priliku za povezivanje raznorodnih filoloških istraživanja te za povezivanje nekih istraživačkih napora na sučelju društvenih i humanističkih znanosti (na primjer, sociolingvistička i ostala istraživanja odnosa jezika, govora, roda, spola i starosti).

Ciljevi:

1. Dijakronijski i sinkronijski istražiti hrvatski jezik i hrvatska pisma u društvenome i književnome kontekstu (uključujući pripovjedačke usmene oblike).
2. Istraživati onomastiku.
3. Analizirati odnos jezika, roda i spola.
4. Sociolingvistički istražiti govor manjinskih i većinskih jezičnih skupina.
5. Istraživati frazeologiju / paremiologiju / idiomatičnost figurativnoga jezika.
6. Istraživati jezične promjene, kontakte te prebacivanja kodova (kako između jezika tako i unutar jezika).
7. Istraživati književni (standardni) jezik u hrvatskoj filologiji i raditi na stabilizaciji norme.
8. Istraživati načine posuđivanja u različitim jezicima.
9. Istražiti hrvatske priručnike za učenje stranih jezika koji se studiraju na Fakultetu.
10. Analizirati i usporediti jezične razine i stilove u različitim jezicima.
11. Izraditi didaktička pomagala za nastavu različitih jezika.
12. Izraditi kritička izdanja tekstova.
13. Istražiti položaj hrvatskoga jezika među slavenskim i indoeuropskim jezicima.

14. Istražiti modele povijesnih i kontrastivnih pristupa društvenim diskursima.
15. Proučavati i jačati veze hrvatske kulture, jezika i književnosti s drugima.
16. Istraživati pismenost u Europi.
17. Istraživati jezike s potencijalom za globalni jezik.

Aktivnosti:

1. Organizirati posjete hrvatskim zajednicama u stranim zemljama radi provođenja istraživanja.
2. Istraživati nasljedne jezike.
3. Primjenjivati metode i testiranja razvijene na inozemnim sveučilištima na europske nasljedne jezike.
4. Razvijati edicije na stranim jezicima koji se poučavaju na Fakultetu.
5. Objavljivati rukopisnu građu i proširiti postojeći korpus kritički pripremljenih izdanja do sad neobjavljenih tekstova.
6. Organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
7. Objavljivati zbornike radova i monografije.
8. Objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
9. Pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
10. Organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna predavanja i gostovanja naših istraživača.
11. Mentorirati doktorske radove iz područja.
12. Nabavljati relevantnu literaturu.

12. GOVORNA VARIJABILNOST I GOVORNE TEHNOLOGIJE

Tema istraživanja govora izravno se nadovezuje na temu *Jezične tehnologije, repozitoriji, infrastrukture i digitalne humanističke znanosti* i jedna je od strateški bitnih istraživačkih tema na razini Europske unije. Naime velika jezična raznolikost i velik broj fonetskih i govornih laboratorija na relativno maloj geografskoj površini komparativna su prednost Europske unije nad ostalim geopolitičkim prostorima, pa se istraživanjima govora pridaje velik značaj. Govor se na našem fakultetu istražuje sveobuhvatnije i duže nego bilo gdje u Hrvatskoj. Istraživanja govora bitna su za njegu ortoepske norme (javni govor, retorika, sociofonetika, sociolingvistika, učenje i poučavanje stranih jezika), terapiju atipičnoga govora (klinička lingvistika i fonetika), stvaranje umjetnoga govora (govorne tehnologije), sudsku primjenu (forenzična fonetika) kao i za odvajanje biomehanički-univerzalnih karakteristika govora od onih jezično-specifičnih (teorijska fonetika, fonologija, laboratorijska lingvistika).

Ciljevi:

1. Utvrditi razlike u koartikulacijskim procesima kod tipičnih i atipičnih govornika.
2. Razviti resurse za artikulacijsko i akustičko vizualiziranje hrvatskih dijalektalnih govora.
3. Unaprijediti procedure i resurse za forenzična istraživanja.
4. Istraživati retoriku javnoga govora i znanosti. (napomena: tematski je vezano i za filološku temu *Sociolingvistika: kulture, raznolikost, kontakti, naslijeđa i identiteti*)
5. Istraživati razvoj govora djece urednoga govorno-jezičnog razvoja i djece oštećena sluha. (napomena: tematski je vezano i za filološku temu *Jezik, spoznaja i komunikacija: psiholingvistička, kognitivnolingvistička i neurolingvistička istraživanja*)

6. Analizirati segmentne i suprasegmentne aspekte govora na stranim jezicima koji se studiraju na Fakultetu.

Aktivnosti:

1. Snimiti i računalno pripremiti prvi hrvatski akustički, elektropalatografski i ultrazvučni korpus (kvazi)spontanoga govora te ga pripremiti kao resurs za unapređenje istraživanja i za kliničku primjenu.
2. Stvoriti bazu normativnih podataka za kvantitativno određivanje tipične govorne varijabilnosti i njezino razlikovanje od atipične.
3. Istražiti koartikulacijski potencijal hrvatskih glasova u tipičnom i atipičnom govoru.
4. Istražiti odnos glasovnih promjena u nastajanju i koartikulacijskih procesa.
5. Razviti procedure terenskog snimanja govora ultrazvukom.
6. Razviti mrežne stranice prikladne za pohranu, pretraživanje i ultrazvučno vizualiziranje govornih i demografskih podataka.
7. Stvoriti pokusnu internetsku bazu ultrazvučnoga i auditivnoga prikaza lokalnih govora.
8. Provesti tri istraživanja akustičkih osobina hrvatskih govornika u usporedbi s govornicima jezika u okruženju.
9. Uspostaviti baze govornika hrvatskoga jezika za forenzičnu primjenu.
10. Istražiti politički govor hrvatskih političara i retorike znanosti hrvatskih znanstvenika.
11. Izraditi Test fonetsko-fonološkoga razvoja/razvoja glasova za hrvatski jezik te razviti popratne materijale.
12. Organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
13. Objavljivati zbornike radova i monografije.
14. Objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
15. Pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
16. Organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna predavanja i gostovanja naših istraživača.
17. Mentorirati doktorske radove iz područja.
18. Nabavljati relevantnu literaturu.

13. JEZIK, SPOZNAJA I KOMUNIKACIJA: PSIHOLINGVISTIČKA, KOGNITIVNOLINGVISTIČKA I NEUROLINGVISTIČKA ISTRAŽIVANJA

Tema obuhvaća brojne domaće i međunarodne projekte na Fakultetu, koji se odvijaju ili će se odvijati tijekom idućih nekoliko godina, pa je samim time prepoznata kao strateški bitna. Dodatni značaj teme ogleda se u činjenici da otvara prostor za promatranje jezika kao sustava informacija, ali i kao složene kognitivne sposobnosti u odnosu prema umu i mišljenju pa time ovu temu veže uz teme iz drugih polja i područja. Tako su, na primjer, u istraživačke aktivnosti izravno uključeni i fakultetski istraživači iz polja psihologije. Pitanje načina na koji pohranjujemo i reprezentiramo pojmove u dugoročnome pamćenju jedno je od temeljnih pitanja u području kognitivne psihologije i kognitivne lingvistike. Osim teorijskoga značaja, pitanje mentalnih reprezentacija riječi ili pojmova ima i značajnu praktičnu primjenu u području obrazovanja, specifično u području razvoja pismenosti, ovladavanja drugim jezikom i razvoja dvojezičnosti, što su primarne nastavne djelatnosti Filozofskoga fakulteta.

Interdisciplinarna priroda ove teme otvara je prema različitim znanstvenim poljima i područjima - od psihologije do biomedicine.

Ciljevi:

1. Istraživati kognitivne i lingvističke aspekte prevodenja.
2. Istraživati mentalnu gramatiku hrvatskoga jezika.
3. Istraživati govorne i jezične karakteristike dvojezičnih govornika.
4. Istraživati morfologiju i sintaksu hrvatskog jezika i jezika koji se studiraju na Fakultetu.
5. Istraživati odnos linearne i hijerarhijske strukture jezika.
6. Istraživati metaforizaciju u frazeologiji i diskursnim tipovima.
7. Analizirati jezične strukture i načela izgradnje gramatike i leksika s obzirom na uporabne modele jezika u interdisciplinarnome kontekstu.
8. Istraživati psiholingvističke aspekte jezika i govora odraslih osoba i djece (tipičnih i atipičnih govornika).
9. Istraživati govorne pogreške.

Aktivnosti:

1. Raditi na postojećim domaćim (HRZZ) i europskim projektima (COST, Leverhulme) te prijavljivati nove međunarodne projekte.
2. Upostavljati suradnju s profesorima hrvatskoga i stranih jezika u školama.
3. Provesti istraživanje o poznatosti leksičkoga materijala.
4. Organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
5. Objavljivati zbornike radova i monografije.
6. Objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
7. Pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
8. Organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača.
9. Mentorirati doktorske radove iz područja.
10. Nabavljati relevantnu literaturu.

POLJE POVIJEST (6.04)

1. POVIJEST MREŽA, RAZMJENA I MOBILNOSTI

Različiti oblici ljudskih zajednica/skupina oblikuju se i postoje u interakciji s drugima, bez obzira na princip na kojemu su zasnovane (etnički, politički, socijalni, profesionalni, vjerski, kulturni). Oni ovise o odnosu prema drugima, o povezanosti s njima i razmjeni idejnih i materijalnih dobara. Na stvaranje mreža međuodnosa utječe i mobilnost cijelih zajednica ili njihovih dijelova, odnosno pojedinih njihovih pripadnika. Da bi se moglo razumjeti oblikovanje određenih identiteta/identifikacija, njihovo preuzimanje od drugih skupina ili njihov nestanak, potrebno je istražiti mreže kojima su zajednice/skupine bile povezane i transferne mehanizme koji su prenosili utjecaje na nematerijalnu i materijalnu kulturu. S obzirom na širinu područja istraživanja, nemoguće je definirati cilj koji bi pretendirao cjelovitom obuhvatu problematike, pa će se istraživanja usmjeriti na pojedina područja i razdoblja, ovisno o već postojećoj specijalizaciji istraživača.

Ciljevi:

1. Istražiti oblik pisane i usmene javne komunikacije u antičkim društvima.
2. Istražiti način javnog priopćavanja u starome svijetu.
3. Analizirati sumerske vladarske titule u administrativnim dokumentima i kraljevskim natpisima (od kraja 4. do kraja 3. tisućljeća pr. Kr.) i slike koju vladari u određenom vremenu žele o sebi stvoriti.
4. Istražiti međuodnos jadranskih grčkih gradova s gradovima drugih grčkih regija te lokalnim stanovništvom u razdoblju od 4. do 1. st. pr. Kr.
5. Istražiti širenje orijentalnih kultova na hrvatskome povijesnom prostoru kao odraz mobilnosti antičkoga stanovništva, ali i prihvaćanje novih kultova u promijenjenim društvenim okolnostima.
6. Istražiti sustav veza duž istočnojadranske obale i u njezinom zaleđu, s posebnim osvrtom na razdoblje ranoga srednjeg vijeka.
7. Istražiti mreže kao distribucije kulta svetaca (svetačkih relikvija).
8. Istražiti društvene i fizičke mobilnosti u komunalnim društvima ranoga i razvijenoga srednjeg vijeka te pokretljivost objekata.
9. Istražiti kulturne, vjerske, idejne i ideološke utjecaje u Dubrovačkoj Republici.
10. Istražiti „vlaško pitanje“.
11. Istražiti položaj katoličkoga stanovništva u Osmanskome Carstvu, prije svega bosanskih katolika i Dubrovčana u ranome novom vijeku te zajednicu dubrovačkih i dalmatinskih iseljenika u Istanbulu od 16. do 20. stoljeća.
12. Istražiti tranziciju hrvatskih elita iz Habsburške Monarhije u jugoslavensku državu.
13. Analizirati ženske udruge u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća, pratiti kako su političke promjene i razvoj ženskoga pokreta utjecali na strukturu i vrstu ženskih udruga u Jugoslaviji.

Aktivnosti:

1. Istraživanje o starosjediocima i doseljenicima: „romanizacija“, „akulturacija“, „hibridizacija“, komparativnohistorijske analize.
2. Sudjelovanje u projektu MOC prema prihvaćenom programu.
3. Arhivska istraživanja u Državnome arhivu u Zadru.
4. Arhivsko istraživanje u Osmanskome arhivu Predsjedništva vlade u Istanbulu.
5. Arhivsko istraživanje u Državnome arhivu u Dubrovniku.
6. Arhivsko istraživanje u Gazi Husrev-begovoj biblioteci i Historijskome arhivu Sarajeva.
7. Kontinuirano organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 3).
8. Kontinuirano sudjelovati na domaćim i stranim kongresima (minimalno 9).
9. Kontinuirano objavljivati zbornike radova i monografije (minimalno 10).
10. Kontinuirano objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (minimalno 23).
11. Kontinuirano pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
12. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača (minimalno 2).
13. Kontinuirano mentorirati doktorske radove iz područja.
14. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu.

2. HISTORIOGRAFIJA I DRUGI OBLICI POSREDOVANJA I RECEPCIJE POVIJESTI

Istraživanje historiografije, u što su uključeni i povijest historiografije u užem smislu i različite metodološke inovacije te teorijski pristupi pojedinih utjecajnih povjesničara i/ili grupa (primjerice okupljenih oko časopisa, kao što je bio slučaj s francuskim časopisom *Annales*), kao i raznih oblika posredovanja i recepcije povijesti, vrlo su relevantne teme istraživanja povjesničara i drugih znanstvenika na području humanističkih i društvenih znanosti. Važno je (re)valorizirati dostignuća prethodnih generacija povjesničara, upoznati se s dosezima i rezultatima njihova rada, kao i pratiti i produbljivati metodološke postupke te razvijati teorijske inovacije na polju povijesti. Nužno je da se povjesničari također bave kako se znanja o prošlosti posreduju drugim načinima osim klasične historiografske produkcije u časopisima i povijesnim knjigama, prije svega u politikama obrazovanja i nastave povijesti te različitim oblicima javne povijesti i izgradnje sjećanja. Od velike su praktične koristi leksikografski i bibliografski pregledi, koji omogućavaju da se brzo informira o položaju istraživača i o stanju određenih istraživanja.

Ciljevi:

1. Ostvariti međuinstitucionalnu suradnju, kao i uključivanje doktoranada u znanstveno-istraživačke i stručne projekte.
2. Diseminirati rezultate na kongresima, festivalima, okruglim stolovima i tribinama, kao i u objavljenim knjigama.

Aktivnosti:

1. Kontinuirano organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
2. Kontinuirano sudjelovati na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 10).
3. Kontinuirano objavljivati zbornike radova i monografije (minimalno 8).
4. Kontinuirano objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (nekoliko desetaka).
5. Kontinuirano pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
6. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača (minimalno 5).
7. Kontinuirano mentorirati doktorske radove iz područja.
8. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu i opremu.

3. POVIJEST NASELJA, PROSTORA I OKOLIŠA

Povijest stanovništva i naselja tradicijski je predmet istraživanja u hrvatskoj historiografiji i srodnim društvenim i humanističkim znanostima, ali su poimanja prostora dugo vremena bila primarno političkohistorijski konotirana. Važna je ranija iznimka Josip Matasović, a kasnije su društveno-gospodarski i kulturnopovijesno orijentirani povjesničari (Rudolf Bičanić, Igor Karaman, Mate Suić, Josip Adamček, Mirjana Gross, Mira Kolar, Ivan Kampuš, Tomislav Raukar, Miroslav Bertoša, Mirko Dražen Grmek itd.) inovativno problematizirali svoja shvaćanja prostora. Recentnije, prije svega zbog kontinuiranog djelovanja dugoročnoga istraživačkog projekta „Triplex Confinium“ te doprinosa nekoliko drugih projekata – među kojima se izdvaja projekt „Čovjek i krš“ – utemeljen je ekohistorijski pristup temeljnoj problematici hrvatske

povijesti u regionalnim kontekstima, koji nesumnjivo korespondira s aktualnim trendovima i u europskoj i u svjetskoj historiografiji. Kada je o stanovništvu i historijskoj demografiji riječ, neprolazna je zasluga statističara 19. i početka 20. stoljeća (Fran Vrbanić, Milovan Zoričić itd.). Nakon 1945. godine istraživači poput Stjepana Krivošića, Alice Wertheimer-Baletić, Vladimira Stipetića, Jakova Gele itd., pa sve do Božene Vranješ-Šoljan i napose Nenada Vekarića, bitno su doprinijeli kompleksnijim razumijevanjima hrvatske povijesti. Na temelju svega spomenutog i nespomenutog stvorene su solidne osnove da se dugoročno uđe u zahtjevnije i europski prepoznatljivije, teorijski i metodološki inovativno artikulirane projekte koji će predmetno biti otvoreni za velike teme historijske antropologije, lokalne historije i mikrohistorije, ruralne i urbane historije u hrvatskim i europskim regionalnim horizontima. Imajući na umu kontekste predloženih istraživanja, u prostornome smislu orijentiri će biti tradicionalno konstituirane europske regije (srednja Europa, jugoistočna Europa itd.), a inovacijski, u ekohistorijskom smislu, okolišni „markeri“ poput Alpa, Podunavlja, Sredozemlja, Balkana itd.

Pritom će se tradicionalno održivi pristupi komplementirati s inovacijskima koji su imanentni brojnim teorijskim „obratima“ u suvremenim društvenim i humanističkim znanostima (*cultural turn*, *linguistic turn*, *spatial turn*, *temporal turn* td.). Osim toga puna će pozornost biti posvećena inovacijskim metodama i tehnikama, na prvom mjestu u *digital humanities*, utemeljenoj i na programu *digital history*. Iskoristit će se raznovrsni potencijali komparativne historije.

Ciljevi:

1. Istražiti ukupne demografske ratne gubitke Grada Zagreba u Prvome svjetskom ratu.
2. Istražiti područje Like (od prvih ljudi do kraja 20. stoljeća).
3. Istraživanje o Franji Josipu u Prvome svjetskom ratu.
4. Istražiti hrvatsko-mađarska i hrvatsko-slovačka isprepletanja (komparatističke teme).
5. Komparativnohistorijski istražiti planinske ekosustave.
6. Istražiti urbanizaciju i formiranje glavnih kulturnih odrednica na starome Istoku.
7. Istraživanje kratkih ledenih doba i migracija na starome Istoku.
8. Istraživanje o međuovisnostima između rijeka i naselja kao i grada i okoliša.
9. Istraživanje o krajišnicima uoči Hrvatsko-slavonskoga sabora 1848. godine.
10. Istraživanje Zagreba u 18. stoljeću: izlazak iz zidina.
11. Istraživanje o planinama jugoistočne i srednjoistočne Europe i povijesti okoliša: dom stočara i pribežište marginaliziranih.
12. Istraživanje imperijalnoga višegraničja: između devastacije i konstrukcije prostora.
13. Istraživanje interferencija ili specifičnosti urbanoga i ruralnoga u određenome povijesnom razdoblju ili dijakronijski.
14. Istraživanje kulture putovanja na hrvatskome prostoru u 20. stoljeću.
15. Arhivsko istraživanje u Beču (ÖStA, ÖNB).

Aktivnosti:

1. Kontinuirano organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.
2. Kontinuirano sudjelovati na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima.
3. Kontinuirano objavljivati zbornike radova i monografije (minimalno 5).
4. Kontinuirano objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (minimalno 7).

5. Kontinuirano pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
6. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
7. Kontinuirano mentorirati doktorske radove iz područja.
8. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu i opremu.

4. KULTURNE POLITIKE I BAŠTINA NA HRVATSKOME POVIJESNOM PROSTORU

Tolerancija i prihvaćanje različitih obrazaca iskazivanja duhovnosti svojstveni su kulturnoj politici helenističkih kraljevstava i rimske države. Fenomen je u antici „svjetski“, a na hrvatskome je povijesnom području obilno potvrđen prežitkom autohtonih kultova i kultne prakse u grčkome i rimskome tumačenju, a isto tako prihvaćanjem i prakticiranjem orijentalnih kultova koji se u rimskome kontekstu povezuju sa zatečenima. Predviđa se nastavak i završetak započetih projekata.

U recentnim historiografskim istraživanjima učestalije se javlja termin „kulturna politika / kulturne politike“. Pritom treba napomenuti da postoje višeznačne i složene definicije samoga pojma „kultura“, pa sukladno s tim nije lako odrediti ni uže područje proučavanja „kulturne politike“. Sam termin „kulturna politika“ počinje se koristiti krajem 19. stoljeća, a učestalije u 20. stoljeću. Najčešće se može pobliže ograničiti na međunarodnu razinu, državnu/zemaljsku razinu i lokalnu (pokrajine, gradovi itd.) razinu provođenja kulturne politike. Istražujući kulturne politike s različitim žarištima djelovanja na prostoru Hrvatske, moguće je s jedne strane steći općenitiji uvid u različite oblike razvijanja, promoviranja ili koncipiranja strategija primjerice na području znanosti, umjetnosti, utjecaja na intelektualni život itd., a s druge strane proučavati partikularne fenomene poput međuovisnosti medija, ključnih koncepcija i pojmova koji postaju predmetom „kulturnih politika“ i centara političke moći, kreiranje javnoga mijenja i utjecaj medija na određivanje prioriteta kulturne politike, zatim komunalne kulturne politike u odnosu na državnu organizaciju, institucionalna i neoinstitucionalna povijest u odnosu na strateške odrednice „kulturnih politika“ itd. Osobito blisko se pri takvim pristupima mogu promatrati učinci kulturne politike u odnosu na baštinu hrvatskoga povijesnog prostora jer istraživačko područje interdisciplinarno uključuje i primjerice proučavanje problema zaštite spomenika i konzervatorskoga djelovanja općenito, odnosa prema kulturnoj baštini, kreiranja određenih slika o kulturnoj baštini u nekome razdoblju, odnos prema umjetnicima i intelektualcima te njihovim „proizvodima“ itd.

Ti se izvori moraju permanentno istraživati, prikupljati, stavljati primjerenom kritičkom obradom i izdavanjem (klasičnim i elektroničkim) u znanstveni optjecaj i znanstveno tumačiti. Potrebno je njegovati akademsku raspravu o iznesenim tumačenjima i revidirati odnosno zamijeniti tumačenja koja ne mogu izdržati aktualnu znanstvenu kritiku. Znanstvena se postignuća moraju učiniti pristupačnima općinstvu te se ugraditi u sustave održivoga upravljanja baštinom u kulturnoj ponudi u turizmu i u gospodarstvu općenito. Osim Strukturnih fondova Europske unije i drugih fondova Europske unije koji promiču i financijski pomažu regionalni razvoj kroz inicijative vezane uz baštinu, čak i temeljni znanstveni okvir Europske unije HORIZON kao jedno od prioriteta područja prepoznaje domenu baštine. Konkretno, ciljevi aktualnoga europskog programskog okvira za znanstveno istraživanje i inovacije HORIZON (sekcija *Europe in a changing world / Inclusive, innovative and reflective societies*) su, između ostaloga, istraživanje, promišljanje i revitalizacija baštine, povezivanje znanstvenika i građanskih inicijativa te primjena i promicanje znanstvenih ideja u javnosti (*new forms of innovation; the engagement of citizens; innovative public sector; issues of memories, identities, tolerance and cultural heritage*).

Ciljevi.

1. Istražiti prihvaćanje „orijentalnih“ kultova na hrvatskome povijesnom prostoru u rimsko doba.
2. Istražiti kulturnu politiku od 19. do 21. st. u Hrvatskoj.
3. Propitivati i revalorizirati poznate baštine u kontekstu novih spoznaja.
4. Istraživati i otkrivati do sada nepoznate baštine primjenom novih metoda.
5. Objedinjavati građu i strukturirati kompleksne interpretativne modele.
6. Istraživati epigrafsku baštinu, diplomatske dokumente i manje teme koje se odnose na ostale narativne i pravne zapise.
7. Istraživati teme pisane baštine Rogovske opatije, Krčke kulturne baštine i Hrvatske heraldičke baštine.
8. Istraživati osmansko-turski segment baštine bosanskih franjevacu.
9. Uspostaviti moderne interpretativne, muzejske i referentne institucije za prezentaciju i interpretaciju povijesti Vojne krajine.
10. Digitalizacija Arhiva Filozofskoga fakulteta.

Aktivnosti:

1. Nastaviti terensko istraživanje na prapovijesnome, protohistorijskome i antičkome lokalitetu Viničica; sudjelovati će se u projektiranju, uređenju i prezentaciji arheološkoga parka (2018. – 2022.).
2. Rad na postavu Muzeja u Ogulinu i pomoć u postavljanju postava Centra za posjetitelje Krasno (2018).
3. Završetak 1. faze višegodišnjih arheoloških istraživanja na lokalitetu Školski park u Topuskom (2018).
4. Istraživački rad na terenu i u Državnome arhivu u Zadru. Revizija i sređivanje arhivskoga fonda, benediktinski samostan Sv. Kuzme i Damjana na Pašmanu: pergamene (HR-DAZD-0337), digitalizacija 199 pergamena, izrada sumarnoga inventara arhivskoga gradiva (2018).
5. Istraživanje u arhivu Franjevačke provincije Bosne Srebrene u Sarajevu, Historijskome arhivu Sarajevo, te u arhivima franjevačkih samostana u BiH i Dalmaciji.
6. Kontinuirano organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 7).
7. Kontinuirano sudjelovati na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 10).
8. Kontinuirano objavljivati zbornike radova i monografije (minimalno 20).
9. Kontinuirano objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (minimalno 27).
10. Kontinuirano pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
11. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
12. Kontinuirano mentorirati doktorske radove iz područja.
13. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu i opremu.

5. POVIJEST NASILJA I SOLIDARNOSTI

Povijesna istraživanja pokazuju da razina fizičkoga civilnog nasilja u Europi već stoljećima opada te da živimo u sve manje nasilnome svijetu. Ipak, medijska prisutnost ratova, ubijanja, genocida, masovnih istrebljenja, crnih kronika te filmova i serija ispunjenih nasiljem generira osjećaj sveprisutnosti nasilja u društvu, posebno kada se u obzir uzmu suptilnije forme nasilnoga ponašanja koje se sve više tematizira, poput maltretiranja na radu, vršnjačkoga nasilja, nasilja u obitelji i slično. Stoga je u posljednjih nekoliko desetljeća vidno narastao broj povijesnih, socioloških i antropoloških studija, ali i međunarodnih konferencija i projekata koji se bave fenomenom nasilja u Europi i svijetu, pri čemu su dobro zastupljena sva razdoblja ljudske povijesti. Iako je potreba za proučavanjem fenomena nasilja desetljećima prisutna u euro-američkoj historiografiji, na hrvatskome se prostoru tim fenomenima manje bavilo. Budući da je upravo hrvatski povijesni prostor stoljećima bio izložen brojnim ratovima i dugotrajnim imperijalnim sukobima višega ili nižega intenziteta, te da je na njemu stoljećima funkcionirao sustav utemeljen u nasilju i zbog nasilja, poput Vojne krajine, postoji velika potreba da se uhvati korak s međunarodnim istraživanjima te da se unutar uobičajenih područja znanstvenoga bavljenja prepoznaju i izoliraju fenomeni nasilja (i solidarnosti) te da ih se počne temeljitije i fokusiranije istraživati, po mogućnosti u suradnji sa sociolozima, psiholozima i antropolozima na Filozofskome fakultetu.

Ciljevi:

1. Istražiti simboličko značenje oblika nasilja u svakodnevnome životu, zakonodavstvu i pravnoj (penalnoj) praksi u srednjemu vijeku (rezanje nosa, uha, ruke, kose i sl.) uzimajući u obzir rodnu uvjetovanost fenomena.
2. Istražiti fenomen ženske solidarnosti (i nasilja) na temelju osnivanja dvaju zadarskih samostana.
3. Istraživanje prilagođavanja habsburške Vojne krajine novim potrebama u 18. stoljeću.
4. Istraživanje masovnoga nasilja modernoga doba na hrvatskome i širem europskom prostoru.
5. Istraživanje radikalnih desnih ideologija i njihovih provedbenih politika na nekadašnjemu jugoslavenskom prostoru u Drugome svjetskom ratu (ustaše i četnici), koje su često bile vezane uz sustavnu primjenu raznih nasilnih praksi.
6. Istraživanje nasilja i solidarnosti na Golome otoku, ali i u ostalim logorima i zatvorima za vrijeme sukoba Tito - Staljin.

Aktivnosti:

1. Kontinuirano organizirati znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 2).
2. Kontinuirano sudjelovati na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 7).
3. Kontinuirano objavljivati zbornike radova i monografije (minimalno 5).
4. Kontinuirano objavljivati radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (minimalno 10).
5. Kontinuirano pokretati domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
6. Kontinuirano organizirati gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
7. Kontinuirano nabavljati relevantnu literaturu i opremu.

POLJE POVIJEST UMJETNOSTI (6.05)

1. TRANSFORMACIJE KULTURNOGA PEJZAŽA ISTOČNOJADRANSKE OBALE I OTOKA U DUGOME TRAJANJU

Prioritetna tema proizlazi iz znanstveno-istraživačkih projekata koji su u tijeku, a koje vode ili u njima surađuju djelatnici Odsjeka za povijest umjetnosti (istraživački projekti HRZZ-a, potpore Sveučilišta u Zagrebu, COST, Nacionalna i interregionalna financiranja, potpore Ministarstva kulture, Grada Dubrovnika i Dubrovačke biskupije). Posljednjih smo desetljeća svjedoci sve intenzivnijega prožimanja povijesti umjetnosti s drugim humanističkim i društvenim disciplinama, što se ponajprije očituje u pomaku prema utvrđivanju konteksta nastanka spomenika/likovnog djela. Od Vasarijevoga koncepta „genijalnoga umjetnika“ te onoga „lijepih umjetnosti“ (*Beaux-Arts*) u programima europskih akademija 19. stoljeća, pažnja se sada usmjerava na fenomen arhitekture, urbanizma i likovnih umjetnosti u okviru „dugoga trajanja“ te ključnih paradigmi (središte – periferija; elitno – rubno/ruralno). Pritom se nastoje prepoznati i obrazložiti mehanizmi transmisije kulturnih i likovnih obrazaca (transfer forme, funkcije i sadržaja, mreže kolanja likovnoumjetničkih fenomena) te načini na koje „umijeće sjećanja“ osigurava kontinuitet kulture i umjetničkoga stvaralaštva na prostoru jadranskoga bazena, od klasične kulture antike (Grčke i Rima) preko srednjovjekovne kršćanske civilizacije do novovjekovnih tendencija u doba renesansnoga humanizma i posttridentinske katoličke obnove. Razvojem novih tehnologija izuzetno je ubrzan rad na spomeničkoj baštini i njezinu kontekstualiziranju, a uporaba IT tehnologija ključna je za stvaranje različitih ontologija korisnih u katalogiziranju baštine, prikupljanju podataka i prezentaciji znanstvenih rezultata. S obzirom na karakter teme i istraživanja u tijeku, moguće je provesti suradnju s odsjecima za arheologiju i povijest, kao i sociologiju. Tema je okvir za praćenje kulturnih i umjetničkih mijena koje se događaju u sekvencama od antike do baroka. Uz veća kulturna središta uzduž jadranske obale (istočne i zapadne) posebno su zanimljivi otočki prostori kao zatvorene cjeline, koji su izuzetni za pokusna istraživanja mikroregionalnoga razvoja.

Ciljevi:

1. Provesti istraživanja u okviru sljedećih podtema: a) transfer forme, funkcije i sadržaja; b) mobilnost umjetnika i umjetničkih radionica; c) odnos središta i periferije; d) mreže kolanja ideja, umjetnika, naručitelja i djela.
2. Objaviti najmanje 30 znanstvenih radova temeljem istraživanja provedenih u ovim područjima i prirediti nekoliko monografija.
3. Organizirati barem tri znanstvene konferencije na predloženu temu.
4. Dogovoriti suradnju sa srodnim istraživačkim projektima na drugim sveučilištima u Hrvatskoj i sa znanstvenim institutima.
5. Rezultate istraživanja implementirati u okviru diplomskoga i doktorskoga studija povijesti umjetnosti.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (kontinuirano: dva INTERREGA su u postupku evaluacije, treći je u pripremi; jedan ANR /francuski nacionalni/projekt je u pripremi; dva Horizonta 2020 su u pripremi; jedan ERC je u postupku evaluacije i jedan u pripremi, a očekuju se prijave za potpore SuZg-a i druge nacionalne i međunarodne natječaje).

2. Kontinuirano provođenje terenskih istraživanja.
3. Kontinuirano provođenje istraživanja u relevantnim europskim zemljama.
4. Kontinuirano provođenje arhivskih i bibliografskih istraživanja.
5. Kontinuirana priprema i organizacija nekoliko simpozija u okviru pojedinih segmenata teme.
6. Organiziranje serije predavanja inozemnih stručnjaka na Odsjeku za povijest umjetnosti (od prve do treće godine).
7. Organiziranje više studentskih istraživačkih radionica radi kontinuiranoga uključivanja studenata i doktoranada u istraživačke procese (od prve do četvrte godine).
8. Održavanje redovite terenske nastave u inozemstvu i na jadranskoj obali radi kontinuiranoga uključivanja studenata u istraživačke procese (od prve do pete godine).
9. Kontinuirana nabava komparativne literature.

2. UMJETNIČKA BAŠTINA HRVATSKE U SREDNJEMU I NOVOME VIJEKU – SREDNJOEUROPSKE I MEDITERANSKE PERSPEKTIVE

Prioritetna tema proizlazi iz znanstvenoistraživačkih projekata koji su u tijeku, a koje vode ili u njima surađuju djelatnici Odsjeka za povijest umjetnosti (istraživački projekti HRZZ-a i potpore Sveučilišta u Zagrebu). Istraživanje istaknutih građevnih cjelina te pojedinačnih građevina i njihove opreme, poput zagrebačke, dubrovačke ili osorske katedrale ili pak crkava i kolegija hrvatskih imigrantskih zajednica u Italiji, odnosno opusa pojedinih umjetnika i arhitekata i njihovo pozicioniranje u širem kontekstu kulturne povijesti kroz duža razdoblja i u različitim medijima, predstavljat će u sljedećih pet godina težište istraživanja većine članova Odsjeka za povijest umjetnosti. Nastavljajući se na dosadašnja povijesnoumjetnička istraživanja, ali i istraživanja povijesnih disciplina općenito, te polazeći od klasičnih povijesnoumjetničkih metoda, proučavat će se ponajprije istaknuti sakralni i javni spomenici kao i relevantne umjetničke ličnosti i fenomeni te slijedom toga kulturno-umjetničke, gospodarske i povijesno-političke veze s glavnim srednjoeuropskim i mediteranskim političkim, gospodarskim i kulturnim središtima – Bečom, Budimpeštom, Pragom, Münchenom, odnosno Venecijom, Rimom i Bolognom, ali i s drugim centrima zapadne Europe (Berlin, Pariz i dr.). Diseminacija projektnih rezultata obavljat će se objavom monografija, znanstvenih i stručnih radova u časopisima, poglavljima u knjigama, organiziranjem izložaba te izlaganjima na znanstvenim i stručnim skupovima, te prezentiranjem rezultata putem novih tehnologija (aplikacije za pametne telefone, virtualne izložbe).

Ciljevi:

1. Objaviti monografije i znanstvene radove o arhitektonskim ostvarenjima, pojedinačnim umjetnicima, umjetničkim djelima itd.
2. Objaviti najmanje 10 radova godišnje.
3. Održati pet izlaganja na znanstvenim skupovima godišnje.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (kontinuirano: jedan HRZZ projekt je u pripremi, jedan ERC je u pripremi, a očekuju se prijave za potpore SuZg-a i druge nacionalne i međunarodne natječaje).
2. Kontinuirano provođenje terenskog istraživanja.

3. Kontinuirano provođenje komparativnih istraživanja u relevantnim europskim zemljama.
4. Kontinuirano provođenje arhivskih i bibliografskih istraživanja.
5. Kontinuirano organiziranje više simpozija u okviru pojedinih segmenata teme.
6. Kontinuirano organiziranje serije predavanja inozemnih stručnjaka na Odsjeku za povijest umjetnosti (od prve do treće godine).
7. Kontinuirano organiziranje više studentskih istraživačkih radionica radi uključivanja studenata i doktoranada u istraživačke procese (od prve do četvrte godine).
8. Kontinuirano održavanje redovite terenske nastave u inozemstvu i u Hrvatskoj radi uključivanja studenata u istraživačke procese (od prve do pete godine).
9. Kontinuirana nabava komparativne literature.

3. KULTURNA BAŠTINA HRVATSKE, IDENTITETI I USTANOVE U EUROPSKOME KONTEKSTU

Prioritetna tema proizlazi iz znanstvenoistraživačkih projekata koji su u tijeku, a koje vode ili u njima surađuju djelatnici Odsjeka za povijest umjetnosti (istraživački projekti HRZZ-a i potpore Sveučilišta u Zagrebu). Istraživanje baštine je složena sintagma, koja prikriva nekoliko istraživačkih razina: upoznavanje s umjetničkim djelima i njihovim kontekstima, ulogom naručitelja, političkim prilikama, društvenim očekivanjima, vjerskim ili ideološkim moralom, ali i s poviješću interpretiranja unutar dvije discipline (od prošlosti povijesnoumjetničke historiografije do osvješćivanja konzervatorsko-restauratorskog „pisanja povijesti“ spomenika na njegovoj epidermi, strukturi i mjestu u povijesnom ambijentu). Zbog brojnih diskontinuiteta u političkome i kulturnome životu Hrvatske u posljednja dva stoljeća, u kojima su se dvije discipline afirmirale kao javne ustanove s odjecima europskih dosega, koncept tradicije kao oslonca ili uporišta za kritičko promišljanje bio je teško dohvatljiv. Tema potiče istraživanje koncepta identiteta unutar svijeta umjetničkoga stvaralaštva. Pokušat će se osvijetliti nedovoljno razrađen odnos povijesnoumjetničke metodologije i ulogu čuvara baštine, političkih aktera i kolektiva u zapuštanju, otkrivanju, favoriziranju i preobrazbi pojedinačnih ili skupnih djela. Tomu poredbenom pristupu u proučavanju metodoloških pitanja treba pridružiti i onaj u geografskome okruženju, pa se tema zasniva na proučavanju povijesti ideja, podrijetla i utjecaja, odnosno konteksta pojedinim pojavama u kulturi očuvanja ili u preinakama na kulturnoj baštini naše zemlje unutar europskoga konteksta.

Ciljevi:

1. Provesti istraživanja u okviru sljedećih podtema: koncept identiteta u povijesnoumjetničkome i konzervatorskome radu, tradicija institucionalnoga rada u povijesti umjetnosti i konzerviranju, poimanje kulturne baštine u dugome trajanju i u sklopu značajnih političkih promjena.
2. Objaviti od 8 do 10 znanstvenih radova i pripremiti barem tri monografije.
3. Organizirati dva znanstvena skupa, od kojih barem jedan s međunarodnim sudjelovanjem.
4. Dogovoriti suradnju s arhivskim, akademskim, istraživačkim i konzervatorskim ustanovama u zemlji i inozemstvu s ciljem pribavljanja i razmjene podataka.
5. Implementirati rezultate unutar nastavnoga programa Odsjeka.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (kontinuirano: jedan ERC je u pripremi, a očekuju se prijave za potpore SuZg i druge nacionalne i međunarodne natječaje).

2. Provođenje terenskoga istraživanja.
3. Kontinuirano provođenje komparativnih istraživanja u relevantnim europskim zemljama.
4. Kontinuirano provođenje arhivskih i bibliografskih istraživanja.
5. Kontinuirano organiziranje više simpozija u okviru pojedinih segmenata teme.
6. Organiziranje serije predavanja inozemnih stručnjaka na Odsjeku za povijest umjetnosti (od prve do treće godine).
7. Organiziranje više studentskih istraživačkih radionica radi kontinuiranoga uključivanja studenata i doktoranada u istraživačke procese (od prve do četvrte godine).
8. Održavanje redovite terenske nastave u inozemstvu i u Hrvatskoj radi kontinuiranoga uključivanja studenata u istraživačke procese (od prve do pete godine).
9. Kontinuirana nabava komparativne literature.

4. TEORIJSKI DISKURSI KULTURNE PRODUKCIJE U KONTEKSTU KULTURNIH STUDIJA

Prioritetna tema proizlazi iz znanstvenoistraživačkih projekata koji su u tijeku, a koje vode ili u njima surađuju djelatnici Odsjeka za povijest umjetnosti (potpore Sveučilišta u Zagrebu, MSHB, ANR). Suvremeni teorijski modeli u istraživanju kulturnih identiteta zasnivaju se na dosegima znanstvenih spoznaja ostvarenih u dosadašnjim znanstvenim projektima i studijskim programima Odsjeka za povijest umjetnosti. Primjena interdisciplinarnih pristupa otvara mogućnost povezivanja na razini srodnih znanstvenih polja, odnosno suradnje s drugim Odsjecima i suradnje s neakademsom zajednicom, što ih čini znanstveno i društveno relevantnima. Zbog toga se primjenom teorijskih diskursa suvremene znanosti o umjetnosti u rasponu od vizualne kulture do kulturalnih studija nastoji kroz konkretne teme istraživanja interdisciplinarno pristupiti razumijevanju vizualnosti kao specifičnih historijskih i kulturnih procesa. S težištem na kulturnim identitetima u kontekstu moderne i modernizma, teme će biti usmjerene na specifične aspekte kao što su društvena uloga kulturne produkcije, javni prostor, kritički diskurs, oblici medijalizacije, strategije i taktike, institucionalizirani i alternativni oblici kulturnih praksi. Posebna pažnja posvetit će se ulogama kulturne produkcije u procesu transformacije društva i njihovom istraživanju u kontekstu kulturnih studija u europskome kontekstu.

Ciljevi:

1. Dopriniti započeta istraživanja manjega programskog obima.
2. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama: ukupno 20 radova.
3. Organizirati znanstvenu konferenciju.
4. Uspostaviti suradnju s neakademsom zajednicom kroz programe diseminacije i implementacije odnosno praktične primjene društveno korisnoga znanja.
5. Implementirati rezultate unutar nastavnoga programa Odsjeka.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (kontinuirano: očekuju se prijave za Obzor 2020 i potpore SuZg-a i druge nacionalne i međunarodne natječaje).
2. Kontinuirano provođenje terenskih istraživanja.
3. Provođenje komparativnih istraživanja u relevantnim europskim zemljama.

4. Kontinuirano provođenje arhivskih i bibliografska istraživanja.
5. Kontinuirano organiziranje više simpozija u okviru pojedinih segmenata teme.
6. Organiziranje serije predavanja inozemnih stručnjaka na Odsjeku za povijest umjetnosti (od prve do treće godine).
7. Kontinuirana nabava komparativne literature.

5. ISTRAŽIVANJE MOGUĆNOSTI IMPLEMENTACIJE SUVREMENIH OBRAZOVNIH STRATEGIJA NA UČENJE I POUČAVANJE POVIJESTI UMJETNOSTI NA SREDNJOŠKOLSKOJ I VISOKOŠKOLSKOJ OBRAZOVNOJ RAZINI U HRVATSKOJ

Posljednjih dvadesetak godina hrvatski obrazovni sustav prošao je kroz niz reformnih promjena na svim odgojno-obrazovnim razinama, a proces njegova osuvremenjivanja je i dalje u tijeku. Cilj ovoga istraživanja je što sveobuhvatnije sagledati mogućnosti implementacije zahtjeva i smjernica suvremenoga obrazovanja na srednjoškolskoj i visokoškolskoj razini učenja i poučavanja povijesti umjetnosti. Na srednjoškolskoj razini istraživale bi se mogućnosti primjene suvremenih/alternativnih metoda učenja i poučavanja (projektna, iskustvena, eksperimentalna, istraživačka nastava i sl.), novih nastavnih sadržaja i međupredmetnih korelacija, mogućnosti razvoja temeljnih i specifičnih kompetencija (kritičko, analitičko, vizualno i kreativno mišljenje, vizualna pismenost, kulturni identitet i izražavanje, inovativnost i poduzetnost), međuinstitucionalnoga povezivanja te primjene suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija u nastavi predmeta Likovna umjetnost i srodnih nastavnih predmeta iz područja povijesti umjetnosti. Na visokoškolskoj razini istraživali bi se utjecaji kontinuiranoga razvoja informacijsko-komunikacijskih tehnologija na unapređenje studija povijesti umjetnosti i potrebu njegove stalne prilagodbe novomu medijskom okruženju, u istraživačkome i nastavnome pogledu. Iako su u aktualnim obrazovnim diskursima navedene teme često naglašene kao neizostavni segmenti suvremenoga obrazovanja, u hrvatskome društvu one još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri istražene, posebno u kontekstu područja povijesti umjetnosti. Stoga bi Odsjek za povijest umjetnosti bavljenjem predloženom istraživačkom temom uvelike nadoknadio njezinu dosadašnju nedostatnu istraženost, ujedno povećavajući relevantnost svoga studijskog programa. Istraživanjem bi se također doprinijelo pozicioniranju povijesti umjetnosti kao struke u domaćemu znanstvenom i odgojno-obrazovnom sustavu, no i njezinoj prepoznatljivosti i popularizaciji u širem društvenom kontekstu.

Ciljevi:

1. Provesti najmanje tri istraživanja o mogućnostima implementacije suvremenih obrazovnih strategija, smjernica i zahtjeva na učenje i poučavanje povijesti umjetnosti na srednjoškolskoj i visokoškolskoj obrazovnoj razini u Hrvatskoj.
2. Objaviti najmanje pet znanstvenih radova temeljem istraživanja provedenih u ovome području.
3. Organizirati jednu znanstvenu konferenciju koja će se baviti pitanjima i temama iz ovoga područja.
4. Organizirati okrugle stolove i radionice namijenjene studentima, nastavnicima predmeta Likovna umjetnost te predavačima Odsjeka za povijest umjetnosti.
5. Objaviti sveučilišni udžbenik iz područja metodike nastave povijesti umjetnosti.

Aktivnosti:

1. Prijava projekata na natječaje za financiranje istraživanja (prve tri godine).

2. Provođenje istraživanja na temu mogućnosti primjene suvremenih nastavnih metoda i sadržaja te razvoja kompetencija u nastavi srednjoškolskoga predmeta Likovna umjetnost i srodnih nastavnih predmeta iz područja povijesti umjetnosti (prva i druga godina).
3. Provođenje istraživanja na temu mogućnosti međuinstitucionalnoga povezivanja obrazovnih i kulturnih institucija za potrebe nastave srednjoškolskoga predmeta Likovna umjetnost (treća godina).
4. Provođenje istraživanja na temu utjecaja informacijsko-komunikacijskih tehnologija na učenje i poučavanje povijesti umjetnosti na srednjoškolskoj i visokoškolskoj razini (četvrta godina).
5. Implementacija navedenih istraživačkih tema u obavezne i izborne kolegije nastavnikoga smjera Odsjeka za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (kontinuirano).
6. Organiziranje radionica na kojima će se obrađivati pitanja i teme iz opisanoga istraživačkoga područja (kontinuirano).
7. Održavanje gostujućih predavanja istraživača koji se bave mogućnostima implementacije suvremenih obrazovnih strategija, smjernica i zahtjeva na učenje i poučavanje povijesti umjetnosti na srednjoškolskoj i visokoškolskoj obrazovnoj razini u Hrvatskoj (kontinuirano).
8. Rad na sveučilišnome udžbeniku iz područja metodike nastave povijesti umjetnosti.
9. Priprema i organizacija znanstvene konferencije (peta godina).
10. Nabava relevantne literature (kontinuirano).

POLJE ARHEOLOGIJA (6.07)

1. INTERDISCIPLINARNA ISTRAŽIVANJA PRAPOVIJESNIH ZAJEDNICA, NJIHOVE DRUŠTVENE STRUKTURE I OKOLIŠA NA PODRUČJU HRVATSKE

Tema će se obrađivati u sljedećim cjelinama:

Dinamika identiteta protopovijesnih zajednica na području središnje i jugoistočne Europe

Ova tema obuhvaća proučavanje protopovijesnih zajednica na području Hrvatske, ali i okolnih područja u razdoblju posljednjeg tisućljeća prije Krista. To je vrijeme kada se prostor Europe nekoliko puta temeljito mijenja kako u smislu materijalne kulture tako i u smislu identiteta. Tema se bazira na forenzičkome i interdisciplinarnome pristupu proučavanju pojedinih zajednica u njihovu prostornome, okolišnome i kulturnome kontekstu. Kroz arheološku metodologiju proučavat će se, između ostaloga, pitanja relevantna drugim znanstvenim disciplinama i suvremenomu društvu: povezanost promjena u okolišu i razvoja pojedinih zajednica; nastanak i nestanak individualnih i grupnih identiteta i procesi globalizacije koji se u ovome razdoblju po prvi put javljaju u Europi; uzroci i posljedice te dinamika kulturnih promjena: mobilnost i kulturni transfer.

Nastanak, kronologija i tranzicija neolitičkih zajednica kontinentalnoga dijela istočne Hrvatske

Neolitik kao vremensko razdoblje globalno predstavlja kritičnu točku ljudskog razvoja, kada su ljudske zajednice prvi put prestale biti samo jedan od sastavnih dijelova živoga svijeta u okolišu, već je izum proizvodnje hrane prvi put ljude stavio u priliku da usvajanjem novih znanja i tehnologija interveniraju u prirodu. Takvim djelomičnim modificiranjem linearnih prirodnih procesa (morfološke promjene u pripitomljenih životinja, umjetni odabir žitarica pri sjetvi itd.) došlo je do izrazitih promjena u životu tadašnjih zajednica (demografska ekspanzija, razvoj komunikacija i trgovačkih putova, prvi proizvodni viškovi, klasifikacija društva itd.) čime se udarilo prve temelje civiliziranomu društvu koje počinje živjeti u sedantarnim skupinama. Hrvatska kao prostor na susretu mediteranskoga i srednjoeuropskoga svijeta a) iznimno je bogata nalazima iz tog razdoblja i b) daje jedinstven uvid u tranzicije i modifikaciju društva iznimno visokom dinamikom promjena okolnosti življenja, kako iz perspektive protoka vremena tako i iz perspektive raznolikosti reljefa i okoliša koji Hrvatska baštini.

Razvoj paleolitičkih i mezolitičkih zajednica na prostoru Jadrana, srednje i jugoistočne Europe – kulturne i biološke promjene u kontekstu paleogeografskih i paleoklimatskih promjena

Ovom temom obuhvaćeno je istraživanje najstarijih prapovijesnih zajednica (paleolitičkih i mezolitičkih) Hrvatske u mediteranskome, srednjoeuropskome i jugoistočnoeuropskome kontekstu. Tema obuhvaća vremenski raspon od najranije pojave neandertalaca na području Hrvatske do posljednjih lovaca skupljača koji nestaju s početcima širenja sjedilačkoga načina života i poljodjelske ekonomije. Široki vremenski okvir omogućava praćenje dijakronijskih kulturnih promjena i prilagodbe u kontekstu različitih paleoekoloških uvjeta.

Društveno značenje gospodarenja kamenim sirovinama u prapovijesti

Ciljevi:

1. Istražiti dinamiku identiteta protopovijesnih zajednica na području središnje i jugoistočne Europe.
2. Istražiti nastanak, kronologija i tranzicija neolitičkih zajednica kontinentalnoga dijela istočne Hrvatske.
3. Analizirati razvoj paleolitičkih i mezolitičkih zajednica na prostoru Jadrana, srednje i jugoistočne Europe – kulturne i biološke promjene u kontekstu paleogeografskih i paleoklimatskih promjena.
4. Analizirati društveno značenje gospodarenja kamenim sirovinama u prapovijesti.

Aktivnosti:

1. Provođenje terenskih istraživanja na tri nalazišta (Kaptol, Kagovac i Bangradac) tijekom pet godina sa studentima arheologije.
2. Provođenje pokusnih istraživanja na dva nalazišta iz navedenoga razdoblja tijekom dvije godine.
3. Lidarsko snimanje i interpretacija 20 kvadratnih kilometara Požeške kotline.
4. Nastavak rada na istraživanju lokaliteta Bapska-Gradac (MKRH) u suradnji s Njemačkim arheološkim institutom u Frankfurtu, Freie Univerzitetom iz Berlina i početak suradnje sa sveučilištem Penn State (SAD).

5. Nuklearno istraživanje i publikacija rezultata na projektu determiniranja izvorišta nalaza opsidijana otkrivenih na tlu Hrvatske.
6. Provođenje terenskih istraživanja na lokalitetu Bapska-Gradac u sklopu kojih se održava terenska nastava sa studentima Odsjeka
7. Nastavak nedestruktivnih istraživanja na paleookolišu Bapske (geosonde za testiranje ostataka fosfata u antropogenim slojevima, definiranje urbane organizacije magnetometarnim istraživanjima) s njemačkim partnerom (Njemački arheološki institut, Rimsko-germanska komisija, Frankfurt).
8. Formiranje Litoteke koju će činiti brojni geološki i arheološki uzorci, kao i mikroskopski preparati koji su danas dio privatne zbirke Zlatka Perhoča.
9. Detaljna analiza arheološke građe prikupljene u ranijim istraživanjima i publiciranje u relevantnim međunarodnim časopisima.
10. Probna iskopavanja na nekoliko nalazišta koja dosada nisu bila istraživana.
11. Organizirati kontinuirano znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 6).
12. Sudjelovati kontinuirano na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 20).
13. Objavljivati kontinuirano zbornike radova i monografije (minimalno 5).
14. Objavljivati kontinuirano radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
15. Pokretati kontinuirano domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
16. Organizirati kontinuirano gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača (minimalno 15).
17. Mentorirati kontinuirano doktorske radove u području.
18. Nabavljati kontinuirano relevantnu literaturu i opremu.

2. MATERIJALNA I DUHOVNA KULTURA ISTOČNOGA SREDOZEMLJA U BRONČANOME DOBU, GRKA U DOMOVINI I SREDOZEMLJU I RIMLJANA U RIMU I ITALIJI

Tema će se obrađivati u sljedećim cjelinama:

Između istoka i zapada – dolina rijeke Cetine kao komunikacijska poveznica tijekom prapovijesti i antike (HRZZ IP-06-2016)

Srž projekta sastoji se od arheološkoga rekognosciranja (terenskoga pregleda) doline rijeke Cetine. U rano brončano doba ondje se razvila cetinska kultura čiji se materijal ili srodne odlike mogu naći po cijelome jadranskom bazenu pa čak na Malti ili u Grčkoj. Na temelju toga s pravom se može reći da je cetinska kultura predstavljala najznačajniju epohu prapovijesnoga života u dolini; ona pokazuje da su njezini nosioci bili sposobni ostvariti kontakte s veoma udaljenim krajevima. Rijeka Cetina, koja je u nekim svojim dijelovima plovna, pri tim je putovanjima vjerojatno služila kao važna prometnica. Usprkos postojanju tako profitabilne komunikacije koja je dolinu povezivala s Jadranom i vibrantnim Sredozemljem, razdoblja prije i nakon cetinske kulture nisu bila podjednako napredna. Jedan od ciljeva projekta jest ustanoviti koji su faktori utjecali na te varijacije kroz vrijeme. Također se namjeravaju utvrditi stupnjevi važnosti doline kao mjesta obitavališta i komunikacijskih putova kroz prapovijesna i povijesna razdoblja. Ti bi se ciljevi ostvarili metodom rekognosciranja ciljano odabranih dijelova cetinske doline. Očekuje se da će otkriveni materijal ukazati na intenzitet nase-

ljavanja doline u pojedinim razdobljima, ali i na intenzitet kontakata s ostalim, pogotovo udaljenijim područjima, pa će nam tako i odgovoriti na pitanja do koje je mjere u određenome razdoblju dolina bila izolirana ili pak otvorena vanjskomu svijetu. Usporedba s kasnijim epohama i događajima (npr. otomanska prisutnost u dolini, Drugi svjetski rat ili Domovinski rat) mogu ukazati na prednosti koje pruža život u tako plodnome okružju, ali isto tako i na nedostatke uvjetovane činjenicom da je cetinska dolina važna poveznica unutrašnjosti Balkanskoga poluotoka i Jadranskoga mora, pa je tako bila metom brojnih sila i poprištem čestih sukoba i ratova. Činjenica da je rimska legija nekoć bila stacionirana upravo u ovoj dolini (rimski vojni logor kod Trilja) govori nam da su slični problemi i sukobi život u dolini ugrožavali i u davnijoj prošlosti. Podatci prikupljeni predloženim rekognosciranjem zasigurno će pružiti bogatstvo novih arheoloških i povijesnih svjedočanstava, ali će, nadamo se, pobuditi i svijest lokalnih zajednica, a ne samo znanstvenih, o impresivno bogatoj ostavštini jedne od najvažnijih hrvatskih geografskih cjelina.

Fotogrametrija epigrafskih spomenika (potpora Sveučilišta)

Ideja je da se uz pomoć najnovije kompjutorske tehnologije i 3D tehnike snime oštećeni epigrafski spomenici i omogući čitanje dijelova koji su do sada izgledali kao potpuno nečitljivi. To je dugotrajno nastojanje te u godinama koje dolaze treba pregledati gomilu epigrafske građe u Hrvatskoj.

Prva hrvatska epigrafska zbirka: europski humanizam Dmine Papalića i Marka Marulića (potpora Zaklade Adris)

Riječ je o vrlo kompliciranome zahvatu kojim se nastoji rekonstruirati zbirka rimskih natpisa nastala u 15. stoljeću, ali koja je s vremenom raznesena i dobar dio je otišao u Italiju. To je važan doprinos poznavanju proučavanja antike u Hrvatskoj u renesansi i doprinos našem shvaćanju o važnosti antičkoga naslijeđa u formiranju hrvatske kulture u cjelini.

Ciljevi:

1. Istraživanje doline rijeke Cetine kao komunikacijske poveznice tijekom prapovijesti i antike.
2. Fotogrametrija epigrafskih spomenika.
3. Rekonstruirati zbirku rimskih natpisa nastalu u 15. stoljeću (Prva hrvatska epigrafska zbirka: europski humanizam Dmine Papalića i Marka Marulića).

Aktivnosti:

1. Istraživačka suradnja s domaćim i inozemnim institucijama (sveučilištima, javnim i privatnim organizacijama) na istraživanjima vezanim uz temu.
2. Objava ostave rimskoga carskog novca iz Trijebnja.
3. Objava ostave rimskoga carskog novca iz Bjelovara.
4. Organiziranje međunarodne epigrafske radionice.
5. Digitalizacija podataka u obradi keramičkoga materijala.
6. Popularizacija arheologije u školama.
7. Organizirati kontinuirano znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije.

8. Sudjelovati kontinuirano na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima.
9. Objavljivati kontinuirano zbornike radova i monografije.
10. Objavljivati kontinuirano radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
11. Pokretati kontinuirano domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
12. Organizirati kontinuirano gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
13. Nabavljati kontinuirano relevantnu literaturu i opremu.

3. ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA MATERIJALNE I DUHOVNE KULTURE TE DRUŠTVENIH PROCESA U RIMSKO DOBA NA PODRUČJU HRVATSKE U KONTEKSTU MEDITERANA I DUNAVA

Katedra za antičku provincijalnu i ranokršćansku arheologiju u sklopu Arheološkoga laboratorija (<http://wp.ffzg.unizg.hr/azoa/arheoloski-laboratorij/>) provodi istraživanja koja proučavaju interakciju geografskih specifičnosti, povijesnih zbivanja i materijalne ostavštine na prostoru koji danas zauzima Hrvatska. Tijekom dosadašnjih istraživanja potvrđeno je da je geografski položaj važan faktor koji je utjecao na povijesna zbivanja od dolaska Grka i Rimljana do završetka antike. Istraživanja se provode tako da se u analizu historijskih podataka koji se tiču teritorija na kojima je danas Hrvatska uključe arheološki podaci s varijablom geografskoga položaja. Ciljevi istraživanja su ispitivanje, definiranje te provjera nove varijable i njezino apliciranje na dosadašnje arheološke spoznaje o mobilnosti ljudi i roba i kulturnih i duhovnih promjena u vrijeme Rimskoga Carstva. Ispunjavanjem tih ciljeva unapređuje se naše razumijevanje o naravi romanizacije i specifičnim procesima romaniziranja i romanizacije toga području.

Ova tema će se obrađivati u sljedećim cjelinama:

Između Dunava i Mediterana. Uloga rimske vojske u mobilnosti ljudi i roba na tlu Hrvatske u antici

U sljedećemu petogodišnjem razdoblju u okviru ove istraživačke cjeline nastaviti će se interdisciplinarna arheološka istraživanja rimskoga legijskog logora Tilurija te rimskih vojnih položaja na delmatskom i dunavskom limesu. Za što uspješniju provedbu zadanih ciljeva istraživanja uspostavljen je učinkoviti metodološki postupak koji je doveo do vidljivih rezultata i relevantnih znanstvenih ishoda u proučavanju rimske materijalne i duhovne kulture na području Hrvatske. Metodološki pristup koji je uspostavljen u svrhu uspješne provedbe istraživanja utemeljen je kako na implementaciji suvremenih arheoloških metoda tako i na prethodnim iskustvima provedenih arheoloških istraživanja. Pri tome će se koristiti sljedeće multidisciplinarnе istraživačke metode: proučavanje antičkih literarnih izvora; rimskih epigrafskih spomenika i analiza arheoloških nalaza; analiza zračnih i satelitskih fotografija, karata i skeniranja LiDAR-om za identifikaciju mogućih rimskih građevinskih struktura; sustavni pregled terena na odabranim područjima; geofizička istraživanja odabranih područja; arheološka iskopavanja odabranih područja; analiza rezultata arheoloških iskopavanja, pokretnih i nepokretnih nalaza; interdisciplinarna analiza osteoloških ostataka i sirovina; analiza i interpretacija svih podataka.

Materijalna baština kulture kasne antike i ranoga kršćanstva na prostoru Hrvatske

U sljedećemu petogodišnjem razdoblju u okviru ove istraživačke cjeline nastavit će se interdisciplinarna arheološka istraživanja kasnoantičkoga nalazišta Velić kod Trilja. Za uspješniju provedbu istraživanja uspostavljen je metodološki postupak koji vodi do vidljivih rezultata i relevantnih znanstvenih ishoda u proučavanju kasne antike i ranoga kršćanstva. Metodološki pristup koji je uspostavljen u svrhu uspješne provedbe istraživanja utemeljen je kako na implementaciji suvremenih arheoloških metoda tako i na prethodnim iskustvima provedenih arheoloških istraživanja. Pri tome će se koristiti sljedeće multidisciplinarnе istraživačke metode: proučavanje antičkih literarnih i epigrafskih izvora te arheoloških nalaza; analiza zračnih i satelitskih fotografija, karata i mapiranja za identifikaciju mogućih građevinskih struktura; arheološka iskopavanja odabranih područja; analiza rezultata arheoloških iskopavanja, pokretnih i nepokretnih nalaza; interdisciplinarna analiza osteoloških ostataka i sirovina; analiza i interpretacija svih podataka.

Ciljevi:

1. Nastavak arheoloških istraživanja rimskoga legijskog logora Tilurija te rimskih vojnih položaja na delmatskom i dunavskom limesu.
2. Nastavak arheoloških istraživanja kasnoantičkoga nalazišta Velić kod Trilja.
3. Proučavanje antičkih literarnih izvora i analiza arheoloških nalaza iz muzeja i zbirki (rimskih epigrafskih spomenika, numizmatike, metala, stakla, keramike, kosti i gliptičkoga materijala).
4. Analiza rezultata arheoloških iskopavanja, pokretnih i nepokretnih nalaza.

Aktivnosti:

1. Provođenje arheoloških istraživačkih aktivnosti na dva nalazišta: Tilurij i Velić.
2. Proučavanje antičkih literarnih izvora i analiza arheoloških nalaza iz muzeja i zbirki kao i analiza pokretnih i nepokretnih nalaza iz provedenih arheoloških iskopavanja: arhitekture, epigrafskih spomenika, numizmatike, metala, stakla, keramike, kosti, gliptičkoga materijala.
3. Interdisciplinarna suradnja s drugim istraživačkim institucijama u zemlji i inozemstvu.
4. Objavljivanje znanstvenih rezultata.
5. Predavanja na međunarodnim i domaćim konferencijama, suradnja s drugim istraživačkim institucijama u zemlji i inozemstvu, usavršavanje i osiguravanje stjecanja znanstvenoistraživačkih kompetencija.
8. Zapošljavanje i razvitak karijera mladih istraživača, nabava nove istraživačke opreme i literature, gostujuća predavanja inozemnih stručnjaka, suradnja s lokalnim sredinama na osvježavanju znanja o vlastitoj kulturnoj baštini, aktivnosti oko gospodarske iskoristivosti istraženih i konzerviranih arheoloških lokaliteta, diseminacija dobivenih rezultata za stručnu i širu javnost.

4. PROCESI U SREDNJEM VIJEKU KROZ ISTRAŽIVANJA NASELJA, CRKvene ARHITEKTURE I GROBALJA

Tema će se obrađivati u sljedećim cjelinama:

Lobor - ranosrednjovjekovno središte moći

U sljedećemu petogodišnjem razdoblju znanstvena istraživanja u okviru srednjovjekovne nacionalne arheologije obuhvatit će nekoliko područja rada. Prioritetni cilj je istraživanje vidljive arheološke kulture (utvrde, zgrade, crkve) u specifičnom središtu moći, kao što je Lobor u Panoniji, koji korespondira s onim što donose istraživanja te analiza pripadajućih grobnih cjelina. Interdisciplinarnim istraživačkim metodama na grobnim cjelinama, raspoređenim od 500. do 1850. godine, ispitat će se mogućnosti arheološke i povijesne interpretacije. Predviđenim istraživanjima na odabranoj mikrolokaciji (Lobor), namjera je pridonijeti boljem razumijevanju ne samo načina pokopa u Karpatskoj kotlini, time i u srednjoj Europi, u vidu poboljšanja kronologije i metodologije istraživanja grobalja, utvrda, sakralne, profane i obrambene arhitekture te njihova odnosa prema miljeu u kojem su nastali, već također ispitati krajnje mogućnosti arheoloških i povijesnih izvora za europsku povijest srednjega vijeka. Istraživanjima će se nastojati doprinijeti rekonstrukciji svakodnevnih kulturnih navika i značajki antičke, srednjovjekovne i novovjekovne populacije. Cilj istraživanja usmjeren je na proučavanje povijesnoga, kulturološkoga i biološkoga totaliteta ljudske populacije na određenome prostoru na određenome i jedinstvenome uzorku. Namjera je dobiti cjelovitu sliku svakodnevnih kulturnih navika i obilježja ljudi te odrediti njihove životne i radne uvjete i to od kasne antike do suvremenoga doba.

Crkvena arhitektura i skulptura u Dalmaciji od kasne antike do razvijenoga srednjeg vijeka

Jedna od središnjih tema srednjovjekovne arheologije u Hrvatskoj i Europi posvećena je istraživanjima sakralne arhitekture, u najvećoj mjeri kršćanskim crkvama, manjim kulturnim građevinama, kao i složenijim sakralnim kompleksima koji pored crkava, kao mjesta održavanja liturgije, imaju i druge sadržaje, odnosno posebno oblikovane prostore. Takvi, s obzirom na veličinu i prisutnost različitih zdanja, vrlo raznoliki arheološki lokaliteti, razlikuju se i s obzirom na smještaj i funkciju unutar određenih naselja ili izvan njih. Te razlike definiraju se istraživanjima širega arheološkog konteksta kako bi, osim poznavanja pojedinih građevina, arheološka istraživanja davala odgovore o zajednicama koje su podizale i opremale određene građevine i sakralne komplekse, i o njihovom odnosu s drugim sredinama (zajednicama) u definiranim (na temelju datacije lokaliteta) povijesnim razdobljima. Unutar prioritetne istraživačke teme bit će, ovisno o konkretnoj situaciji na lokalitetima koji će se istraživati u sljedećemu istraživačkom razdoblju, obuhvaćena i istraživanja groblja i naselja, te različiti tipovi popratnih nalaza (kameni spomenici, natpisi, keramika, staklo...). Unutar definirane teme nastavit će se započeta arheološka istraživanja trikonhalne crkve u Bilicama kod Šibenika (lokalitet Dedića punta), a planiraju se i nova istraživanja.

Ciljevi:

1. Istraživanje vidljive arheološke kulture (utvrde, zgrade, crkve) u specifičnome središtu moći, kao što je Lobor u Panoniji.
2. Istraživanje crkvene arhitekture i skulpture u Dalmaciji od kasne antike do razvijenoga srednjeg vijeka.

Aktivnosti:

1. Provođenje arheoloških istraživanja u Bilicama kod Šibenika, u opsegu koji će omogućavati dodijeljena sredstva na projektima (vezano uz drugi cilj).
2. Početak arheoloških istraživanja na barem jednom novom lokalitetu, kojima će se proširiti rezultati dosadašnjih istraživanja (vezano uz drugi cilj).
3. Suradnja s Umjetničkom akademijom u Splitu i Geološkim fakultetom u Zagrebu - petrografske analize i analize korištenih boja (vezano uz drugi cilj).
4. Organizirati kontinuirano znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 2).
5. Sudjelovati kontinuirano na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 12).
6. Objavljivati kontinuirano zbornike radova i monografije.
7. Objavljivati kontinuirano radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima.
8. Pokretati kontinuirano domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
9. Organizirati kontinuirano gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
10. Nabavljati kontinuirano relevantnu literaturu i opremu.

5. ISTRAŽIVANJE PODRUČJA VUČEDOLA

Najdugovječniji projekt na Odsjeku jest projekt istraživanja najjačega prapovijesnog zaštitnoga znaka Hrvatske – Vučedola. Istraživanje je započelo kao pokusno iskopavanje davne 1897. nakon čega je Vučedol kao lokalitet iznimne važnosti ušao u svjetsku literaturu. Novija istraživanja vođena su pod vodstvom prof. Aleksandra Durmana i traju od sredine 1980-ih do danas (uz prekid koji je trajao za vrijeme okupacije toga dijela Hrvatske tijekom Domovinskoga rata). Na Vučedolu je uz sustavno arheološko istraživanje i proces širenja Muzeja vučedolske kulture, stoga će nastavak arheoloških radova biti financiran iz više smjerala na državnoj razini (Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Grad Vukovar, Ministarstvo turizma itd.). Ovaj projekt svakako je najveći i najzahtjevniji od svih prapovijesnih projekata, stoga ga navodimo kao strateški. U sljedećoj fazi u projekt će se uključiti još barem jedno sveučilište iz međunarodnoga okruženja, a primarni je plan suradnju formirati kao dugogodišnju partnersku suradnju iz koje će izlaziti veliki broj diplomski i doktorskih radova branjenih na Filozofskome fakultetu i partnerskoj instituciji.

Ciljevi:

1. Istraživanja najjačega prapovijesnog zaštitnog znaka Hrvatske – Vučedola.

Aktivnosti:

1. Nastavak sustavnih arheoloških istraživanja na lokalitetu.
2. Istraživanje zaštitnoga karaktera na nekoliko lokacija u sklopu izgradnje budućega arheološkog parka sa studentima arheologije (1. godina).
3. Nastavak suradnje s Muzejom vučedolske kulture i Gradskim muzejom Vukovar.
4. Provođenje pokusnih istraživanja na nekoliko neistraženih lokacija unutar arheološkoga parka Vučedol.
5. Provođenje nedestruktivnih metoda na arheološkom lokalitetu – georadar, magnetometar (Građevinski fakultet Osijek).

6. Terenski pregled i arheološko rekognosciranje mikroregije u sklopu studentskih projekata i projekata Muzeja vučedolske kulture.
7. Popularizacija arheologije projektima, radionicama i predavanjima.
8. Istraživanje prapovijesnoga višeslojnog lokaliteta Prisunjača kraj Vinkovaca.
9. Organizirati kontinuirano znanstvene i stručne radionice, domaće i međunarodne simpozije (minimalno 3).
10. Sudjelovati kontinuirano na domaćim i stranim kongresima, radionicama, festivalima i okruglim stolovima (minimalno 15).
11. Objavljivati kontinuirano zbornike radova i monografije (minimalno 4).
12. Objavljivati kontinuirano radove u domaćim i stranim znanstvenim časopisima (minimalno 2).
13. Pokretati kontinuirano domaće i međunarodne istraživačke i uspostavne projekte.
14. Organizirati kontinuirano gostujuća predavanja stranih istraživača te odlazna gostovanja naših istraživača.
15. Nabavljati kontinuirano relevantnu literaturu i opremu.

POLJE ETNOLOGIJA I ANTROPOLOGIJA (6.08)

1. URBANA TRANSFORMACIJA

Izazovi urbanoga življenja posljednjih su desetljeća jedan od važnijih predmeta istraživanja u polju etnologije i antropologije. Uz veliku pokretljivost stanovništva, ekonomsku populativnost urbanih centara, dinamične odnose društvenih aktera – urbani centri postaju mreže povlaštenoga političkog, ekonomskog i kulturnog života koji dominiraju i diktiraju kulturnim i društvenim praksama svojega okružja. Istraživanja u gradu podrazumijevaju bavljenje razlozima nejednakosti u razvoju gradova, pitanjima društvene održivosti postojećih gradova, migracijskim i postmigracijskim praksama i fenomenima, urbanom dezintegracijom, tranzicijom i ruinizacijom, izmjenama u kulturi rada, procesima revitalizacije, prostornim, javnim / privatnim praksama stvaranja grada, konceptom otvorenoga grada, različitim oblicima zajednica.

Ciljevi:

1. Prijaviti istraživanja velikoga, srednjega ili manjega obujma.
2. Uspješno dovršiti višegodišnja istraživanja stvaranja grada i transformacije rada u posttranzicijskoj Hrvatskoj.
3. Organizirati konferenciju, okrugle stolove, tribine, radionice.
4. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama.

Aktivnosti:

1. Održavanje serije predavanja i radionica domaćih i inozemnih stručnjaka (kontinuirano).
2. Prijave projekata na natječaje (od 1. do 3. godine).
3. Nabava relevantne literature (kontinuirano).
4. Provođenje kvalitativnoga istraživanja (od 1. do 5. godine).

5. Organiziranje doktorskih seminara, okruglih stolova (od 2. do 3. godine).
6. Organiziranje stručnih i znanstvenih konferencija (od 1. do 5. godine).

2. RURALNA TRANSFORMACIJA

Suvremena istraživanja ruralnoga razvoja obuhvaćaju dinamične procese koji se događaju u ruralnim, polururalnim ili ruraliziranim prostorima, pri čemu se istražuju zajednice ekonomskih praksi, kulture i ruralnoga životnog stila kao i same ideje ruralnosti, izazova i prijedora oko razvojnih ruralnih politika, regeneracije ruralnih područja. U okviru ove prioritetne teme razvijaju se istraživanja različitih modela i praksi društvenih inovacija kojima se odgovara na pitanja društvenih i kulturnih izazova u ruralnome prostoru. Istraživanja su usmjerena na zelenu ekonomiju, transformaciju ruralne ekonomije, maloga ruralnog poduzetništva, okolišne nepravde, asimetričnoga ekonomskog, kulturnog i društvenog razvoja u ruralnim prostorima, odnosa urbanih i ruralnih zajednica, transformacije ruralnoga pejzaža i sl.

Ciljevi:

1. Prijaviti istraživanje velikoga, srednjega ili manjega obujma.
2. Uspješno dovršiti istraživanja manjega obujma.
3. Organizirati konferenciju, okrugle stolove, tribinu, radionice.
4. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama.

Aktivnosti:

1. Održavanje serije predavanja i radionica domaćih i inozemnih stručnjaka (prva i druga godina).
2. Prijave projekata na natječaje (kontinuirano).
3. Nabava relevantne literature (kontinuirano).
4. Provođenje kvalitativnoga istraživanja (od 2. do 4. godine)
5. Organiziranje doktorskih seminara, okruglih stolova (2. i 3. godina).
6. Organiziranje stručnih i znanstvenih konferencija (od 2. do 5. godine).

3. BAŠTINA I SJEĆANJE

Istraživanja kulturnoga nasljeđa i baštine imaju dugu tradiciju u polju etnologije i antropologije. Suvremena istraživanja baštine i sjećanja okreću se kulturnoj baštini i ideji europske baštine, pri čemu polaze od ideje baštine shvaćene kao procesa i praksi oblikovanja vlastite prošlosti i suvremenosti te se bave političkim i kulturnim procesima upotrebe baštine, njihovoga pozicioniranja i repozicioniranja u nacionalnim politikama pamćenja kao i zaštitom i očuvanjem baštine. Istraživanja unutar ove teme pokušat će dati odgovor na pitanja kako se konstruira ideja baštine, odnosno kako su smjena političke i ekonomske paradigme 1990-ih, rat, razdoblje postsocijalističke tranzicije te ekonomska kriza utjecali na ideju baštine, kako se oblikuje aktualno sjećanje na nacionalnu prošlost, kako su povezane kulture sjećanja i ideja baštine, koja je uloga digitalnih tehnologija u posredovanju baštine. Posebna grana istraživanja u ovoj prioritetnoj temi usmjerit će se na intelektualnu baštinu i organizacijsko pamćenje ključnih kulturnih institucija u Hrvatskoj.

Ciljevi:

1. Prijaviti istraživanje velikoga, srednjega i maloga obujma.
2. Dovršiti istraživanja manjega programskog obujma.
3. Organizirati konferenciju.
4. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama.

Aktivnosti:

1. Održavanje serije predavanja i radionica domaćih i inozemnih (prva i druga godina).
2. Prijave projekata na natječaje (od 1. do 3. godine).
3. Nabava relevantne literature (kontinuirano).
4. Provođenje kvalitativnoga istraživanja (od 2. do 4. godine).
5. Organiziranje doktorskih seminara, okruglih stolova (od 2. do 5. godine).
6. Organiziranje stručnih i znanstvenih konferencija (od 2. do 5. godine).

4. KULTURA I IDENTITET – IZAZOVI INKLUZIVNOSTI

Istraživanje identiteta i različitosti polazište je ove teme. Cilj je promatrati suvremene kulturne procese propitivanjem interakcija i djelovanja mehanizama ekskluzije i inkluzije sadržanih u različitim kulturnim praksama. Istraživanja su usmjerena na praćenje utjecaja globalnih i globalizacijskih procesa na lokalne kulturne fenomene i prakse. Istraživanja jezičnoga, etničkoga, kulturnoga, rodnoga identiteta i različitosti, istraživanja dijasporskih, manjinskih i ranjivih zajednica, suvremenih religijskih fenomena i praksi te pluralizacije i monolitizacije nacionalnoga identiteta prepoznajemo kao ključne teme kojima se daje odgovor na krizu ideje pluralne Europe. Uz ideje otvorenosti i inkluzije nasuprot izazovima zatvorenoga društva i partikularizama vidljivih u dezintegracijskim praksama, istraživanja su usmjerena na pomnije razumijevanje politika i pokreta „kulturalnoga priznavanja“, autohtonizacije kulturnoga i etničkoga identiteta, vjerskih fundamentalizama i retraditionalizacije, kao i međureligijskih, rodnih i drugih komunikacija i interakcija.

Ciljevi:

1. Prijaviti istraživanje velikoga, srednjega i maloga obujma.
2. Dovršiti istraživanja manjega programskog obujma.
3. Organizirati konferenciju.
4. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama.

Aktivnosti:

1. Održavanje serije predavanja i radionica domaćih i inozemnih (prva i druga godina).
2. Prijave projekata na natječaje (kontinuirano).
3. Nabava relevantne literature (kontinuirano).
4. Provođenje kvalitativnoga istraživanja (od 1. do 4. godine).
5. Organiziranje doktorskih seminara, okruglih stolova (od 2. do 5. godine).
6. Organiziranje stručnih i znanstvenih konferencija (od 2. do 5. godine).

5. INTERAKCIJA ZAJEDNICE I BIOLOŠKOGA OKOLIŠA

Istraživanja kulturnih, društvenih i sociobioloških aspekata zdravlja i dobrobiti te odnosa prema okolišu neke su od ključnih istraživačkih niša u polju etnologije i antropologije. Fokussirajući se na dva temeljna istraživačka smjera, ova tema će s jedne strane ponuditi istraživanja javnih politika zdravlja i dobrobiti kroz prizmu kompleksnih društveno-ekonomskih, političkih i kulturnih mreža utjecaja, a s druge strane razvijat će pristupe koji spajaju promišljanja bioekologije ljudskoga razvoja i kulture zdravlja, političke ekologije i antropologije dobrobiti s krajnjim ciljem razvijanja integriranih istraživanja koja žele razmotriti međusobne utjecaje ljudskih zajednica i biološkoga okoliša.

Ciljevi:

1. Prijaviti istraživanje srednjega i maloga obujma.
2. Dovršiti istraživanja manjega programskog obujma.
3. Organizirati konferenciju.
4. Objaviti rezultate istraživanja u periodičkim publikacijama, uredničkim i autorskim knjigama.

Aktivnosti:

1. Održavanje serije predavanja i radionica domaćih i inozemnih (kontinuirano).
2. Prijave projekata na natječaje (2. i 3. godina).
3. Nabava relevantne literature (kontinuirano).
4. Provođenje kvalitativnoga istraživanja (od 2. do 4. godine).
5. Organiziranje doktorskih seminara, okruglih stolova (od 2. do 5. godine).
6. Organiziranje stručnih i znanstvenih konferencija (od 2. do 5. godine).

POLJE ZNANOST O UMJETNOSTI (6.06)

Odsjek za komparativnu književnost svojim katedrama za filmologiju, odnosno za teatrologiju i dramatologiju, središte je ostvarivanja ciljeva navedenih kao prioritetnih za znanstveno polje znanosti o umjetnosti. U tome će se području rada djelatnicima Odsjeka za komparativnu književnost pridružiti i pojedini znanstvenici drugih katedara filoloških odsjeka i Odsjeka za povijest umjetnosti srodnih znanstvenih interesa.

1. SUVREMENE TEORIJE FILMA I IZVEDBENIH UMJETNOSTI. KONTEKSTI, REPREZENTACIJE, IDENTITETI I POLITIKE

Tema se odnosi na različite suvremene pristupe i metodološke protokole koji omogućuju šire i potpunije razumijevanje filma i izvedbenih umjetnosti (od teorija filma, kazališta, drame, medija, izvedbe, filmske i kazališne dramaturgije, naratologije, postkolonijalne i psihoanalitičke teorije filma i kazališta do feminističke teorije filma i kazališta). Uvažavajući specifičnosti filmskoga jezika, film se postavlja u odnos prema drugim umjetnostima, posebice izvedbenima, i njihovim jezicima, kao i u odnos prema novim medijima. Tema obuhvaća i proučavanje specifičnosti i preklapanja nacionalnih, regionalnih i transnacionalnih kinematografija i izvedbenih praksi te, na koncu, metodiku nastave izvedbenih umjetnosti i filma i novih medija.

Ciljevi:

1. Priređivanje i objavljivanje znanstvenih radova: temata u znanstvenim časopisima; tri znanstvene monografije; jednoga zbornika radova te pet recenziranih znanstvenih radova.
2. Mentoriranje doktorskih radova iz opisanoga područja.

Aktivnosti:

1. Teorijska (temeljna i primijenjena) istraživanja, sudjelovanja na znanstvenim skupovima i drugi oblici suradnje u sklopu tekućih projekata.
2. Sudjelovanje u organiziranju godišnjih međunarodnih simpozija Animafest Scanner u sklopu festivala Animafest Zagreb te priprema zbornika radova.
3. Organizacija barem dva znanstvena skupa.
4. Prezentacije istraživačkih radova na znanstvenim skupovima iz teatrološko-dramatološkog i filmološkog područja, odnosno na interdisciplinarnim znanstvenim skupovima.
5. Nabava znanstvene i stručne literature.

2. POVIJEST FILMA, KAZALIŠTA I NOVIH MEDIJA. FILMOGRAFSKA, BIBLIOGRAFSKA I TEATROGRAFSKA OBRADA HRVATSKE FILMSKE I KAZALIŠNE BAŠTINE

Tema se odnosi na proučavanje povijesnih tendencija u razvoju kazališne i filmske umjetnosti u Hrvatskoj, Europi i svijetu, kao i na analizu povijesti televizije i srodnih medija. Istraživanje također obrađuje naslijeđe igranoga, dokumentarnoga, eksperimentalnoga, animiranoga, znanstveno-obrazovnoga i namjenskoga filma te televizijskih drama, kao i zanemarenih i neobrađenih podataka iz nedovoljno obrađenih povijesnih razdoblja. Tema se odnosi i na poredbenu analizu hrvatskih i međunarodnih filmskih i kazališnih tendencija i pojava te drugih međunarodnih relacija. Interes teme su i medijska historiografija i arheologija medija.

Ciljevi:

1. Izrada cjelovitih filmografskih i bibliografskih baza hrvatskoga igranog, dokumentarnog, eksperimentalnog, animiranog, znanstveno-obrazovnog i namjenskog film te televizijskih drama.
2. Izrada teatrografskih i bibliografskih baza hrvatskoga kazališta i izvedbenih umjetnosti.
3. Objavljivanje najmanje tri knjige i najmanje pet znanstvenih radova.
4. Opis i znanstvena obrada temeljnih tendencija i smjernica suvremenoga hrvatskog kazališta i filma (nakon 1990).
5. Mentoriranje doktorskih radova iz ovoga područja.

Aktivnosti:

1. Prijava projekta (Uspostavni istraživački projekti HRZZ).
2. Nastavak sudjelovanja u radu tekućih projekata (također i za temu 1).
3. Sudjelovanje na društvenim događanjima, znanstvenim skupovima.
4. Arhivska istraživanja u sklopu projekta (HERA).
5. Sudjelovanja na znanstvenim skupovima.
6. Organizacija godišnjih međunarodnih simpozija.

7. Objavljivanje knjiga i drugih znanstvenih publikacija.
8. Nabava relevantne stručne i znanstvene literature.
9. Usavršavanja i gostovanja na inozemnim institucijama.

3. GLUMA U KAZALIŠTU I GLUMA NA FILMU

Tema se odnosi na istraživanja teorije glume, glumačke škole i pedagogije glume. Gluma se promatra u kontekstu audiovizualnih medija (film, televizija, video, internetski žanrovi) te u različitim izvedbenim situacijama. Istraživanje obuhvaća i povijest glume te tradiciju glume u Hrvatskoj, Europi i svijetu, kao i poredbenu analizu glumačkih fenomena u različitim kulturama i školama glume.

Ciljevi:

1. Sudjelovanje na najmanje tri međunarodna znanstvena skupa.
2. Razvijanje intenzivnih veza i češćih razmjena s austrijskim, njemačkim, poljskim, češkim, skandinavskim i drugim inozemnim sveučilištima.
3. Objavljivanje najmanje jedne znanstvene knjige i najmanje tri recenzirana znanstvena rada.

Aktivnosti:

1. Organizacija međunarodnoga skupa i doktorske radionice „Feminisms in a transnational perspective“.
2. Razvijanje suradnje s Doktorskom školom za proučavanje Istočne i Jugoistočne Europe Sveučilišta u Regensburgu te Sveučilišta „Ludwig Maximilian“ u Münchenu, Humboldtovim sveučilištem u Berlinu, Sveučilištem Karl Franzen u Grazu i drugim srodnim institucijama.
3. Sudjelovanje na međunarodnim skupovima.
4. Priprema temata o kazališnoj i filmskoj glumi u časopisima, priprema znanstvenih knjiga i znanstvenih radova.
5. Održavanje gostujućih kolegija na Sveučilištu Karl Franzen u Grazu.
6. Nabavka relevantne teatrološke i filmološke literature.

4. KAZALIŠNA I FILMSKA REŽIJA

Tema se odnosi na redateljsko kazalište, korežiju i kolektivnu režiju, režiju u performansu i suvremenome plesu, režiju autorskoga filma, klasičnu režiju, modernističku režiju, režiju eksperimentalnoga filma te režiju u producent-skome i autorskome filmskom sustavu. Istraživanje se također odnosi na specifičnosti režije u kazalištu, filmu, televiziji, videoumjetnosti i digitalnim medijima, kao i na stvaralačke metodologije u kazalištu i u filmu (produkcijske teorije, istraživački „laboratoriji“).

Ciljevi:

1. Sudjelovanje na najmanje tri znanstvena skupa s temama iz ovoga područja.
2. Objavljivanje najmanje dvije knjige i najmanje četiri recenzirana znanstvena rada u časopisima i znanstvenim zbornicima

3. Obogaćivanje nastave na svim razinama (od preddiplomske do doktorske) temama o kazališnoj i filmskoj režiji.
4. Mentoriranje diplomskih radova i najmanje jednoga doktorskog rada iz ovog područja.

Aktivnosti:

1. Sudjelovanje na znanstvenim skupovima.
2. Uvođenje novih tema o kazališnoj i filmskoj režiji u kolegije studija komparativne književnosti i Doktorskoga studija znanosti o književnosti, teatrologije i dramatologije, filmologije, muzikologije i studija kulture.
3. Priprema znanstvenih radova i drugih publikacija.
4. Nabava stručne i znanstvene literature.

5. MATERIJALNI UVJETI NASTANKA I RECEPCIJE KAZALIŠNE PREDSTAVE I FILMSKOGA DJELA. KAZALIŠNE I FILMSKE PUBLIKE

Tema se odnosi na teorije kazališne i filmske recepcije, kazališnu i filmsku kritiku, gledatelja kao sustvaratelja, pasivnost i aktivnost gledatelja kazališne predstave, filma ili televizijske emisije te aktivnost gledatelja u novim medijima. Istraživanje se bavi vrednovanjem filma i kazališne predstave u Hrvatskoj nakon 1945. i nakon 1990. godine. Tema se bavi i distribucijom, reprizom, festivalima, prijenosima i revijama kao modusima filmske i kazališne komunikacije; kazališnim i filmskim grupama i klubovima te kazališnim i filmskim amaterizmom.

Ciljevi:

1. Objavljivanje najmanje dviju knjiga i najmanje triju znanstvenih radova iz ovoga područja
2. Mentoriranje najmanje triju doktorskih disertacija iz ovoga područja na Doktorskome studiju znanosti o književnosti, teatrologije i dramatologije, filmologije, muzikologije i studija kulture.
3. Razvijanje suradnje s odsjecima za povijest, psihologiju i sociologiju u istraživanju teme posredovanja i recepcije „narativa o ratu devedesetih u Hrvatskoj“.

Aktivnosti:

1. Organizacija međunarodnog skupa i doktorske radionice Feminisms in a transnational perspective (također i za temu 3).
2. Sudjelovanja na godišnjim skupovima američke udruge za slavističke i euroazijske studije ASEES u SAD-u.
3. Razvijanje suradnje s Doktorskom školom za proučavanje Istočne i Jugoistočne Europe Sveučilišta u Regensburgu te Sveučilišta „Ludwig Maximilian“ u Münchenu, Humboldtovim sveučilištem u Berlinu, Sveučilištem Karl Franzen u Grazu i drugim srodnim institucijama (također i za temu 3).
4. Suradnja u interdisciplinarnome istraživanju s Odsjecima za povijest, psihologiju i sociologiju u istraživanju teme Povijesni, društveni i psihološki aspekti posredovanja i recepcije narativa o ratu devedesetih u Hrvatskoj.
5. Rad u organizaciji Svjetskoga festivala animiranog filma Animafest Zagreb (također i za temu 1).

6. Organizacija gostujućih predavanja međunarodno priznatih istraživača (npr. suradnja sa Švedskim institutom, Odsjekom za film i medije Sveučilišta u Stockholmu).
7. Nabava znanstvene i stručne literature.
8. Priprema znanstvenih studija i drugih publikacija.

IV. OČEKIVANI ISHODI STRATEŠKOGA PROGRAMA ISTRAŽIVANJA I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

U ovom poglavlju su detaljnije prezentirani očekivani učinci (ishodi) ostvarivanja strateških ciljeva i organizacijskih promjena koji se specifično odnose na znanstvenoistraživačku djelatnost Filozofskoga fakulteta te realizacije istraživanja u prioritetnim znanstvenim temama i područjima.

Uz svaki očekivani ishod navedeni su i pokazatelji uspješnosti.

OČEKIVANI ISHOD 1: POVEĆAN INTERDISCIPLINARNI KARAKTER ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA I PUBLIKACIJA

Povećanje interdisciplinarnoga karaktera znanstvenih istraživanja ostvarit će se mjerama i aktivnostima predviđenim sljedećim strateškim ciljevima:

- Cilj 1.c. Povećati broj projekata na kojima surađuju istraživači s različitih odsjeka i polja,
- Cilj 1.d. Integrirati programe na razini poslijediplomskih doktorskih studija,
- Cilj 1.e. Povećati suradnju s drugim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu zajedničkim studijskim programima i znanstvenim istraživanjima.

Pokazatelji uspješnosti:

- broj znanstvenih publikacija u koautorstvu,
- broj znanstvenih publikacija u koautorstvu istraživača iz različitih znanstvenih polja,
- broj znanstvenih publikacija koje se odnose na interdisciplinarne prioritetne teme,
- broj projekata na kojima surađuju istraživači iz različitih polja,
- broj aktivnih interdisciplinarnih istraživačkih grupa,
- broj doktoranada koji pohađaju kolegije na drugim doktorskim studijima,
- broj međunarodnih interdisciplinarnih ljetnih škola i doktorskih radionica koje su (su) organizirane od strane Fakulteta,
- je li uspostavljen Centar za napredna istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima.

OČEKIVANI ISHOD 2: POVEĆANA MEĐUNARODNA UMREŽENOST ISTRAŽIVAČA I MEĐUNARODNA VIDLJIVOST ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA I PUBLIKACIJA

Željena promjena međunarodne umreženosti istraživača te međunarodne vidljivosti znanstvenih istraživanja i publikacija ostvarit će se provedbom mjera i aktivnosti predviđenih u sljedećim strateškim ciljevima:

- Cilj 2.a. Uspostaviti strateška partnerstva sa srodnim europskim sveučilištima ili fakultetima,
- Cilj 2.b. Povećati dolaznu i odlaznu mobilnost studenata, nastavnika i istraživača,

- Cilj 2.c. Povećati suradnju u području znanstvenih projekata,
- Cilj 2.d. Povećati međunarodnu vidljivost i kvalitetu znanstvenoga rada,
- Cilj 2.e. Internacionalizirati poslijediplomske doktorske studije.

Pokazatelji uspješnosti:

- potpisani sporazumi o strateškom partnerstvu koji uključuju mehanizme uspostave suradnje u znanstvenim istraživanjima,
- broj odlaznih mobilnosti istraživača,
- broj dolaznih mobilnosti istraživača,
- jesu li znanstvene aktivnosti detaljno prezentirane na mrežnoj stranici Fakulteta na engleskom jeziku,
- uspostavljen Centar za napredna istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima,
- jesu li istraživači uključeni u aktivnosti europske znanstvene infrastrukture,
- broj znanstvenih publikacija u koautorstvu s inozemnim istraživačima,
- broj znanstvenih časopisa kojima je Fakultet (su)izdavač koji su uključeni u ugledne međunarodne citatne baze (posebice WoS, Scopus i ERIH),
- broj znanstvenih radova objavljenih u inozemnim časopisima,
- broj znanstvenih radova objavljenih u časopisima koji se referiraju u uglednim međunarodnim citatnim bazama (posebice WoS, Scopus i ERIH),
- broj citata radova koje su objavili istraživači Fakulteta koji su evidentirani u uglednim međunarodnim citatnim bazama (posebice WoS, Scopus i ERIH),
- broj projekata koji se financiraju iz nacionalnih kompetitivnih izvora koje vode ili na kojima surađuju istraživači s Fakulteta,
- broj projekata koji se financiraju iz međunarodnih kompetitivnih izvora koje vode ili na kojima surađuju istraživači s Fakulteta,
- broj međunarodnih interdisciplinarnih ljetnih škola i doktorskih radionica koje su (su) organizirane od strane Fakulteta,
- broj doktoranada koji su sudjelovali na međunarodnim ljetnim školama i doktorskim radionicama,
- broj inozemnih komentora na doktorskim disertacijama,
- broj inozemnih predavača na doktorskim studijima,
- broj dvojnih međunarodnih doktorata.

OČEKIVANI ISHOD 3: POVEĆANA DRUŠTVENA I ZNANSTVENA RELEVANTNOST ZNANSTVENIH ISTRAŽIVANJA I PUBLIKACIJA

Povećanje društvene i znanstvene relevantnosti istraživanja i publikacija namjerava se osigurati ostvarivanjem niže navedenih strateških ciljeva i pripadajućih mjera i aktivnosti:

- Cilj 2.c. Povećati suradnju u području znanstvenih projekata,
- Cilj 2.d. Povećati međunarodnu vidljivost i kvalitetu znanstvenoga rada,
- Cilj 4.d. Usmjeravati istraživanja prema relevantnim kulturnim, društvenim i gospodarskim temama i područjima,
- Cilj 4.g. Uspostaviti stabilne mehanizme konzultacija s vanjskim dionicima.

Pokazatelji uspješnosti:

- broj znanstvenih publikacija koje se odnose na interdisciplinarnu prioritetne teme,
- broj znanstvenih radova objavljenih u inozemnim časopisima,
- broj znanstvenih radova objavljenih u časopisima koji se referiraju u uglednim međunarodnim citatnim bazama (posebice WoS, Scopus i ERIH),
- broj citata radova koje su objavili istraživači Fakulteta koji su evidentirani u uglednim međunarodnim citatnim bazama (posebice WoS, Scopus i ERIH),
- broj projekata koji se financiraju iz nacionalnih kompetitivnih izvora koje vode ili na kojima surađuju istraživači s Fakulteta,
- broj projekata koji se financiraju iz međunarodnih kompetitivnih izvora koje vode ili na kojima surađuju istraživači s Fakulteta,
- je li uspostavljen Centar za napredna istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima,
- broj znanstvenih publikacija u koautorstvu s inozemnim istraživačima,
- broj predavanja i tribina o aktualnim kulturnim, društvenim ili gospodarskim trendovima održanim na Fakultetu,
- broj projekata prijavljenih za financiranje s dionicima izvan akademske zajednice (nevladine organizacije, javne ustanove, poslovni subjekti),
- je li uspostavljen međunarodni savjetodavni odbor,
- broj sastanaka međunarodnoga savjetodavnog odbora,
- je li međunarodni savjetodavni odbor dao preporuke za unapređenje znanstveno-istraživačkoga rada,
- praćenje ispunjavanja preporuka međunarodnoga savjetodavnog odbora
- broj aktivnosti i projekata u koje su uključeni alumni.

OČEKIVANI ISHOD 4: UNAPREĐENJE ISTRAŽIVAČKE KOMPETENCIJE ZAPOSLENIKA

Unapređenje istraživačkih aktivnosti ostvarit će se kroz pojedinačne mjere predviđene u okviru sljedećih strateških ciljeva:

- Cilj 1.c. Povećati broj projekata na kojima surađuju istraživači s različitih odsjeka i polja (posebice mjera 1.c.4.),
- Cilj 1.d. Integrirati programe na razini poslijediplomskih doktorskih studija (posebice mjera 1.d.3.),
- Cilj 2.c. Povećati suradnju u području znanstvenih projekata (posebice mjera 2.c.3.).

Pokazatelji uspješnosti:

- broj internih edukacija organiziranih za zaposlenike Fakulteta,
- broj međunarodnih interdisciplinarnih ljetnih škola i doktorskih radionica koje su (su) organizirane od strane Fakulteta,
- broj doktoranada koji su sudjelovali na međunarodnim ljetnim školama i doktorskim radionicama,
- broj gostujućih istraživača koji borave na Fakultetu,
- broj predavanja i edukacija koje drže gostujući istraživači.

OČEKIVANI ISHOD 5: POVEĆANA JAVNA VIDLJIVOST ISTRAŽIVANJA I ZNANSTVENI UGLED USTANOVE

Ovaj ishod ostvarit će se provođenjem aktivnosti predviđenih u okviru cilja 4. e. *Popularizirati znanstvena istraživanja zaposlenika.*

Pokazatelji uspješnosti:

- je li uspostavljen redoviti *newsletter* Fakulteta s obavijestima o znanstvenim aktivnostima i popularno-znanstvenim tekstovima,
- broj popularno-znanstvenih tekstova objavljenih u fakultetskoj *newsletteru*,
- broj popularno-znanstvenih tekstova objavljenih u medijima,
- broj tribina i javnih predavanja za širu javnost organiziranih od strane Fakulteta,
- jesu li znanstvene aktivnosti detaljno prezentirane na mrežnoj stranici Fakulteta,
- jesu li informacije o znanstvenim projektima koji se provode na Fakultetu lako dostupne široj javnosti,
- jesu li izdanja FF Pressa lako dostupna stručnoj i široj javnosti.

OČEKIVANI ISHOD 6: POVEĆANA ISTRAŽIVAČKA ORIJENTACIJA DOKTORSKIH STUDIJA

Ovu promjenu namjeravamo ostvariti realizacijom sljedećih strateških ciljeva:

- Cilj 1.d. Integrirati programe na razini poslijediplomskih doktorskih studija,
- Cilj 2.e. Internacionalizirati poslijediplomske doktorske studije.

Pokazatelji uspješnosti:

- broj međunarodnih interdisciplinarnih ljetnih škola i doktorskih radionica koje su (su) organizirane od strane Fakulteta,
- broj doktoranada koji su suradnici na znanstveno-istraživačkim projektima koji se (dijelom) provode na Fakultetu,
- jesu li revidirani programi svih doktorskih studija tako da imaju primjeren udio istraživačkih aktivnosti, sukladno preporukama vanjskoga vrednovanja,
- broj međunarodnih interdisciplinarnih ljetnih škola i doktorskih radionica koje su (su) organizirane od strane Fakulteta,
- broj doktoranada koji su sudjelovali na međunarodnim ljetnim školama i doktorskim radionicama.

OČEKIVANI ISHOD 7: UNAPRIJEĐENI ETIČKI STANDARDI ZNANSTVENO-ISTRAŽIVAČKOG RADA

Ova željena promjena ostvarit će se provedbom mjera i aktivnosti predviđenih u okviru cilja 5.b. *Unaprijediti mjere borbe protiv neetičnosti u znanstvenome istraživanju*

Pokazatelji uspješnosti:

- je li donesen pravilnik o postupku provjere etičnosti istraživanja i etički kodeks istraživanja,
- je li nabavljen softver za otkrivanje plagiranja,
- je li provjera plagijata postala dio redovite prakse u postupku ocjene završnih radova doktorskih disertacija,
- je li provjera plagijata postala redovita praksa u uređivačkom postupku FF Pressa i znanstvenih časopisa kojima je Fakultet (su)izdavač.

OČEKIVANI ISHOD 8: POVEĆAN BROJ PRIMIJENJENIH ISTRAŽIVANJA

Povećanje broja primijenjenih istraživanja ostvarit će se provedbom mjera i aktivnosti predviđenih sljedećim ciljevima:

- Cilj 4.f. Poboljšati promociju stručne ekspertize zaposlenika,
- Cilj 6.f. Regulirati komercijalne djelatnosti.

Pokazatelji uspješnosti:

- jesu li na mrežnoj stranici Fakulteta prezentirane stručne kompetencije i usluge koje istraživači mogu ponuditi potencijalnim korisnicima,
- jesu li na mrežnim stranicama Fakulteta prezentirane informacije o primijenjenim istraživanjima koja se provode ili su provedena,
- je li izrađen pravilnik o stjecanju i trošenju vlastitih sredstava kojim se reguliraju komercijalna istraživanja,
- broj ugovorenih i provedenih primijenjenih istraživanja,
- ukupan iznos prihoda od primijenjenih istraživanja.